

Ž I V O T O P I S
S V A T Ě H O D O M I N I K A

ThDr. S i l v e s t r B r a i t o
1 9 6 2

P R O V N I T Ě N Í P O T Ř E B U

Ú V O D

Postava svatého Dominika vytvořila KAZATELSKÝ ŘÁD. Stro -
hý, jako byl sám jeho ZAKLADATEL. Heroickou lásku k nesmr -
telným duším dal Dominik do vínku svému řádu. Jestli Bůh
projevuje nejvíce svou všemohoucnost, když se nade vším sli -
tovává svým milosrdenstvím, strohost řádového ducha jest zá -
roveň nejhlubší líbezností lásky k Bohu a k lidem, vykoupe -
ným předrahou Krví jeho jednorozeného vtěleného Syna.

Dominik a jeho řád oslavují Boha tím, že se snaží zvěsto -
vat Ho druhým a pohnout je k lásce k Bohu veškeré lásky nej -
hodnějšímu. Oslavují Ho modlitbou úst i srdcí,

modlitbou liturgickou i soukromou.

Modlitbou In medio Ecclesiae (uprostřed Církve - shromáždě -
ní), rozehřívají se bratři jako jejich Otec k lásce k Cír -
kvi - mystickému Kristovu Tělu. Modlitba církevní instiktiv -
ně pudí bratry k lásce k Církvi, aby ji všichni lépe pozná -
vali a milovali a stále intimněji se s ní sžívali.

Cíl, smysl Dominikovy osobnosti, jeho života i díla i vy -
budování řádu kazatelského jest s p á s a d u š í . To je
nejvyšší regula a smysl všech stanov kazatelských:

S a l u s a n i m a r u m

s u p r e m a o r d i n i s t e s s e r a .

Spása duší jest nejvyšším a ústředním heslem řádu, které ob -
držel od svého ZAKLADATELE.

P r o s t ř e d k y :

Vnitřní modlitba,

slavná liturgie,

studium a osvědčené mnišské zvyklosti,

duchovní svoboda, velící představeným uvolňovat tyto po -
vinnosti, jakmile by přísným zachováváním jich byl ohrožen
základní cíl řádový, to jest, péče o spásu duší. Představený
má si přitom být vědom, které povinnosti jsou vzhledem k té -

to spásy duší přednější, a které jsou prostředky prostředků. Ale opět podle okolností osobních, místních i dobových.

Svatý Dominik se účastnil díla spásy duší od svého kněžského mládí. Nabývá přesvědčení, že třeba být v tomto povolání apoštolem se vším, co Spasitel sám přikázal či radil svým apoštolům, a v čem jim všem šel sám v čele příkladem. Až se dobral nejvyšší, nejjednodušší řehole, která vše ostatní obsahuje nebo ukazuje či napovídá, řehole apoštolského života.

I zde postihl Dominik organickým vývojem svého následování Krista a apoštolů všechny aspekty apoštolského života. Tyto tři aspekty, jak je Dominik uskutečnil ve svém životě,
ve své řeholi,
ve svém díle a ve svém řádě,
se mu postupně odhalovaly.

Apoštolský život má podle přání Kristova:
Hlásat Krista a jeho pravdy,
všechno časné opustit pro volnost a svobodu apoštolování a
jít do celého světa bez pout k určité zemi neb domu.

Byla to velká a převratná novinka v Církvi, velká revoluce v řeholním zřízení.

Dominik se dal cele Bohu a chtěl totéž od svých žáků. Věděl, že kdo nechá Boha myslit za sebe, svěří své potřeby ruce nejpečlivější a nejvěrnější. Podmínka úspěšného apoštolátu, jeho středem je Otec nejlepší a Syn s láskou nejvrócnější, která ho přibila pro nás až na kříž, jest naprostá důvěra v Boha, který se stará i o posledního tvorečka, důvěra v Krista, který nikdy nepustil své učedníky do světa, aby se musili starat o časné potřeby.

Podmínku další slyšel Dominik na Srdci Kristově:
osvobodit se ode všech časných záležitostí.

Nedíval se na skutečnost, že papež, kurie a různí legáti museli se jimi zabývat. On toto zcela vyloučil ze své činnosti i z činnosti svých bratří kazatelů. Jeho starostí, kterou jediné odevzdal bratřím, byla přímá péče o spásu duší.

Byl velký reformátor i v celé kazatelské činnosti. Bojoval proti kacírům, bojoval s kacíři, ale jeho duchovní bystrozrak vystihl, že je neúspěšné bojovat jen proti bludům. Otevřel oči kazatelům své doby i všech dob budoucích, že bludy povstávají sice ze zloby a někdy i nevědomosti a duchovní ngramotnosti u kacírských hlav (heresiarchů), ale u prostých lidí je většinou duchovní nevědomost zaviněná někdy vlastní nedbalostí, ale přechasto nedbalostí duchovních pastýřů, kteří nepásli dobře své ovečky na zelených pastvinách Kristovy pravdy, ale odbývali je rozředěnými úryvky slov Páně, úryvky nesouvislými, neúplnými.

Proto káže systematicky a doktrinálně.

Syňj řád zakládá pro kázání doktrinální, hlásající všechny víry křestanské. Jeho kázání i kázání, jež čeká od svých žáků, nejsou kázání jen moralizující. I morální kázání jeho a jeho žáků jsou kázáními doktrinálními. † všechny pravdy

Proto dává svému řádu do základu POVINNOST DOKLADNÉHO STUDIA a posílá své nejlepší bratry na nejlepší současné university - jako byla například pařížská, bolonská atd. Ale pro všechny ostatní zakládá brzo řádová studia vysoké úrovně.

Duchovní svoboda a pružnost celého řádového zřízení jest rovněž jeho dědictvím. Stanovy neváží pod hříchem, i když stanoví sankce a to přísné zase na jejich přestoupení. Představení nejsou ani jhem doživotním ani poutem, ani nejsou doživotními hodnostáři. Jejich ustanovení závisí od volby bratří, kterou projevují jim svou důvěru.

Žádný představený není suverénem. I v tom se Dominik osvobozuje od feudalismu. Cokoliv koná představený důležitého, koná se souhlasem a po poradě s vybranými zkušenými bratřími, jeho poradci.

Nikdy sebe nešetřil. Byl všechno všem.

Především miloval mládež a Církev milující srdce sester zasvěcených Bohu. Miloval prosté a učené, vznešené i maličké. Neznal odpočinku. Vnímá jedině: chvění duší, potřebujících jeho lásky, slova, světla, oběti. Pak ale dal vše. Pro-

to také tak brzo strávil sebe a své síly.

Shromáždil žáky podle svého ducha a srdce, rozesílá je velkodušně do celého světa. Důvěřuje v Krista, který podobně postavil své dílo, že rozptýlil s jeho posláním své nejvěrnější. Proto otevřel brány klášterů. To je další jeho revoluční myšlenka i čin. Všechny ostatní řády i nejrozšířenější, pokládající se za největší, nejlepší a nejdůležitější, žijí z tohoto velkého činu Dominikova.

Nečteme o něm, že miloval květiny, ptáčky a přírodu vůbec, ale víme, že nespál láskou k Bohu a zničil se láskou k bližnímu. Víme, že svět byl spasen jen heroickou láskou Páně a že lidé v něm budou vždycky zase jen heroismem apoštolů získáni a spaseni.

Heroismus lákal a láká dále a vždycky bude vábit srdce i myslí mladých a všech, kteří touží učinit ze svého života velké dílo, něčemu krásnému sloužit, žít a umírat pro něco věčného.

Před všemi velkodušnými lidmi
h e r o s l á s k y . D o m i n i k .

Zadívej se do rysů jeho osobnosti,
vposlouchej se do jeho slov,
sepi se s jeho příkladem.

Povede tě jen k vrcholku života apoštolského,
věrného otisku ž i v o t a P á n ě .

Dopsáno v Neratově na faře

dne 30. srpna 1962

na svátek svaté Růženy Limánské.

I. K A P I T O L A

K O L É B K A

S úctou se snažíme poznat původ svatého Dominika, který o třásl křesťanským světem, který důrazně připomněl kleru, že nejjistějším způsobem dobrat se lidských srdcí a důvěry křesťanů ke kazatelům Krista a jeho pravdy jest následování Kristova života, který provázel hlásání Páně Božího království v duších a na světě. Původ světce nevysvětlí veškerého jeho bohatství, ale vysvětlí aspoň něco, vysvětlí dosti. Potvrdí starou zkušenost, že obyčejně nechává Bůh vzklíčit semínko života svých velkých služebníků v lůně rodin opravdu křesťanských.

Klín matek je první katedrou, se které slyšeli moudří a učení v Církvi zvěst o TOM, který je později pudil zasvětit poznávání jeho celý život, otcova pevná vůle, rozhodnost a rozhled dávaly pevnou, tvůrčí, organizační sílu pažím, které chtěly později přitáhnout ke Kristu celý život celého světa.

Svatý Dominik byl z Caleruega pod Pyrenejemi po matce.

Azovci tam měli své statky a zemanskou pohraniční strážnou tvrz. Guzmanové se přičlenili k Azovcům. Guzmanové, potomci starých Visigotů, spojili se s klasickou krví španělskou. Svým rodičům vděčil Dominik za bohabojnou výchovu,
za široké obzory,
velkodušnou lásku k lidem.

Od otce, pohraničního rytíře, zdědil Dominik ostrý, realistický pohled do skutečností, rozhled věru vojenský, smysl pro osobní odpovědnost a radostiplnou odvážnost, která mu dala sílu vytrvat i v nejsvízelnějších situacích na místě Bohem v představených určeném. Dominik se naučil od otce odhadnout každou situaci a setrvat v rozhodnutí jednou uznaném a přijatém jako správném. Od otce měl svou energii a neochvějnou stálost a věrnost jednou přijatému rozhodnutí.

Stykům svých předků s králi a vyššími feudály vděčil svou schopnost vyjednávat hladce, taktně a úspěšně s nejvyššími autoritami duchovními i světskými.

O Felixi, otci svatého Dominika máme zaručenou jeho upřímnou, mužnou zbožnost a velkou péči o opravdu křesťanskou výchovu svých dětí, třebaže se domníval, že musí poněkud mírnit dobročinnost své choti Johanky.

O Jeničce víme poněkud více.

Tradice ji velebí jako zbožnou, ušlechtilou, ctnostnou, čistou matronu, plnou soucitu s ubohými a postiženými. Tento soucit přešel do krve Dominikovy a proměnil se v soucit s těmi, kteří neznali pravdy Páně, nebo ji poznali nedokonalé, nebo i znetvořenou. Legendy vědí sice více, to ale ani nevysvětlí ani neosvětlí postavu Dominikovu.

Rodiče Dominikovi poskytli mu příležitost k dobrému vzdělání na dómské vyšší filosoficko-theologické škole v Palen-
cii, kde studoval poctivě a s hlubokou niternou zbožností paralysoval rozpustilé sklony mnohých školáků.

Dobrota jeho rodičů tak naplnila jeho srdce,
že v době velkého hladu prodal své studijní knihy,
aby nasytil chudé.

To byla předzvěst šíře jeho srdce, která se vzdala všeho až k prosící chudobě, aby se mohl zcela věnovat získávání duší, odcizených Kristu a Církvi nádherou a bohatstvím duchovních autorit a efektní chudobou kacířskou.

To jsou předzvuky Dominikovy budoucnosti, ve které vyměnil pohodlné místo řeholního kanovníka za nejistotu, hlad, žízeň, únavu, aby se dostal bez přítěže časného s věčnými pohledy k bloudícím a nevědomým.

DUCHOVNÍ PŘÍPRAVA SV. DOMINIKA

Nejdokonalejší vývoj má ten člověk, který vyrůstá z kořenů. Jsou i typy lidí, a velkých lidí, kteří tkvěli v jiné půdě, nebo měli kořeny nezdravé. Tajuplnou regenerací, podivuhodným ozdravením změnila se celá jejich duchovní struktura. Ale jak jsme řekli, nejšťastnější dispozice pro dokonalý duchovní rozvoj člověka jest dispozice plynoucí z ranných kořenů jeho života.

Svémi nejhlubšími kořeny tkvěl Dominik v křesťanské rodině, ve které se zrodil. Byly to kořeny praktické a hluboké víry, kterou osvěcovala matka jeho mládí. Matka mu vštíplla pohotovou lásku k chudým. I ta mu později byla cestou jeho apoštolátu, který si vážil nejenom chudoby, ale též chudých, ať hmotně nebo duchovně chudých.

Dominik jako apoštolský kazatel věnoval se i poslal bratry kazatele věnovat se opuštěným, kterým se nikdo z učených a mocných nevěnoval. I v tom ho matka svou láskou k chudým připravila na následování Krista Pána, který také přišel zvěstovat blahou zvěst chudým hmotně, kteří byli proto tak disponováni, aby jsouce i duchovně opuštěni od svých mocných a učených, přijali s radostí Krista a jeho poselství o jeho duchovním království.

Vlastní duchovní příprava Dominikova na jeho apoštolát se odehrávala v domě řeholních kanovníků v Osmě. Řeholní kanovníci v raném středověku byli semenišťem kontemplativního života. Proti mnišskému, tehdy převážně činnému životu, tělesné práce, které se střídaly s chorálním životem, stavěli řeholní kanovníci život kontemplativní. Oni takřka byli zpívajícím srdcem diecéze.

Byli přesvědčeni, že následují v tom apoštoly, kteří dleli na modlitbách v cenaculu (večeřadle) jeruzalémském a denně se modlili ve chrámě. V té době byl chápán apoštolský život jako život cenacula. Ovšem nezapomínali přitom na spásu duší

a jejich modlitby se stávaly samy apoštolskou činností. Tak vystihuje kanonisační bulla jeho modlitby:

Bůh mu dal zvláštní milost modlitby za hříšníky,
za chudé, za postižené, zarmoucené.

Nesl soucit k nim do svatyně svého soucitu a plakal nad nimi ... Slzy jeho byly znamením jeho zvláštního apoštolského zanícení pro ně. Již tehdy se mu stalo zvykem trávit celé noci na modlitbách, právě zase jako dokonalý následovník Krista Pána, který také celé noci věnoval modlitbám, který celé noci obcoval se svým nebeským Otcem.

Jedna z jeho nejoblíbenějších modliteb byla modlitba, aby mu Bůh dal opravdovou a účinnou lásku, aby se věnoval péči o spásu duší. Byl přesvědčen, že nebude dokonalým údem Kristovým dříve, dokud se nedá celý se všemi svými silami do služeb získávání duší, jako se náš Pán a Spasitel věnoval celý spáse našich duší, jak vystihuje apoštolskou modlitbu svatého Dominika jeho nástupce blahoslavený Jordán Saský.

Převor kapituly v Osmě, Diego, pozdější biskup v Osmě, který byl tak otcovským jako osudovým přítelem Dominikovým, upozornil na mladého klerika Dominika, který studoval svatou teologii v Palencii, biskupa v Osmě. Řeholní kanovníci v Osmě nosili bílý šat - mabit s černým pláštěm a ostrou kapucí. Přijali již řeholi svatého Augustina.

Tak zvaná řehole svatého Augustina se skládala ze dvou částí. Jedna je řehole ženská, přeložena do mužského rodu, kterou svatý Augustin složil pro ženy ze svého okruhu. Jest to jeho 112. list s radami plnými líbezností, kterou poslal svatý Augustin skupině dívek, kterou spravovala Augustinova sestra.

Tento dokument, jak už bylo řečeno, přeložen do mužského rodu, měl předmluvu, stručný nárys řeholního života. Upravoval kázeň, denní pořádek, liturgický život, ruční práci komunity, kterou svatý Augustin tolik zdůrazňoval proti mni - chům lenochům. Tak tu byla postačující regule, podepřená nad to ještě autoritou církevního učitele. V Osmě měli tuto reguli, oproti přísnější, které se říkalo nová, a kterou měli

premonstráti. Kolem 1130 už zůstala z regule jen první věta a pak volný přepis druhé její části. Tato epistola začínala nařízením osobní individuální chudoby. Tuto reguli přijaly různé kapituly katedrální, jež měly reformovat ideál kněžského života u kněží, žijících z církevního majetku.

Lev IX. velmi podporoval toto reformní hnutí podobně jako neohrožený Řehoř VII., který razil heslo návratu ku prameni, k prvotní Církvi, k životu apoštolskému.

Svatý Augustin žil mnišským životem se svými kleriky. Život mnišský, který svatý Augustin zavedl, se tak ujal, že když jeden člen komunity učinil závět, lid, zvyklý na mnišský život, formovaný Augustinem, se vzbouřil, že mnich se mohl cítit vlastníkem, když chtěl něco odkázat. Augustin MUSIL svolat kněžstvo i lid do katedrály. Jáhen čte ze Skutků apoštolských: Měli všechny věci společné ...

Augustin mu vzal knihu z rukou a sám čte:

Mám větší radost číst vám tato slova nežli k vám mluvit -

Přečetl znovu text a volá:

"Hle, tak chceme žít. Modlete se, abychom to dovedli."

(Řeč 11. De vita a moribus clericorum suorum. L.T. 39, col. 174,5)

Na mladého Dominika zapůsobil nejvíce spis italského mniha Cassiana: Collationes Patrum. U něho se naučil čistotě srdce, kterou zdůrazňoval po celý život u svých bratří. Duch jeho se živil ustavičnou četbou Písma svatého. Samota, mlčení, přísnosti, kterým hověl již dříve jako student, ho vychovávaly.

Zde se naučil Dominik milovat a vychutnávat duchovní rozkoše slavného officia, které, byť zkrácené, se staly jedním ze základních zdrojů dominikánského apoštolátu.

Asi ve 24 letech se stal klerik Dominik knězem, řeholním kanovníkem. Kněžství mu pomohlo uskutečňovat jeho ideál horlivé péče o spásu duší. Začal velmi brzo kázat, protože když se objevuje jako kazatel z povolání, není řečník začátečník, nýbrž kazatel mocný a zkušený.

Už tehdy pronásledoval kacíře, přemáhal je v disputacích a na kázáních. Přitom ale jeho horlivost byla plná lásky, dobroty, byl i v zápasech duchovních člověkem příjemným, pro to byl oblíben u chudých i bohatých, u židů i nevěřících, jichž bylo ve Španělsku hodně.

I s kacíři jednal láskyplně a snažil se na ně působit dobrotou, zapřísaháním, aby odložili své bludy. Nespokojoval se jen s disputacemi, nýbrž snažil se je i zapalovat láskou svého srdce, které potíralo kacíře jen z lásky k jejich duším, protože je chtěl osvobodit od bludů a přivést k pravdě.

Řeholní kanovníci v klášteře svatého Rufa, který se stal brzo směrodatným pro ostatní řeholní kanovníky a měl velký vliv na vývoj řeholních kanovníků ve Španělsku, byli jisti, že oni uskutečňují opravdový apoštolský život, život Kristův, protože zastupují Krista a apoštoly v kázání, křtu a v udělování ostatních svátostí všem.

Jen menší část kanovníků se mohla věnovat tomuto vnějšímu viditelnému apoštolátu. Kapitula v Osmě ani neobstarala všechny inkorponované fary. Kázání Dominikovo jako životní povolání bylo u řeholních kanovníků přece jen výjimkou. Dominik tak naplňoval své vroucí modlitby o apoštolského ducha.

N A C E S T Á C H

Dominik neměl trávit svůj život uprostřed zdí kláštera řeholních kanovníků. V klášteře si jej zamiloval probošt kapituly Diego, který se stal biskupem. Byl to biskup velmi schopný, kterého si brzo všimne Papež Innocenc III. Všimne si ho i král Alfons VIII.

Alfons přišel na své letní sídlo do svatého Štěpána de Gormaz. Vedle šlechty v plném počtu a lesku dostavuje se tam i diecezní biskup Diego. Král chce s ním projednat zřízení ženského kláštera v Doria.

Jistě že to nebyl hlavní důvod, proč chce král mluvit s Diegem. Prohlédl velmi brzo nesmírné schopnosti Diegovy, jeho takt i obratnost a proto ho pověřuje poselstvím ke dvoru krále dánského.

Již na této cestě ukazuje Diego svého apoštolského ducha, který mu později tolik pomáhal na jeho misijních cestách. - Neměl ani ten doprovod, který mu dovoľoval III. Lateránský koncil, to jest 20 - 30 jezdců. Spokojil se jen se čtyřmi jezdci. Hluboká byla jeho důvěra v Boha, že ho ochrání proti loupeživým rytířům a jiným lapkům, kterými se hemžily stře - dověké silnice. Důvěřoval, že si ho Bůh ochrání, když se chce podobat, pokud je to možné, jeho vtělenému Synu.

Jeho doprovod odpovídal jeho poslání. Měl s sebou tlumoč - níky severských řečí, několik duchovních ke konání bohoslu - žeb, sekretáře, několik písařů a hlavně svého sekretáře, kte - rého ocenil od prvního setkání v osmijské kapitule, společně ka svých modliteb, Dominíka, mladého řeholního kanovníka své kapituly.

Dominik byl celý zahalený černým pláštěm, jenž pokrýval i jeho ruce. Hlavu měl přikrytou špičatou kapucí. Biskup byl oblečen stejně skromně, jenomže na kapuci měl posazený ještě biskupský klobouk.

Jejich cesta vedla přes jižní Francii, přes Toulousko. Šli po starých římských, dobře stavěných cestách, až se do - stali do města Toulouse. Tak se mohli vyhnout Navarsku, ne - přátelskému kastilskému králi.

Tehdy se po prvé setkává Dominik s Diegem s hustě rozvět - venou sítí jihofrancouzských kacířů. V jižní Francii byli zahrnováni pod jedním názvem Albických podle města Albi, kde měli jakoby své ústředí. Byly to především zbytky starých Katharů. Vlastně to byli Lyonští chudí, podle starého kupce Valdea. Všechny tyto sekty přišly z východu a z Balkánu. Při šly do Evropy skrze poutníky nebo kupce východní. Spolupůso - bili přitom i křižáci, kteří se dali zlákat apoštolskou chu - dobou, chudobou Ježíše Krista a jeho stopy hledali v Pales -

tině, kterou chtěli opět vydobýt pro Krista a jeho svobodnou úctu i vyznání.

Katharské herese nejrozličnějších odstínů se silně rozšířily hlavně v jižní Francii, takže roku 1137 mohl napsat arcibiskup narbonský Pons d' Arzac francouzskému králi: Katlická víra utrpěla těžké rány v našem kraji a lodička Petrova dostala takové trhliny od kacířů, že se už skoro potápí.

Kolem roku 1250 měli kacíři již kolem 4 000 čistých a dokonalých, což by znamenalo, že počet katarů stoupl již na několik set tisíc, protože "čistí a dokonalí" byli elitou, která prošla těžkými zkouškami a osvědčeními, zatímco většina věřících zůstala v nižších stupních.

Roku 1229 měli již pět biskupů. Ovšem, ani ve svých nejsilnějších střediscích nedosáhli většiny a přemnoží z "věřících nebo posluchačů" byli jen velmi povrchně oddáni heresi. Hnutí se rozšířilo od Anglie až po jižní Itálii.

Ovšem každá herese, která narušuje jednotu, trpí na tuto nemoc svých kořenů a tak i katarské hnutí ať již jakékoliv nominace se zase štěpilo na řadu sekt, které se navzájem nenáviděly a potíraly. Jen katarové kolem Albi zůstali kompaktním celkem, který se sice šířil, ale nedrobil. Dělili se na "mladší syny a starší syny" a "dokonalé". Měli i své jáhny, kteří se zabývali péčí charitativní. Dokonalí byli jejich theology a propagátory. Odívali se po černu, muži i ženy, žili přísnými mravy, nepožívali masa a byli dokonalými nad to vegetariány. Osobně byli chudí, ale vlastnili nesmírné společné vlastnictví, což bývá stín každého velkého, horlivého, výbojného náboženského hnutí, že horliví stoupenci zahrnují své hnutí dary, které pomalu narůstají. Svého času se jim věnoval sv. Bernard, ale kde neutrpěl rozhodného fiaska, úspěchy byly zcela přechodné. +++ úspěchy jeho byly ...

Roku 1156 uspořádala církevní autorita veřejný rozhovor s katary, ale z toho rozhovoru vyšli kacíři spíše posílnění a utvrzení ve svém přesvědčení podle staré zkušenosti, že v diskuzích nezvítězí vždycky, kdo má pravdu, nýbrž kdo má

lepší výřečnost a pohotovost, možná i troufalost, ba drzost.

Roku 1167 uspořádali kacíři svůj koncil ve sv. Felixi de Caraman, kterému předsedal východní papež, Niketas z Caři - hradu. Od té doby již ničeho nezmohly proti kacířům žádné výpravy ani kardinálů ani biskupů s ozbrojenými vojenskými silami. To už docela ne. Mnoho pánů se obrátilo - odvrátilo od Církve a přijalo kacířstvo. Jak to bývá, strhli s sebou množství poddaného lidu.

Svedený lid zahrnoval katolické kněžstvo výsměchem, potupami, děly se svatokrádeže, znesvěcování a zneuctění chrámů a kaplí i soch, konfiskace církevního majetku. Mnoho kostelů bylo opuštěno, protože jejich věřící odpadli. Mnoho jich bylo odsvěceno a použito k jiným účelům. Četní kacíři, krytí a povzbuzováni pány, dopouštěli se násilností vůči věrnému kněžstvu.

To bylo docela něco nového, co dosud neznali, o čem nevěděli španělští kněží, kteří byli doposud ušetřeni kacířské metly. Dominik, theologicky vzdělaný, přesvědčený o pokladu víry, kterou odkázal Spasitel a kterou tak rozvrátili kacíři k nepoznání, zesmutněl nad zmatkem, který natropili kacíři v duších pravověrného lidu.

Ovšem tenkrát se ještě nedovedl dobře orientovat - hlavně ne za tak krátkou dobu, když procházeli celkem spěšně jižní Francií. Kataři vedli navenek velmi přísný život, bylo těžko je odhalit. Až v Toulousu stanul tváří v tvář jedné takové ovečce bloudící. Hned po několika slovech, třebaže človíček hodně zamlčoval a mluvil velmi kuse, jednak z li - šáctví, jednak z úcty vůči neznámému knězi a biskupskému průvodu, Dominik poznal, jak jsou katarové ostře zaujatí proti Církvi, jak bloudí ohledně křtu i Eucharistie. Pohrdali i znamením kříže.

To Dominika zarazilo nejsilněji napoprvé:

**Křesťan a nenávidí znamení kříže, znamení lásky Ježíšovy,
znamení lásky Spasitelovy.**

Dominik přiměl svého hostitele, aby otevřel dokořán své srd-

ce. Kacíř byl zřejmě poučen o svém kacířství. Nebyl jen na povrchu kacířstvím zasažen, nýbrž dokonale proniknut až do hloubi své duše. Nadto byl jedním z jejich jáhnů, kteří pěstovali pohostinství a charitu vůbec a používali obojího ke své propagandě.

Dominik byl na studiích dobrým debatérem. Zvolna se mu začalo v praxi osvědčovat, čeho nabyl na svých studiích v Pa-lenci. Diskutoval s kacířem celou noc, i když byl unaven z cesty, ve které měl pokračovat druhého dne ráno. Dominik dotíral na svého odpůrce naléhavými otázkami, takže musel s barvou ven.

Ze začátku se Dominik domníval, že má před sebou jen obyčejného svedeného věřícího a že s ním bude lehká argumentace populární metodou. Domníval se, že debatuje s krátkozrakým horlivcem, který byl okouzlen evangeliem a jeho jednostranným výkladem. Ale znenáhla poznával strašnou, otřásající skutečnost. Kataři nebyli kacíři, protože nebyli vůbec křesťany. Byli dualisty.

Dualismus se rozšířil ještě dávno před Kristem v dnešním Iránu, či jak se dříve říkalo: v Persii, v Řecku i v semitských zemích - krajích. Dualismus je nauka o dvou principech.

Jsou to sekty gnostického původu, které nahloďávaly křesťanství v samém jeho počátku. Katarské sekty se ale přímo nepřipínaly na pohanské a starokřesťanské sekty, nýbrž spíše na bogomile slovanského původu z 10. století. Alespon na kacířích z Albi je to zřetelně vidět. Některé zásady přijímali bogomili dalmátští z Uherska. Tam totiž byli odvečeni gnostikové z Thrakie. Tito gnostikové byli křesťanského původu a snažili se ospravedlnit svoje učení citáty z Písma Nového zákona. Celého Starého zákona se nesmírně báli.

Ovšem, základem jejich učení nebylo učení křesťanské, ani evangelium, nýbrž opravdu pozůstatky parsistického dualismu. Byl to spíše jejich postoj ke zlu a k životu. Posing skoro iracionální, jakási kalná mystika. Z tohoto základního posto-

je povstávaly nejrůznější kacířské školy, které se vzájemně prolínaly a potíraly a nenáviděly.

Osou dualismu gnostiků z Albi bylo učení o dvou princí - pech, božských principech. Dobrý princip je Bůh novozákonní, kdežto starozákonní Bůh je bohem zlým a zla. Duše lidské jsou andělé, kteří klesli do hmoty, to jest pod vládu zla - boha zla. Proto katarové pěstovali askesi a umrtvování tělesné stránky lidské přirozenosti, aby připravili osvobození duší, to jest padlých andělů, se hmotou se zasnoubivších andělů. Tohoto osvobození dokonalého docilovali jedině "dokonalí" a sice v hodině smrti, kterou rádi urychlovali svou přísnou, až pustou a někdy divokou askesí. Nedokonalé osvobození "věřících nižší kategorie gnostické" si vyžadovalo dlouhého přerozování až převtělování, metapsychosou či stěhování nešťastné s hmotou sezdané duše andělské.

Lidé navyklí na službu těla, na jeho požitky, mohli by klesnout až k převtělování se a přerozování se skrze sestoupení do zvířat.

Křesťanské myšlenky a modlitby byly pozdějšího, teprve křesťanského data a většinou sloužily za plášť, který měl před Církví, před vrchností a nevědomým lidem zakrývat pravou podstatu katarského učení.

Rozhodně neskládali do Krista celou svou naději,
Kristus jim nebyl Vykupitelem,
Kristus jim byl jen učitelem boje proti tělu, zapírání těla, boje se světem, principem to špatnosti.
Smrt Kristova jim byla triumfem satanovým a kříž jim byl na pohoršení.

Svatý Dominik strávil s nešťastníkem celou noc. Dominik pozoroval jednostrannost kacířství a jeho vyznavače. Dominik hned vystihl filosofickou slabost nauky. Byla mu na základní argument, že totiž Bůh, který není jeden a jediný, není Bohem, a tím mu vůbec nečinilo obtíží vysvětlovat zlo na světě dvěma principy, dobrým a zlým. Zlý princip je absolutní zlo, které působí veškeré zlo na světě. Zcela mu také jako mnohým zůstal utajen protikřesťanský ráz katarského učení.

Stále až do dneška se setkáváme s touto ďábelskou obratností, která používá křesťanských slov a citů i obřadů, aby do nich vložila svůj utajený jed, který pak nepatrní lidé, kteří se vytrhnou mateřské vedoucí ruce Církve, vstřebávají tak dlouho, až jsou jím zcela opojeni, takže pak přijímají celé kacířské učení s celou nenávistí k Církvi.

Katarové získávali přívržence přísností vůči tělu a hmotě vůbec. Prostí lidé to pokládali za kajícnost a ducha pokání, které tolik doporučuje Církve.

V jejich chladné až nenávistné čistotě lidí pohrdajících hmotou, a proto tělem, a proto i manželstvím, viděli prostáckou svatou čistotu, kterou doporučuje Ježíš a svatý Pavel. I dnes zakrývají někteří křesťané i kněží svou manichejskou nenávist k tělu a proto i k manželství, nebo svou fyziologickou zvrácenost pod pláštěm svaté čistoty a lásky k čistotě, jak vykládají. Jejich nenávist k hmotě, lehko se zříkající věci, pokládali za Kristovu chudobu a za důvěru plnou oddanost Prozřetelnosti.

Dominik vystihl kořeny i důsledky katarského učení u svého hostitele. Mluvil k němu velmi naléhavě, takže posluchač neodolal moci a síle a světlu Ducha Svatého, který mluvil z Dominika. To byl první úlovek a první krok Dominikova apoštolátu mezi zbloudilými ovečkami katolického ovčince.

Dominik získal jednu duši, ale zhrozil se, jak je herese rozšířena v těchto končinách, tak dlouho katolických a posvěcených krví tolika mučedníků. V tom jednom kacíři viděl Dominik volání všech ostatních pobloudilých a naléhavou povinnost věnovat se jim, především jim. Osvítit bloudící a předem uchovat ještě věrné, aby se - nepoučení - nedali tak snadno získat kacířským lákadlem.

Biskupský průvod pokračuje, je dobře, že Dominik má otevřené oči a uši. I Dominik se řídil prastarou zásadou katolického apoštolátu: v i d ě t ,

r o z h o d o v a t s e
a j e d n a t .

Konečně poselství se dostalo do království dánského. Bylo slavně a radostně přijato a dívka souhlasila s nabízeným manželstvím. Dala consensus, a tím bylo ve středověku manželství uzavřeno.

Manželství mělo být dokonáno na loži. Nevěsta ale, když se měla odebrat ke snoubenci, ruší svůj souhlas a vstupuje do kláštera. Církevní a klášterní představení ale rozhodují, že tím, že dala manželský souhlas, nepřísluší jí obdržet závoj panenský, nýbrž vdovský. Povstala z toho typická středověká tahanice theologicko-právníká.

Celá záležitost byla předána papeži. Tak se odebrá totéž poselství ještě do Říma, aby tam dokončilo a naplnilo svoje poslání. Tak dospěl Dominik do Říma, kde bude jednou právě ve svém poslání apoštola pravdy, apoštola kacířů a nepoučených křesťanů hrát tak významnou úlohu.

Svatý Dominik prosí papeže o dovolení, aby směl jít kázat evangelium pohanům. Pozdější autoři se snaží zpřesnit ty pohany, že žádal jít ke Kumánům v Maďarsku a Rumunsku - anebo k Saracenům. Zkrátka Evropa se mu začala jaksi zajídat a zatoužil po východě.

Vůbec Evropa tíhla ve 13. století hodně k východu.

Jak přišel Dominik na tuto myšlenku jít hlásat evangelium na východ?

Německo, severské státy staly se ohniskem této evangelizační snahy. Sasko, Brunšvicko a Branibory. Pomalu tu začínalo Dánsko mít převahu. Na královském dvoře přes cisterciáky a premonstráty poznal Dominik toto hnutí. Zde na královském dvoře uzrálo v něm rozhodnutí opustit teplé kanovnické místo a stát se misionářem. Stejného smýšlení a nadšení byl i jeho biskup Diego.

Innocenc III., kterému Diego předkládá prosbu, aby byl zbaven biskupského břemene, nevyhovuje jeho žádosti a tím ani Dominikově. Prozřetelnost měla jiné plány s oběma tak poctivými, velkodušnými apoštoly - apoštolsky zanícenými kněžími. Papež vyřešil zatím otázku manželství dánské princezny

tím, že ruší manželství, které nebylo dokonáno.

Když se poohlédli po třetí za svého putování oba horlivci, viděli ještě další pohany, a to přímo ve středu křesťanské Evropy, pohanské Finy, Laponce ...

Všechna ta tři volání a lákání Boží milosti, rozdávající práci pro království své těm, kdo touží ho milovat a touto láskou zapálit i druhé, se opakovalo ještě jednou během života Dominikova. Z nich vybral Bůh pro Dominika práci evangelizační mezi svedenými a nepoučenými křesťany.

Ale oheň lásky k práci mezi pohany odevzdává Dominik jak vážnou úlohu v samých začátcích svého řádu, kdy ještě jednou v něm zahoří touha jít ke Kumánům, ale posílá k nim bratra Pavla - a k severským pohanům, na jejichž evangelizaci pracují později tak kvetoucí provincie skandinávské.

Ve všech těchto misijních dílech vane jak žhavý duch Dominikovy apoštolské lásky, tak i nostalgie po duších v dálkách. Dálky, tajemné dálky vždycky lákaly a vábily Dominika. Nebyl pro sedavý život, ani stabilitas loci, aby byl vrostlý do jednoho místa, jednoho opatství. Jeho ideálem se stával celý svět jako jediný klášter. Tyhle touhy vnukly Dominikovi nové chápání klášterního života. Ne opatství, nýbrž volné konventy, spojené v územní celky provincií, jež všechny mají jednu hlavu, a ještě ne doživotní, nýbrž na určité období.

Oba horlivci se vrátili do Španěl. Tam oba uviděli duchovní bídu lidu. Pohané aspoň ničeho nevěděli o křesťanství, o Ježíši a vykoupení a o novém životě a o povinnostech k němu. Ale prostý lid znal své náboženství tak povrchně, že si je obetkal pověrami, zvyky. Proto tak lehko podléhal všem kazatelům, kteří měli horlivost i zdánlivou pokoru, s kterou se skláněli k malým a prostým. Domů se vraceli opět přes Provenci těžce navštívenou kacířským hnutím. Cestou navštívili kolébku cisterciáckého hnutí, Cîteaux. Cisterciácký řád se stal velkým reformátorem apoštolské horlivosti, liturgického života, kajícínosti a svatosti. Inocenc III. hodně užíval cisterciáků k misijnímu dílu. Pou-

žíval cisterciáků k obrácení Estonců, Litevců, Pomořanů. Především se však osvědčili cisterciáci v práci proti katarům v Albi. Tuto úlohu jim asi zprostředkoval Diego v Římě. S Dominikem jistě vyprávěli své trpké zkušenosti s jižní Francií. Nemusili líčit nijak přehnaně.

Nejsušší konstatování kreslilo bolestnou bídu náboženskou mezi katolíky v Toulouse. Diego měl přimět opata v Citeaux, aby poslal kazatele do krajin toulouských. Diego věčně mladý a ohnivý chce vstoupit k nim, aby mohl s nimi na misie. Obdržel sice hábit, ale skutečným členem se nemohl stát, protože papež věděl, koho má v biskupovi Diegově.

II. K A P I T O L A

P R V N Í A P O Š T O L Á T D O M I N I K Ů V V J I Ž N Í F R A N C I I

Celý život svatého Dominika je poznamenán velkou osobností na papežském stolci, totiž Inocencem III. Byl to jeden z největších papežů. Měl podobně energického a velkorysého předchůdce, totiž Alexandra III., ale předčil ho nesmírně v mnohém.

Musíme užasnout, když se pokoušíme přehlédnout, co vše vykonal tento papež, který nastoupil v tak mladém věku. Bylo mu teprve 37 let, když vzal na sebe břemeno kormidelníka Petrovy lodičky, která se tehdy mimořádně a povážlivě kymácela. Především se nebál odpovědnosti. Tak si byl vědom plnosti Ducha Svatého, kterou nosil, a zvláštního přispění a zvláštní stavovské milosti, že se nebál tak své odpovědnosti, že by mu zlomila křídla.

Věděl o ní, cítil ji, ale nedal se narušit.

Dával podněty morální a doktrinální, kontroloval kázání i nauku celé Církve, odklidil císařské schisma,

uspořádal velkolepou křížáckou výpravu a reformoval celou Církev.

Velké starosti působilo Inocencovi sektářské hnutí v severním Španělsku, v severní Itálii, ale hlavně v jižní Francii. Středem tohoto hnutí, které se nazývalo podle místa původu sektářství z Albi, čili jak se říká ve strašné náboženské češtině: Albigenští.

Byl to kraj narbonský a celé Toulousko, čili šlo o sladkou Provenči. Svatý Dominik zcestoval křížem krážem celé toto rozsáhlé území, jako kazatel potírající jednak kacířství, jednak poučující a imunisující věřící lid před tímto kacířstvím. Papežské dokumenty nám dávají nahlédnout do celé hrůzy nebezpečí.

Jednalo se o území arcibiskupství narbonského a podřízenými biskupstvími v Toulouse, Béziers, Carcassonne, Agde, Loreze, Maguelonne, Nimes a ještě biskupství Albi, Rodex v diecesi Bourges, Viviers ve Vienne, k tomu ještě Aix a Embrun ...

Od začátku se řídil Dominik sladkou křesťanskou mírností a tak, jak bojoval proti kacířům a kacířstvům, tak také bojoval proti zvláštní soldatesky, která sloužila k potlačování kacířů, kteří se postavili na odpor s mečem v ruce.

Dominik se distancoval zcela rozhodně od tohoto způsobu boje s kacíři. On přesvědčoval, stále byl mezi lidem, přímo k němu mluvil. To nejzřetelněji vidět na jeho rozpačité uctivém postoji k vedoucímu křížáckých výprav proti katharům z Albi - Simonu z Montfortu.

Na IV. sněmu Lateránském se už jednalo o kacířství z Albi a v prohlášení Sententia de terra Albigensi, Mansi XXII 1069: Celý svět ví, co péče vynaložila Církev svými kazateli a křížáckými výpravami, aby vyhubila kacířstvo a banditství z provincie narbonské ...

Dominik si vybral z této péče právě pokojnou Kristovu cestu kázání, přesvědčování, modlitby a kajícínosti za obrácení těch, kterým chtěl přinést světlo.

Již před 40 lety projevuje 27. kánon lateránského sněmu podobnou nešťastnou kombinací kázání a výprav ke zdolání kacířství. Celá tato kombinovaná akce se tehdy nazývala:

Negotium fidei et pacis ...

Je pravda, že s kacířstvím se spojily nekalé žoldácké živly, je pravda, že kacíři už sami z nenávisti se dopouštěli ukrutností proti církevním osobám, ale nesmíme zamlčet, že ani žoldnéři křižáci, bojující na straně katolické, nebyli beránky a nevinátky, nýbrž že za sebou zanechávali oheň a popel, mrtvoly a pláč, znásilněné ženy a rozmetané rodiny a celé vesnice.

Ovšem nesmíme tyto okolnosti a celou situaci středověkou soudit podle nynějších názorů. Křesťanství za staletí opět o něco zlidštilo i metody svých obránců i své propagační metody i svou bdělost nad spásou věřících.

Církev pracovala od Konstantinovy svobody těsně se státní mocí, Církev měla poskytovat poznání Kristovy pravdy, vést lidi podle ní, udělovat svátosti, aby mohl člověk žít podle pravd Páně – a státní moc měla za svůj nejvyšší úkol mít zajištění podstatných lidských statků. Z nich bylo nejdůležitější spasení a pak pokoj. Obojí měl zajišťovat meč, který princ jen kvůli tomu nosil.

Spasení bylo nejvyšším statkem lidským. Proto bylo povinností panovníků, aby třeba mocí donucovali křesťany, aby žili podle svého křestního slibu, aby ochraňovali Církev a bezpečnost víry proti kacířům, kteří se vždycky, jak jen mohli, uchýlovali k násilí. Dodnes ovšem jejich dědici a dědici jejich ducha, vypichují stále jen meč, kterého používala Církev a zamlčují, jak jednali kacíři; jakmile jen poněkud vzrostli, uplatnili svá kacířstva násilím a rozšiřovali nenávist.

Mimo to, každé kacířství náboženské nikdy nebylo bez dozvy v řádu politickém. Kdyby princ nechtěl plnit svou povinnost ochrany slabých zjednáváním pokoje občanského i náboženského, ryzosti víry, církevní moc by jej donucovala duchovními sankcemi. Volala by dokonce proti němu vyššího světského pá-

na nebo dokonce krále a nakonec by zbavovala poddané přísahy a povinnosti věrnosti – spojovala by vasaly neposlušného vladaře a stavěla napůl revoluční hnutí proti panovníkovi – a to ve službách pokoje nebo orthodoxie.

Může dokonce vyhlásit řádnou mezinárodní křižáckou výpravu na obranu ohrožených práv lidských neb božských.

27. kánon Lateránského sněmu dával o tom základní směrnice. Jím se řídilo celé Negotium fidei za doby Dominikovy. Na první pohled to byly formule jednoduché a logické. Ale ukázaly se právě tak kruté jako všechny feudální formule, které vedly k masakrům, jež v nás dodnes budí hrůzu.

Ovšem, vycházely z celé soudobé kultury a civilizace a z touhy vybudovat proti všem překážkám světový řád, zaručující co nejdokonalejší spasení, řád na základě katolické kultury. Světový řád stavěl na dobré vůli a poctivosti všech složek. Jakmile jedna zklamala, těžké a tvrdé pak bylo vyvažování duchovní rovnováhy.

Herese katharů z Albi ohrožovala jako každá herese stávající křesťanský řád, kulturu i civilizaci celého křesťanstva s důsledky politickými, hospodářskými a sociálními.

Kolikráte se dá vysvětlit vznik a rychlé šíření kacířstev jako duchovní protest proti zesvětštění kleru, přepychu prelátů, bezohlednosti feudálních pánů, stavějících se přitom horlivě za věci – ovšem vnější věci církevní.

Ale v jižní Francii byl tehdy náboženský život kvetoucí. Podrobné moderní historické studium ukázalo, že narbonský kraj měl poměrně velmi málo svatokupeckých prelátů, vedle mnohých dobrých a horlivých pastýřů. Zdá se, že nižší klerus byl méně než jinde poskvrněn nečistotou. Opatství opravdu dýchala ještě reformou, zavedenou svatým Benediktem z Anianu.

Feudální páni obeslali docela obstojně křižáckou výpravu a jejich vůdce – hrabě Toulouský Rajmund de St Gilles byl velmi věrný papežské myšlence. Reforma tu našla vždy mnoho dobré vůle.

Kacíři si poněkud zjednodušovali svou péči o spásu vlastních duší. Jim stačilo, že je páni světští podporovali a mnoho jim promíjeli. Přísnost mravů žádali jen od prostých věřících. Dovolovali i měšťanům jejich lačnou honbu za majetkem, lichvu, kterou katolická Církev zakazovala energicky a důsledně.

Papežové a biskupové žádali od pánů, aby bojovali podle rytířských závazků na obranu náboženství a veřejného pokoje proti kacířům, kteří obojí narušovali. Kacíři naproti tomu jen za pouhou podporu kacířstva slibovali pánům věčné spasení.

Katharové běsnili proti manželství docela v duchu starých gnostiků a parského dvojího principu, podle něhož tělo, žena a manželství byly plodem principu zlého. Potírali manželství, kterým se rozmnožovalo a udržovalo plémě poplatné satanu a dávali přednost přechodné, chvilkové sexuální rozkoši před trvalým svazkem manželským.

Církev nenáviděli jako sbornici satanovu. Touto nenávistí si vysvětlíme všechny jejich krvavé atentáty na osoby a statky církevní.

Největší potíže měli papežové se zbabělými preláty, kteří se neodvážili postavit otevřeně proti kacířstvům, aby jim neškodili, aby neohrožovali jejich majetek. Ke zbabělosti se ještě připojovala pastýřská nedbalost a hrabivost mnohých, kteří spíše hledali esum než Jesum.

Stačí podívat se na jednoho z dobrých prelátů, biskupa narbonského Viléma Peyrea. Patřil k nejvyšší šlechtě a neměl zabránit ani příslušníkům své rodiny a tím méně svým poddaným, aby se nepřipojili k heresi. Chtěl zachovat pokoj na všech stranách. Když chtěl něco reformovat, snažil se reformovat jen mravy svých mnichů, ale to už se ani netázal na jejich orthodoxii, tím méně na orthodoxii svých poddaných a svých nejbližších. Asi podle hloupoučké moderní fráze:

Ať si každý věří, co chce,

jen když žije jako dobrý člověk.

Zapomněl dobrý človíček, že pokud ještě existuje reserva sta

ré morálky, živené starou orthodoxí, že možno mluvit na nějaký čas o tom, že se lidé obejdou bez orthodoxie při zachování jakés morálky. Ovšem, často to bývá jen jakási vnější slušnost. Ale jakmile se vydrancuje a vybere fond orthodoxie, vidíme, jak klesá čtvercově i mravnost těchto ušlechtilých nevěřících.

Biskup Vilém vládl přes 50 let, ani jeden z jeho akt nemá nejmenší zmínky o heresi a přece kraj byl heresemi doslova prožrán. Kázal, ale velmi dobrotivě. Měl příliš na mysli smutný osud, který připravili kacíři mnohým jeho biskupským kolegům.

Jeho víra byla již značně otřesena. Nepropadl sice ještě apostasii, učinil i několik příznivých gest vůči Církvi, ale vůči kacířům jich učinil značně více. Jemu je přičíst pozvolný - a pak už střemhlav příkrý a rychlý náboženský rozklad orthodoxie v jeho diecézi. Otevřel svou diecézi slabosti, liknavosti, bezstarostnosti a nedostatkem horlivosti záplavě kacířství.

Katharové měli nejrůznější stupně svých vyznavačů. Jejich elitu tvořili "dokonalí". Ale mnozí si cenili jen vnější přísnosti kacířů a naslouchali katharským kázáním, které pak ovšem neuskutečňovali. To byl jeden ze zdrojů hořkosti prvních bratrů kazatelů, že biskupové nekázali, ale žárlivě se dívali na kazatelské bratry.

Lidé si cenili vnější přísnost kacířů, cenili si naprostě chudoby, kterou žili jejich kněží. Jejich klerus žil z almužen věřících a nežádali si více, než právě potřebovali a než co jim věřící sami dali, jako později theatini. I jejich komunity byly chudé a přitom dobročinné a šlechetné.

Na mnohé pány opět působila jejich výmluvnost, která se jim zdála být nepřemožitelnou katolickými polemiky. Proto mnozí páni nejenom že nestíhali kacíře, nýbrž s nimi tajně i veřejně sympatizovali. Mnozí se dokonce přidávali ke kacířům. Katharové z Albi přijali od bogomilců jedinou svátost, tak zvanou "consolamentum", to jest skládání rukou, kterým

se uděloval Duch Svatý, to jest ne třetí božská osoba, nýbrž jakýsi strážný anděl zůstávající u Boha. Tím se dostávalo věřícím jistoty, že patří ke společenství andělskému, že jsou tedy povoláni do nebe, kam přijdou i se svým duchovním tělem.

Svátost consolamentum se udělovala jen po dlouhém a tvrdém pokání. Umírajícím se udělovalo bez ohledu na stav jejich duchovního života. Věřící byl dokonalým kandidátem poslední chvíle. Čekal na vyvrcholení své dokonalosti a mohl prozatím pokračovat ve svém povolání.

Věřící býval spojen s nějakým dokonalým závazným slibem, že mu v pravou chvíli opatří svátost "consolamentum". Proto někteří feudální pánové chovali u sebe dokonalé, aby jim mohli posloužit touto svátostí v poslední chvíli.

Církev volala a varovala nadarmo. Ve 13. století si feudálové vydržovali své žoldnéře přese všechny protesty a přes všechna varování Církve. Raymond VI. Toulouský nejenom že si zachoval žoldnéře proti vůli Církve, nýbrž je ještě velmi brzy obrátil proti ní.

Pronikl do provincie Arles. Pálil a bořil všechno před sebou i za sebou. Na cestě se mu postavil biskup z Oranges a snažně ho prosil, aby respektoval aspoň kláštery, sváteční a privilegovaná místa a privilegované dny. Raymond uchopil biskupa prudce za ruku a přísahal mu, že nebude šetřit ani klášterů ani kostelů a že budou loupit a vraždit a vypalovat v neděli jako v pondělí.

Inocenc III. prohlásil jednou hořce, že Raymond nezachovával žádnou přísahu tak přesně. Roku 1209 se musí doznat ke svým zločinům. Vypočítává loupeže, pustošení, spálené kostely nebo proměněné v pevnosti, uvěznění jednoho biskupa se všemi jeho kněžími, vyhnání jednoho a spálení jeho residence.

Takové soupisy zločinů by se daly sestavit i u jiných feudálů jižní Francie. Tyto zločiny nutno přičíst antiklerikalismu, naočkovanému kathary. Tak občané carcasonští rovněž vyhnali svého biskupa roku 1207, protože kázal proti kacířům.

Podobné případy se hromadily a stále bylo zřejmější, že za nimi stáli katharové. Přemnozí šlechtici jižní Francie měli manželky, snoubenky nebo i matky mezi kacíři; ženy byly jejich nejhorlivějšími propagátorkami, jako ostatně vždy ve všech dobách a ve všech náboženských hnutích. A tak pomalu veškerá šlechta jižní Francie propadla heresi.

Ovšem i tu byla výjimka. Rajmund V. se poctivě snažil zastavit kacířskou nákazu. Ovšem, jak jsme již viděli, Raymond VI. neměl takových starostí. Odmítl znepokojovat kteréhoko - liv heretika ze svých poddaných, o cizích už teprve nemluvě. Jeho postoj nebyl určován nějakým náboženským liberalismem nebo náboženskou lhostejností. To ještě nebylo v módě ve 13. století. Prvním důvodem tohoto jeho počínání byla obava, aby neoslabil svou moc pronásledováním svých poddaných.

Ale to byla vlastní vina pánů hrabat z Toulouse. Nedovedli vytvořit z krajů Narbonne, Albi, Toulous a z Provence silné království jako bylo království francouzské. Francouzští králové neměli vlastně o jižní Francii řádného zájmu. Celá jižní Francie byla rozdrobena na řadu malých feudálních útvarů. K tomu se ještě anglický král dožadoval od hraběte toulouského uznání své svrchovanosti. Přitom měl hrabě toulouský k dispozici tolik morální moci, kterou mu podávala reforma IV. Lateránského sněmu.

Lateránský koncil byl celkem přijat nejenom sympaticky, nýbrž i vážně. Bylo tu sice dosti zlořádů, ale mnohé prýštily spíše z nevědomosti a ze slabosti než ze zlé vůle. Laici vraceli neprávem nabyté statky onoho opatství a biskupství obdrželo svobodu voleb. Ovšem, někteří byli krátkozrací a k držení své svobody snažili se zvyšovat svou časnou moc, což zase jen budilo posměch a opovržení nepřátel a závist feudálních světských pánů.

Opatství přijala poctivě reformu. Citeaux vedl a přijal s jinými opatstvími spravování far na svých vlastnictvích, aby mohli čelit náboženské opuštěnosti a z toho pramenící nevědomosti.

Ovšem, život v jižní Francii nebyl onou idylou, jak ji kreslí provençalští intelektuálové, kteří vidí jen trubadu - ry, turnaje, milostné písně. Jinak právě v této době procházela jižní Francie ohněm a mečem. Feudálové rivalizující mezi sebou najímali kruté, krvežíznivé a bezohledné žoldnéře. Jsou pověstné tyto hrůzy Gaskoňců, band aragonských a bantaských.

Lateránský koncil popisuje hrůzu tohoto řádění, jež ne - respektovalo chrámy, kláštery ani mužské ani ženské, ani vdovy ani sirotky, ani starce, ani děti. Jako pohané ničili vše, co jim padlo do rukou. Církev, která se ujímala těchto ubo - hých, trpěla s nimi.

Církev byla první obětí této chásky, která ještě s větší rozkoší vychutnávala své zločiny, když s nimi mohla spojovat svatokrádeže. Proto nutila Církev, jak jsme již řekli, feudální pány, aby propustili tuto metlu lidí, své žoldnéře. Kdyby byli poslechli, byli by veřejným pokojem a klidem na - byli více autority a sil k potírání kacírstev, jak to od nich Církev žádala.

M O N T P E L L I E R

Innocenc III. dobře postihl nebezpečí lidových kacírství, znal také příčinu, proč se toto lidové náboženské hnutí tak rozšířilo a proč se šířila všechna náboženská hnutí v celém křesťanském světě.

I u nás v jižních Čechách se silně rozmáhalo hnutí val - denské. Připravovalo dokonale hnutí husitské, které ve svém tábořském směru bylo jen rozvinutím hnutí valdenského. Volání o zkaženosti Církve pro svatokupectví, přepych prelátů, pohoršlivý život mnohých řeholníků a laxnost duchovenstva diecezního, a volání po obrodě Církve skrze chudobu a prostotu Kristovu nalézalo sluchu u prostého věřícího lidu, který toužil po kněžích, kteří by následovali Krista a apoštoly ne

jenom chudobou, co na ně dělalo jistě největší dojem, ale toužili po kněžích pastýřích, kteří by se sklonili k lidu a zvěštovali mu evangelium. Že tenkrát bylo zvykem nedělní perikopu kázat, a jistě to nebylo tenkrát lepší než dnes, kdy to nedělní kázání je vlastně jen rozbryndávání nedělní perikopy. Kdyby to evangelium s epistolou prostě přečetli, bylo by lépe, ale jako dnes, tak i tehdy slyšíme nářky, že mnozí plebáni ani epistolu svatého Pavla nečtou, protože prý je příliš těžká, vysoká pro prostý lid. Tak vítali kacíře, vítali kathary a valonské pro jejich zvěstovatelské kázání.

Toho všeho si byl dobře vědom Innocenc III. a v tom je jeho velikost, že dovedl dobře vidět, jak se ukáže z celého života Dominikova. Už i to, že si dovedl vybrat své spolupracovníky, jak pana kardinála Hugolina z Ostie, který podpírá oběma rameny jak Františka tak Dominika. Vysílal misionáře do ohrožených zemí a zařadil benediktiny, premonstráty ale hlavně cisterciáky do evangelizačního díla v jižní Francii -

Řada duchovních, prelátů, řeholníků i diecezních kněží byla označena titulem papežských legátů. Innocenc si zajistil plnění svých směrnic tím, že poslal ke svým misiím, ke svým legátům kurýry, kteří ustavičně projížděli mezi Římem a jižní Francií. Přinášeli papežské instrukce a odnášeli zprávy misionářů o průběhu misí, o překážkách a potřebách misí.

Ale Řím byl vždycky jen daleko, takže si vždy v Římě u sedlů páni kongregací dělali těžko představu o situaci v zemích vzdálených a v poměrech, kterými někdy дуl ostrý vítr, který byl ovšem pečlivě přehrazen nevětranými kancelářemi. - Ubozí misionáři - vržení do strašných poměrů - nemohli se zbavit dojmu, že je v Římě nechápou.

Klasická ukázka této strašné a bolestné skutečnosti: Misionáře nejvíce deprimovalo počínání narbonského arcibiskupa Berengara. Byl to vyložený svatokupec, lakomec, nábožensky lhostejný - a to ještě velmi mírně řečeno. V tom okamžiku, kdy mu misionáři předložili své listiny, ihned viděl, že jsou tu tedy zcela zbyteční. Papež nabyl z jejich a ji -

ných realit přesvědčení téhož. Proto pověřili misionáře, aby zahájili proti arcibiskupovi proces. Zahájili, provedli. Ale pojednou dostali z Říma dopis, který pohřbil nejenom jejich naděje, ale i jejich dlouholetou práci:

Berengar se dověděl o nebezpečí, které mu hrozí. Rozjel se do Říma. Tam s hrál komedii kajícíka. Byl přijat na milost. Dovedeme si představit, jak nejenom zaplesali kacíři, ale i jaké posměšky si tropili z nedostatku pevné ruky a pevné páteře vedoucích míst římských. Byli utvrzeni v přesvědčení, že se jim nikdy nic nestane.

Legáti se chtěli vzdát práce, zvláště když jeden z nich horlivý, spravedlivý a čistý kněz Pierre de Castelnau byl po několikerém varování zavražděn 14. ledna 1208. Ukázalo se, že tuto svízelnou situaci nedovedla dosud vyřešit ani příslost ani dobrota. Tu mohla pomoci jen **s v a t o s t**.

Podobně jako proti rozrůstajícímu se hnutí valdenskému postavil František své katolické chudé - proti lyonským chudým - plné pokory, opravdové pokory, chudoby a svatosti nelíčené, plné křesťanské radostnosti a horlivosti opravdu apoštolské - to čeká i na Dominika.

D o m i n i k sestupuje spolu se svým biskupem Diegem z Osmy a s chudičkými zavazadly kolem řeky Saony a Rhony do jižní Francie. Měli před sebou těžkou úlohu. Svízelná náboženská situace nebyla jen na území kacířů z Albi, ale pomalu v celé Francii, hlavně ve Francii jižní. Enormní pokyny lateránského koncilu se prakticky neuplatnily. Klerus venkovský nebyl dosti připraven na pastorační a to jak mravně tak i naukově. Jak bylo také možné morálně vychovat takovou masu kleriků, kteří zaplavovali university a učiliště katedrální?

Nebylo vůbec postaráno o jejich soustavnou asketickou, duchovní výchovu celé masy kandidátů kněžství. Vždyť posluhači skoro všech fakult s výjimkou lékařské byli zároveň duchovními s postřizninami nebo aspoň s nižším svěcením. Jejich jediným asketickým vzděláním byly hodinky a kázání. -

Ale když víme, že kázání nebyla systematická, nýbrž jen homiletická, a recitování Hodinek nebylo jistě lepší, než je dnes při katedrálách, co jsem jich za života ve světě viděl, takže sotva z toho mladí klerici načerpali nějakou duševní stravu, jestli se nestali - jak obvykle - ještě ležernější a familiárnější asistováním takových Hodinek.

Slavná liturgie byla též mnohdy odbývána a mísilo se do ní přechasto hodně žakovské rozpustilosti a světáckosti. Proto pochopíme, jak vítala Církev jako osvobozující čin zařízení seminářů velkých i malých - i kdybychom si přáli, aby nebyly ty semináře tak strašně proměňovány v dusné skleníky duchovní, které se někdy podobají spíše pařeníštím pokrytectví, formalismu ...

Valdenští nebyli o nic lépe připraveni naukově, zato ale vynikali aspon mravní přísností. Ale přece měl katolický klerus k dispozici *E v a n g e l i u m*, které se hodně četlo, na universitách hodně vykládalo, takže ze začátku celá theologie záležela vy výkladu Písma a nazývala se proto *SACRA PAGINA*.

Stále kolovaly mezi klerem spisy svatých Otců, biskupové svolávali kněze k synodám, kamž byli zváni nejlepší, nejučtější a nejprísnejší kazatelé a nepoplatní reformátoři. Pa-pežové ostře připomínali reformní dekrety nařízením, sankcemi, které šly v jejich stopách ...

Ale to vše bylo málo, ruka Církve učící a správní nedosahovala do zapadlých krajů s jejich městečky a vesnicemi. Reformované kláštery byly sice jak útočištěm tak ukazovatelem správného kněžského a křesťanského života, ale velmi často kláštery v celých oblastech a v celých dobových úsecích - jak ženské tak mužské - propadly mravnímu rozvratu.

Tak zněly kleru stále ještě přísně dekrety reformní Řehoře VII. V těch dekretach Řehoř VII. zakazoval účastnit se mší svatých sloužených ženatými kněžími, zakazoval poslouchat prelátů, kteří přijali svěcení z rukou biskupů, odmítajících se podrobit papežským dekretům.

Ale přesto musíme zdůraznit, že jižní Francie tyto papežské dekrety reformní hodně prováděla a uskutečňovala.

Zdravým obrodným kvasem tu byli řeholní kanovníci. Uskutečňovali opravdový ideál Kristova života, ideál apoštolského života. I když autor dílka DE VITA VERE APOSTOLICA odsuzuje snahu některých řeholních kanovníků domnívat se, že apoštolský život znamená jen farní pastorační, jako by apoštolský život záležel jen v udělování křtu a v pouhém kázání. Tohle dělá i nejušmudlanější klerik, a přece nebudeme o něm tvrdit, že vede apoštolský život ... P. L. t. 170 col. 631.

Autor si je vědom, že tato vnější činnost jak u apoštolů Kristových tak i u apoštolů dnešních nestačí. Chtějí-li kanovníci vést život apoštolský, musejí si stále pamatovat, že jejich liturgický a asketický život je zdrojem - jako u apoštolů jejich stálý život s Kristem Pánem a život z Ducha Svátého - ten má stále pronikat jejich život veřejný.

Řeholní kanovníci pracovali především v okruhu svých opatství. Jejich řeholní příprava, dokonalejší studium, jejich liturgický život je připravoval velmi účinně k apoštolskému působení. Protože pak takových klášterů bylo mnoho ve všech zemích, všude byla možnost také zpracovávat apoštolským působením věřící lid. Bylo to ostatně jejich povinností, když užívali lidu ke svému časnému prospěchu, aby se postavili o jeho prospěch duchovní. Žel, bylo zase mnoho klášterů, které přijímaly jako samozřejmost službu věřících, ale ne už službu věřícím.

Vedle kazatelů u nejrůznějších opatství, hlavně premonstrátských a cisterciáckých, působili v jižní Francii dobrovolní kočovní kazatelé, horlivého, přísného života, vedle zase opravdových vagabundů, kteří se živili kazatelstvím jako lepší a výnosnější žebrotou.

Byli to kazatelé kleru katolického, ale mnohem více, ba převážně většina kleru valdenského a katharského nejrůznějších odstínů. Lidé je rádi poslouchali, opouštěli práci k malé zlosti feudálních pánů a poslouchali je hodiny a hodiny

a šli za nimi celé dny cesty. Chodili chudí, bosí, bez pověření a stálých příjmů, ve kterých lid viděl chudé Kristovy apoštoly a veřejné jeho následovníky ve srovnání s kázáckými opaty a jinými řeholníky.

Valdenští si sami říkali a lid jim také říkal Chudí Kristovi. Tito chudí vytvořili jakousi vzdorocírkev, která nenáviděla Církev oficiální, kterou pohrdali pro její bohatství, marnotratný a lenošivý život kněží.

Druhým legátem vedle Castelnaua, který skončil mučednic - ky, byl magistr Raoul.

Raoul jediný zůstal v kontaktu s Diegem a Dominikem, je - diný z papežských legátů. Byl stejného ducha jako oba dva a - poštologové španělští, kteří neschvalovali donucovacích pro - středků proti kacířům.

Byl vzdělán klasicky i theologicky. Právě proto byl vy - brán k tomuto dílu a proto také dobře chápal metody Domini - kovy. -

Velmi dobře známe legáta Arnauda Amaury. Byl opatem na nejrozličnějších místech, až byl konečně zvolen v nejdůležitěj - ším ve středověku, totiž v opatství Citeaux. Bylo mu at tím či oním způsobem podřízeno asi šestset klášterů. Byl velmi schopný a podnikavý, uhlazený pisatel skvělých relací do Ří - ma, ale naprosto se nehodil k evangelizačnímu dílu pro blou - díci v jižní Francii. Chyběly mu určité formy lásky k bliž - nímu, speciálně lásky k chybným. Proto se nemohl křestan - skou - to jest Kristovou formou dostat k jejich srdcům. Sna - žil se jim aspoň dostat na kůži. Stál v čele tisícové armády, pracoval zároveň s armádou aragonskou i kastilskou a navar - skou.

Kolik vojáků, tolik nepřátel ducha Kristova, tolik nepřá - tel duší, které měly být získávány jen a jen Kristovými zbra - němi. - Ale meč není Kristova zbraň, protože ani své králov - ství nechtěl budovat mečem a Petrovi přímo nařídil, aby zase zasunul meč do pochvy.

Statně s ním beztak neuměl zacházet a neuměli s ním nikdy zacházet všichni, kt - eří se jména Kristova dovolávali jako

zbraně nejvýmluvnější. Arnaud byl rozhodně lepší voják než biskup. Věnoval se svému poslání legáta, poslaného k obrácení bloudících po smrti obou svých kolegů. Orientoval ale své obrácení směrem k metodám nejradikálnější. Byl přesvědčen, že všechna práce evangelizační je zcela zbytečná, pokud budou mít svobodu lidé, jako biskup Berengar z Narbonne a hrabě Raymund z Toulouse. Byl rozhodnut odstranit je co nejrychleji. Užíval k tomu ohně, meče i právnické chytristiky, která je rovněž nedůstojná učedníků Kristových, jenž byl tichý a pokorný srdcem. Jeho chytristika se mnohdy velmi nebezpečně blížila podvádění jak papeže tak obětí.

Ukázalo se, že by se byl býval chtěl sám stát arcibiskupem narbonnským. Ač Berengar byl obludným zjevem na biskupském stolci, Amaury byl intrikánem ve velkém. Zmocnil se vévodského titulu, dal se do hanebného zápasu s hrabětem z Montfortu, který byl až do poslední chvíle nejoddanějším bojovníkem na straně katolické. Domníval se, že k potlačení herese potřebuje moci a násilí. Hřích herese dal vyhánět hříchem křivdy, násilí a úskočnosti ... To bylo ovšem v křiklavém rozporu s tím, co chtěl Innocenc, který chtěl nejprve a dlouho řešit celou záležitost po dobrém. A tak rostly konflikty mezi ním a papežem.

Innocenc byl zcela jiného ducha. Byl sice také muž pevné autority, snad někdy autoritář, ale byl si vědom, že smyslem jeho moci, jeho poslání a postavení je zodpovědná práce na spáse duší. Zdůraznil právo a potřebu Církve na svobodu, chtěl upevnit tuto svobodu Církve a pokoj pravověří.

Jakmile toho dosáhl, okamžitě stáhl tresty a soudní procesy, odpouštěl viny, protože tresty mu sloužily k léčení chybujeících, k dosažení jejich nápravy. Innocenc žádal, aby jeho misionáři byli téhož ducha. Vštěpoval jim, aby nezapomínali, že mají co činit s lidmi, kteří se mohou obrátit, s lidmi slabými, kteří se nechali odlákat od Církve pro hříchy kněžské. Můžeme ustavičně vykládat věřícím, že se nemají nechat odradit nedůsledností a špatností duchovních, že prav

da Boží je objektivně nezávislá od jejich hlasatelů, polověřící, povrchně věřící budou vždy opakovat: když ani oni nevěří, co nám hlásají, jak tomu máme věřit my? ! - Oni znají dobře, co učí, a když prakticky zahodí své vlastní učení, nemusíme se o ně starat ani my. A že mu nevěří, to ukazuje jejich život.

Lidé, pro které jsou buď těžké požadavky víry, anebo jejichž život ostře odsuzuje víra, kterou mají věřit, rádi nalézají důvod k odhození jim nepříjemné pravdy.

Věřící mají právo, aby hlasatelé pravdy ukazovali schůdnost a uskutečnitelnost její, její životnost, aby ukázali prakticky a názorně, jak postavit do života pravdy hlášané - Satan vydatně používá tohoto argumentu zlých nebo povrchních nebo po změně toužících lidí, aby svedl lidi slabé.

Papeži bylo zvěstováno, že i v Metách se scházejí věřící ke kázání různých samozvaných kazatelů, kteří nemají pověření. V kroužcích těch se živí protikatolický duch. Kacíři všichni používali obyčejně vydatněji Písma svatého. Četli je, vykládali, zpívali zpěvné jeho části.

Zdůrazňovali prakticky potřebu stálé četby Písma svatého, důležitost vůbec četby Písma svatého. Zatímco Církev dávala obyčejným věřícím v mateřské řeči jen úryvky Písma svatého. Innocenc dobře vystihl tuto touhu prostých věřících po celém Písmu svatém a dodává, že touha a péče číst Písmo svaté jest jen chvályhodná. Trvalo celých 12 let, než se Innocenc postavil energicky proti zřejmým kacířům.

I v Lombardii byly skupiny prostácků, kteří se scházeli podobně jako v Metách a v Lyoně. Bloudili, ale navenek žili život chudý a příkladný. Místní autority řešily celou tuto záležitost pouze formálně a proto formalisticky. Pro ně byla celá tato záležitost odbyta exkomunikováním známých kacířů. Ovšem, z toho si kacíři obyčejně dělají málo, velmi málo čili nic.

Neuznávají Církev za Tělo Kristovo a z téhle Církve se už sami vzdálili, proto je nemohou vylučovat, protože se s ní už dávno rozešli.

Někde žili vyznavači Kristovy chudoby – a proto i křesťanské chudoby velmi přísným životem. Innocenci se podařilo přivést do Církve několik komunit "chudých" nebo "malých" (humiles). Získal i několik skupin valdenských, které postavil do služeb boje proti katarům. Ten boj chápal Innocenc jako přemlouvání poučováním, především kázáním. Heslo Innocencovo "vyplet kacířskou nepravost" neznamenal "ohně a meč" – kletbu a hranice.

Svatý Augustin stanovil dávno v boji proti donatistům zásady církevní péče o bloudící: Poučovat, napomínat, vyobcovat, trestat ...

Dlouho se Církev domnívala, že stačí první fáze církevních zákroků proti kacířům. Dlouho se spokojovali s klidným "objektivním" výkladem katolického učení s poukazem, že učení kacířů není pravé, není Kristovo. Ale brzo shledala církevní autorita, že toto nevinoucké, krotké "klidné" kázání nedosáhne svého účelu. Kacíři sami plní ohně a šlehajícího nadšením vidí v tomto klidném způsobu *s l a b o s t*, nemohoucnost nebo nedostatek dokonce přesvědčení a víry v to, co se takto mile povídá.

I svatý Augustin konstatoval nutnost změnit tento způsob poučování. Doporučoval, že se kázání musí stát naléhavější. Mělo obsahovat obvinění, předhůzky, výčitky, zapřisahání a bratrské hrozby ...

Této metody se používá v katolickém kazatelství morálním ještě dnes a je pokládáno za velmi účinnou přípravu k mravním obrácením zatvrzelých hříšníků.

Když na toto vše, ba ani na bratrské hrozby kacíři nereagují, doporučovala církevní autorita odlučovat bloudící od stáda, aby jedna prašivá ovce nenakazila celého stáda. Bylo v tom kus – byť by jen kus praktického smyslu, že totiž hereetik jako takový, abych řekl "ocejchovaný", nebyl tak nebezpečný. Ano, ale jen pro katolíky velmi dobrého smýšlení. Okamžitého významu rozhodně nemají církevní tresty pro hříšníky a kacíře otrlé, buď zcela už nevěřící, neb docela propadlé bludům. Ti si většinou dělají z církevních trestů pramálo,

ne-li žert.

I svatý Bernard, který měl také co do činění s kathary z Albi, užíval těchto klasických čtyř nápravných prostředků a odkázal je svým synům, kteří pokračovali v jeho apoštolském díle v krajině narbonské. Prohlašoval, že třeba získávat kacíře přesvědčováním a ne násilím. Ovšem doporučoval, že když se kacíři neobrátní po druhém nebo třetím napomenutí, že je třeba odloučit je od společenství věřících a věřící varovat před styky s nimi.

I on jako svatý Augustin, s určitým váháním a rozpaky světce plného lásky dobrotivě a mírně připouštěl, že by bylo třeba je vyhnat a použít k tomu i světské moci.

Těmito metodami se pak celkem řídili všichni misionáři, kteří se věnovali práci mezi kacíři.

Jihofrancouzští feudálové, nakažení kacířstvím, byli nakažení i potouchlostí, běžnou jejich průvodní vlastností. Ti neposkytovali pomoci, především ne v začátcích kacířství, kdy by bylo bývalo možné umlčet několik mnohomluvných kacířských propagandistů. Když se pak kacířstvo rozmohlo a ve své zpupnosti začalo ohrožovat jak lid křesťanský tak Církev a její zařízení, přiblížilo to nešťastný nápad násilím vykořenit kacířstva. Tak povstaly křížové výpravy, jichž rytíři i žoldnéři si nezapomněli s krutostí zaslepených kacířů a soldatesky kacířských feudálů.

Innocenc III. chtěl křížáckým tažením zlomit zlou vůli pánů. Zároveň dal svým legátům a jejich misionářům úkol i moc postupovat proti nedbalosti a liknavosti někdy i ničemnosti prelátů. Měli je soudit, trestat a sesazovat. Několikrát připomínal Innocenc III. svým misionářům a legátům i tuto nevděčnou a odiosní povinnost.

Přitom se ale Innocenc uchýloval k těmto prostředkům jako k prostředkům nejzazším. Stále zdůrazňoval, aby v akcích proti heretikům byla dávána vždy přednost kázání a přemlouvání. V Innocencově korespondenci s jeho delegáty se stále opakuje připomínání nejdůležitější metody v obracení zbloudilých, aby totiž legáti a misionáři "nesli slovo Páně", aby se "věno

vali službě slova" - "doktrinálnímu poučování".

Když Petr de Castelnau ztrácí už trpělivost, na což také nakonec zahynul, zvedá Innocenc III. jeho rozvahu i odvahu zároveň formálním rozkazem, aby plnil z celého srdce své nejvlastnější poslání evangelisty, aby totiž naléhal argumenty, zapřísaháním, výtkami, ale ve vši trpělivosti a jasnosti učení.

Innocenc vedený Duchem Svatým se proto setkal na své cestě s Dominikem, jenž rovněž chtěl nést Krista věřícím, bloudícím i nevěřícím, ale způsobem apoštolským.

Tento apoštolský způsob evangelisování nastínil svatý Pavel jak svým příkladem tak radami, které zůstaly na věčné časy kodexem apoštolské evangelisace: učit, kárat,
mluvit vhod i nevhod
v nesmírné trpělivosti .

Chudý apoštol, trpělivý apoštol, moudrý apoštol,
jdoucí ve stopách moudrého a nevýslovně trpělivého Mistra,
Mistra všech mistrů - našeho Pána Ježíše ...

Zajímavé je, že Innocenc nesdílel názor některých těchto misionářů, kteří chtěli reformovat především klerus. Jest to okolnost neobyčejně zajímavá. Kolikráte se projevuje u reformátorů jako u našich českých kazatelů - karatelů včetně Husa, že chtějí reformovat především klerus. Domnívají se, že dobří svatí kněží nutně musí obrátit bloudící. Pravda je na tom ta, že by snad lidé špatní nemohli mít ve svém skrytém i otevřeném životě důvodů pro svou nevěru nebo špatnost ve špatnosti kněžské.

Ale vidíme ze zkušenosti, že sice dobří kněží imponují samo sebou už dobrým laikům, laikům dobré vůle. Ale i tak ten argument není absolutně přesvědčivý a platný. I takzvaní zbožní, to jest - povrchně, formálně, materiálně a pověřivě zbožní katolíci nestojí o svatost svých kněží, protože si je pomlouvají, činí jim nástrahy a odnímají tak k nim důvěru věřících kolísajícím, nebo hotovým již nevěrcům.

Proto jak je důležitá svatost kněžská pro příklad k od -

stranění výmluv lidí slabých neb zlé vůle, stejně je důležité obracet se k lidu a nečekat na svatost kněžskou. Je důležité vyučovat soustavně a důstojně a účinně křesťanský lid v pravdách Páně a vychovávat k životu podle nich.

To je apoštolský život: chudě žít,
apoštolsky pracovat,
apoštolsky učit a vychovávat.

Myslím ale, že Innocenc a po něm přemnozí reformátoři přeceňovali význam a cenu disputací, hlavně veřejných. Nevítězí vždycky, kdo má pravdu, nýbrž mnohdy kdo je pohotový a výmluvný.

Král aragonský Petr chtěl pomáhat misionářům. Vybízel k trestnímu zákroku, ale chtěl, aby to misionáři zkusili napřed po dobrém, aby uspořádali veřejnou disputaci. To bylo také to jediné, co mohl učinit při veškeré své horlivosti, protože jeho vliv v Carcasoně zněl sice honosně úměrně jeho královskému titulu, ale neúměrně slabě vzhledem ke skutečné činnosti královského titulu.

Král složil komisi 13 katolických disputantů a 13 kacírských. Disputace se protáhla přes celý den. Prakticky ale neměla ceny, právě pro hadovitou úlisnost kacírů. Byli si vědomi této své pochybné síly, a proto nesmírně rádi disputovali. Papežští misionáři byli trpce zklamáni. Disputace vyzněla zcela naprázdno. Stran disputací v rámci doktrinálního poučování utrpěli legáti a misionáři nejtrpčího zklamání.

Proto znovu se tázali svého starého pokušení, jestli není příčinou jejich neúspěchu kněžská zkaženost a zda by se neměli nejdříve věnovat nápravě duchovních. Tím by ovšem padl hlavní jejich úkol, totiž poučovat lid, z jeho lůna vychází klerus, a hlavně ve středověku z dobrého věřícího prostředí lidu vycházeli dobří kněží a ne naopak.

Ostatně musíme se varovat vytvořit z misijního apoštolátu začarovaný bludný kruh, obrátit nejprve klerus a obrácený klerus obrátí lid. Jest třeba vystoupit z tohoto zakletého kruhu a rozdělit si úlohy: jedni musejí mluvit ke kleru a

druzí nebo ti sami - ale současně poučovat lid. Pak se doplní a uzavřou s ustavičným vzájemným působením oba díly za - vřeného kruhu. Dobrý lid dává vyhlídky, že vydá dobrý klerus a dobrý klerus vychová tento dobrý lid.

Zákonitost souvztažnosti budou na sebe vzájemně působit a se doplňovat obě hemisféry křesťanského života.

Diego jediný ukazuje velkorysou prozíravou moudrost. Na zoufalé úhyby misionářů, kteří chtějí apoštolský úkol zaměnit za reformování kleru, odpovídá, že je třeba více než jindy prostě uposlechnout papežových pokynů, jež je posílají kázat lidu a obracet lid.

Diego byl přesvědčen, že apoštolská metoda záležela v hlášení Slova Páně, v poučování jím věřících a ve vedení jejich života podle Slova Božího. Táže se, zda je opravdu třeba přikládat důležitost kněžským chybám. Diego již z dlouholeté zkušenosti, pozorující klerus i kacíře, život kleru i kacířů, demagogii kacířské licoměrnosti, která skrývá jiné druhy nemravnosti než pouhé tělesnosti, usuzoval rozvážněji.

Protože kacíři stavěli jako nejvyšší rozeznávací znamení apoštolů vnější způsoby, chudého totiž apoštolského života, poznali Diego i jeho druhové, že je třeba obnovit i po této stránce apoštolské způsoby při evangelizaci a vedení křesťanských i zbloudilých duší.

Jdou tři složky apoštolátu:

- a) apoštolská pravda,
- b) apoštolské hlasatelství této pravdy,
- c) apoštolsky chudý život těchto hlasatelů.

Kacíři zdůrazňovali hlavně vnější apoštolsky chudý život, pod který jako pod pláštěm ukryli neapoštolskost svého jedovatého učení. Věděli, že lidé slyšeli tolik o chudobě M I S T R A v š e c h a p o š t o l ů v š e c h d o b i o chudobě prvních jeho apoštolů učedníků, a proto strhovali lid ke svému neapoštolskému učení vnější maskou apoštolského života. Jejich apoštolskost se vyjadřovala tím, že chudí, ve dvojicích, bosí, bez haléře chodili a spoléhali na dobročin-

nost obyvatelstva.

Diego byl si jist apoštolskostí katolického učení a právem byl přesvědčen, že je třeba nastoupit i cestu vnějších apoštolských způsobů, apoštolské chudoby v soukromém i hla-
satelském životě; nastoupil cestující formu apoštolské práce, chodili trpělivě a obětavě s veškerým potřebným sebezáporem za dušemi jako Spasitel, který bez haléře, věčně na nohou chodil za dušemi.

Nejdůstojnější legáti byli z toho mírně zkoprnělí. Příliš si navykli hierarchové, že hierarchie se může čísti též obráceně jako hierodilie, jako svatá služba ne leskem Krista oslaveného, nýbrž na zemi putujícího, že i hierarchové by si měli počkat po pokorné a chudé služebnosti podle vzoru Páně na jeho oslavení ... neboť jsme Církví ne vítěznou ještě, ani ne oslavenou, nýbrž putující a bojující a již na začátku svého křesťanského života jsme se zřekli ďábla a veškeré jeho nádhery.

Páni preláti se příliš cítili representanty ne Krista ukřižovaného, ale oslaveného, a jeho kříž tvrdý a holý si příliš brzo pověsili na zlatý řetěz na krk než na bedra rozdrá-
ná ...

Spíše ale instinktivně se pokládali za representanty mocného pána papeže Domini Papae - a jako takoví byli zvyklí na hromady zavazadel, na své zbrojnoše, na svou autoritu, z níž pak samozřejmě vyplývalo autoritativní vystupování a autoritářské poučování. Dlouho nepochopili, že mají proti sobě lstivého a fanatického nepřítele, který je bije a možná i ubije jejich autoritou a nádherou.

Poznali, že svedený lid pohrdá jejich duchovní autoritou, a domnívali se, že musí leskem a nádherou vnější autority zachránit poslední špetku této autority aspon vnější. Hrozili se myšlenky, jak by museli klesnout v očích všech lidí, kdyby na sebe vzali žebrotu Krista a apoštolů. To se protivilo hlavně cisterciákům a především jejich opatům z bohatých opatství. Tázali se, zda by praktikování apoštolské chudoby, vrcholící až v žebrotě, nepotvrzovalo jaksi i heretic-

ké chápání apoštolské chudoby.

Nakonec prohlásili s troškou zlomyslnosti biskupu Diego - vi, že uskuteční jeho požadavky, jestliže jim to nakáže a u - káže nějaká autorita. Ohnivý Diego byl hned hotový. Nabídl se, že autoritou je a jeho autorita dá tento příklad. Plný Božího nadšení, přesvědčen, že našel nejsprávnější a nejú - činnější cestu, vrátil do Osmy svá zavazadla.

Takhle osvobození odebrali se Diego s Dominikem do Béziers, které bylo nejvíce narušeno kacírstvím. Mocným příznivcem ka - cířů byl vikomt Etienne de Servian, který byl sám tuhým ka - cířem. Otevřel dokořán své území všem heretikům. Přijímal, hostil a chránil je na svých hradech, kde jim dovoloval ka - zat a šířit své kacírství. Hlavně podporoval předního šíři - tele kacírství Thierry de Nevers.

Thierry byl šlechtic, dlouhá léta kanovník a dokonce i arcijáhnem diecése. Jeho strýc byl upálen roku 1201 v Paříži jako kacír. Thierry nyní odhodil masku. Odložil fingované jméno Thierry, přihlásil se ke svému pravému jménu Guillaume a uprchl. V narbonském kraji našel ochranu i útočiště. U - chýlil se bezpečně na hrad pána de Servian. Tam byl v ob - zvláštní úctě, protože přešel do řad kacírských ze štal ka - novnických. Kazatelé nic se toho všeho nezalekli a také na - vstřívili hrad pána de Servian.

Pod patronací obojetného pána uspořádali veřejnou dispu - taci, jíž se účastnilo množství lidu. Disputace trvala osm dní a zdálo se, že biskup Diego vede. Dohnal Pseudo-Thierry až k závěru pro něho nepříjemného. Situace byla velmi napí - navá až napjatá. Thierry nevěda si rady místo argumentů zvy - šoval hlas a snižoval slušnost obvyklou a vyžadovanou vždy v takových disputacích. Půda se mu sesula pod nohama, až se začal válet v urážkách.

Když vyčerpal všechny argumenty, vyskočil jako pomínutý a vychrlil pustě ze sebe: Ta vaše nevěstka - myslil tím Cír - kev - mne příliš dlouho držela, ale již mne více nedostane. Na adresu pak Diegovu už přímo zařval: Vím, čího ducha jsi. Přišel jsi v duchu Eliášově ... Biskup mu odpovídá svírají -

cími slovy: Možná, že i v duchu Eliášově. Zato ty ale jsi přišel v duchu Antikristově.

Thierry vytáhl ze svého arsenálu nejostřejší strelu, kterou chtěl poděsit své ovečky, které cítily převahu Diegovy argumentace. Prohlásil, že Diego je převtělením Jana Křtitele, který byl podle katharů jedním z nejhorších podvržení starozákonního Boha.

Diego začal napomínat naléhavě a vroucně, pronášet hrozby nejvážnější a zároveň pravdivé a oprávněné a nakonec v slzách zapřísahal zarputilého kacíře, aby se vrátil k tomu, co vyznával tolik let, aby přestal svádět ubohý, prostý, nevědomý lid.

Lid, poslouchající po celý den, týden, srovnával vznešený a láskou prosvícený klid i ton řeči biskupa Diega se zuřivostí jeho svůdce. Lid si začal hnusit odhalené heresiarchy, kteří se sváděli a toužil zahnat je daleko.

Jen pán Etienne se nehýbal. Kacíři a hlavně kacířští předáci přebývali dále bezpečně na hradě. Tím byla znovu ohrožena dobrá misie k lidem dobré vůle proti lidem vůle opravdu zlé. Jedinou útěchou našim kazatelům byla důvěra lidu, kterou si získali, a příchyllost, kterou lid projevil tím, že vyprovázel misionáře daleko až na hranice města Béziers.

Bylo třeba odvahy opravdu apoštolské odvážit se vstoupit do tohoto města, nebezpečného kacířského hnízda. Vždyť roku 1107 vtrhli kacířští občané do katedrály, zabili vikomta Raymunda a těžce zranili biskupa, který se snažil zachránit ho svým tělem. Biskup Bézierských počítal, že město má již přes 200 rodin poddaných kacířství.

Biskup Béziers plný bázně odmítal představit apoštolské misionáře bézierskému vikomtovi. Misionáři proto začali na vlastní pěst kázání a veřejné disputace. Zápas byl ještě ostřejší než v Servianu. Trval 14 dní. Lid byl sice ve svém celku nakloněn kacířům, ale jak to bývá u náboženských menšin, katolická zde menšina byla rozhodná. Boj byl urputný

s obou stran. Diego se již obával krveprolití. Disputace byla zde zcela bezvýsledná. Jediným výsledkem bylo zde utvrzení katolické menšiny. Diego, Raoul a Dominik šli zase o kousek dále.

Města, hrady i vesnice po cestě byly silně prožrány kacířstvím. A když po několika letech křižáci dobyli Béziers, kacíři opustili město, které zelo liduprázdností.

Pomalu se dostávali misionáři do středu kacířstva, totiž do Carcassonu. Když jsem jel kolem na své cestě do Španěl, zapůsobilo na mne mohutně toto město Dominikovo a kacířstva. Na skále vybudované gotické město, které se tyčí stovkami věžiček, arkýřů, vysokými štíty a portály hrdě k nebi. Co zde Dominik zkusil ústrků, co potu tu prolil, kolik kapek krve tu zanechaly na kameni rozedrané apoštolské nohy Dominikovy. Město dnes poklidné a katolické už ani nedává tušit, jakými prošlo myšlenkovými i politickými a vojenskými otřesy. Krev obyvatelů této jižní Francie, lidí z Midi je tak žhavá jako jejich víno, kterým od staletí rozpalovali svá srdce s jeho vášněmi a bouřili beztak už neklidné mysli. Ještě dnes nahánějí hrůzu zachované hradby s masivními citadelami a věžemi.

Vojenská strážná bašta, i duchovně hrůzu a smutek budící bašta kacířství Carcassonne měl na svědomí krvavou vraždu horlivého kazatele Petra Castelnau. Marně tu stál jako hráz proti bludům neohrožený biskup Bérenger. Lid se neobrátil. - Jen tím více zuřil, až vypudil nebezpečného odpůrce z jeho biskupského sídla i města. Zakázali všem obyvatelům stýkat se s biskupem, naslouchat mu i jakkoliv ho podporovat.

Po marných kázáních směřovali misionáři k Toulouse. Kazatele předcházela menší křížová výprava, která měla stejný úspěch, totiž neúspěch jako výprava misionářská.

K Á Z Á N Í J E Ž Í Š E K R I S T A

Osudem, abych tak řekl, Dominikovým bylo kacírstvím nejzarytější území mezi Toulouse a Carcassone. Obě místa byla jakoby závorou dlouhého koridoru mezi Středozezemním mořem a řekou Garonnou. Tímto koridorem táhli obchodníci, náboženští blouznivci a reformátoři, poutníci, křižáci i kazatelé, přinášející náboženské obrození. Ve 13. století se tento koridor stal osou kacírského hnutí a tím nutně i osou misijnářských tažení, od nichž katoličtí kazatelé odbočovali na pravo i nalevo nejrůznějšími směry. Krajině vévodila řada přísných pevností, jež kontrolovaly přístupné cesty k úpatí Pyrenejí.

Tři města tu tvořila celek: Laurac - Le grand,
Fanjeaux a Montréal.

Poslední dvě města vpila mnoho Dominikova potu i mnoho jeho krve, kajícíka, který k apoštolskému úsilí přidával svou oběť krvavých pokání. Kolem roku 1207 se misionáři pohybovali především v okruhu těchto tří měst.

Hrad Laurac byl sídlem mocného rodu Trencavel, oddaného katharům. Stará paní Blanka z Trencavel shromáždila na svém hradu celou komunitu dokonalých. I jejích pět dětí bylo přesvědčenými kathary. Osm kilometrů od hradu byl důležitý komunikační uzel Fanjeaux, jež se svého vrchu ovládalo celé okolí, otvírající jméno městu: Fanum Jovis -

I zde byla komunita dokonalých, shromážděna kolem Guiberta de Castris. Ten podnikal z Fanjeaux své duchovní, náborové a propagační nájezdy. I v okolí byly rozsety různé kacírské komunity mužské i ženské. Mnoho dam, získaných kacírstvím, otevřelo své domy katharským dýchánkům.

Kacíři ve Fanjeaux měli dva vydatné pomocníky. Totiž dva schopné a obětavé lékaře, kteří spojovali svou lékařskou horlivost s horlivostí propagátorskou. Tito dva přímo nabízejí katharskou svatost "consolamentum". Kacíři ovládali i

některé dobře prosperující a významné cechy, které byly propagačními středisky katharů.

Tak měli kacíři nejlepší podmínky k šíření kacířstva mezi všemi vrstvami obyvatelstva. Jakési dávnodávné preludium katolické akce.

Opět osm kilometrů od Fanjeaux bylo třetí kacířské hnízdo na cestě do Carcassonne, kontrolovalo celou rovinu.

Pán z Montréalu Aimery byl synem zmíněné Blanky. Byl přesvědčeným katharem. Roku 1209 musil i s rodinou prchnout před křižáky, pak se jim dvakrát podrobil. Ale také je dva - krát vzápětí zradil. Byl patronem "dokonalých", kteří měli na hradě své komunity.

Do této tvrze kacířství měli se odebrat papežští legáti roku 1207. Dominik, Raoul a Diego vyhověli žádosti, která vyšla od kacířů, uspořádali veřejnou náboženskou disputaci - Všichni tři byli odhodláni ke všem obětem, podstoupili všechny námahy a vydali se všem nebezpečím. Věděli, že na této horké půdě mezi tak záludnými lidmi, sršícími nenávistí ke katolické Církvi, jsou ohroženy i jejich životy. Příklad Petra de Castelnau jim stále svítil před očima. Katharové si byli stále jistější sebou, spoléhali na svou až neomalenou a bezostyšnou smělost, hraničící s fanatickou drzostí. Přes tyto vlastnosti a sílu těchto vlastností, které si byli vědomi, byli stále neklidnější. Rostl stále odpor hlav i prostých běžců kacířství.

Ze svého závětrí "biskupského" sestoupil i pověstný Guilebert z Toulouse. Už se cítil bezpečným nejen v Toulouse, nýbrž i v celé jižní Francii.

Byli zvoleni čtyři soudcové ze šlechty a měšťanstva. Měli řídit diskusi a prohlásit oficielně vítěze. Všichni čtyři ale byli buď přímo kacíři nebo kacířství nakloněni. Zamýšleli nejenom prohlásit vítěze disputace. To by bylo pro ně dost málo. Chystali se prohlásit za vítězný názor, který by hlásala zvítězivší strana.

Diego s Dominikem měli ale zkušenost, že kacíři neodláva-

ji skutečným biblickým a theologickým argumentům, a že už měli slabší pozici, jakmile museli hrát otevřenou hru. Je - jich síla byla u prostého lidu především v jejich tajnůstkářství, že nikdo jim neodporoval. To byl právě malý omyl kacířů, že se pustili do disputace, veřejné disputace s autoritou.

Zde poprvé vzklíčilo v Dominikovi přesvědčení, které ho vedlo do Paříže, kam poslal nejnadanější své syny, aby se co nejdokonaleji vyzbrojili dokonalými theologickými a biblickými znalostmi. To ho vedlo později k tomu, že připravoval své žáky důkladným studiem na hluboké doktrinní kázání. Tím se odlišil od Františka a Menších bratří, kteří svou "lidovou" theologií se dostali brzo do nebezpečné blízkosti lidové samorostlé theologii kacířů.

Dominik už věděl, že kacíře zmohou jen lidé opravdu zběhlí v theologii a Písmu svatém. Jednu výhodu pro katolíky a nevýhodu pro záludnost kacířů měly veřejné disputace, že totiž lid si kontroloval své kazatele, kteří se pak tak snadno nemohli maskovat a skrývat v křoví nějakých zdánlivých koncesí.

Byl to konečně boj s otevřeným hledím. I tu zkušenost udělal Dominik s Diegem, že se sice poražený kacíř neobrátil, ale ztratil autoritu. Za druhé, lidé slyšeli aspoň jednou nepokřivenou a nezkreslenou katolickou pravdu z autentických míst a od řádné autority. Šlechtici se pak nemohli vymlouvat na nevědomost nebo nepoučenost a byli před lidem postaveni do své povinnosti a úlohy, totiž postavit se celou svou vahou za tak jasné a oficiální podání katolické nauky.

Tato disputace trvala 14 dní. Útok zahájil katharský diacon Arnold Athou. Vyšel z tvrzení, že katolická Církev není svatá, a proto není nevěstou Kristovou a že je naopak nevěstkou babylonskou. Kacíři už si směli troufat všechny urážky a blasfemie. Zařízení církevní prý nejsou ani dobrá ani svatá ani nepochází od Krista. Kristus neustanovil mši svatou atd ... To všechno známe u nás z husitství táboritského a potom z protestantství, především kalvínského. Husitství to-

tiž, hlavně jihočeské táboritství má více prvků valdenských, příbuzných katharismu než husitských. Kališnictví je pak slabý odvar valdenství a husitství ražení Vikleffova.

Diego vedl diskusi s katolické strany. Mohl užívat jen Nový zákon, protože katharové zavrhovali celý Starý zákon. - Misionáři se nesnížili k tomu, aby disputovali s kacíři, zda pravdu mají katolíci, nýbrž prostě ukázali základní neudržitelnost, ostudnost a nerozumnost kacířského učení. Vyšli od pojmu Boha, ukázali nesmyslnost dualistického náboženství, úlohu Krista a kříže, jak to zcela mizí v katharském učení, jak mizí pojem duše a hříchu, tedy nejen to, co je podstatou náboženství křesťanského, nýbrž i co je podkladem celé křesťanské kultury.

Aby byla disputace účinnější, rozhodli se vést disputaci písemně. Napsali předcházející dva argumenty z Písma a z Otců, jichž budou užívat při ztřejší disputaci, dali je soudcům, kteří je odevzdali odpůrcům, aby si mohli připravit odpovědi. Svatost je někdy opravdu prostomyslná. Bylo to prostomyslné dobráctví této trojice, když se domnívala, že odpůrci budou hledat vážné odpovědi. Vedle toho připravili vždy souhrn o nějaké prodebatované nebo navrhované otázce. Sem patří kanonicky zjištěný případ papírové zkoušky ohně - Vzдорovitý kacíř nebyl nijak přesvědčen písemnou relací Dominikovou. Kacíř ji vztekle hodil do ohně. Vyšla z ohně neporušena hned, ale i podruhé a potřetí. O přesvědčení tímto zřejmě Božím zásahem a o konversi tohoto zatvrzelého kacíře ovšem nikde nečteme.

Kacíři se neobrátili, ačkoli sami navrhovali záludně tuto zkoušku. Nevrátili ani tuto zázračně zachovanou relaci. Ztratila se nenávratně. Od 13. do 16. století se vždycky někdo našel, kdo "našel" tuto podivuhodnou relaci.

Vedoucí v čele s Aimerem se neobrátili. Vyšli z disputace ještě více rozkohoutěni, soptíce nenávistí jak proti katolíkům, tak proti misionářům. Ale asi 150 katharů se vrátilo do Církve. Konečně někteří misionáři použili hrozby, aby přiměli pána k poslušnosti. Naše trojice se toho nezúčastnila. To

neodpovídalo jejich chápání apoštolské práce, chcete-li, to nebyla jejich taktika, nadpřirozená taktika. Pro okamžik děkovali Bohu za obrácení 150 lidí a snažili se trpělivě rozšiřovat takové výsledky.

Velmi působil příklad Diegův. Všichni věděli, že je biskupem a přitom žije chudě a prostě jako žebrák. Jeho zbožná, produševnělá postava uchvacovala pokorou a morální krásou a přitahovala svedené, ale bludu ještě ne zcela propadlé bludaře.

Vedoucí kacířů ovšem obrátili zbroj Diegovu proti němu. Tvrdili, že to odkoukal jim, že to je nová metoda Vatikánu - Ale Diego s Dominikem nepotřebovali se ničemu učit od kacířů. Chtěli prostě obnovit jeho nejúčinnější způsob evangelizace, způsob života Ježíše Krista a jeho apoštolů. Pokrytectví vnější chudoby jim jenom potvrdilo správnost jejich cesty, apoštolského způsobu života těch, kdo chtějí být apoštolky a pokračovat v díle apoštolů.

V dubnu přišla této skupině nečekaná pomoc a posila. Dvanáct opatů, provázených každý svým "sociem" - průvodcem, se připojilo: chudí, bosí, bez koní a povozů, nádhera a stráží. Tak byla konečně uskutečněna katolická misie, jak ji chtěl Inocenc III. Listiny oplývají chválami na "svaté kazatele", "kazatele slova Božího", "služebníky jeho svatosti".

Celá misie byla různě označována. Buď prostě Praedication - Kázání, nebo "Svaté kázání", "Kazatelství narbonské" nebo konečně - a to bylo i označením, úkolem, programem i účel - chou: "Praedication Jesu Kristi" - Kázání Ježíše Krista.

Významně bylo uvedeno jméno Ježíš do čela kazatelství proti kacířům, kteří popírali jeho božství a tím i základ celého křesťanství a tím i křesťanství samo. Byla to šťastná i nešťastná protiváha křížácké armádě, která slula "Militia Jesu Kristi". Její činnost pak "Servitium Jesu Kristi" - Služba Ježíši Kristu. Velitel: Comes Jesu Kristi.

Byl dokonce založen zvláštní vojenský řád proti katharům z Albi: Militia fidei Jesu Kristi - Vojsko víry Ježíše Kris-

ta. Papež nazval ve svatém rozhořčení biskupa, který nekáže: "Inimicus Jesu Kristi" - Nepřítel Ježíše Krista.

Misie Kázání Ježíšova měla 40 členů. Byli to řeholníci cisterciáci s výjimkou Dominika, který byl řeholním kanovníkem a Diega, který byl diecézním biskupem. Papež dal důležitý pokyn tomuto kazatelskému tělesu: Nic nemluvit, nečinit, co by mohlo vyvolat třeba i spravedlivou kritiku kacírů. A pozitivně už jim doporučil, ne pouze dovolil či schválil následování Krista.

Příchodem cisterciáků mohla se celá skupina misionářská, která doposud postupovala společně, rozdělit na několik menších skupin.

Důležitou roli hrál v této misii horlivý a svatý Diego, i když vedení měl biskup Arnold, nový biskup narbonnský. Arnold rozdělil celou práci. Jednotlivým opatům přidělil po - mocníky a určil každému "dietu" - to jest okruh jeho práce. Dieta se nazývala ve středověku oblast v kruhu od výchozího bodu na všechny směry, kterou by bylo možno obejít jedním směrem jednodenní jízdy (odtud dieta - ad dies - jeden den). Takový okruh bylo možno dostatečně a snadno zvládnout a zpracovat.

D O M I N I K zůstal v okruhu mezi Montreálem a Fanjeaux. Na periferii Fanjeaux byla kaple a několik domů: osada Prouille, tak důležitá v celém dalším díle Dominikově a v dějinách celého řádu. Prouille, kolébka řádu, kolébka kontemplace, kolébka dominikánské mystiky, prvoprvní mateřinec věrné sesterské spolupráce modlitbami a kajícností, útočiště bratří a Dominika nejprve v hořkých chvílkách zdánlivé marnosti a bezúčelnosti misijní práce.

D o m i n i k tam usadil několik obrácených paní.

D o m i n i k se nespokojil jen s tím, že je obrátil, nespokojil se u nich se slušným minimem zbožných křesťanek - Shromažďuje je nejenom, aby jim usnadnil živobytí, nýbrž naopak, proto jim zajišťuje živobytí a společný život, aby jim umožnil život kontemplativní, život svatý. Bylo to místo kli

du a odpočinutí pro něho i pro obrácené dámy. Zároveň i jakési zásobovací středisko hmotné i duchovní. Podobalo se katarským útulkům pro ženy, ale lišilo se zároveň novou mystikou kontemplativních duší, které na kolenou zbožnosti a kajícínosti vyprošují požehnání misijní práci kazatelů a obrácení těch, o jichž duše kazatelé tak žhavě a upřímně usilují.

Krásný duch apoštolské kontempace brzo stmelil paní v ušlechtilou rodinu, v jakési volné monasterium.

Prouille byl i úředním místem Dominikovým.

Odtud psal do Říma a odtud posílal listy usmíření obráceným kacířům.

Jak vidíme, kazatelé se rozběhli poněkud podle svých skupinek. Ale jednotu mezi nimi udržoval především Inocenc III, jemuž toto evangelisační dílo leželo velmi na srdci. Viděl do dálky a hodně hluboko. Vystihl bystře nebezpečí katarské, které rozleptávalo křesťanství a nahlodávalo je v celé Evropě: Belgičtí Beghardi,

francouzští Lyonští, chudí Petra Walde,

Vyklefisté, husité, táborité připravovali půdu náboženskému otřesu protestantské revolty a rozvrácení Kristovy jediné Církve.

Důležitá v tomto udržování jednoty misijního díla proti bludařům byla úloha biskupa Arnolda. Byl to výborný organizátor, který systematicky rozdělil celý kraj na různé úseky misijní. Ale byl biskupem a nemohl být stále na místě misijní práce. Bylo třeba nějaké moudré postavy s pevnou i dobrou rukou. Tvrdý de Gastelnau nebyl schopen k vedení tohoto díla. Byl příliš tvrdý a netaktický, až skončil mučednickou jistě, ale také trochu zbytečnou smrtí. Proto ho vystřídal Diego z Osmy maje po boku Raoula de Fontfroide. Oba bývají nazýváni: praedicationis princeps et magister. Vůdce a mistr kázání. Byl to starý titul misijních kazatelů, který nosil a posvětil svatý Norbert. Dával se kazatelům doktrinálním, kteří sluli: P r a e d i c a t o r e t d o c t o r .

Diego vyhledával stále nové pracovní metody, doléval nadšení umdlévajícím členům. Byl duší a obnovitelem apoštolské-

ho kázání, misie tak, jak si to představoval Inocenc III. - Diego byl též iniciátorem řešení těžké a zdánlivě neřešitelné otázky finanční. Ze začátku hradily náklad kostely, při nichž misionáři působili. Při lakotě arcibiskupa narbonského, po zničení biskupství carcassonského, byla finanční situace stále tíživější.

Po poradách v Montpellieru zjednodušili si misionáři finanční otázku opravdu apoštolsky. Odeslali komonstvo i zavazadla. Chodili pěšky a potřebné živobytí si vyžebravali. Diego - škoda, že dosud nebyl postaven na oltář - tento světec apoštolské horlivosti, byl velmi odříkavý a velmi rád přinášel největší oběti, ale nebylo možné to chtít ode všech. Tak bylo vytvořeno po montpelliérských poradách jakési středisko zásobování v Toulouse. Ale výsledky byly chabé.

Bůh je věčný a má proto čas. Necháává zvolna zrát símě své pravdy, pomalu přetváří lidská srdce, pomaloučku si je přitahuje k sobě. Ale velmi rychle rozmetá díla svých učedníků, apoštolů. Člověk se tolikrát ptá, proč nás Bůh nechává se tak lopotit, tak dlouho pracovat jakoby do větru, a proč náhle nechá sesout díla tak prosperující pro slávu jeho a spásu duší. Až po staletích vidíme, že Bůh chtěl a chce tím vychovávat lidi k důvěře k němu a k nezištnému hledání výlučně jeho. Rozmetá vše, co čpělo sebeláskou, ctižádostivostí. Mimo to nutí své služebníky hledat stále nové a lepší cesty, vede k ostré sebekritice a korektuře dosavadní práce.

Dosud byly opravdu chabé výsledky celého dosavadního hořkého a obětavého úsilí. Proč se ďáblu vždy a o mnoho lépe pracuje, snáze, proč má vždy hned od začátku takové úspěchy? Kdejaký pokrytec a spekulant s lidskou důvěřivostí mířící na ženské srdce a ženské kapsáře, kdejaký potrhlec, utržený fantasta strhne tak snadno lidi a nemůžeme namítnout, že pro ztivníci Kristovi dávají laciněji Boha i jeho milost.

Boží dílo musí totiž zápasit vždy ve všem od základu s porušeností lidské přirozenosti, s lidskou pýchou. A tu je ú -

helný kámen dočasných neúspěchů Kristových, Božího díla a dočasných úspěchů satanových. Satan vždy lichotí lidské pýše, falešné samostatnosti na cestách k Bohu a k vnitřnímu štěstí. S tím někdy nepočítáme. Pokládáme přívaly horlivých vyznavačů Kristových za úspěchy své. Dnes z trpkých zkušeností víme, že i pro věc Boží někdy přichází konjunktura, hlavně u mladých, kteří se někdy rádi dají strhnout krásným příkladem několika dobrých mladých křesťanů. Tak dochází čas od času k tomu, že se katolictví začíná "nosit". I ono se někdy stane modou, snad i početně vyznávanou, ale právě zase tak početně opuštěnou, jakmile zaduje jen trochu ostřejší vítr.

Chabé byly dlouho výsledky apoštolské horlivosti těchto členů papežské misie. Papež sice prohlásil k jejich útěše, že tato práce a velké úsilí nebyly nadarmo. Ale kněží věděli své. Věděli také, že nic není ztraceno před Bohem. Ale nelitovali bezvýslednost své práce pro sebe, nýbrž - a to právě charakterizuje pravé světce v počátečních neb v dlouhotrvajících obtížích, nebo v těžkostech, jichž konce se nikdy nedočkají - nýbrž pro duše, že se nedaly získat, před svým obrácením že prchaly jako i před svou spásou.

V květnu 1206 už už se chtěli vzdát svého poslání. Přišli na pomoc kněží z Kastilie a to jim vlilo novou sílu a naději. První disputace v Emiensu znamenala velký úspěch. Další už nebyly tak šťastné.

Heretici rozhořčení činností misionářů zmobilizovali všechnu přízeň pánů, veškerou svou lstivost, výmluvnost. I 12 opatů s průvodci neznamenal mnoho proti přesile moci svět - ské i osobní. Misionářů bylo stále žalostně málo proti velkému počtu kacířských kazatelů.

Můžeme podtrhnout a sečíst! Získali malý počet kacířů a vyučili malý počet katolíků.

Začátkem července zklátila mistra Raoula smrtelná únava. Uštvaný, upracovaný odebral se do blízkého opatství, kde za týden zemřel.

Kacíři byli tak sebejistí, že si tropili žerty z kázání misionářů i z kazatelů samých. Jeden z těchto kazatelů -

Vilém de Tudéle si stěžuje: Bůh se mnou, ale ti lidé se nestarají o kázání více než o shnilé ovoce ...

Opati se rozešli - Raoul zemřel vyčerpáním a Pierr de Castelnau byl kacíři úkladně zavražděn.

Papež jmenuje nového arcibiskupa narbonnského, horlivého Arnolda a podobně obětavého, horlivého a podnikavého Fulco de Toulouse. Oba kázali po boku zbylé skupiny Diegovy, pokud jim to dovolovaly jejich ostatní povinnosti a neklid křížových výprav.

Konečně se našlo několik dalších kazatelů. Roku 1217 jich bylo víc než dosti četně. Ale to nás nesmí zmást. Tito noví kazatelé nekázali víru, neobraceli kacíře slovem, nýbrž kázali křížáckou výpravu jako kárné tažení proti pánům, chránícím bludaře a kathary. Také proti kacířům samým. Byla to asi tak účinná taktika jako taktika de Castelnau, který strkal kathary spíše ke hrapici, než je přitáhl k Církvi. Všechny křížácké výpravy, ať už byli kacíři jacíkoliv, vzbudily nenávist obyvatelstva vůči Církvi, která jim posílala toto požehnání: zvlčilou, drancující, pálicí soldatesku.

A i když některé pány, ochránce kacířů srazili na kolena, nemohli zabránit, aby se páni znovu a ještě odhodlaněji a nenávistněji nepostavili proti katolictví, když jim otrnulo nebo našli pomoc, nebo se sami zase v době oddechu zvětšili.

Diego ztratil cisterciácké pomocníky, skládal nyní veškerou naději katolické misie na Dominika a jeho skupinu. Dominik se neúčastnil vyhrožováním dýmem hranic, ani se neopíral o světskou moc. Nikdy! To uvidíme dále, až začneme mluvit o jeho poměru ke světské hlavě "katolické stránky" - k Šimonu z Montfortu.

Dominik pevně vychoval, zorganizoval a stmelil svou skupinu po každé stránce - a soustředil ji kolem Prouille. Diego chtěl založit něco podobného jako Dominik. Ale Dominikovi zůstalo nakonec jedinému vybudovat šik apoštolských, apoštolsky žijících a apoštolsky působících misionářů. Jediný Dominik měl široký rozhled i akční radius a šíři metody i taktiky, odpovídající šíři a potřebám lidského srdce i šíře

Církve - Matky i klínem tak širokým, jak je lidstvo, jeho potřeby i nesmírnost darů, které Bůh vložil do jejích rukou. -

P R O U I L L E

Požehnaná kolébka kazatelů a apoštolského kazatelství. Kolébka kontemplace dominikánské, kolébka posvátné symbiosy života smíru, klanění a kontemplanace, podpírající kontemplaci a rozlévání kontemplace apoštolské větvi mužské - kazatelů.

Dominik přišel do Fanjeaux a Prouille asi na podzim nebo v zimě roku 1206. Byl to rozhodující okamžik v životě Otce kazatelů. Dominik byl stále zcela pohroužen hlubokou kontemplanací do svého Boha a z těchto kontaktů jeho duše s Bohem vykřesly jiskry neobyčejné jasnosti a důraznosti, osvěcující ostře, co bylo třeba učinit na tomto místě a v tomto okamžiku. Dominik byl strhován mohutnými otřesy, které rozechvěly celou bytost. V těch otřesech viděl potřeby duší nejen okamžité přítomnosti, nýbrž do daleké budoucnosti.

Diego proti tomu byl muž plný okamžité podnikavosti, který odpovídal na různé situace ohňostrojem plánů a nápadů.

Ve Fanjeaux čekalo na Dominika Prouille a v Prouille du - chovní péče o ženy a dívky, posléze sestry, které podle do - savadního programu sester cisterciáček dle hesla Benediktova "Ora et labora" oslavovaly Boha prací, posvěcením zaměstnání rukou a pak slavnou liturgií.

Dominik přidává k tomu péči o konvertity, výchovu sirot - ků, a po konvertitkách výchovu dívek vůbec. Dominik postihl u mnohých katharů a katharských žen žhavou touhu po vroucím a hlubokém styku s Bohem, kterou nedovedla nasytit formalis - tická pastorence mnohých plebánů a abstraktní zájmy mistrů po - svátné vědy.

Kontemplativní ženská větev jako žebřík s vystupujícími dušemi až k vrcholům nebeským - vyrostla zvolna z mystického

otřesu Dominikovy lítosti s mnohými obrácenými katharskými šlechticnými, lítostí s jejich touhou dostat se hodně do pro pasti Božích hlubin.

Dominik vystupoval přímo, strnou cestou k vrcholu hory, na níž se zvedala pevnost. Dnes k ní vedou moderní, pohodlné serpentiny. Dospěl ke kostelu a hradu, vévodícímu celému kraji - až k hradbám, až k vápencové skále.

Kraj se před ním rozevřel malebným vějířem. Kolem byly rozsety četné domy. Pole byla dobře obdělána. A za tím vším tak málo světla v srdcích a tolik temnot v duších! Bolest otřásla Dominikem. Cítil svou slabost jako jedinec přemoci nakupené mlhy a mraky kacířstva. Od začátku v něm hořela touha zreformovat klerus a proměnit ho v klerus apoštolský, chudý a horlivý.

Ale jiskra Dominikova reformního úsilí nenesla se ani cestou kazatelskou ani administrativní. Vytvořil svým příkladem, svou skupinkou jakoby jádro nového kleru apoštolsky chudého, apoštolsky horlivého, apoštolsky působícího. Stále jasněji a přesněji se mu rýsuje a i uskutečňuje toto jeho dílo.

U Otce Dominika je překvapující, jak ho Bůh tajuplně vedl, jak dává pomalu zrát jeho myšlence. Dominikovo dílo bylo dlouho, dlouho a dávno před rozvinutím uzavřeno jako v jádře Božích plánů. Je vidět Boží plány rozhodně viditelněji než plány Dominikovy. Dominik je pouze poslušen okamžitých potřeb Církve, současných okolností. Diego byl muž plánů. Dominik byl muž plánů Božích. Diego je gejzír, Dominik průtok. Nebyl ze začátku tak efektní, ale o to solidnější a o to solidněji rostl on i dílo, které v něm Bůh sám chystal.

Tak jde do Fanjeaux.

Neočaruje ho pevný hrad, ale hnízdečko dávno pobořené. Prouille je přifařeno k Fanjeaux. Dříve bylo kdysi kvetoucí osadou. Nyní jeho kostel už dávno nebyl kostelem farním. Přěšla tu válka a poznamenala je. Vojácká bezohlednost, společná všem armádám a válkám všech dob a celého světa, nechala tu své smutné stopy.

Pahorek s pevností byl ubohou ochranou. OBYVATELÉ se rozprchli. Šlechta našla útočiště v lépe ozbrojeném hradu Fan-jeaux.

Dominik se svými druhy tu ale hned získali několik rodin a hned tu uspořádal intenzivní náboženský život. Upravili jakž takž polozbořený kostel, teď už jen kapli, a hned tu recitovali hodinky a konali bohoslužby. Kaple byla zasvěcena přesvaté Panně a tak i Dominik se začíná dobírat vlastní podstaty svého poslání, že opravuje kostel - ecclesia - hmotnou ecclesii, jeho symbol obrody v ecclesii - Církvi.

Svatá Panna přivedla k Dominikovi jako svému synu na jeho cestách a pod kříž bytosti nejvěrnější.

V duchovním a náboženském životě středověkém se bohatě uplatnily zbožné ženy. U katharů jako u katolíků. Od 11. století zalila Evropu mystická vlna. Právě od tohoto století pocítily ženy jako nikdy před tím žhavou touhu po "andělském životě". Katharismus mnoho mluvil o čistotě, prostotě a spojení s Bohem, mluvil naléhavě k lidskému srdci, k citu, kterým žena vždy objímá vše, co se k ní blíží jako něco mimo - řádného, velkého, vznešeného a přijímá nadšeně a obětavě všechny, kteří k ní přicházejí, aniž by ji jako ženu vylučovali.

Pro ženy má větší přitažlivost a kouzlo všechno krásné, vznešené, dojemné, než pro muže bojovníka. Muž bojuje o to vznešené, ale žena je prožívá. Muž chce je držet v rukou, žena držit na srdci. Tak mnoho žen bylo nadšeno, že byly přijaty mezi dokonalé, že se jim dostalo svátosti "consolamentum". Kathaři dovedně přijali různá katolická zřízení. Tak i myšlenku společného života.

Vytvářeli komunity mužské i ženské. Do ženských pak přijímali na výchovu i děti od sedmi let, někdy i mladší. Někdy stály proti sobě dva kláštery, ženský proti mužskému. Tak měli lidé zároveň příležitost seznamovat se a uzavírat snatky. Katharové přijímali hodně chudých dívek, které pak byly nuceny zachovat věrnost katharským dokonalým, kteří se jich ujali v jejich chudém a opuštěném mládí. Konverse těchto dívek tvořily těžký problém. Byly zvyklé na hluboký duchovní

život, třebaš kacířského ražení. A byly navyklé na prostý, ale přece zabezpečený život. Bylo jim zatěžko vrátit se do chudých poměrů chudého života. Některé se zase bály pronásledování od mocných, zdánlivě všemocných kacířů, za které se postavila šlechta. Luter s luterstvím by ničeho nedokázal, kdyby neměli vydatnou pomoc feudálních pánů.

Diego se rozhodoval hned, jak se objevily problémy. Byl mužem činu a problémy pro něho byly proto, aby byly řešeny. Rozhodl se vybudovat konventy pro dámy a dívky, konvertující z herese. Nalezly asyl i prostředí k modlitbě a vlastnímu sebezposvěcení. Tak bylo možno snáze získávat ženy z kacířství. Mimo to mohly tyto domy být útulkem pro kazatele, Bethanií oddechu duchovního i tělesného.

Tak se vytvořilo v Prouille nové ohnisko duchovního života, posvátného vyzařování milosti a života z ní a pro ni.

Ovšem, nyní bylo nutné proboujet tuto myšlenku s byrokracií církevní, která není o nic lepší a snesitelnější než jakákoliv jiná byrokracie na světě. Naštěstí místo bezbožného, lhostejného lakotníka nastoupil na stolec toulouský horlivý a nadšený biskup Fulco. On měl nejprve poskytnout kostel a jeho příjmy. Kostel k bohoslužbám a příjmy k živobytí zbožných žen i kazatelů, kteří budou ženy vést a sem se budou uchylovat.

Fulco byl kdysi trubadurem a zaměnil svou loutnu za berlu a poesii se zpěvem za slova apoštolská, rytířské uctívání ženy a její krásy za klanění se Bohu vtělenému. Vstoupil i s paní svého srdce do cisterciácké řehole. Brzo nato se stal biskupem v Toronto. Tam byl vybrán kanovníky voliči, aby nastoupil na stolec v Toulousu po svém nehodném předchůdci. Měl se stát arcibiskupem jedné z nejslavnějších diecézí. Jenomže za tím skvělým titulem se skrývala "mrtvá diecéze". Nebyly jen mrtvé farnosti Bernanosovy dnešní doby, byly mrtvé celé diecéze v době Dominikově.

Fulco dal k dispozici bez váhání i kostel v Prouille i do volil zřízení kláštera. Ale to bylo vše, co mohl dát. Diego

dal myšlenku, Fulco dovolení, ale vybudování a naplnění konvertitkami a hlavně duchem Božím bylo dílem Dominikovým. Majetek měla okolní bohatá, ale kacírská šlechta. Zbytky katolické šlechty měly také zbytky majetku. Od těch se také nedalo ničeho očekávat.

Ale našli se nečekaní dobrodinci. Klerik Vilém a Raymund Claretovi věnovali rodičímu se dílu své majetky i své osoby. Vilém se stal již pomocníkem a spolupracovníkem Dominikovým. Nakonec ho ale přece opustil a vstoupil k cisterciákům, protože se domníval, že je to nevyhnutelné, aby zachránil dům v Prouille. Bylo mu důležitější zachránit dům než myšlenku. Jest totiž věrnost psa – věrností pánu, a pak věrnost koči – čí – místu, na které je kočka zvyklá.

Ještě dojemnější je pomoc dvou nevolníků z Villasavary, kteří se zcela odevzdali dílu, svatému kazatelství a všem bratrům a sestrám. Jejich pán je pustil, aby mohli uskutečnit svůj úmysl. Tak dali Dominikovi k dispozici své domy, zahrady a všechn movitý majetek.

V téže době se připojila k Dominikovu dílu ještě jiná rodina v Prouille. Arnold Ortiguers a jeho žena Alazaice. Byli by si přáli, aby tak učinil i jejich syn Vilém. Ten sice nevyhověl jejich přání, ale zůstal již navždy příznivcem komunity prouillské. Když dospěl, oddal se sám ze své vůle klášteru.

Ale už 17. dubna 1207 obdržel Dominik dar lepší: od biskupa toulouského Bérengera kostel svatého Martina v Limoux. Fulco měl plno dobré vůle. Ale měl příliš mnoho starostí a nechápal dost nutnosti ženského útočiště pro kontemplativní konvertitky.

Po velké disputaci v Montreálu obrátilo se hodně katharů. Dominik měl o důvod více tisknout preláta k reální podpoře tohoto útočistného místa, ze kterého měl vyzařovat apoštolát na všechny strany. Biskup dal vedle kostela i desátky, prvotiny a jiné příjmy bohaté farnosti. Přidal ještě výnos sousedního území Taishi.

Od té doby považovaly sestry majetek v Limoux za nejlepší svůj majetek. Není proto divu, že musily tento dar také energicky hájit. Naskytla se totiž právnícká potíž, zda totiž měl Bérenger již 1207 právo tím vším disponovat. Zdálo se, že se bude muset čekat ještě dva roky. Opravdu až za dva roky se mohly sestry ujmout věnování. Bylo třeba dlouhého procesu až v Římě, aby se sestry dovolaly svého práva.

Sestry měly zajištěné živobytí a Dominika těšilo, že se prožebává dále krajem při své apoštolské činnosti.

Nyní se již dokumentárně setkáváme se jmény několika sester. Patřily většinou k místní šlechtě. Listina Bérengerova už mluví určitě o "sestrách obrácených příkladem a kázáním Dominika z Osmy a jeho společníků."

Konvent byl dobudován v březnu 1207. Měl prozatím jen několik sester s podpřevorkou v čele - a klášterní život se tak ještě plně nerozvinul. Nebylo možno zachovat plnou observanci. Rozhodně nebylo možno ještě vést dokonale společný život a mít přísnou klausuru. Ubohé byly ubikace, spíše díry než cely, v nichž přebývaly sestry. Proto se nemohly soustředit všechny zbožné konvertitky. V dubnu ještě mnohé přibývaly ve Fanjeaux. V létě 1207 přistavěly narychlo nějaké stavení. Až posléze v prosinci zřídily si sestry klausuru, o všem, stále ještě-dost pružnou.

Kněží si znovu zřídili v rozvalinách ležící kapli svatého Martina, aby tam mohli sloužit mši svatou pro konvrše a donáty. Ze začátku řídili dům sester po stránce hmotné; oba rodní bratři Dominik (španělský) a Guillaume Claret. Guillaume se stal převorem, který měl k ruce ještě další kněze. Kněží, Dominik jich tam ustanovil čtyři, neměli se starat o sestry, nýbrž byli zároveň misijní skupinou a mužský dům v Prouille byl zároveň misijní stanicí, nazývanou "Praedicationis domus de Prouille". Hmotné potřeby obstarávali konvršové a několik volně přivtělených mužů, zvaní "donáti". Byli to svobodníci drobní i nevolníci. Někteří z nich dokonce složili sliby čistoty, chudoby a poslušnosti nebo věrnosti.

Nebyla to stejnorodá rodina. Vedle mužů, kteří se připojili k Dominikovu domu z důvodů duchovních, byli jiní, kteří přišli pro hmotné zaopatření, jako se drželi mnozí nevolníci feudálního pána, bez něhož by zahynuli hladem. Podobně se takhle připoutali ke katharům, takže nelze tento "důvod hmotný" brát v trvanlivém významu.

Tak se jednalo i v Prouille o dvojklášter, dosti častý zjev ve středověku 12. století, jenž zmizel během 13. století. Ovšem tento dvojklášter nebyl veden mystickými cíli Brigitiných klášterů, nýbrž jen čistě praktickými důvody. Mužská část také sledovala osudy "Praedicatio Jesu Christi" a později "Řádu kazatelského."

Ženská část prošla všemi trampotami klausurovaných dominikánských sester, protože dosud byly známe pouze "moniáles" benediktinek, cisterciáček a premonstrátek.

Těžce dolehla na sestry doba křížáckých válek proti katharům z Albi. Válka rozvrátila všechný řád v kraji a to obyčejně ztěžovalo život komunity. Město Limoux, z něhož pobíraly sestry své hlavní příjmy, bylo dvakrát rozbořeno a dvakrát postaveno.

Během roku 1210 byl Dominik dosti vzdálen, neboť pracoval po boku biskupa Fulco v toulouské krajině. V roce 1211 navštívil sestry a přesvědčil se o obtížné situaci sester. Hned se odebral k biskupu, který měl co nejdříve opustit Toulouse, protože hrabě Raymond Toulouský se otevřeně přihlásil ke katharům. Tam také navštívil Šimona z Montfortu, tuto tragickou postavu, pověřeného vedením křížácké výpravy. Dominik ho přesvědčil, že by bylo dílem milosrdenství, také lásky, kdyby byl konečně kostel v Prouille odevzdán ve všem právu i hmotnými sestrám konvertitkám.

Šimon daroval nějaké pozemky zkonfiskované katharskému pánu Bertrandu de Saissac. Tu se rozkýval i Fulco a daroval "konvertitkám", především dámám, žijícím řeholním životem u kostela Panny Marie v Prouille. Roku 1212 měl již Dominik dosti prostředků, aby mohl přikročit ke stavbě konventu se všemi potřebnými místnostmi, prostorami a dílnami, protože

jednak něco přispěli v té době vítězíci křižáci, jednak věrná katolická šlechta chtěla ukázat svou vděčnost za konečný pokoj, po němž všichni tolik toužili. I ta část šlechty, která sympatizovala a spolupracovala s kathary, přispěla si se štědrostí, aby zahladila stopy kacířské minulosti a zjednotila si alibi.

Dům v Prouille byl od začátku skutečné monasterium a nikdy se neproměnilo v pensionát. Když někdy přijaly nějaká děvčata, bylo to proto, aby je uchránily před kacířstvím. Ale i pak je vychovávaly mimo vlastní dům a jen do 14 let.

Prvotní duchovní orientace těchto sester byla zřetelně cisterciácká. Cisterciáci platili za nositele pravé myšlenky Benediktovy. Zajímavé je, že Dominik, sám řeholní kanovník, neorientoval své sestry směrem kanovníckého rázu, i když chorrální život byl podstatnou složkou jejich zřízení. Cisterciáci byli tehdy hlavními vychovateli ženských klášterů, třebaže se tomu později pochopitelně dále energičtěji bránili.

Dominik tehdy vůbec nezamýšlel zakládat nějaký řád, tím méně ženský. Všechny jeho domy povstaly z naléhavé, okamžité apoštolské nutnosti.

Až v roce 1216 složil Dominik pro ženský klášter v Prouille podobnou ústavu jako pro bratry kazatele. Protože roku 1218 odvedl svatý Dominik část komunity z Prouille do San Sixto v Římě, a protože máme k dispozici pravidla komunity od San Sixto, víme, jak žily sestry v Prouille. Ostatně, sestry z Prouille psaly papeži, že zachovávají pravidla od San Sixto.

Život sester v Prouille se pohyboval v rámci askeze, liturgie a ruční práce, jak nás poučuje visitační protokol, který resumuje takto starou tradici v Prouille: Sestry dostávaly ročně 15 metrů vybrané a čisté vlny. Zpracovávaly ji ve volných chvílích. Svatý Dominik chtěl, aby vyráběly pro sebe i pro bratry tradiční dominikánskou vlněnou látku, přesně podle pokynů. Dominik chtěl, aby sestry touto prací uvolňovaly ducha i aby nepěstovaly zahálku, o níž říká, že je matkou všech nepravostí.

Ostatně to bylo také v duchu cisterciáckém, který zdůrazňoval tělesnou práci. Kontemplativní řády by se měly vrátit k tomuto tak psychologicky a morálně osvědčenému prostředku asketickému. Škoda, že v mnohých kontemplativních řádech tato tělesná práce ztratila na vážnosti. Proto tolik případů nervových chorob, které jsou nutným důsledkem mozkového přepjetí kontemplativního života.

Roku 1218 papežská bulla potvrdila privilegia kazatelského domu v Prouille. Ale sestry teď byly přivtěleny ke správě domu mužského. To již asi měly sestry mužskou řeholi svatého Augustina, jim přizpůsobenou. Kněží však pokládali za nutnější věnovat se kazatelství než sestrám, které byly málem kněžími opuštěny. Ale Řehoř IX. projevil dekretem svou vůli, aby ženský klášter v Prouille byl zachován řízení bratří kazatelů.

Nástupce svatého Dominika, velmistr Jordán Saský, vzdává těmto sestrám velkou chválu, chválí jejich konvent, že v něm stále podávají oběť bohopocty, že vedou spasitelný život, milý andělům i Bohu.

Ovšem, brzo obdrželi kazatelé pokyn v privilegiu, který dekretoval, aby se kazatelé nerozptylovali péčí o sestry. - Později nastala tak silná reakce proti pastorači sester, že bylo pod nejprísnějšími tresty zakázáno starat se o to, aby byla bratřím svěřována péče o sestry. Ovšem, rád bych na tomto místě hned chtěl poněkud precisovat tuto záležitost. - Myslím, že je možné, ba nutné najít cestu, která by vyrovnanou obě úskalí. Jedním úskalím je zanedbávání sester. Vždyť sestry jsou sepjaté ruce a hořící srdce a ustavičná oběť mystického Těla Páně, rukama podpírajícíma paže Mojžíšovy.

Druhé úskalí, kterému se nevyhnuli v Německu v době rozmachu mystického nadšení, bylo nemírné věnování se sesterské pastorači. Nejlepší výkvět řádu jako lektori bohosloví, mysticky zanícení Eckerhartovou školou, se rozběhl po ženských klášterech. Rozhodně by bylo špatným řešením posílat sestrám jakési odpadky řádu. Ale mezi odpadky a zdatnými kazateli a profesory jest ještě řada vzdělaných, ale tělesně ne dosti

zdatných, hodících se pro kazatelskou činnost bratří. Tím by byla jednak zajištěna potřeba Církve sester dokonale vedených, jednak by se tím upotřebily tak bohaté duchovní síly, které někdy nejsou provázeny silou fyzickou, potřebnou pro vlastní kazatelský úkol kazatelů pravdy slovem i písmem.

Od roku 1248 nazývaly se sestry Prouillské "klausurované sestry řádu svatého Augustina". Za deset let bylo toto označení zpřesněno: "Secundum institutiones fratrum Praedicatorum" - podle stanov bratří kazatelů.

Pátý generál řádu Humbert de Romana sestavil pro sestry definitivní reguli. Svatému Dominiku byly sestry v Prouille zřítelnicí oka. Pro Prouille především odmítl stát se biskupem, "aby nezanedbal křehkého štípení v Prouille." Mezi rokem 1210 - 1214 bylo Prouille jeho vlastní starostí. Bez Prouille by si těžko mohl vzít Dominik na svědomí vytrhnout tolik dam z jejich dobrého jinak prostředí a vrhnout je do osamocení a bídy. Roku 1214 obětoval vše, co měl ve Fanjeaux, aby mohl pomoci sestrám. Ale ještě více se staral o jejich duchovní život duchovními instrukcemi.

Prouille byla Dominikovou Bethanií. Ještě dnes ukazuje tradice úzkou cestičku, kterou sestupoval z Fanjeaux do údolí Prouille. Tam na vrcholku Fanjeaux slýchal v době, kdy úporně zápasil se zatvrzelým městem, klínkat klášterní zvonek, svolávající sestry ke společným modlitbám. To bylo jeho útěchou, nadějí i jistotou.

Svatý Dominik měl zvláštní povolání, požehnání i vlohy k vedení žen. Začínal v nepřátelském městě tím, že poprosil o pohostinství. Tyto dámy ještě po 30 letech vydávají svědectví jeho nenáročného askese, vytrvalé modlitbě.

Jakmile obrátil několik dam, ihned pro ně zakládá útulek jako v Toulouse. Ale ještě více. Zdálo by se, že zakládá ženské kláštery jako útulky pro konvertitky. Jenomže vidíme, že zakládá ženské kláštery zároveň s kláštery mužskými, jako v Madridě, v Římě a Florencii. Papež sám si povšiml této Dominikovy schopnosti a pověřil ho úkolem, aby založil v San

Sixto vzorný ženský klášter.

Tato jeho činnost mezi ženami je o to podivuhodnější, protože byl od přirozenosti plachý a stydlivý vůči ženám. Snad právě tato jistota, kterou ženy cítily v jeho přítomnosti, působila přesvědčivě na ně. A tím více vyniká jeho mystické chápání společenství sesterských společných modliteb a obětí. Jeho delikátní čistota dodávala určitou svěží lahodu jeho kázání. Jeho slova vycházela z čistého srdce a z čisté mysli. Roztomilé je jeho doznání, že měl větší radost z rozhovorů s mladšími dámami a řeholnicemi než se starými. Divit by se tomu mohl jen pokrytec. Já aspoň se k tomu plně přidávám.

Dominik byl apoštolem, aby druhé přivedl Kristu a nehlásal Krista hysterickou emfází, aby přitahoval lidi přes Krista k sobě. Dával se zcela se vším, co měl z Boha a nalézal velkou slast v duchovním společenství. Chtěl druhé přivést hodně blízko k Bohu, k velké podobnosti s Kristem. V tom byl velmi náročný a přísný na druhé, jsa prve a příkladně přísný nejprve na sebe. Přesto a právě pro tuto nadpřirozenou vážnost byl vroucně milován ode všech, kteří to vážně mysleli s náboženským životem.

Ústav v Prouille byl důležitým mezníkem v jeho životě. Ještě nevstoupil k vrcholu své zralosti. Ale ten vrchol se blížil. Pro ty chvíle, kdy musel vzít úlohu velkého iniciátora v celém církevním životě, v řeholním životě, kdy měl dát řeholnictví nové cesty a novou ústavu, našel útulek plný porozumění a útěchy i duchovní spolupráce. Už nebyl hledajícím studentem teologie v Palencii, ani samotářským kanovníkem v Osmě, který zápolil o smíření rozjímavého života řeholního kanovníka s činným knězem v okruhu řeholní kanovnické kapituly. Našel si úlohu i rodinu k posílnění a obcerstvení této úlohy.

Dominik měl osamět v úloze apoštolského kazatele a papežského misionáře. Biskup Diego slábl více po všech svízelních svého horlivého apoštolského života. Diego cítil, že jednak již nemá dost fyzických sil, a jednak tak jako ho na jedné straně pudila jeho svědomitost jít za zbloudilými, tak ho za

se volala k jeho věrným ovečkám. Cítil, že již nemůže déle meškat mimo svou diecézi. Byla to rána tvrdší, protože terciácká misie se právě rozkolísala duchovní únavou. Diegovi to nebylo lehké. Byl to muž plánů a nápadů. Hýřil myšlenkami. Dovedl sehnat prostředky i v podmínkách nejneuvěřitelnějších a rozdělil již úlohy svým spolupracovníkům.

Ale odejít musel. Povinnost pastýře, kterou s něho papež nechtěl sejmout, naň doléhala jako výkřik a zákon svědomí.
D o m i n i k o s a m ě l .

Jeho celý řeholní i kněžský život byl spojen těsně s probštem kapituly a s biskupem Diegem. Diego se vracel a Dominik ho provází na začátku jeho zpáteční cesty. Sešli se tu biskupové, opati a kazatelé.

Sešli se k velké diskusi s kathary v Pamiers, kde vládl tvrdý šířitel heresí. Obratně rozsadil své příbuzné po okolních hradech a statcích. V tomto Pamiers usadil svou tetu, zvilou a zpupnou propagandistku heresí. Pamierští kanovníci, kterým hrad patřil, ji vypudili. Ale draze to zaplatili.

Sveřepý pán Roger, hrabě Raymund se rozběsnil. Vtrhnul do katedrály a u oltáře zabil a na kusy rozsekal jednoho kanovníka. Ještě dlouho svítily stopy mučednické krve na oltáři. Jinému kanovníkovi vyloupal oči. Nakonec vtrhl do kláštera a vyhnal kanovníky polonahé do polí.

Vůči misionářům však najednou podivuhodně zkrotl. Těm nemohl ničeho vytýkat. Přijal na svůj náklad účastníky svolané disputace obou táborů. Ženy příbuzné hrabětovy kacírské tety zasahovaly nervosně do disputace. Rozhodčím byl Arnold de Champagne, který kdysi odpadl k valdenským. Arnold byl překonán a přesvědčen katolickými disputátory. Odpřisáhl blud a přidal se k Diegovi jako pomocník v obracení bludařů. Diego ho učinil svým kanovníkem.

Arnold přilnul celou duší k Dominikovi, kterého později provázel až do Říma. Ještě další heretici byli získáni na této disputaci. Do Církve vstoupila řada valdenských, kteří se přidali ke katharskému dualismu. V jejich čele byl jakýsi

Huesca, který si šel pěšky až do Říma pro rozhřešení.

Tito lidé chtěli ale něco jiného, co jim nemohl dát obyčejný prelát nabo kazatel. Chtěli pokatoličtit svůj apoštolský život a svůj apoštolát v Kristově a apoštolské chudobě.

Inocenc III. byl papež velkorysý. Byl ochoten jim vyhovět, jako kdysi přijal "Humiliáty" Lombardské a valdenské v Metách. Přijal nabídku Duranda de Huesca a jeho druhů. Žádal od nich jen přísahu věrnosti a vyznání pravověrnosti. Povolil jim kázat a žít určitou formou společného, jakoby klášterního života.

Tak byli roku 1208 jako protiváha proti valdenským "Lyonským chudým" "katoličtí chudí", kteří se rozšířili v Katalanii a Narbonsku. Byla to první katolická žebravá společnost.

Těmito společnostmi se inspiroval svatý František, když zakládá své "Menší bratry" a podobně nejasnou a neurčitou regulí, kde hmotná chudoba převládá nad plnou katolickou duchovností. Tito první "Katoličtí chudí" naráželi na nepochopení duchovenstva i věřících, protože katolíci měli příliš v živé paměti, kam až došlo přepínání hmotné chudoby v desorientaci učení i řízení církevního, ba křesťanského. Proto se toto hnutí, šťastně paralisující kacírství valdenské ne-rozšířilo, jak by bylo potřebné, přes veškerou podporu řady papežů.

Kolem roku 1256 ztrácíme poslední stopy těchto katolických chudých, - katolických valdenských - chceme-li je tak nazvat.

Ale i jiní katharové byli otřeseni touto disputací. Tu si Diego uvědomil, co Dominik dávno již hlásal a praktikoval, že tyto kacíře lze obrátit jen pevným a jistým slovem a příkladem.

Po této disputaci, po desítileté spolupráci se rozešli tito dva přátelé. Dominik ztratil přítele a druhého otce. Za několik týdnů doputoval Diego domů. Ale tři roky namáhavé apoštolské práce, hlad, pronásledování, nekonečné putování pěšky, bezesné noci, vyčerpávající disputace nahlodaly jeho zdraví tak, že jen tak si udělal plány na intenzivní biskup-

skou činnost ve vlasti a své diecézi, byl překvapen smrtí, která ho sklátila 30. prosince 1207.

Až po třech nedělích se dověděl Dominik bolestnou zprávu zároveň s druhou ranou, zavražděním jiného společníka, od něhož ho dělil duch i metoda práce, Pierre de Castelnau. Sluha toulouského hraběte zavraždil tohoto poctivého a obětavého cisterciáckého mnicha na předměstí města Arles.

Dominik se otrásl neklidem. Tušil, jaké mračné, neblahé následky bude mít tato vražda. Tušil dobře. Křesťanstvo bylo zneklidněno, protože se cítilo zasaženo v papežském reprezentantu.

Ještě více ho zbolela smrt Diegova. Diego byl biskupem zcela mimořádným. Velkorysý, apoštolský, obětavý, čistý a chudý, učený i podnikavý. Neměl tolik smyslu pro realitu jako Dominik, zato ale měl více fantazie, která hýřila tolika nápady a plány, že se vždy mezi nimi našel některý, který se dal uskutečnit. Všechno dělali společně a vzájemně se doplňovali.

Rána stíhala ránu. Zemřel Diego, zemřel kazatelský kolega Raoul de Fontfroide, zavražděn spolupracovník de Castelnau, legát Amoury nebyl přítomen. Cisterciáctí kazatelé se vrátili do svých opatství.

D O M I N I K se musil postavit na vlastní nohy. A postavil se na ně. Protože už nemohl poslouchat, musil převzít velení. Reálně viděl, reálně myslel a reálně jednal.

Kazatelský řád je ovocem tohoto reálného pohledu a postoje Dominikova k věcem.

MEČEM UMLČÍŠ, ALE NEPŘESVĚDČÍŠ!

Zavraždění papežského legáta Pierre de Castelnau dovršilo rozhořčení Inocence III. proti katharům. 10. března už přišly z Říma listy, které líčily perutně zavraždění Pierre de Castelnau. Vyslovovaly zároveň vážné podezření proti Raymundu, hraběti Toulouskému, že když přímo nezosnoval tento zločin, stál za ním. Listy ohlašovaly králi, prelátům i baronům, co se stalo.

Právě večer před vraždou pronášel hrabě proti Petrovi strašné kletby a vyhrožoval mu smrtí. Nějaký šlechtic probodl Petra zákeřně ze zadu kopím, právě když si vykasával suknicí k přebrodění Rhony. Hrabě přijal vraha a jeho pomocníka jako členy svého dvora.

Papež vyhláší exkomunikaci proti Raymundovi.

Už kolikátou!

Raymund byl zatvrzelý kacír, který se dávno rozešel s Církví a vysmíval se všem církevním trestům. Papež ho ale stíhá dalšími sankcemi. To, že zbavil poddané, vasaly přísahy věrnosti k nepříteli křesťanského lidu, ho rovněž nepoděsilo přesprítí. Vasalové stejně jako on nevěřili v Církev a nebáli se proto ani jejích trestů. Na Raymunda platila jen moc a silnější než jeho.

Papež vyzývá krále, aby provedl křížáckou výpravu s obvyklými odpustky a aby se postavil v čelo výpravy. Král neměl k tomu mnoho chuti, protože byl zároveň tísněn králem anglickým i říšským. Ale musel ustoupit rozhořčení katolických francouzských baronů, aby se směli zúčastnit očišťovací, trestné i zabezpečovací výpravy proti Raymundovi.

Biskupové Avarro a Fulco se odebrali do Říma jako poradci. V červnu se rozpoutala strašná bouře nad Provencí. Baroni se brali ohromnou zfanatisovanou armádou, spojující své kořistné, ukrutnické pudy s domnělou službou Církvi a Kristu. Dnes můžeme říci klidně a vážně, že i tato válka jako všechny kři

žácké výpravy proti věřícím i nevěřícím byly nekřesťanským omylem křesťanů. Již nešťastný a po všech stránkách neblahý výsledek všech křížáckých výprav je zřejmý projev vůle Boží, projevující se řízením věci Boží Prozřetelnosti, čili - jak říkáme v teologii: voluntas beneplaciti.

Co je válka přece? Sedm hlavních hříchů dohromady. Necitujte mi tedy Starý zákon a rozkazy Hospodinovy k vyhlazení Izraelitů i Hospodinu nepřátelských národů. Příkazy, pokyny, rady, celé učení Kristovo ukazuje jiné prostředky. Všechny herese a všechny nepříjemnosti až k ukrutnosti nevěřících neb jinak věřících mají v pozadí hory zanedbaných povinností lásky.

Kdyby hierarchie konala svou povinnost, kněží svou povinnost, kdyby se nespokojovali jen s rozpouštěním posvátností na hlavy věřících a servírováním duchovních limonád a visionářských paštik, popřípadě kdyby byli sloužili chudým a ne bohatým, a kdyby i v těch bohatých sloužili té jejich chudobě vnitřní a mravní, která se vždy projevovala vykořisťováním fyzicky chudých, nikdy by nebylo bývalo mohlo dojít k tomu, nad čím se dnes v Římě a v "kapitalistické svobodě" děsí, nebo ušklíbají.

Kdyby byli křesťané vytvořili societas - společnost všech pro všechny, nemusilo dojít ke společnosti socialistické. Víím, že se někteří třesou, když uslyší slovo socialismus, ale socialismus začal tam, kde přestala charitas. Příliš si toto krásné slovo překládali jako almužnictví, jako záplaty na chudém pytli lidí, kteří jsou Božími dětmi a mají proto právo nechodit v pytlích darovaných ani nových ani spravovaných, nýbrž v rouších královských!

Kdyby chtěl někdy někdo se pohoršovat nad touto větou, ať si vzpomene, že se mnou se tento socialismus nemazlil, ale zároveň se se mnou nemazlila takzvaná charita spolkařsko-almužnická. A než někdo se odváží censurovat tyto řádky, ať si vzpomene, že já jsem nikoho nevykořisťoval, ale vypil si hořký kalich za ty, kteří s klidem a pobožným obličejem vykořisťovali.

složovali každého jménem posvátného, nedotknutelného, Božího - protože jejich totiž majetku.

A jestli si někdo nařiká na násilné metody protikladných směrů, nechť nezapomene, že staletí křesťanská a církevní moc užívala násilí všeho druhu, a tak mu naučila nositele a šířitele jiných směrů. Nic nespravíte dokazováním, že pravdu třeba hájit všemi prostředky i násilím. Protivníci neříkají nic jiného. A jsou podobně přesvědčeni o své pravdě, jako my o naší. Nepomohou výmluvy, neplatné omluvy. J e ž í š u - č í j i n a k . Boží prokletí těchto válek stejně.

Strašná bouře se rozpoutala v červnu 1209. Masa křižáků postupovala k Béziers, kde se setkala s prvním odporem. Na pobádání vikomta Rogera Raymunda město vzdorovalo a odmítlo se vzdát. Křižáci si ještě ani pořádně nepostavili stany, když několik skupin bojovných rváčů, ozbrojených praky a kamením, ztekli hrad. Když chtěli rytíři nějak regulovat drancování, pravděpodobně aby se na ně dostalo řádného dílu, zapálili žoldnéři město a připravili Béziers-u krvavou lázeň. Oficiální relace mluví o 20 000 obětech. Jen ve chrámě svaté Maří Magdaleny, kam se uteklo obyvatelstvo, pokojné nebojující obyvatelstvo, bylo povražděno 7 000 nevinných lidí, kteří jistě všichni nebyli kacíři. Děti přece nelze rozhodně za kacíře pokládat.

Celý kraj byl zachvácen hrůzou. Vojáci byli všichni stejní, ať bojovali za katolické pány a "katolickou věc" nebo pro pány kacířské a za kacířskou věc. Vraždění, loupení, násilnosti, nemravnosti, žhářství ... Ve jménu kříže, na němž zemřel U Č I T E L L Á S K Y a L Á S K A sama.

Stovky hradů byly opuštěny obhájci a okamžitě obsazeny křižáky. Prvého srpna dorazily křižácké voje Carcassonne, kde se vzepřel Vikomte Roger Raymund. Za 14 dní byla dobyta zdánlivě nedobytná tvrz. Obyvatelstvo zachránilo holý život útekem do polí, zanechavše ve městě veškeren svůj majetek. -

Kdyby se byl král postavil do čela této zběře, nedopadla by výprava tak krutě a nevázaně, protože legáti jako hnusní

civilové u každého řádného vojáka neměli mnoho autority. -

Roger se rychle obrátil a konvertoval. Přijal sám kříž a ztotožnil se se všemi krutostmi války, byť i křižácké. Slíbil potírat kacířství a vrátit Církvi její majetky. Jak se to lidské tak lidsky přitisklo k Církvi, že tolik starostí v dějinách i v kodexu a starostech duchovních osob zaujímá to strašné slovo "církevní majetek". Raymund VI., proti kterému byla vlastně vyhlášena výprava, bojoval nakonec po jejím boku.

Ale legát Arnold de Citeaux Raymundovi nevěřil ani v nejmenším. Pacifikace Provence si vyžadovala vyloučení a odstranění vždycky věrolomného Raymunda. Na jeho místo přišel zkušený válečník a poctivý člověk Šimon z Montfortu. Jeho rod nikdy neoplýval bohatstvím, ale vynikal věrností. Byl tak přímý a ušlechtilý, že se odloučil u Zadaru "Zare" od čtvrté křižácké výpravy proti Turkům, když viděl, že výprava už vůbec neslouží v ničem křesťanství, nýbrž ziskuchtivosti republiky benátské. Byl to vynikající voják, plný osobní statečnosti, věrný druh, tvrdý, který právě pro tuto tvrdost se nenechal zlomit ani zradou, ani zklamáním ani neúspěchy. Měl zálibu v útocích, které mistrně vedl, protože byl stejně dobrý strateg jako taktik.

Raymund VI. Toulouský byl definitivně vyloučen z Církve a Šimon z Montfortu, podporovaný Arnoldem se ujal jeho místa. Operace dosáhly vrcholu u Mureta, kde se zhroutil a skonal Petr II. Aragonský, který měl ani ne tak náboženský jako politický zájem o jižní Francii - a mocenský zájem. Smrtí Petrovou byla zpečetěna porážka Provence. Šimon obsazoval v této době poměrně rychle území za územím a dostával latifundie potřených nepřátel. Nabyl pozemků, které se již rovnaly celému království.

Papež mu již ani nechtěl potvrzovat všechno, ale legáti byli přesvědčeni, že není možno lépe Šimona udržet. Ale spíše probouzeli v Šimonovi to, co v něm dříve nebylo a čeho také později poměrně snadno oželel.

Legáti vždycky dovedli překazit, cokoliv Inocenc III. chtěl, totiž kdykoliv chtěl sejmut klatbu s Raymunda. Legáti se drželi zásad gregoriánských reforem, že vladař je jenom funkcionář křesťanského lidu a že ztratil toto poslání a tím i svou svrchovanost, jakmile se stal škůdcem duchovním, nebo časným tohoto lidu, a tak že ztratil právo na hmotná území a statky, pomáhající mu vykonávat vladařskou svrchovanost. Šimon tomu věřil ještě samozřejměji.

Křížácké války nepřinesly ani křesťanské pospolitosti ani církevnímu společenství mír a pořádek, jak doufal Inocenc třetí. Křížácké výpravy roznítily ještě šílenější vášně jihozemců.

Šimon se opravdu domníval, že koná bohulibou, dobrou službu. Před bitvou zpívalo duchovenstvo *Veni Creator* a při offertoriu mše svaté před bitvami Šimon pronášel za celou křížáckou armádu "obětování duše i těla Bohu."

Ale stejně šli s nadšením a sebeobětováním i kathaři do bitvy. S obou stran se lidé vydali až k smrti a krev vlastní byla právě tak laciná jako cizí.

Šimon měl navíc své veliké vojenské zkušenosti a schopnosti, zesílené houževnatou energií a věrností celé své staré heroické rodiny. Jinak byl prostý a čistých mravů. Čerpal sílu ze svého hlubokého náboženského přesvědčení.

Spolupráce papeže, francouzských biskupů a kazatelů španělských, francouzských i německých poskytla mu mohutnou armádu. Ale nevýhodou této armády bylo, že to byly oddíly nevytrénované a neukázněné, které se často rozptýlily ještě během bitvy. Mnozí odešli, protože jim už uplynulo povinné minimum 40 denní služby v křížáckých oddílech k získání odpustků.

Hlavně ale měl proti sobě nenávist obyvatelstva jednak sympatizujícího s kacíři, jednak utiskovaného a trýzněného křížáky, nenávist buržoasie kacířské ale i katolické, která se nedostala k soustu u sesazených dynastií St. Gilles a Trencavel. Věrní katolíci, i když jich bylo málo, podporova-

li Šimona a jeho křižáky, hlavně "Bílé bratrstvo." Preláti měli k Šimonu úctu, jako měli vždy k těm, kdo se za ně a za jejich statky, bydla a práva, čili jak oni říkali "za práva Církve" bijí. I mnozí páni jako vlastní bratr Raymundův Baudouin, byli mu upřímně oddáni. Ale celková nálada byla i v katolických městech Narbonska a Montepeliarska zaostřena proti křižákům.

Dominik sice pobýval stále v této době na svém misijním území, ale nestavěl ani na Šimona ani se netěšil z křižácké výpravy. Viděl ke kořenům ohně kacířství, které tkvěly v životě duchovních katolických i laiků, kořeny, které už věděl, jak léčit, návratem totiž k pravé apoštolskosti.

Válečné štěstí Šimonovo nebylo trvalé. Rok před Šimonovou smrtí měl Dominik sen. Viděl krásný rozložitý strom, který hostil ve svých větvích množství ptáků. Strom padl a ptáci se rozletěli. – Dominik v tom viděl brzký konec Šimona i křižácké výpravy. Ani jediný doklad nedovoluje sebemenší podezření, že by Dominik spolupracoval s křižáckou výpravou..

Dominik nikdy neopustil heslo, které si dal s Diegem na začátku své misijní dráhy: J e n s l o v e m a p ř í - k l a d e m p ř i v á d ě t v ě ř í c í i b l o u - d í c í k e K r i s t u .

D o m i n i k s i c - e u d r ž o v a l s Š i m o n e m p ř á t e l s k é s t y k y , p ř i j a l j e h o p o d p o r u , a l e t o b y l o v š e . N e z t o t o ž n ě l s v o u s n a h u o b l o u d í c í s k á r n ý m i v á l e č n ý m i p r o s t ř e d k y , k t e r é j e š t ě n i k o - h o n e p ř e s v ě d č i l y - i k d y ž u m l ě l y .

U P R O S T Ř E D V Á L E Č N É H O H L O M O Z U Š E L D Á L E S V O U C E S T O U

- - - - -

Dominik neopustil svého misijního území ani za třeskotu zbraní. Když odešel Diego a cisterciátský mniši, poznamenaná - vá Jordán Saský, Dominik zůstal na místě a neustával v kázání. Tak zcestoval obrovské území.

25. května 1213 dal mu biskup Fulco titul kaplana, to jest faráře města Fanjeaux, aby měl pevné místo v diecezi. - Dominik použil svého právnicky pevného postavení, aby kázal všude, kde jen mohl. Teď teprve se rozšířila jeho misijní činnost daleko široko.

Skončením křížácké výpravy zavládl pokoj a Dominik ho využil k horlivé apoštolské činnosti. Pomalu se kolem něho shromáždil nový zástup spolupracovníků. Nebyli vysláni Ří - mem, neměli rozsáhlých pravomocí a výsad, ale přitahovala je Dominikova obětavost, která neochabovala ani uprostřed váleč - né vřavy.

Stará tradice ukazuje ještě dnes dům, který tehdy obýval Dominik se svými druhy - spolupracovníky. Dům stojí hned za farním kostelem. Celý ten kout se ještě dnes jmenuje Saint Domenge. Jest to zbytek hradu, v němž Dominik jistě hledal útočiště v dobách nejistých pro katolíky. Dům zůstal zachová - ván v původní prostotě, kterou Dominik obklopil svou osob - nost i všechno, co se ho týkalo. Tu pobývá Dominik s prvními, teď už k němu se přidruživšími spolupracovníky. Z nich se mu podařilo zorganizovat a vychovat novou kazatelskou misionář - skou skupinu, která se jala s Dominikem evangelisovat kraj toulouský a brzo pak celý svět.

To je rámeček bohatého, krásného obrazu, malovaného sice šerosvitem, obrazu neúnavné a odvahyplné činnosti, nezlomené neúspěchy, překážkami se všech stran i se strany těch, kteří to mysleli dobře se spásou duší, s překážkami působeními me - todami, jichž se tak těžko vzdávají ti, kdo s vírou v sílu

nadpřirozenou věří i v sílu lidských prostředků. Dominik i s nimi pracoval, ale opřel se nejprve o Boha a z jeho ruky žehnající důvěřujícím v NĚHO, přijímal pak i časné prostředky, bez kterých se neobejdeme v tomto viditelném světě v poslání k viditelným lidem. I v tom byl Dominik pravým následovníkem Kristovým a pravým apoštolem, který si byl vědom slov Mistrových k apoštolům své doby i všech dob:

"Hledejte nejprve království Boží
a všechno ostatní vám bude přidáno."

Když přišel do Narbonska, byl "panem Dominikem", podpřevorem chrámu v Osmě. Od roku 1214 se už nazývá pouze bratrem Dominikem ... Už se nenechává nazývat ani podpřevorem, ba ani ne kanovníkem. Na slavnostní listině z roku 1211 se podpisuje prostince a krásně, - Bratr Dominik, kazatel.

Aspoň dvakrát mu nabízel papež biskupství, ale Dominik potřeboval pohyblivost a svobody, kterou dal do vínku celému svému zřízení apoštolských kazatelů. Byl odhodlán dle vlastních slov "utéci v noci jen s holí v ruce než přijmout jakoukoliv hodnost v Církvi. Za každou cenu chtěl být jen svobodným kazatelem .." To se rodí v něm nové chápání nového řeholního způsobu života, nové řeholní formy.

Jeho forma řeholního života osvobozuje apoštolské kazatele od veškeré stabilitas loci, od všech závazků, poutajících kazatele k jednomu místu, kraji či národu - i od pout nemovitého majetku.

Doplatili trpce a nešťastně jeho synové, když se sezdali s majetkem a nepohnutelnými katedrami a s vysezenými místčky v dobře situovaných klášteřích. Tento duch je vyjádřen v zákonodárství bratří kazatelů, duch radikálního osvobození apoštolské činnosti od jakéhokoliv poutání k administrativní odpovědnosti časné nebo duchovní.

Dominik viděl, jaké skrupule provázely Diega v jeho apoštolské práci mimo hranici své diecése. Fulko strávil celý čas zápasy s Raymundem a bouřícími se zemany. Jak mohl kazat, putovat se slovem Božím s místa na místo, když byl za -

snouben s arcidiecézí narbonskou?

Proto zapověděl bratřím, připomíná bratr Rudolf ještě po letech, míchat se do časných záležitostí; to zdůrazňuje jako prokurátor bolonského konventu. Již první kazatelské stanovy pojímají tuto zásadu s Dominikovým odůvodněním, "aby byli bratři schopni s větší svobodou plnit duchovní úkoly, které jim byly svěřeny."

Druhá jeho zásada vedle svobody k výlučnému věnování se hlásání pravdy vyslovuje požadavek: Duchovní pravda má být hlásána prostředky duchovními, jak se to užívalo v prvních dobách Evangelia u věřících i nevěřících.

To jsou od začátku dvě nové ale vůdčí a naprosto vyžadované novinky, které Dominik bez hlomozu okázalého reformování druhých zavedl v Církvi tím, že reformoval sebe a svou apoštolskou činnost.

Až do jeho éry byl kazatelem z povolání biskup, prelát, universitní profesor, farář. Ti si přibírali na pomoc časnou moc. Tato moc byla stále těžší v západním křesťanstvu. Kazatel Dominikova ideálu měl se vzdát i této časně autority a pomocné síly výkonné moci. Jeho jedinou autoritou mělo být poslání Církve.

Nastává nová etapa jeho apoštolského působení. Už není pomocníkem provázejícím biskupa, Dominik už není spolupracovníkem Diegovým, už není úd papežské moci. Odmítl zlatou berlu, která "symbolizuje" pastýřský úřad i pastýřskou moc, ale o kterou se nikdo neopírá, nýbrž kterou nanejvýše těžko ponáší, aby ji většinu času dal nějakému vystrašenému klerikovi "podržet".

D o m i n i k potřebuje opravdovou hůl na nekonečných cestách, při svých stoupáních do hor za věřícími i nevěřícími. Tu h ů l l á s k y , zdolávající všechny překážky na dlouhých, skalnatých a stoupajících silnicích, přijal z úst S P A S I T E L O V Ý C H , který ji povolil podle svatého Marka svým apoštolům. Za pasem měl nůž na krájení chleba - obvykle zatvrdlého. Do záhybu nad pasem vměstnal EVANGELIUM sv. Matouše a epištoly svatého Pavla.

Miloval uctivě, pokorně a toužebně svatého Pavla pro jeho apoštolskou horlivost, pro jeho myšlenky plynoucí do něho z Krista, přebývajícího v něm a tryskající z něho k těm, které chtěl napojit a občerstvit podobně Ježíšem, jako on sám jím žil. I Dominikovi byl Ježíš vším, pravdou, kterou zvěštoval, cestou, kterou následoval a životem, který a z kterého žil.

Nosí jedinou ošumělou sutanu, přehozenou chudičkým pláštěm se špičatou kapucí, jak se nosilo ve 13. století. Bez tobočky, protože bez peněz. Bez mošny, protože neshromažďoval zásob. Vyžebraval si, kolik právě potřeboval k udržení života. Chodí bos.

Když ale kacíři pokládali bosé nohy za jednu z podstatných známek pravého křesťanství a apoštolského života, vzal si boty. Nosil je ovšem přes ramena a obul si je, když vystupoval do města nebo do místnosti. Když se bosé nohy zranovaly o kámen, říkával: "Za ty, ke kterým jdu ... " Lituje, když deště rozmočí cesty, takže se musí zase obout. Nemá ani halče pro převozníka a musí prosit o převoz za peníz poděkování ve jménu bohatství Božího.

Jednou se mu nabídne kacíř, že ho povede. Vedl ho, ale hložím a kamením, až má Dominik nohy bolestně rozedrané, rozdrásané. Dominik plesá: "Můžeme očekávat vítězství, protože naše hříchy byly obmyty krví."

Vskutku, neočekávaně se obrátilo po tomto intermezzu mnoho kacířů. Mezi prvními i tento zlomyslný vůdce. Musel se brodit přes řeky s ledovou vodou, jindy zase rozvodněnými proudy dravých řek. Někdy pátilo slunce, jindy ho ohrožovali vlci, kteří zdáli vyli děsivou píseň hladové smečky, brousící si zuby na bezbranného poutníka smutnými hvězdy. Jednou mu spadly jediné knihy Písma svatého do vody a musel je lovit v řece s nasazením života.

Než přišel do osady, napil se ze studánky, aby nemusel nikoho obtěžovat. U Montréalu se ještě podnes ukazuje studánka, ze které pil chudý cestující apoštol. Kolikrát ho přepadly lijavce a Dominik se neměl ani kde ani do čeho pře-

vléci. Promočený deštěm se vrací s druhy do pohostinného domu. Bratři se suší, hřejí u blahodárného ohně. Dominik odchází do kostela modlit se; nemohl se odhodlat hrát si tělo, když mohl zase po delší době zahřát si duši ve chrámě u Pána. Už dlouho před ním neklečel.

Nastává noc.

Hostitelka ustele Dominikovi jako druhým. Ráno - hostitelka vypovídá při beatifikačním procese - našla lože, jak je večer ustlala. Dokládá: Často byl u nás a často jsem ho viděla, když ležel na holé zemi bez přikrývek, anebo stojícího v zadumání nebeském nebo v hlubokém rozprostření celého těla na podlaze.

Často jím zmítaly kruté bolesti. Bratři ho odnesli na lože v takových případech. Hostitelka byla neúnavně zvědavá: Za chvíli jsem viděla, jak vstal a zase si lehl na zem, končí tuto kapitolu konstatováním!

Neměl ve zvyku odpočívat v posteli. Jeho kající přísnost se projevovala četnými kajícími cvičeními. Stále nosil žíněné roucho. Tělo měl opásáno těžkým řetězem, který z jeho těla museli po smrti doslova vyříznout. Důtkami mu byly svažky řetízků, jimiž se bičoval během svých dlouhých modliteb.

A jídlo?

Ona zvědavá, řekněme svatě zvědavá hostitelka dotvrzuje: Nikdy jsem ho neviděla jíst více než čtvrt ryby nebo dva žloutky. Pil jedinou sklenku vína s vodou. Nikdy více. V postě žil jen z chleba a vody. V postě ještě zmnožuje bdění.

To všechno za své hříchy, aby pro ně snad Pán neodmítl milosti těm, ke kterým měl jít, a pak právě za ně, aby na ně svolal Boží milosrdenství, aby se Bůh pro jeho pokání slitoval nad zatvrzelostí jejich sluchu a srdcí. Jen zvláštní Boží pomoc umožnila mu další práci, tak úmornou práci, a prodloužení života.

Zatímco Šimon z Montfortu ve jménu kříže masakruje vinné i nevinné, věřící i nevěřící z oblasti ovládané kacíři a hlavně hrabětem Raymundem, obrací Dominik křížem, krví a u

trpením, Božím slovem a láskou k duším ty, nad kterými křičáci i ti, co je posílali, lámali hůl, nedoufající v účinnost jiného léku než vojenského zákroku.

Dominik věděl, že aktivní spojení s křížem Kristova utrpení je věčně a vždycky a suveréně účinnou zbraní křesťanů, lepší než církevní diplomacie a církevní majetek a církevní úřadování.

Z tohoto důvodu neutíkal ani před urážkami a potupami, jichž se mu dostalo o to více, čím se zdál bezbrannější svou zřejmou dobrotou.

Dominik postavil tento ideál získávání lidí pro Krista, obětoval sebe, ale nikoho jiného! Kathaři háží po něm blátem, ale Dominik neoplácí tvrdými slovy nebo výhružkami, nikoho nevolá na pomoc. Obětuje sebe, ale nikoho jiného. Proto se také rád zastavoval v ježatém Carcassonně, kde ještě dnes bodají už ty špičky, arkýře a věžičky.

Když byl jednou ohrožován na životě, praví prostě:

Nejsm hoden slávy mučednické.

To nebyl hezký pláštík slov na smutný vnitřní strach. Vpil se tak do RAN KRISTA a jeho vyznavačů, vžil se ale také do svých vin, že poctivě a upřímně se prohlásil nehodným tak velkých vyznamenání být připodobněn Kristu v jeho oběti.

Jindy zase na něho číhají a chtějí se ho zmocnit. Dominik jako by to cítil v ovzduší, ale jde klidně dále a pokračuje ve zpěvu. Rád totiž na cestě zpíval hymny: Ave Maris Stella a Veni Creator.

Jeho klid odzbrojil žoldnéře. Přiznávají se mu i těm, kdo je poslali. Feudálové, kteří je poslali, mluví o tom kdysi cynicky s Dominikem. Táží se ho, zda se nebojí: Co bys dělal, kdybys upadl do rukou nepřátel? -

Odpověď důstojná žertvy lásky k Bohu, k bližnímu:

Poprosil bych, aby mne neranili hned smrtelně, nýbrž aby prodloužili mé mučednictví, usekávající úd po údu, pak aby mi ukázali mé usekané údy, nato aby mi vyloupili oči a nechali můj trup zvolna vykrvácet. Takhle pozvolnou smrtí bych si zasloužil korunu velkého mučednictví.

Dominik se nemstil, nezařizoval, nezabezpečoval, ani když kacířský feudál Guillaume de Roquefort surově zabil opata z Cannes a jednoho mnicha jen proto, že byli cisterciáky a že je potkal na cestě. Hrabě de Foix denně rafinovaně mučil bývalé křižáky, putující do svých domovů.

To všechno věděl Dominik, a přece nehledá pomoci světského ramene. Jeho silou byla modlitba, víra, slovo z víry a kajícínost. Žíznil po duších takovou žízní, že se ničeho pro ně nebál.

To mu právě nakonec získávalo úctu a posléze i důvěru bloudících, zvláště když přistupoval k nim s nevýslovnou mírností a laskavostí. Jeho argumenty – a proto tak přesvědčující – mu podávala z hlubin jeho bytosti láska, nesmírná láska. Jeho dobrota ho činila oblíbeným u chudých i u bohatých. Jak odolat tomuto lovcí duší, jemuž jeho důvody a metody diktovala láska a dobrota srdce.

Když se dozvěděl, že jen bída donucuje některého chudáka zůstat u Katharů, nabízí mu svou osobní svobodu, aby ho vysvobodil. Prozřetelnost tu zasahuje jako před lety v jeho studentských letech.

Jordán píše překrásně:
Zasvětil se všemi silami, horlivostí spalující, aby získal co nejvíce duší. Měl v srdci až nepochopitelnou touhu po spásě všech lidí. Když někdy tvrdá pokání katharům ukládal, vracejícím se do Církve, činil tak jen proto, jelikož katharové byli zvyklí na tvrdá až divoká pokání a bylo nebezpečí, že by při velké mírnosti v pokání mohli pokládat katolictví za náboženství změkčilé.

Bůh pomáhal apoštolátu Dominikovu – plnému víry a důvěry – i zázraky. Z této doby je zaznamenáno několik osvobozování posedlých, náhlá uzdravení z malariové horečky, uzdravení slepce pouhým dotykem. Mladá dívka je náhle uzdravena na jeho přímluvu. Dvakrát prochází s druhem zavřenou branou. Li – jak mívá jeho i druha. Jeho knihy ztracené v řece Ariaga zázračně vyloví rybáři neporušené. Předpovídá budoucnost. V důvěrných modlitbách mu zjevuje Pán své tajemství. To a mnoho

podobných mimořádných událostí uvádějí akta kanonisačního procesu.

Byl tak plný posvátného nadšení. Jeho láska, zažehnutá Boží přítomností, jeho andělská čistota odrážející se v jeho čele a tváři přitahovala všechny. Měl vždycky klidnou a vyrovnanou tvář, která se stáhla smutkem a bolestí, jen když viděl bolestivou bídu druhých.

Při mši svaté byl hluboce dojat až k slzám nesmírným tajemstvím obětovné a pečlivé lásky Páně. Otče náš ... se nemohl nikdy modlit bez hlubokého vzrušení. Modlitba mu byla stravou, posilou, útechou i radostí, která zaplála ohýnkem v jeho očích. On sám pro sebe plesá v protivenstvích, kterých se mu dostává v hojnosti.

Největší bolest mu způsobila zatvrzelost kacířských srdcí, že tolik práce přineslo tak málo ovoce, tak málo konverzí. Ovšem právě v těchto obtížích dovedl vidět očišťující působení milosti Boží a záruku přízně a přítomnosti z lásky ukřižovaného Ježíše. Byl šťastný, že smí bojovat pro Pána. Byl si jist, že on sám si obrátí duše.

Byl chudý a miloval chudobu pro chudobu Kristovu a pro velkou svobodu, kterou mu poskytovala skrze nezávislost na zbytečných potřebnostech. Byl otužilým v zimě, horku, chladu, žízni, věčně na cestách, málokdy - kromě pohostinného Prouille, pod přívětivou střechou.

Kristus mu byl vším.

O Něm rozjímal, mluvil s Ním anebo o Něm. Z Krista vycházel, ke Kristu se vracel, ke Kristu přiváděl duše za cenu nejneuvěřitelnějších obětí, duše, které mu Bůh jako rybáři duší určil.

Vydržel stát sám jako hlídka na opuštěné hlásce.

Tato věrnost mu pomalu přitahovala nové a nové spolupracovníky, takže je připraveno přenesení dosavadního těžiště z Prouille a Fanjeaux do nejohroženější a nejdůležitější krajiny toulouské.

R O D Í S E Ř Á D

V září 1213 byl zpečetěn osud v Toulouse. Krvavá porážka jihofrancouzů u Muretu zlomila definitivně jejich moc. Zbývalo jim jen prosit o to, aby svatá Stolica vzala do rukou jejich kapitulaci. Čekali od ní větší mírnost než od vojského vítěze Šimona. Svatá Stolica se sama bála rostoucích nemírných nároků Šimonových. Papež posílá svého legáta a latera, kardinála Petra z Beneventu. Měl nejprve zjednat pokoj v jižní Francii a uspořádat poměry politické a náboženské.

Kardinál legát žádá nejprve vydání prince Jakuba, syna Jakuba II. krále Aragonského, kterého Montfort vychovával na svém dvoře. Vyjednal absoluci hrabat z Foix, Comminges i Raymunda z Toulousu. Město Toulouse bylo nuceno poslat 12 notáblů jako rukojmí. Ale přesto nebylo co věřit Raymundovi, který odešel ke svému tchánu králi anglickému. Nejde si tam vyjednat pomoc? Toulouse mimo to budí dojem, že je to jenom na chvíli odpočívající sopka.

Legát se rozhodl provést dokonalou náboženskou reorganizaci jižní Francie. To měl provést provinciální koncil, svolaný roku 1215 do Montpellier. Pět arcibiskupů, 28 biskupů, řada opatů, prelátů a kněží se ho účastnila.

Zatím se vrátilo duchovenstvo diecézní a řeholní, obsadilo fary, kostely a kláštery, kam se uteklo množství uprchlíků i s dobyt看em a drůbeží.

Koncil projednal řadu naléhavých záležitostí a otázek o kázání, potlačování kacířstva, o veřejné i soukromé mravnosti, o obecném pokoji, životě kněžském a řeholním. Kardinál legát zřídil zvláštní komisi, která by uváděla v život učiněná rozhodnutí.

Shromáždění kněží žádali jednomyslně, aby Šimon byl náležitě odměněn a aby mu bylo dáno toulouské hrabství, uvolněné revoltou a následující klatbou Raymunda z Toulouse. Legát si

vymínil vydání hradu Narbonne, z něhož byli vypuzeni příslušníci rodu St. Gilles. Pevnosti se zmocnil biskup Fulco, který ji hned obsadil svou posádkou. Tak byl jakž-takž problém politický vyřešen.

Ale nyní bylo třeba obrátit duše těch, které přemohli mečem. Legát přiměl Fulca i Dominika, aby přenesli svá kázání z Toulouska přímo do Toulouse. Tři roky války a interdiktu znemožnily Dominikovi plně rozvinout apoštolskou činnost. Ale velmi rychle získal Dominik Toulouse. Jeho zbraně byla dobrota, milosrdenství, čisté slovo Boží horlivě pronášené, chudoba a osobní přísnost mravů. Dominik vydával pečlivě listiny všem konvertitům, aby je chránil před šikanováním se strany nedůvěřujících. A na těchto listinách čteme krásný titul svatého Otce Dominika:

"P r a e d i c a t i o n i s h u m i l i s M I N I S T E R".

"P o k o r n ý p ř i s l u h o v a t e l k á z á n í"

Dominik kázal neúnavně v několika kostelích a několikrát denně. I mnoho dobrých žen tu získal a hned byl odhodlán i v Toulouse zřídit druhé Prouille. Došlo k tomu brzo.

Nástupce Inocencův - Honorius III. potvrdil zřízení nového centra kající zbožnosti. Byl to skutečný konvent, třebaže chudičský. Dominik totiž použil své návštěvy v Římě, aby vy-mohl pro sestry papežskou výzvu k toulouským občanům, žádající je o štědrou a otevřenou ruku vůči těmto sestrám, pastoračně tak důležitého domu.

Bylo to zvláštní,

byl to zvláštní dům zvláštních konvertitek, totiž nevěstek. Jak poválečná bída tak rychle rostoucí blahobyty způsobily rozrůstání metly prostituce. Již Fulco znal tento problém a nebezpečí, aby obrácené nevěstky neobrátily se pro bídu k egyptským hřcům hříchu a vystavěl několik domů kajícnic, z nichž největší byla komunita u svatého Antonína. Nová revolta v Toulouse roku 1217 rozmetla toto dílo.

Dominik nekázal jen heretikům. Jako pravý apoštol snažil se předejít heresům, nebezpečí odpadu, které tkví velmi váž-

ně především v náboženské nevědomosti lidu . Poučoval lid doktrinálním kázáním, které zůstane heslem a chloubou kazatelského řádu. Kázal naléhavě proti hříchům a neřestem. Když obměkčil mysl i srdce, podal ruce kajícím. Jeho zápal a přesvědčení, kterými hořela jeho kazatelská slova, shromáždily kolem něho řadu přesvědčených konvertitů, muže všech vrstev a povolání.

Dominik tu brzo shromáždil kolem sebe nadšené stoupence a obdivovatele. Mnozí se nespokojili jen s obdivem. Chtěli se stát jeho spolupracovníky. Tak se pomalu rýsuje jádro spolupracovníků - kazatelů, j á d r o ř á d u k a z a t e l s k é h o .

Roku 1215 dva znamenití mužové - Petr a Bernard Seila z Toulouse "oddali se Dominikovi". Jordán Saský, který za - znamenal tuto událost, připomíná slavnost^{host} tohoto úkonu. Jest jasné, že to "oddání se" Dominikovi může znamenat pouze připoutání se k němu řeholními sliby.

Biskup delegoval Dominikovi plnou moc kazatelského úřadu, ale zároveň i jeho spolupracovníkům. Tito spolupracovníci již nebyli posláni a určení apoštolskou Stolicí v rámci misijní expedice. Ty si Dominik získal sám, ti sami přišli k němu. Chtěl dále přijímat nové a nové spolupracovníky, protože v oné plné moci se pamatuje i na jurisdikci pro členy nejen přítomné doby, nýbrž kazatelské společnosti.

P o s l á n í m t é t o k o m u n i t y
bylo vyplenění kacírství,
napravování špatných mravů,
vyučování naukám víry
a štěpování zdravé morálky.

Komunita se usadila v domě darovaném Petrem Seilou.

Dominik užívá dále oficiální pečeti, která byla papežem dána jeho misijní expedici. Když se rozešla, Dominik pracoval v jejích intencích a nosil dále titul vyrytý na pečeti :

P r a e d i c a t i o J e s u C h r i s t i .

Vůdce tohoto kazatelství se nazývá skromně:

P r a e d i c a t i o n i s h u m i l i s MINISTER.

Tak udržel Dominik souvislost mezi původním kazatelským zřízením v Narbonnsku, papežem vyslaným a mezi kázáním toulouským v roce 1215.

Dominik sám prozřetelnostně rozšířil kázání na věřící, protože zanedbávání věřících plodí nevěřící a chladně věřící a připravuje srdce pro odpad.

Byla to nová etapa ve vývoji pastorační. Kázání doktrinální, nepotírající jen herese, nýbrž poučující systematicky heretiky a předcházející povstání heresí a odpadů k nim. Další novinkou, která rovněž už připravovala nejen komunitu kazatelskou, nýbrž už Ř Á D K A Z A T E L S K Ý , je okolnost, že obecné povolení a poslání kazatelské bylo uděleno ne pouze jedinci, nýbrž k o m u n i t ě , a nejen současným jejím členům, nýbrž i budoucím. Biskup si přitom nic nevyhradil, ale celé své officium kazatelské svěřil Dominikovi - Dominik totiž vyrostl a vyzrál v dokonalého kazatele slova Božího.

Dominik položil jako základní pravidlo komunity kazatelské, co sám uskutečňoval s Diegem a doporučoval všem členům misijní výpravy, totiž apoštolský způsob života - v naprosté chudobě a obětavosti řízené hlavou. I všichni členové jeho komunity cestovali ve svém apoštolském - kazatelském poslání pěšky, bez peněz, nákladů, zásob. Měli přijímat nahodilé pohostinství a jinak se prožebravat od dveří ke dveřím na cestě za dušemi. Následování Krista a apoštolů i osvobození se od zdržujícího břemene časných starostí i uzavření utrhač - ných úst falešných apoštolů a falešných chudých.

Toulouská komunita připravovala své členy na kázání, poskytovala jim potřebný oddech a umožňovala jim pokorným vyprošováním stravu i oděv.

To byla původní myšlenka.

Nepotřeboval si ji vypůjčovat ani od svatého Františka. O svatém Františku vůbec nevěděl a František ještě nepůsobil veřejně, když sv. Dominik již od roku 1206 staví sobě a druhům dobré vůle ideál apoštolského života, to jest života a apoštolské činnosti v apoštolské horlivosti.

Ani od Valdenských si to nevypůjčil, protože jeho kazatel ské poslání bylo od začátku neseno myšlenkou apoštolského života. Svatý František spíše se zahleděl do chudoby valdenské a pokatoličil valdenství, které poznal na svých obchodních cestách do Lyonu.

Dominik nezaměnil dosavadní systém chudoby na základě almužny trvající ve formě darování a fundací v systému individuální nebo kolektivní žebroty. Zajedno ona pokračující tvrdá almužna je kanonická fikce, protože majitelé latifundíí ať biskupských nebo opatských se už dávno nepokládali a poživatelé almužny, nýbrž za rovnocenné feudální pány a partnery pánů.

K o m u n i t a D o m i n i k o v a obdržela privilegium Altare portatile až roku 1221. Do té doby musili chodit na hodinky a na mši svatou do sv. Romana. V této kapli už přijal Dominik do řádu a hned přijal jeho profes nového člena Jana z Navary. Profes vložil ruce do rukou Dominikových, jež ležely na evangeliu, a odříkával profesní formulí...

A přesný až dodnes je dnešní obřad profese.

Ruka novice v ruku převorových (dnes na knize Stanov) je symbolem naprostého oddání se řeholi skrze představu něho ...

Do čeho oblékl Dominik nové bratry? Do svého roucha. Tedy do bílé tuniky řeholních kanovníků. Jejich tonsura byla poněkud širší než normální kněžská pleš diecézního kleru. Plášť s kapucí proti nepohodě a dešti. Na nohou boty. Tak je vyobrazeno Dominikovo roucho na jeho osobní pečeti. Existovala ještě v 17. století a historik Réchač četl na ní "S (sigillum) D. (Dominici) ministri praedicationis".

Dominik dává své žáky ihned zapsat do theologické školy anglického theologa v Toulouse, profesora u kapitulní školy svatého Štěpána. Jako je Dominik otcem kazatelství bratří kazatelů, je tento mistr Alexandr Stavensby otcem theologů kazatelského řádu. - Mistr Alexandr vidí vcházet Dominika provázeného šesti mladými druhy stejně bíle oděnými. Na jeho

němou otázku údivu prohlašují, že by se chtěli stát mistrovými žáky. Neměli všichni stejnou potřebu tohoto žakovství. Ale mistr tím byl nejen polichocen, nýbrž i potěšen a uzavřel krásné přátelství s prvními kazateli studujícími theologií. Mistr Alexandr to barvitě líčí po deseti letech a prozrazuje současně, že když se připravoval onoho dne na přednášky, byl přepaden dřímotou, ve které viděl ve svých snech sedm hvězd, které rychle rostly, až naplnily leskem celý svět.

Je pravda, že teprve kontakt se Sorbonou ho utvrdil v rozhodnutí, učinit university¹ nástupní stanicí ke kazatelství a kazatelskému apoštolátu. Ale to v něm jen dozrála myšlenka, která v něm klíčila při disputacích s kacíři a z potřeby poznání vzdělání těch, kteří měli poučovat věrný křesťanský lid.

Poznal životnou potřebu vzdělání duchovenstva. Toto dal Dominik do vínku svému celému dílu: pochopení pro solidní vzdělání kazatelů. Potřeboval nutně kazatele, a přece raději se obětuje sám, vypomáhá si, jak může, jen aby se mladým učedníkům dostalo vzdělání důkladného. Tento duch se jeví v celém uspořádání řádu, proniká stanovy kazatelské.

Jordán Saský upozorňuje na důležitou podrobnost v tomto ohledu. Dominik použil prvních almužen a výnosu desátků k zakoupení knih pro studenty. Veden týmž duchem intelektuálního zaměření svého řádu, nepřijal Dominik ani stopy jinak důležitého prvku mnišského života, totiž tělesnou práci. Tím se ostře odlišil od řádu benediktinského, cisterciáckého i premonstrátského.

Stanovy, uspořádání dne, strava, bydlení, všechno mělo sloužit kazatelství a jeho přípravě. Odstranil klidně ale důsledně všechno, co překáželo kazatelskému poslání a studijní přípravě naň. - Místo manuální práce nastoupilo studium a přísluha slovem Božím.

To byl jeden z pilířů nového vývoje řeholního stavu, řeholních kněží; vrátil řeholní kněze plně kněžství a apoštolským povinnostem kněžství. Mnich nemusí být knězem. Může zů-

stat laikem, oslavujícím Boha liturgií a tělesnou prací. Kněz ale má oslavovat Boha úplnou službou liturgií a slova Božího. Dominik viděl geniální prozíravostí jednu z hlavních příčin úpadku kněžstva, že se křesťanstvu málo a nedokonale zvěštovalo křesťanství, že se toto křesťanství minimisovalo zároveň s jeho přísluhou.

Je třeba hlasitě vyřknout a po zásluze vyzvednout tuto velkou zásluhu Dominikovu o kněžství, řeholní stav a výchovávání věřících.

Jakmile se stal Dominik krystalizačním bodem apoštolského kazatelství, počal se kolem shromažďovat rapidně počet nových spolupracovníků.

V dubnu 1215, několik dní po zasvěcení se kazatelskému dílu Petra Seila a jeho bratra, vstoupí do společnosti jejich třetí bratr. Byl to muž velkých schopností, a Dominik mu dal hned vynikající místo.

Inocenc III. byl si dobře vědom potřeby organizovaného kazatelství jako pomoci proti náboženské nevědomosti věřících a omylům bloudících, že ihned v začátcích rodící se Dominikovy kazatelské společnosti svěřil a uložil jejím členům podíl na biskupské kazatelské pravomoci.

Inocenc III. uložil Dominikovi a jeho druhům úkol nejen morálních kázání, nýbrž též a především doktrinálním kázáním postavit hráz bludům, ale i nevědomosti – matce bludů. Věděl dobře o nedostatečnosti přísluhování slovem Božím nejen v jižní Francii, nýbrž takřka po celém křesťanstvu. Snaží se proto dosáhnout svými listy, tak početnými – i svými legáty rovněž početnými po křesťanském světě, aby biskupové se věnovali co nejhorlivěji kázání jako jedné ze svých hlavních povinností.

Na naléhání Inocencovo přijal provinciální sněm v Avignoně 1. kanon a návrh 10. kanonu obírající se kazatelskou povinností biskupskou.

Listina Inocence III. potvrzuje Dominikovy Institute: Konstituce odnášející se k tomuto zákonodárství o kazatelské povinnosti, která se tolikrát potom žárlivě chápala proti

Kazatelům především jako právo kazatelské, kterou vložil papež na novou komunitu. Zároveň přivítal, schválil a potvrdil papež jako sebezposvěcující a zároveň pastorační prostředek apoštolskou chudobu těchto apoštolských putujících kazatelů.

Přes všechny tyto podněty církevní autority je myšlenka intenzivního kazatelství z povolání skrze kazatele vzdělané a apoštolsky žijící, a proto apoštolsky působící myšlenkou Dominikovou. V přáních a intencích církevní autority vytušil Dominik vanutí Ducha Svatého, které potvrzovalo jeho myšlenku i metody.

Dominik soustředil ve svém díle jako v jedolitém celku doktrinální kazatelskou činnost biskupů, apoštolsky na čas a v úzkém okruhu svých opatství, katolických chudých, chudobu ale pokornou a čistou a křesťanskou valdenských a katharů.

Jeho dílo mělo proto také tak veliký úspěch, že Dominik dovedl skloubit v jedno tolik reformních myšlenek a plánů i zkušeností; Dominik uskutečnil, po čem vzdychalo bezmocně tolik ušlechtilých lidí, kteří spíše jen tušili, co on vyřkl a vtělil v čin.

D o m i n i k přichází se všemi svými plány do Říma.

Všichni praví reformátoři, obroditelé křesťanstva, původci nových cest a prostředků byli přitahováni Římem jako živým a životodárným středem. Dominik přišel do Říma právě na prahu IV. k o n c i l u l a t e r á n s k é h o .

Ještě před plným rozproutěním koncilových prací dostává se k Inocenci III. a mluví s ním o svých kazatelských komunitách. Jak to odpovídá velkorysému a obětavému Inocenci III., obdržel velmi snadno souhlas pro svou myšlenku i pro existující již komunity této myšlenky, které byly zárodkem řádu, který měl být

ř á d e m k a z a t e l s k ý m .

IV. KONCIL LATERÁNSKÝ

Píše se rok 1215. Dominik doprovází do Říma svého biskupa Fulco. Právě se začali sjíždět do Říma preláti, povolání a oprávnění a povinní se účastnit církevního sněmu. Směl zůstat doma pouze jeden biskup v provincii.

Koncilu se zúčastnili 3 patriarchové,
412 biskupů,
800 opatů a zplnomocněných
zaneprázdněných biskupů.

Inocenc III. je jeden z nejvíce vynikajících papežů. Jeho pontifikát byl nabit problémy a snahami je řešit. Zřízení latinského císařství na východě, nové císařství, které by vystřídalo ustupující císařství německé, křížácké výpravy proti katharům z Albi, spory Anglie s Francií, reformace mni-
chů i kleru, dobudování Sorbony, zintenzivnění a zlepšení
pastorace, především kazatelství. Církev byla na vrchlu časné
moci a časného lesku. Mnohým se zdálo, že slaví triumfy.

Že Církev slavila jen zdánlivý nebo jen časně lesklý triumf, bylo vidět z náboženské revolty ve Francii a v Itálii. Nebezpečně se rozšířili katharové všech odstínů, chudí lyonští neboli učedníci Valdeovi.

Papež chtěl, aby se na koncilu skoncovala otázka náboženské revolty v jižní Francii. Byli tu přítomni všichni biskupové Narbonska, Raymond VI. Toulouský i jeho syn Gaston de Foix, naproti tomu Simon z Montfortu zastupovaný jeho synem Guy de Montfort.

Jak docházeli účastníci, začaly se tvořit pracovní komise. Koncem července zasedaly již prvé. Ještě v paláci lateránském a jeho zahradách. Hned od začátku byla věnována intenzivní pozornost náboženským zmatkům v jižní Francii, které způsobily různé skupiny katharů, zvláště katharů z Albi. Komise vypracovala závěrečné rozhodnutí. Papež je měl pro -

hlížet v lateránské bazilice 11., 20. a 30. listopadu.

V prvé říjnové dny hned přijal Inocenc III. Dominika s Fulkem. Vím, co píš: D o m i n i k a s F u l k e m - Dominik počíná vést celou kazatelskou akci, pro kterou kdysi Inocenc III. zřídil zvláštní papežskou misi, která se smutně rozplynula.

Mluvíli o kázání v Toulousku a předložili oba papeži společnou žádost o potvrzení nového řádu - ŘÁDU KAZATELSKÉHO. Dominik již měl jasno.

Jeho komunita, která povstala zdánlivě z místních potřeb Církve toulouské, musila se rozrůstat jako preventivní prostředek proti narůstající možnosti povstávání dalších a dalších heresí z náboženské nevědomosti lidu pro tak nedostatečné náboženské vychovávání věřícího lidu. Biskupové, profesori a nedovzdělaní venkovští plebáni se starostmi o majetky a jich zpracování a obdělávání, zaměstnaní mniši i panovníci vyklidili pole srovem Božím nesčíslným heretikům.

Srovnejte si závratné věty učení svatého Pavla s povídáním "samozvanců" - tak jemných slov Páně. Chcete mi namít - nout, že svatý Pavel psal veden Duchem Svatým. Tak se tedy obraťme k Duchu Svatému, k jeho inspiraci i vedení.

Komu psal svatý Pavel?

Křesťanům skutečným, obyčejným křesťanům ...

Duch Svatý mu tedy inspiroval - zjevoval tak vysoké pravdy pro nejnižší vrstvy, pro začátečníky v křesťanských vědomostech. Měl Duch Svatý také si "vybírat", jako se vymlouvá tolik dnešních povídalek na kazatelně. Není to příliš vysoké pro prostý lid? Neexistují jiné pravdy pro prostý lid a jiné pro neprostý, takzvaný vzdělaný lid.

To vedlo Dominika k vědomí odpovědnosti za jiné - plné slovo Boží, za celou nauku, za hlásání všech zjevených pravd všem lidem. Ovšem, potvrdit je něco jiného než schválit. Potvrdit znamená uznat něco, co již existuje. Tak se potvrzuje volba již učiněná a platná.

Nemáme náznak, že by byl Dominik žádal zároveň potvrzení řehole svého nového zřízení. Ani Jordán Saský, ani jiný prav

děpodobně starý dokument nesdělují něco podobného.

D o m i n i k si nikdy nenechal nic potvrdit ze svého zákonodárského díla. Ani bratři po něm. Tím méně by si hned roku 1215 nechával potvrdit stanovy, které ještě nepotvrdil ani život ani zkušenost a praxe. To je věru formalitní chápání Dominika a jeho díla.

Moudrost Dominika, která vždy pracovala se zkušeností a byla dlouhočekající, vylučuje takové šablonovité chápání. Dominik byl poslušen hlasu Boží vůle, jak ji nazývají teologové "voluntas beneplaciti", to jest Boží vůle, jak se projevuje v Božím řízení věcí a nás, konkrétních okolností a situací, do nichž Bůh člověka postaví nebo dopustí, že se do nich dostaneme.

Dominik teď stál o funkci jména K A Z A T E L E a aby on i jeho druhové byli pověřeni oficiálním kazatelským posláním. Toulouská komunita již měla tento titul i toto poslání úředním aktem místního biskupa. Ale to je málo. Ostatně biskup Fulco zemře, může zemřít brzo a dílo zase visí ve vzduchu. A co mimo hranice diecéze Fulkovy? Různé kazatelské společnosti už dříve ztroskotaly na této skutečnosti.

D o m i n i k potřeboval potvrzení a rozšíření této kazatelské mise pro obranu víry a utvrzení věřících mimo Toulousko, o čemž se právě mělo jednat na tomto koncilu. Ještě jedna podrobnost apoštolského kazatelského života potřebovala pečeti papežského souhlasu.

Byla to c h u d o b a žijící z almužen,
ne fundací, ne výnosů, nýbrž z denodenní dobročinnosti,
zkrátka chudoba prosící o prostředky potřebné pro okamžik
k u d r ž e n í ž i v o t a ,
chceme-li se vyhnout slovu "žebravý život", nebo žebrající c h u d o b a .

I to potvrdil Inocenc listem už 17. listopadu 1207.
I toto zřeknutí se nemovitého majetku, držav a tím i feudalismu, kapitalistického postavení se k věřícím, charakterizuje Dominika. Nechce nevolníky, nechce vládnout nevolníkům.

I řádová ústava, kterou dal své společnosti, nezná svrchovaného doživotního pána, preláta, nýbrž všichni představení jsou voleni na kratší dobu.

D O M I N I K první odmítá za představené opaty, dignitáře a tím dává neobyčejnou pružnost a stálé obnovování své společnosti bez nebezpečí stínů stařecké vlády, nebo kliky, která se zmocní vlády – zmocnivší se jistě stárnoucího opata.

Komise pro reformu kazatelství se sešla v listopadu. Dominik s Fulkem se tam zjevili v celém lesku. Desátý kánon navrhovaný touto komisí kritizoval nedostatky biskupského kazatelského úkolu. Ale jinak prohlašoval, že vlastním kazatelem má být biskup. Může si najít pomocníky, které ovšem musí náležitě vydržovat.

To bylo vše.

Ani slova o potřebě nějakých kazatelských společností. Naopak, biskupům je znovu potvrzeno právo s povinností kázat. – Naopak 13. kánon zakazoval k zamezení zmatků zakládat nové řeholní společnosti, kterých už byl nesmírný počet.

Neumíme si dnes ani učinit obraz o množství různých řeholí mnišských, vojenských, špitálnických, poštevnických a kanovníckých. Kdo chce být řeholníkem, kdo chce nějak prospět Církvi, má si vybrat nějakou společnost řeholní už existující. Ale ani zvláštní jednotlivé domy není dovoleno zakládat. Kdo chce založit nějaký takový dům, má jej připojit k nějaké již existující řeholi. To poslední bylo zvláště nebezpečné pro Dominikovu Toulouskou jednotu.

Měl se Dominik vrátit s celým svým domem i dílem do kanovnícké řehole, odkud vyšel? Ale vždyť řeholní kanovníci kázali jen v nejbližším svém okolí, hlavně na svých statcích, kázali spíše výpomocně. Kazatelství nepatřilo k podstatě života řeholních kanovníků.

Katoličtí chudí zvaní Humiliati v Lombardii obdrželi povolení kázat, ale jen kázání morální jako zakrátko i Menší bratři. Morální povzbuzování "exhortationes" bylo ostře odděleno od kázání doktrinálního, věroučného.

Kánon 13. byl zřejmě namířen proti zakládání kazatelských skupin i proti jednotlivým "apoštolským" kazatelům. V posledním 3. plenárním zasedání prohlásil Inocenc III. svá rozhodnutí o katharech z Albi. Rozhodl, že nechá padnout hlavního ochránce herese Raymunda VI., hraběte Toulouského. Ale ne zcela. Podobně neodevzdal celou moc Raymundovu Šimonu z Montfortu. Šimon obdržel jen část toulouského hrabství, Raymund se stal markýzem provençalským.

Nato jako blesk z nebe sneslo se Inocencovo podmíněné potvrzení Dominikova Řádu před tvářmi celé Církve. Bylo zcela nezávislé na rozhodnutí obecného sněmu.

Ale Inocenc byl zároveň výborným diplomatem a nechtěl ani urazit Otce, kteří se usnesli, ani tím působit Dominikovi a jeho dílu zbytečné potíže, které dovede nahromadit nejlepšímu dílu do cesty uražená ješitnost nebo ctižádostivost.

P o t v r z e n í bylo vázáno na podmínku,
aby si Dominik zvolil nějakou již existující schválenou
ř e h o l i .

Tím by byli ochráněni před překážkami se strany biskupů a do savadních starých řádů a před podezřením, kterému byli stále vystaveni "katoličtí chudí".

Inocenc důvěřoval Dominikovi, a proto mu poskytnul zákonité záruky. Dominik si nyní mohl konečně vydechnout. Bratr Jan z Navarry ještě po 20 letech zachoval v paměti Dominikův pohled plný uspokojení, kterým se rozzářil, když Inocenc pronášel osvobozující slova. Bylo to něco úchvatného a zároveň nezvyklého, co už se podruhé v dějinách Církve neodehrálo, že papež schvaluje řád, dílo některého světce coram facie totius Ecclesiae - před tvářmi celé Církve.

Po návratu z Říma oznámil Dominik Inocencovi splnění podmínky k potvrzení řádu, že si s bratřími zvolil řeholi svatého Augustina. Nato se dostalo Dominikovi žádoucího potvrzení. Bylo potvrzeno i vše, co Dominik chtěl, tedy již i záro-

dek stanov, chudoba totiž apoštolská a prosící, volnost pohybů členů i volnost v řádové struktuře upouštějící od formy trvalých představených, prelátů - doživotních opatů.

Dílo Dominikovo vešlo tak nepozorovaně do světa. Papežovo potvrzení se týkalo celkem několika malých domů. Ostatně Inocenc uskutečnil podobné kazatelské skupiny, když vytvořil několik kazatelských skupin cisterciáckých. Inocenc dlouho i po potvrzení Dominikovy skupiny držel pevně pronásledované "Katolické chudé" jako protiváhu proti katharům a učedníkům Valdovým.

Ještě roku 1216 objevil bystrý pozorovatel Jakub z Vitry asi 150 domů takzvaných Humiliátů, rozsetých po Lombardii, které papež všemocně podporoval, protože hájili Církev proti kacířům svými kázáními.

Myslím, že tu Jakub viděl příliš bystře, že by se počet jím viděný dal dělit deseti, ale tito "Katoličtí chudí" a "Humiliati" tvořili přechod ne k Dominikovi, nýbrž spíše k Františkovi, s nímž je spojovala morální kázání, kdežto kazatelství Dominikovo bylo zcela jiného rázu. Bylo to kázání doktrinální, vyhrazené biskupům a Mistrům. Proto také jediná Dominikova skupina nesla titul "ŘÁDU KAZATELSKÉHO".

Po letech, když se kazatelský řád rozšířil po celém světě, že měl brzo 12 provincií a stovky konventů s tisíci řeholníky, nabyli bratři přesvědčení, že uskutečnění obecného kazatelství, svěření biskupského kazatelského středu, řádového celku, které přineslo tak pronikavé ovoce v obrácení kacířů, vyhlazení kacířství cestou poučování, zregulování mravů důkladným poučením skrze doktrinální kázání, bylo dílem Boží Prozřetelnosti.

Svatý Dominik sám měl v Římě roku 1215 vidění podobné jako neznámý mnich, ztracený ve svých kontemplacích, již roku 1207, ve kterém zřel Nejsvětější Pannu prosící na kolenu se sepjatýma rukama svého Syna, aby neopouštěl svého lidu a tak vyprosila od něho pro opuštěný tento lid, jemuž nikdo ne

lámal živný chléb dobrého slova Božího, **ŘÁD KAZATELSKÝ**. -

Založení nějakého kazatelského řádu bylo snem tolika svatých kontemplativců, mystiků a apoštolů. Tak bl. Štěpán, kartuzián z Portes, Vilém Héliu, cisterciácký biskup z Oranges, Lutyšská visionářka svatá Marie d'Oignies.

Bl. Bonne z Pisy, cisterciácký opat Jáchym z Flora a svatá Hildegarda předpověděli založení řádu, o jehož potřebě tak dobře věděli. Tito světci popsali dokonce i řádové roucho těchto kazatelských bratrů.

Jáchym z Flora, který tvrdil, že přítomná (jeho) doba je dobou Slova, předpověděl řád slova Božího "řád kazatelský". - Pozoroval, že povstane nezlomný hlasatel víry, který vytvoří se svou skupinou "Ř Á D K A Z A T E L S K Ý". Předpověděl, že budou následovat život Ježíše Krista a jeho apoštolů a zvěstovat Ježíšovo evangelium své době.

Ty texty jsou věrně zachovány, i když je uvádím jen pro zajímavost a nestavíme na nich nutnost založení kazatelského řádu. Ale ukazují jedno - a proto to uvádím, jak velká byla v duši Církve touha po apoštolských kazatelích, jak přesvědčivé bylo vědomí jejich potřebnosti, ba nutnosti.

"ŘÁD KAZATELSKÝ" bylo staré označení ještě z dob reformy svatého Řehoře, který tím rozuměl hierarchii pověřenou kázáním. V církevní tradici Ordo Praedicatorum byl řád biskupů. Měli poučovat, učit, vyučovat Kristovým pravdám křesťanský lid. Proto slovo biskup bylo souzvučné s řádem kazatelů. To je ona slavná trilogie úkolů katolické hierarchie:

ordo episcoporum je
ordo praedicatorum - tím i
ordo doctorum.

Biskup je Duchem Svatým zvlášť povoláný, vedený a osvěcovaný hlasatel - kazatel slova Božího i učitel lidu. Biskup si od začátku přibíral na pomoc duchovní, se kterými se dělil o svou moc kazatelskou.

Spolupráce duchovních s biskupy v kázání Božích pravd ještě vzrostla, když mnichové začínali přijímat kněžské svě -

cení a tak přibylo dalších pomocných kazatelů, pomocných biskupů, poplatných kazatelů, ale přece kazatelů. Gregoriánská reforma zdůrazňovala návrat k apoštolskému způsobu života a to v apoštolské formě kazatelství. To byla základní myšlenka reformy duchovních v Itálii, kterou provedl svatý Petr Damiani.

Ale vzrůstání církevního majetku, přibíráním starostí a záležitostí politických, vojenských, administrativních se strany hierarchie byla hodně zatlačena do pozadí jak myšlenka apoštolského života u nástupců apoštolských, ale také apoštolského kazatelství a tak jistě i kazatelství vůbec.

Kacířští kazatelé s vnější apoštolskou chudobou byli paralysováni někdy a někde svatými, kteří kázali pravověrně se zachováváním apoštolské chudoby.

Ještě je třeba připomenout jednoho mystika 12. století, totiž Richarda od svatého Viktora, který se utěšoval jistotou, že si nová doba vyžádá zvláštního kazatelského řádu, který by odpovídal jejím potřebám.

O čem druzí snili, oč prosili -

D O M I N I K u s k u t e č n í l .

Protože chtěl svou myšlenkou apoštolského kazatelství dobro nesmrtelných duší, s klidem přijímá podmínku, aby si pro své nové dílo vyvolil starou řeholi. Nepřese s papežem, nestaví na svých viděních a názorech. Vybere si takovou řeholi, která není ani zvetšelým starým rouchem ani starým měchem, který by nesnesl nového života svěžího vína. Řehole svatého A U G U S T I N A nemohla zastarat. Její smysl byl sebeposvěcování plněním Boží vůle,

láskou k Bohu a bližnímu,

společnou modlitbou i společným stolem,

chudobou, prostotou, čistotou a poslušností.

Tato řehole nejenom nemohla překážet apoštolské kazatelské činnosti, nýbž jí byla pevným základem životem modlitby a svatého společenství.

Pod jménem řehole svatého Augustina známe tři regule.

První takzvaná Regula consensoria je dokázaně heretického, to

jest priscillianstického původu. Druhá regule začínající slovy "Aute omnia fratres carissimi" pochází bezpečně ze 6. - 7. století. Její původ je stále ještě nejasný. Zůstala z ní jen prvá věta, předeslaná jako úvod k třetí reguli.

R e g u l a a d s e r v o s D e i .

Jen tato regule pochází od svatého Augustina.

Ve starých rukopisech začíná slovy: Haec ut observetis praecipimus in monasterio constituti. Je to regule, kterou původně složil sv. Augustin pro ženský klášter ve svém biskupském městě Hippo.

Sv. Augustin ji věrně jen přepsal pro muže s malými příslušnými vynechávkami. Svatý Augustin zdůrazňuje mnichům nutnost následování apoštolského života, kterou si přeje, aby mniši uskutečňovali "forma quam destiteramus adimplere ..." (Sk 4,31-35).

Tato regule byla velmi rozšířena v době reformy kanovníckého života u řeholních kanovníků. Mnohé řády ji přijaly, a proto i Dominik, protože stanoví nejobecnější pravidla klášterního života, aniž se obírala zvláštními formami pobožnosti, anebo aby stanovila nějaký specifický řádový účel a cíl.

Pro všechny řády byla velmi výhodná snaha zasadit úctu a osobní posvěcení do společného klášterního života - a protože zdůrazňuje správně pohled a záruku i podstatu dokonalosti - Církev se už dávno dívala na tuto řeholi jako na řeholi kanovníckou. A těmto kanovníkům, jak vidíme u Dominika, nepřekážela v kazatelské výpomoci.

Dominik tím spíše pochopil odpor Církve k duchovní anarchii, která by se jen zvyšovala množním církevních řádů, protože sám bojoval proti anarchii doktrinální i morální kacířů. Nebylo pro něho problémem zvolit si nějakou řeholi, jak to bylo problémem u sv. Františka.

Takzvaná řehole sv. Augustina se velmi hodila kazatelskému podání Dominikova řádu. Obsahuje jen velmi málo konkrétních podrobností, že se k ní daly přidat všechny podrobnosti ve formě ustanovení institutiones, constitutiones, které si

vyžadovalo kazatelské povolání. Neboť bylo třeba vypracovat statut o studiu, chudobě apoštolské, chudobě prosící, o životě na cestách.

S v a t ý D o m i n i k

nikdy nechtěl být diktátorem a všechno řízení řádu i vypracování řádové struktury, vyvolení řehole a složení konstitucí předložil bratřím. Svolal je ke kapitule, která se ovšem mohla sejít až po velikonocích, protože postní doba byla vždycky dobou plného zaměstnání všech horlivých kněží a tím spíše apoštolských kazatelů z povolání.

Svatý Otec trval na tom, aby všichni bratři se účastnili vyvolení řehole, ale to Dominikovi nebylo třeba nařizovat. - Nikdy nic nepodnikal bez bratří. Ovšem kapitula se mohla sejít až hodně po velikonocích, protože roku 1216 se začal poprvé praktikovat kánon o minimu ročního přijetí svátosti pokání a Nejsvětější svátosti Oltářní. A tak vyčkali až Letnic. Tak závažné rozhodnutí chtěli řešit ve světle Ducha Svátého.

Zatím brzdily současné neklidné poměry jak kazatelskou činnost, tak rozvoj a vybudování řádu. Místní klerus již byl zachycen žárlivostí, lakotnou obavou z finančních škod. Proto musil být donucen, aby poskytl Dominikovi a jeho bratřím nějaké místo k bohoslužbám a k hodinkám, aby byli nezávislí na místním kleru. Dominik odcestoval v lednu do Toulouska. - V tu dobu nebyly ještě průsmyky schůdné, proto musil použít cesty po moři.

V únoru doplul do krajiny narbonnské.

Tam se svářili toulouský arcibiskup Arnaud s hrabětem Šimonem z Mötfortu o vévodství. Fulco se tím zde²držel. Dominik ale nečekal vyřešení trapné situace, ale odebral se do svého Pröille.

Dům, který daroval Seila bratřím kazatelům byl stále méně dostačující rostoucí společnosti. Dominik ale nechtěl být zavázán Šimonovi, a proto od něho raději ničeho nepřijímal -

Bratři zatím připravovali doplňky k řeholi sv. Augustina, které by byly vhodné pro speciální cíl kazatelských bratří. I v tom měli překážky. Byly dvě - jednak řeholních kanovníků

augustiniánských, která byla mírnější a škola "ordo anti - quus," jako měla kapitula například v Osmě.

Premonstráti zavedli druhý, nový, přísnější typ observancí doplňujících řeholi svatého Augustina, consuetudo arctior nebo také ordo novus. Premonstráti doplnili a rozvíjeli řeholi svatého Augustina, jako cisterciáci svatého Benedikta.

Dominik dobře poznal premonstráty ve svém dětství v Cale-
ruega, v sousedním opatství. Z těchto premonstrátských ob-
servancí bylo převzato mnoho, co se týkalo jídla, postu,
spaní, oficia, nemocných, noviců, šatů. Převzat byl i seznam
a třídění přestupků - culpa. Soupis observancí nesl jméno :
R e g u l a c a n o n i c o r u m .

Ze začátku přijali i premonstrátskou vázanost na místo,
s t a b i l i t a s l o c i , která začala sliby po no-
viciátě, ale byla co nejdříve chápána jako s t a b i l i -
t a s v ř á d u , v ě r n o s t ř á d u .

Tím přijal Dominik se svými druhy kanovnický způsob živo-
ta, kanovnický typ řádu s vypuštěním všeho, co by překáželo
kazatelskému poslání řádu. Tak přijali od premonstrátských
stanov - zvyklosti uspořádání života liturgického:

Ranní kapitulum,

mše svatá a slavné recitování hodin v kostele.

Život asketický byl narysován mnišskou tradicí a to co
nejpřísnější.

Stálá zdrženlivost od masa,

půst od 14. září - Povýšení svatého kříže,

tvrdé lože, chudoba a drsnost oděvu,

výchova v pokoře s kapitulou pro přestupky

s pokáním přesně a přísně tarifovaným.

Zatřetí převzali nejkrásnější část kanovnického dědictví,
totiž ustavičnou kontemplaci, zdroj apoštolátu. Svatému Domi-
niku se mistrně podařilo zladit přísnost observancí a kon-
templaci s usilovným hlásáním slova Božího. Toto bylo to nej-
originelnější ve stanovách kazatelských, protože v žádném ji

ném řádě a v žádných jejích konstitucích nenalezneme nic podobného. Svatý Dominik orientuje již od začátku celý řeholní život vědomě a záměrně ke kazatelství. Dominik je původce řádů činných, apoštolsky činných, u nichž činnost vychází z plnosti kontemplace, které později Tomáš Aquinský označuje za vrchol kontemplace, která rozlévá svou plnost a chce i druhé zapálit láskou k Bohu, kterou hoří jejich kontemplace.

Vedle ustavičné kontemplace, kterou živí liturgie a posvátné studium, označuje Dominik jako další prostředky sebe-posvěcení k apoštolátu **p o k o r u a**

č i s t o t u s r d c e ,
totiž srdce svobodného od nezřízených žádostí a vášní, osvobození od sobectví a přilnutí k jakémukoliv tvorů.

D o m i n i k přejímá mnišské i kanovnické mlčení "silentium" se zvláštním zaměřením. Není pouze prostředkem k zachování míru a pokoje, je také prostředkem k zachování vzácného času, ale hlavně k zintenzivnění kontemplace, kterou se živí apoštolská kazatelská činnost.

K premonstrátskému seznamu chyb přidává Dominik seznam dalších přestupků, týkajících se studia, kazatelství, vycházení z kláštera, všechno se zřetelem na apoštolské působení.

Jiná naprosto původní Dominikova myšlenka důležitá pro apoštolskou činnost řeholníků je kapitola o dispensích. Podaný je povinen pokorně žádat o dispens a představený je povinen je nabídnout či udělit, kdykoliv toho vyžaduje zájem studia nebo apoštolátu. Pro bratra kazatele je nepřístupnou a falešnou pokorou, nemístným hrdinstvím ohrozit odmítáním neb nežádáním dispensí své zdraví a hlavně své kazatelské poslání. Zdraví je prostě nástroj kazatelského apoštolátu. Tato kapitola o dispensích šťastně vyrovnává obě stránky dominikánského života, totiž asketická řeholní přísnost a apoštolská horlivost.

Ale v zásadě neuvádí Dominik v chorálním životě ani v řádových starostech a observancích překážky činnosti apoštolské, nýbrž naopak zdroj síly apoštolské. Vidí v obojím násle

dování života apoštolů.

Tento dokument mohl dokonale uspokojit bratry. Obsahoval klasickou řeholi, hierarchickou misi ke kázání, reguli pružnou, schopnou naroubování vhodných době a účelu řádu přiměřených konstitucí.

S l i b s t a b i l i t y byl pochopen a uložen jako slib setrvání v řádu a společného života. Slib stability se ztotožňuje proto se slibem poslušnosti představenému, který řídil tento společný život. Až dodnes slibuje bratr kazatel jen poslušnost, v níž je obsažena věrnost a zachovávání všeho řeholního, specificky dominikánského.

S l i b p o s l u š n o s t i platil a platí dodnes velmi závazně. To byl jediný zbytek feudálního řádu u kazatelů. Dominik se postaral proto, aby poslušnost k autoritě představeného se nestala příležitostí k tyranii. Zákonodárství zůstávalo v rukou řeholní obce místní, oblastní nebo obecné.

Toto zákonodárství pokračovalo za moudrého řízení Dominikova velmi zvolna.

V téže době byl již upraven i řeholní šat.

Bílá tunika, škapulíř sahající až ke kolenům, zakončený kapucí s černým pláštěm.

Hlavu zdobil věnec kněžské široké tonsury.

Při všech těchto přípravách Dominik i jeho druhové pracovali horlivě na evangelisaci diecése toulouské.

Ř Á D K A Z A T E L S K Ý T Á H N E D O S V Ě T A

Kapitula přijala řeholi svatého Augustina s premonstrátskými i vlastními dodatky ve formě Stanov. Dominik se dal za se na cesty uprostřed října. Před odchodem jmenoval bratra Bertranda svým zástupcem hlavně při budování nového konventu při kostele svatého Romana, který obdrželi kazatelé v Toulouse, aby měli konventní kostel pro svou liturgii. Bertrand

splnil všechno očekávání Otce Dominika. Byl zcela proniknut duchem Dominikovým i jeho myšlenkami i příkladem. Byl pokorným kajícím a stále oplakával své hříchy. Proto ho svatý Dominik vybízí, aby jako pravý kazatel nemyslel tolik na vlastní spásu jako na spásu druhých. Bratr Bertrand vložil základy řádu své slzy opravdové kajícího.

Bertrand stavěl nový konvent. Bylo vidět, že ho stavěl jako kajícího. Cely byly právě tak velké, že se do nich vešla postel a psací pult. Psací pult, ten nádherný, protože tak praktický kousek mnišské cely kazatelovy. Vzpomínám si na ze svých let noviciátu a studentských, kdy jsme mohli u tohoto psát, číst, psát a studovat a nemuseli se hrbit u stolu.

Několik týdnů před Dominikovým odchodem se poměry velmi zhoršily. Šimon se vrátil ze své triumfální cesty ke francouzskému králi. Tím ale také skončila jeho sláva. Jak Dominik viděl, začala zapadat jeho hvězda. Když se vrátil, v provenscké markýzství v plném odboji machinacemi mladého Raymunda VIII. Opevněné město Bancaire se vzbouřilo a odolávalo útokům Šimonovým, jenž se nemohl přes všechno úsilí zmocnit města.

Občané Toulousští povzbuzeni tímto úspěchem syna Raymunda VI. počali kout pikle s Raymundem VII., který sbíral peníze v Aragonii, aby získal zpět své město. Šimon, rozhodnutý touto zradou, vrhl se na město a zničil je ze tří čtvrtí. Chtěl je srovnat celé se zemí, ale spokojil se s odvedenými rukojmí. Ovšem tím si nezískal srdce ani kacířů ani katolíků toulouských.

Byl vůbec špatný psycholog, rozhodně špatný psycholog politický, jako většina politisujících vojevůdců. Nikdy si nezískal srdce toulouské a nikdy pokojně nevládl. Teprve teď rozumíme, proč hierarchie se k němu vždy chovala rezervovaně.

D o m i n i k se od něho distancoval hned od začátku, protože si ošklivil násilné prostředky k šíření a hájení pravdy. Vojáci a politici neumějí čekat. Každý průtah a odklad je zneklidňují. Dominik tak spočinul v Bohu nepřeměnně.

telném, že čekat uměl. Čekající lidé jsou trpělivi a nedají se strhnout k používání radikálních prostředků násilí.

Biskup Fulco se pokoušel politickým vyjednáváním získat Raymunda i srdce obyvatel toulouských. Raymund nedodržel slibů, takže Šimon se hrubě pomstil městu. Obyvatelé obviňovali dobrého a charakterního Fulca, že je vláká do léčky a vydá Šimonovi.

S těmi smutnými zprávami šel Dominik do Říma se zprávou, že se bratři rozhodli přijmout řeholi svatého Augustina. Byla splněna podmínka Inocencova a Dominik si šel skoro najisto pro potvrzení kazatelského řádu. Ale nenadálá smrt Inocence III. mohla opět vše zvrátit.

Dominik se dožil velkého triumfu Inocencových reformních snah na Lateránském koncilu. Dominikovo srdce bylo sevřeno bolestí, ani ne tak pro možné potíže novému dílu, nýbrž z hluboké lásky a vděčnosti i z velkého obdivu k jednomu z největších náměstků Petrových v dějinách. Dominik dobře věděl, co všechno Inocenc vykonal pro katolizaci jižní Francie.

Inocenc podporoval neúnavně upřímně a účinně i velkoryse apoštolskou činnost misionářskou v jižní Francii, podporoval Dominika, který vytrval v apoštolské misijní činnosti, který zvolil bídu a žebrotu, obětoval dny i noci, nešetřil nohou, trpěl stále úpalem, žízní, prachem i hladem. Obhájil ho i je ho dílo proti biskupům, proti tendenci lateránských Otců za žádnou cenu nedovolit, aby povstal nový řád, a tím spíše ne řád chudých, putujících kazatelů, s ideálem apoštolského života, který byl tolika kacíři kompromitován. Inocenc dal Dominikovi a jeho druhům posláním oficiálních kazatelů.

Kdo bude jeho nástupcem? Bude mít aspoň podobné pochopení pro potřebu apoštolského kazatelství? Uskuteční slib daný svým předchůdcem? Pochopí nutnost kazatelského řádu a jeho apoštolského života?

Ale hned, jakmile přišel Dominik do Říma, byl ihned uklidněn. Kardinál Cancio Savelli, kterého kardinálský sbor zvolil hned za dva dny po smrti Inocencově, nedal si jiný pro -

gram, než kterým se řídil jeho předchůdce.

H o n o r i u s III., dobrý stařec, prostý, zbožný, plný dobré vůle, měl pochopení pro dobu a její všechny duchovní potřeby, měl pochopení pro všechny časné bídy svých oveček.- Rozdal téměř všechno, co měl po ruce. Zorganizoval papežské finance, jako kardinál vykonával takovou diskretní úlohu ve sboru geniálně vybraném Inocencem.

Tento sbor byl pevně rozhodnut pokračovat v plánech a ideálech Inocencových. Proto tak nápadně a mimořádně brzo zvolili jeho nástupce. Zvolili pak takového nástupce, který zaručoval pokračování díla Inocencova. To byla šťastná novina, kterou se dozvěděl od Hugolina, kardinála Ostijského, nej - vážnějšího člena kardinálského sboru.

Hugolin zjednal **D o m i n i k o v i** hned po příchodu do Říma audienci. V několika okamžicích obdržel všechna žádaná a slíbená potvrzení řádu, řehole, zvláště posláním - pověřením celého řádu doktrinálním kázáním, hierarchického řádu, apo - štolského života i apoštolské a prosící chudoby.

Papež ho dokonce vyzval, aby sepsal a podal mu všechno, co chce mít potvrzeno v bulě, kterou předloží kardinálské konsistoři v nejbližším zasedání. To bylo 22. prosince 1216 - a Dominik si odnášel na srdci tuto bulu - vzácný pergamen, vzácný poklad.

Tento den je vlastním datem **n a r o z e n í**
k a z a t e l s k é h o ŘÁDU.
Bula je dodnes zachována v originále a nesčíslněkrát vydána co facsimile. Nejlepší vydání její jest v úředním řádovém věstníku: *Analecta Ordinis Praedicatorum* roč. 1915, - 1916, strana 262 - 264. To, co se od 16. století vydávalo za potvrzovací bulu, je ubohý padělek, fantastický konglomerát ze století 14.

P o t v r z e n í či **P r i v i l e g i u m** z 22.12.1216, které Honorius slíbil a vydal Dominikovi, nese památná a jasná slova: **C o n f i r m a t i o o r d i n i s :**

P o t v r z e n í ř á d u .

Je to klasický dokument, potvrzený ještě nejvyšším právním tribunálem církevním, POSVÁTNOU ROTOU a podepsaný 18 kardi - nály sídlícími právě v Římě, mezi nimi i největším přízniv - cem řádu - H u g o l i n e m .

S v a t ý D o m i n i k přinesl dokument ke sv. Roma - nu. Byl uchováván v konventě toulouském. Po jeho zrušení byl odnesen a uložen do krajského archivu kraje Haute-Garonne.

Římské kanceláře měly již připraveno 50 konceptů buď udě - lujících různá privilegia pro nejrůznější potřeby řádů, kte - ré si již mohly z nich vybrat, hotový a připravený druh, kte - rý se jím hodil. Stereotypní býval úvod i konečný závěr. Ce - lý text byl pak schválen vždy jednotlivě papežskou konsisto - ří.

Dominikovi "Velké privilegium" bylo v tomto případě pes - trou mosaikou složenou z různých podrobností vybraných z o - něch 50 konceptů.

Po adrese a úvodu bere Privilegium pod ochranu svatých a - poštolů Petra a Pavla kostel svatého Romana a potvrzuje řád při tomto kostele. Pak potvrdil statky přítomné i budoucí, osvobodil od všech dávek domy, statky, zahrady bratří. Byla zaručena svoboda získávání nových členů, věčná platnost ře - holních slibů.

Privilegium udělilo dokonce i právo nechat světit kandi - dáty řeholní dokonce v době interdiktu a právo pohřbívání bratří ve vlastních kryptách či hrobkách.

Bula byla adresována Dominikovi, převoru od sv. Romana v Toulouse a bratřím v budoucnosti i přítomnosti. Byl potvr - zen jen klášter u sv. Romana s právem ale připojovat si i dal - ší domy. POTVRZENÍ ŘÁDU se vztahovala s potvrzením řádu na všechny domy a prioráty.

Byl potvrzen řád s řeholí svatého Augustina, ale výslov - ně jako řád kanovnický ... o r d o c a n o n i c u s . Bratří vstoupili do kategorie řádů kanovnických. Jen tak by - li schváleni, a ještě celých dalších 30 let byl řád takto o - značován a bratří sluli kanovníky podle řádu sv. Augustina.

Bula - Privilegium - podle vzorce: Religiosam vitam - chápala slova "kanovník" a "kanovnícký řád" velmi pružně. Slavná liturgie zachovaná řádem kazatelským až dodnes stačila bule i dalším 30 letům, aby mohl být tento nový řád zařazen mezi řády kanovnícké. I to zjednodušovalo situaci a řešení. Je stará moudrost, kterou se řídí veškeré moudré byrokracie i církevní; je vyjádřená poněkud vulgárním, ale ne - smírně hlubokým a praktickým heslem: Aby se vlk nažral, a ko - za zůstala celá.

Kancelář Inocence III. při jejíž tradici chvályhodně se - trvávali preláti i po smrti papežově, užila tohoto značení nejen pro premonstráty a jiné skutečné řeholní kanovníky, nýbrž i pro lombardské humiliáty, různé špitálníky.

Na přání Otce Dominika byl potvrzen pro kazatele statut augustiniánských řeholních kanovníků, s kněžským charakterem, s konventní a ne opatskou organizací - s noviciátem, slavnou liturgií a obvyklým řeholním životem.

Dominik si mhl vybrat z oněch 50 formulí formuli libovolnou. Vyvolil si formuli kanovníckou. Kanovnícký, to jest liturgický a kontemplativní způsob života byl Dominikovi vedle studia nejživějším zdrojem apoštolátu. Po celý život až do smrti přikládal velkou důležitost této kanovnícké složce kazatelského života a ještě na smrtelném loži zapřisahal bratry do budoucnosti: Servate mihi canonicum typum Ordinis:

Zachovejte si kanovnícký ráz řádu.

Provincie s domy, které uskutečňují tento náhled Domini - kem postavený, žijí, mohutní a rozlévají zázračně úspěšnou apoštolskou moc a působení na nesmrtelné duše.

"Statky" - "Bona", jež si dal Dominik potvrdit, byly konventy a kostely. Dominik z tohoto slova pečlivě vyloučil vše, co by mohlo znamenat nebo působit vykořisťování, administraci, hromadění majetku, zaručené živobytí, čili chudoba čistě individuální. Rovněž zamýšlel vyloučit, co by mohlo způsobit nechutné spory s vrchností světskou či duchovní, ne - bo s jinými členy kleru diecesního nebo řeholního.

Brzo překročilo Dominikovo dílo činnost jeho kazatelské společnosti hranice diecéze, když biskup z Albi - kolébky jedné odnože katharů pozval Dominikovy syny, aby působili v jeho diecézi. Je to krok velmi významný. Dominikova kazatelská společnost přestává být místním zřízením a uskutečňuje se, co bula předvídá - rozšíření totiž řádu a jeho činnosti.

Ale rozšíření této činnosti potřebovalo ještě speciálního potvrzení kazatelství. Zde nastala pravá potíže, totiž jak zladit potvrzení s 13. kánonem lateránského koncilu. Dosa-
vadní privilegia a potvrzení sice měly na mysli toto kazatelství. Pro ně byla dána. Ale potvrzení výslovné dosud nemohlo být uděleno.

Dominik množil své návštěvy u svého příznivce a přítele kardinála Hugolina, pána Ostijského. Papež po vánocích opustil Vatikán a přesídlil do Lateránu, kde před dávnými lety strávil své duchovní mládí. Papež byl zavalen starostmi. Vyjmenuji nejtěžší: křížácká výprava,
následnictví anglického trůnu,
nepořádky v Čechách,
trampoty s kacíři v jižní Francii.

Arnold, arcibiskup narbonnský, se definitivně rozešel s Šimonem z Montfortu. Již neposílal vítězoslavné relace do Říma. Referoval velmi zkrátka a suše. Mimo to přišel dopis biskupa Fulca z Toulouse plný děsivých zpráv. Vzbury a pikle se hromadily. Fulco již byl unaven tím, že po 11 letech svého pastýřského úřadu byl stále zatěžován úlohou soudce ve světských, politických záležitostech. Poznal již, že křížová výprava je dvojsečnou zbraní. Prosil, aby byl zbaven biskupského úřadu. Řím nepřijal jeho demisi. Prosil aspoň o rozdělení své - na tu dobu ohromné diecéze.

Naštěstí měl Honorius dobrého rádce a znalce jihofrancouzských poměrů. Mezi Honoriem a Dominikem se vyvinul poměr přátelské důvěry a spolupráce. Dominik dal za důvěru své bohaté zkušenosti a apoštolskou iniciativu.

Dominik nabídl Církvi a jejímu nejvyššímu pastýři skupinu výborných apoštolů. Tak Božím řízením přes 13. kánon papež

via facti povolává a posílá kázat Dominikovy učedníky. Papež začal užívat kazatelské skupiny Dominikovy k nejrozličnějším apoštolským potřebám. Tak položil ochranu své autority na kazatelství Dominikovy rodiny. Vydal na 60 bul a listin privilegií během pěti let ještě za života Dominikova.

Pro jižní Francii a kazatelské dílo v ní vydal Honorius inspirován Dominikem čtyři velmi závažné buly. Prvá jmenovala legáta pro celou Provenci rozdělenou soustavně válkami a bludy. Druhá se obracela k mistrům a studentům pařížské Sorbony. Papež připomíná takměř nesčetným profesorům a teologům pařížským náboženskou krizi v jižní části jejich vlasti. Snažil se pohnout studenty, aby se věnovali kazatelské činnosti. Píše jim lapidárně:

Dosti dlouho jste seděli u hromady pšenice. Přinesete více užitku, jestliže se přenesete tam ... Tato myšlenka později zaujala živě Dominika. Položil do Paříže a na Sorbonu za několik let průpravu svých mladých členů. Pochopil a definoval a zařídil studium filosofie a teologie jako živý pramen kazatelské činnosti. Proto se již od svého začátku slévá v řádu kazatelském kontemplace teologická s kontemplací liturgickou, obě pak s kontemplací mystickou, aby se svou plností přelily v kazatelské činnosti.

T ř e t í b u l a je z nejdůležitějších bul, které řád obdržel. Začíná slovy: "Honorius, biskup, služebník služebníků Božích, našemu drahému synu, převorovi a bratřím od svatého Romana, kazatelům v krajině toulouské, pozdrav a apoštolské požehnání."

Papež dává sám bratřím toto vytoužené jméno. Nenazývá je jen "kážícími", nýbrž "k a z a t e l i" – jak sám papež opravil svůj diktát písaři.

Až se rozejdou bratři od svatého Romana, aby kázali v nejrozličnějších diecézích, ponese si již sebou tento hrdý titul kazatelský. Třeba všemi prostředky usilovat o to, aby se i církevní i světská veřejnost vrátila k tomuto vlastnímu označení řádu, protože to, že svatý Dominik založil tento řád, není rozhodující, nýbrž že jej založil jako řád kazatelů.

ský. Teď již mohou kázat bratři z řádového poslání, bez dalšího zmocňování. Nepotřebují výzvy ani poslání od biskupů. Papež posílá bratry, jemu jsou až dodnes přímo poddáni bez formálního sice, ale přece jen vyjádřeného protektorství některého člena kuriálního kardinálského kolegia.

Později se dočteme ve Stanovách, aby se nikdo neopovážil kázat proti zákazu biskupa. Tím je jasně vysloveno po dohodě ⁺⁺ či svaté Stolice biskupské právo "veta". Ale i jinak se až podnes doporučuje bratřím úcta k biskupovi, v jehož diecézi mají působit. Mají si k němu jít ne sice pro dovolení kázat, nýbrž pro rady a vyslechnout jeho přání. (Constitutiones II. část 32 § 1, 2.) ++ či po přání svaté ...

Bylo to poprvé v církevních dějinách, že kazatel nepotřeboval kanonickou misi od biskupa, nýbrž od řádu, jehož kazatelství z povolání potvrdil sám papež. Tím byla osvobozena kazatelská činnost bratří od blahovůle či libovůle kleru a místní hierarchie. Byl odstraněn nejtěžší kámen úrazu, který by mohl rozbíjet snahy o solidní a trvalou kazatelskou instituci.

Mezi rokem 1217 - 1221 snažil se Honorius vměstnat do svých bul všechna doporučení kazatelů, která pokládal za potřebná. Nejpresnější jsou tyto formule v bule:

G r a t i a r u m o m n i u m l a r g i t o r i .

Neobsahuje nic nového, ale vděčně potvrzuje dílo vykonané a dílo, které Církev ještě očekává od této kazatelské společnosti.

A přece je tu něco nového: Papež totiž dává kazatelům též odpustky za jejich námahu jako účastníkům křižáckých výprav. Ani jedno ani druhé nebylo odvoláno, třebaže se křižácké výpravy Bohu díky již nekonají. Ale namáhavé kázání koná se dále a jak by směl někdo tvrdit, že tyto odpustky pro duchovní křižáky jsou odvolány?

Dále bula nazývá kazatele "Filii speciales" - kazatelé jsou zvláštním způsobem syny Svaté stolice. To znamená jejich exempci, vynětí z moci biskupské. Nejsou syny biskupů die -

cézních, nýbrž zvláštním způsobem syny biskupa nejvyššího. - Papež nazval ve své druhé bule Dominika a jeho druhy "kazatelí". A tento titul vyjadřující jejich poslání a potvrzení jejich poslání vyslovil Honorius ve svém prvním doporučení řádu všem biskupům a celému křesťanstvu jako označení a jméno řádu, které je jak potvrzením poslání, tak programem a štítem zároveň: Honorius dává bratřím a tím řádu toto jméno:

F r a t r e s o r d i n i s P r a e d i c a t o r u m .

Je slavná tato bule duchovního mateřství z 11. února 1218 -

V této době začala evangelizace nových zjištěných pohan-
ských území: Estonska, Litevska, Finska. Skandinávští křesťané málo dosud vykonali pro evangelizaci těchto svých sousedů, nebo dokonce poddaných. Teď se začaly organizovat nové misie, ba i diecéze. Tak se Řím naplnil exotickými misemi dánskými, švédskými, polskými a pak i maďarskými. V kurii se nyní ustavičně mluvilo o misiích a expedicích do těchto nově objevených končin.

I D o m i n i k zatoužil jít k těmto pohanům s kazatel-
ským posláním, když s kathary nebylo řeči.

N e p o h o r š i s e , kdo čteš tyto řádky, když se po-
kusím takto shrnout náboženskou situaci koncem 12. a počát-
kem 13. století v jižní Francii_

Na jedné straně u kacírů: páni nemravové a ukrutníci;
obyčejní laici: úspěšní lichvá-
ři svatě se tvářící, pokrytci zbytků dualistického nábo-
ženství. Zfanatizovaná hrstka upřímně věřících, přísně
žijících lidí toužících po tajemnu.

Na straně druhé u křižáků: vojácké surovosti,
pokrytecká horlivost,
hrabivá touha po statcích poražených kacírů.

Toto vše znal Dominik a věděl, jak byla svízelná apoštol-
ská práce za této oboustranné trpké neřešitelné situace. Ka-
cíři politicky rozvraceli křesťanský řád, křižáci je za to
chtěli znemožnit, ale za cenu krve, požárů, násilí, loupení,

vojáckých ukrutností všeho druhu.

Dominik se v Římě seznámil s různými duchovními, které chtěl zainteresovat pro severské misie. Ale nepořídil, jako papež nepořídil u Sorbony pro misie jihofrancouzské. Zato získal Viléma z Montfortu, kterého posílá do Paříže k doplnění jeho studií.

V e l k o d u š n ý D o m i n i k !

Nepočítá, neděsí se nad ztraceným časem, nad okamžitými a naléhavými potřebami. Co se ztratí na čas, získá se na kvalitě práce dobře připravených kazatelů. Dominik byl silným magnetem přitahujícím mladé lidi. Vždycky, když žili kazatelé Dominikovými ideály, přitahovali mládež ke Kristu ale i k řádu.

Dominik měl s Vilémem dojednáno, že až skončí studie, pošle ho na misie k Prusům. Neposílal jen druhé, nýbrž sám šel všude první. Dominikův úmysl byl tak vážný, že si nechal již růst vousy jako řádný misionář. Tak dozrál jeho kazatelský program a ideál:

k á z a t k ř e s ť a n ů m i p o h a n ů m ,
v ě ř í c í m i b l o u d í c í m ,
pozitivně i apologeticky, morálně i doktrinálně.

Pobyt v Římě mu otevřel oči dokořán, jako je otevřel nám všem, kteří jsme měli štěstí dýchat v Římě vzduch čtyř stran světových, vidět, jak se všechny řeky sbíhají v moři křesťanství, jak všechny cesty nakonec vedou opravdu do Říma.

Řím otevře každému, kdo umí sám otvírat oči a dívat se, hranice bez hranic, jako už je Církev sama. V Římě procítil obecnost Církve i jejího učitelského poslání. Úzce omezené dosavadní misijní pole Narbonské se mu rozšířilo až k Baltu, až na východ ke Kumánům.

Lateránský koncil dotknul se ho mocně svou mohutnou šíří a 10. kánon jeho o kazatelství vyjádřil onu obecnou kazatelskou a hlasatelskou úlohu v Církvi způsobem, který se ho přímo dotýkal. Jak by se nyní mohl vázat na jednu diecézi, na jeden kraj, na jediný problém, na jediné kacířství, nebo jen

na prostý lid či zase pouze na vzdělance? Zde v Římě pocho-
pil, že když chce obnovit v Církvi a v kleru její apoštolský
život, nemůže neslyšet slova Páně k apoštolům všech dob:

**J d o u c e d o c e l é h o s v ě t a ,
u č t e v š e c h n y n á r o d y !**

Druhý zisk římského pobytu bylo pochopení palčivé Honorio
vy výzvy k mistrům a školákům pařížské Sorbony. Uvědomil si,
proč se papež obrací na Paříž. Církev tolik dala Sorboně a
proto právem mohla očekávat, že tito šťastlivci, kteří zase-
dali po léta u prostřených stolů její moudrosti, rozdělí se
o její duchovní bohatství s maličkými, kteří opravdu marně
čekali, až jim někdo utrousí drobty z bohaté hostiny.

D o m i n i k o v i se tu najednou při čtení plamenné
výzvy papežovy rozsvítilo. Poznal, že nevědomost a nepouče-
nost je zdrojem všech heresí, zlořádů a zmatků v Církvi. **Do-**
minik poznal, že nepoučenost kazatelů byla zdrojem jejich
nepoučitelnosti.

Dominik ihned poznal plány a vůli Boží. Věděl, že musí
přenést intelektuální středisko svého řádu z Toulouse do Pa-
říže a přes Paříž se vrátet k duším v Toulouse a po celém
světě.

D o m i n i k doprovázel toto rozhodnutí hojnými modlit-
bami a dobrými skutky. Navštěvoval vězně i ženy dobrovolně
zazděné, které požívaly velké vážnosti a vedly mnoho lidí.
Dominik jim jednak sloužil, jednak si sám k nim chodil pro
rady. Přitom stále navštěvoval nejoblíbenější římské svaty-
ně.

D o m i n i k dlel stále s Bohem v důvěrných hovorech,
ve kterých se mu dostávalo zvláštních osvícení, poslání i
poselství, právě tak jako zvláštního světla o nejbližších
rozhodnutích týkajících se jeho řádu. Byl stále spojen
s Bohem. Krásně to vystihla věta, která vystihuje celou jeho
postavu, celé jeho dílo a celý smysl jeho řádu:

M l u v i l b u d s B o h e m n e b o o B O H U .

Bůh ho odměnil živými důvěrnostmi, plnými světla. Přitom
neměl ani vidění ani zjevení. To patřilo jaksi vždy k bonto-

nu svatých. Dominik měl daleko reálnější kontakt s Bohem. Od svých kontemplací vstával vždy s jasným a pevným rozhodováním. Nemusíme opravdu žet, že kritika sežehla vypravování o Dominikových visích. Tak historiograf Dominikův Gerard z Frachet, ale jen on sám uvádí vidění svatého Dominika, v němž mu prý Matka Boží přivedla svatého Františka. Tu zprávu sdělil prý Gerardovi neznámý bratr kazatel, který ji měl od neznámého Menšího bratra. Stejně bezcenné je domnělé vidění Dominikovo o hroucení se lateránské basiliky. Nehledíc už na to, že samo vidění je vlastně kacírské, protože stolec Petrův se nebortí. Lodička jeho se sice kymácí, ale nepotápí. Ježíš a Duch Svatý dostatečně drží klenbu a sloupy i fasádu své Církve.

Jedno jediné zaručené vidění či spíše sen, týká se pádu Šimona z Montfortu. To byl tak jistý mystický zážitek, že byl posledním důvodem Dominikova rozhodnutí rozptýlit bratry.

O duchovním vnitřním životě,
o jeho kontemplacích víme celkem málo.

Každý ale bratr kazatel, který na jeho stopách dlel neúnavně u nohou Mistrových, může poučit ty, které zajímá vnitřní život Dominikův, co se odehrávalo v Dominikově nitru v tichých chvílích nazíravé vnitřní modlitby. Dominik byl sám o těchto svých pohledech celkem málo sdílný. Tajemná vnitřní duchovní cudnost mu bránila až do poslední chvíle nesdělovat nejinak tímější svým přátelům tajemství jeho styků s Bohem. Ještě jedno vidění autentické a výmluvné a významné je zachováno:

Když se modlil Dominik v basilice svatého Petra o zachování a rozšíření svého řádu, zjevíli se mu svatí apoštolové Petr a Pavel. Svatý Petr mu odevzdával hůl, svatý Pavel knihu. Řekli mu: Jdi a kaž, neboť tě vyvolil Bůh k této službě. V tom okamžiku též mu jasně vyvstala před zraky nutnost rozptýlení celého řádu, aby i v tom následoval apoštoly jdoucí apoštolsky, s apoštolským učením i životem.

Svatý Petr a Pavel znamenají katolickou církev a hůl je oficiálním odznakem hlasatele apoštolského. Kniha znamená nauku, kterou má zvěstovat i hájit. Tím pochopil jasně, jasne-

ji než Toulouse, že je třeba oddělit apologii od pozitivního učení; oddělit nauku od její obrany. Koncil dal pokyn biskupům, aby si každý vyvolil určité kazatele. Dominik pochopil tento pokyn tak, že měl otevřít jeho řádu všechny diecéze a že vůle papežova chce v jeho případě prorazit všemi hranicemi diecézí i zemí.

To všechno se zvolna Dominikovi již rýsovalo. Ale nyní se mu dostalo vidění jasného potvrzení jeho cesty i celého jeho díla i jeho obecnosti bez omezení hranic diecézí i států.

Jakmile se vrátil do Narbonska, začal toto uskutečňovat. Řím mu byl výpadem, výpadovou branou činnosti, veřejemi Paříže a Bologne, dvě intelektuální střediska křesťanského intelektuálního společenství.

Dominik se rozhodl rozptýlit své bratry do celého světa. Tolik důvěřoval Boží Prozřetelnosti: i svým bratřím i důsledně apoštolské myšlence. Apoštolské poslání znamenalo nyní pro Dominika jít v chudobě vyprošující si almužny od těch, kterým bude zvěstováno apoštolským kázáním slovo Boží a jít do celého světa.

Slova Honoriova k Sorboně mu učarovala. Než opustil Řím, obdržel poslední bulu, která mu měla umožnit tyto záměry. Bulu přetiskla jedinou kapitolu konceptu: Religiosa vita - Měla chránit řád i jeho členy před nestálostí. Zakazovala opustit řád bez vědomí představeného a to ještě jen pro přestoupení k řeholi přísnější. Nové v této bule bylo, že řeholníci řádu kazatelského nebyli jako kanovníci řeholní přijati ke kostelu, nýbrž ke klášteru. Mimoto každý člen řádu byl vázán slibem poslušnosti vrchnímu představenému ... Tak si vyřídil Dominik v Římě vše potřebné k upevnění a rozšiřování řádu i k dovršení apoštolskosti řádu a apoštolskému rozptýlení učedníků.

Vrátil se do Toulouse a hned svolav bratry sdělil jim své rozhodnutí rozptýlit své bratry, aby jednak šli jako apoštolové do celého světa, jednak rozšířili zároveň v celém světě řád a myšlenku apoštolského kazatelství. Opakoval výrok Hono

riův k Sorboně, že "zrno přinese užitek rozptýlené, zatímco na hromadě hnije".

Dominik tedy svolal bratry ke kapitule.

Kapitule předložil své papežské buly.

Bula potvrzující řád z 21. ledna a bulu ze 7. února o připou-^{obě z r. 1217} tání bratří k řádu. Je rovněž už pevně rozhodnut poslat mladé bratry do Paříže. Ovšem, to má čas. Počká na začátek studijního roku na podzim po svátku sv. Dyonisia.

Politická situace ve Francii byla velmi rozbouřená a zmatená. Dominik zjistil, že se již ani nejedná o odboj katarů, nýbrž o odboj jižní Francie, hlavně Provence proti Francii severní. Šimon se úporně snažil zachovat si své výdobytky. Ale Raymund se postavil s celou rozhodností v čelo jihu. Všechny mosty a přechody jsou již v jeho rukou.

Raymund zaútočil na Toulouse a dobyl ho, třebaže Šimon přitáhl svým v Toulouse brzo na pomoc. Šimon sám je přitom zraněn vrženým kamenem s hradeb; umírá na to a jeho syn a dědic Amoury de Montfort vzdává se definitivně Toulouse. Nad Toulousem již nikdy nezavládla vlajka Montfortu.

Dominik a jeho bratří dávno opustili město. Dominik energicky končí znehybnění bratří a řádu a činnosti v Toulouse a v okolí. Když sdělil bratřím své úmysly, projevovali všichni uctivý, ale přece jasný podiv. Vždyť je jich ještě tak málo. Ale Dominik se tyčí celou jistotou své autority.

Většina bratří si ihned uvědomuje, že Dominik mluví a jedná ze své blízkosti ustavičného styku s Bohem. Očekávají sami nesmírný výsledek od tohoto rozhodnutí. Většina souhlasí tedy. Ale ne všichni. Ještě méně dosavadní přátelé a příznivci řádu.

Jak biskup Fulco, tak Arnold z Narbonně odmítají plán Dominikův, který se jim zdá katastrofálním pro řád i pro jeho činnost v Toulousku. Nedoletěli tak vysoko jako Dominik. Pracovali v tomto cípu jižní Francie. To byl jejich zájem, jejich život. Takhle přijímali, milovali Dominika, ctili si ho a vážili, ale vzhledem na své plány. Byly svaté, ale Dominik

přerostl jejich úzké hranice universálností svého apoštolského poslání. Proto jim jasně a určitě odpovídá:

N e o d p o r u j t e m i . V í m , c o d ě l á m .

Bohem se dal vést od začátku a tímto vedením rostl až přerostl a překročil hranice dosavadní své působnosti. V této krajině a v působnosti v ní zanítila se jiskra pochopení pro obecné potřeby universální Církve, které nemohou být omezo-
vány a poutány zájmy místními, sebeušlechtitejšími.

15. srpna 1217 ve svátek Nanebevzetí Panny Marie svolal své bratry naposled před rozchodem. Dříve než se komunita rozešla, naléhal, aby si zvolili – teď už volili představeného. Bratři zvolili bratra Matouše, převora od sv. Romana, který obdržel titul opata. Ale v jižní Francii to znamenalo jen místního představeného.

Matouš se tím stal nástupcem Dominikovým v případě Dominikova úmrtí. Jinak nebyl Matouš zástupcem Dominikovým, který mu nesvěřil žádnou jurisdikci.

Dominik se ještě jednou zadíval na bratry. Je sám hluboce přítom dojat. Vždyť miloval svou komunitu. Vždyť v ní se zrodila jeho myšlenka poskytnout celé Církvi ve všech krajích apoštolské kazatele. Ale Dominik jednal z jistoty člověka zakotveného v Bohu, rozhodujícího se v Bohu, stále se opírajícího a otvírajícího všem darům Ducha Svatého. Hlavně daru rady.

Věděl, že je brzo zase všechny uvidí.

Vrátí se, ale každý přivede za ruku jakoby vnuky duchovní, nové a nové bratry daleko od hranic toulouských. Vrátí se jeho převoři a provinciálové, duchovní vůdcové celých krajů. Pravda, snad se už někteří nevrátí. Ale těch nebude škoda. Jeho apoštolské dílo potřebuje lidí velkodušných. Někteří zase ničeho nedosáhnou pro svou neobratnost, osobní chyby a nedostatky. Jiní se nechají zastrašit materiálními těžkostmi.

Dominik věří bratřím a dělá apoštoly i z průměrných lidí. Věř v sílu milosti a své výchování. Vždyť i náš Pán proměnil v apoštoly průměrné lidi.

D o m i n i k strhuje bratry svým příkladem. Modlitbou je vyzvedá k výšinám nadpřirozeným. Vrhá je do plné časnosti hotov zvedat je pevně, ale ne bez lásky, kdyby toho bylo zapotřebí. Člověk může být slabý, ale nemusí být malomyslný. Může být slabý, ale musí znát Boží slu a prostředky k získání této síly.

D o m i n i k v tomto duchu tolik spoléhal na Boha, že poslal kázat i bratry méně schopné. Těmto praví: "Jděte klidně, protože vám dá Spasitel dar Božího slova a ničeho se vám nebude nedostávat." – Odešli i slabí i průměrní. I jejich ovoce bylo nadprůměrné, jak Dominik předpověděl.

Petr Seila vypravoval mladým čekatelům, které přijímal do řádu, jak ho posílal svatý Dominik zakládat konvent. Vylíčil svou nevědomost, nedostatek knih, neboť měl pouze sešit homilií svatého Řehoře. Dominik mu odpověděl:

"Jdi, synu, s důvěrou! Dvakrát denně tě budu zvedat k Bohu. Neměj pochybností. Získáš Bohu mnoho lidí a přineseš hodně ovoce."

Hlavní skupinu určil pro Paříž.

Chtěl podepřít Honoriovu výzvu ke studentům pařížským, chtěl jim připomenout, že vzdělání, které Církev dává, má jí být vráceno tam, kde toho Církev nejvíce a nejspíše potřebuje.

Mezi pařížskými bratřími byl také l'enfant terrible za čátek řádu – Jan z Navarry. Nadšený, obětavý, ale podléhající příliš jak nápadům tak depresím. Způsobil Dominikovi hodně starostí a hořkých chvil. Ale Jan miloval Dominika a nezastíral svých chyb a Dominik ho dovedl držet a vést pevnou rukou.

Při rozesílání bratří nezapomíná na rodné Španělsko a vyhrazuje proň čtyři bratry. V Toulouse nechal jen tamější krajany. Provence by asi nesnesla cizích kazatelů. Provencalské nacionalistické hnutí se nebezpečně spojovalo sympatiemi s jihofrancouzskými heresemi a v odporu měli vlastní Francii; byli ochotni nepřijmout ani katolictví s francouzskými neb jinými kazateli než z Provence.

Toulouský konvent svatého Romana proplul tak šťastně ji - hofrancouzskými náboženskými bouřemi. Ale v roce 1230 ho řád opustil, třebaže byl vlastně kolébkou řádu.

Těch několik desítek členů nového řádu se rozešlo. Takové rozloučení nebývá bez smutku, vnitřního utrpení a obav. Od - pověd Dominikova váhajícím bratřím "Vím, co dělám" a některé přímé informace nám trochu naznačí velikost zmatku.

Někteří bratři se bojí i o osud řádu. Pochybují o sobě i o Dominikovi. Jediná jejich opora v duševním neklidu je rozhodnost Dominikova, s jakou provádí tento krok. "Vím, co dělám" - bylo osvobozující slovo. Věděl to z potřeb Cír - kve, které odposlouchal na jejím srdci a tušil je na dálku času i prostoru.

Chtěl obnovit v Církvi apoštolský život apoštolských kaza - telů. Musil se jen bolestně usmát, když mu namítali proti žebrající chudobě, že v celé Francii existovaly předpisy, a - by se řeholníkům opatřili koně a peníze na cestu ... s kuri - ozním odůvodněním: Bylo by to hanba pro Pána a tento druh ře - holníků, kdyby musili žebrot ...

To Pán měl asi jiné názory na chudobu.

Mohli bychom to vyjádřit také takto:

Bylo by hanba následovat Pána v jeho chudobě.

Když tak začneme počítat, co všechno je nutné k odvrácení hanby od Pána a jeho kanovníků, bylo by asi nejmoudřejší po - radit mu, co mu radil Petr: ... Pane, to odstup od tebe, a - bys takto trpěl ...

Jan z Navarry nechtěl se prožebrávat do Paříže. Dominik vyzývá Jana, aby šel jako apoštol Kristův bez zlata a stříb - ra. "Důvěřujte v Pána, protože nic nechybí těm, kdo se bojí Boha." Dominik se nakonec vrhá k nohám nešťastného Jana a za přísahá ho, aby poslechl. Když nepomáhá pláč Otce, dal Domi - nik rozkazy, aby mu tedy vyplatili 12 denárů na cestu až do Paříže. Po letech to vypravuje se sebepokořujícím zahanbe - ním.

Naštěstí odcházejících pět bratří z pařížské skupiny zů - stávají věrni všem dispozicím Dominikovým a tedy i evange -

lijní apoštolské chudobě.

Poslední bratr mizí na široké cestě do světa. Dominik se vrací do konventu. Klášter svatého Romana byl malý, ale teď po vylidnění je pustý a smutně prostorný. Dominik cítí po - jednou, že vyvanula teplá atmosféra společného bratrského ži - vota. Kde je dojemné mlčení bratří, které zvučelo chodbami, kam vedly dveře cel zabydlených horlivou přípravnou prací bratří chystajících se na kázání?

D o m i n i k o v i c h y b ě l dojemný večerní návrat, kdy se bratří vraceli z kazatelské práce ... Kde je krásná liturgická modlitba, ke které Dominik tak rád chodil a druhé vybízel?

Jeho mysl napadly jistě černé stíny pokušitele, který mu vnucoval pochybnosti bratří i přátel o tomto jeho kroku. D o m i n i k používal posledních chvil ve městě, aby uspo - řádal záležitosti svatého Romana.

11. září navštíví biskupa Fulco a dva dny nato se dovídá o povstání v Toulouse. Je odříznut i od svých bratří, kteří zůstali ve městě. Zůstává ale ještě dva měsíce v kraji za pl - né apoštolské práce. 13. prosince vidí naposled Šimona z Montfortu.

Šimon již není oním neúnavným a statečným bojovníkem ani ctižádostivým triumfátorem roku 1214. Zůstal z něho jen věrný voják, ušlechtilý až do konce, který byl opravdu přesvědčen, že tasil meč za ohroženou křesťanskou víru a mravnost. Jest smuten, zdrcen.

Napadají ho hořké myšlenky, že ho Bůh opustil. Rozešly se jeho peníze i šiky. Selhaly jeden po druhém i jeho nejšíle - nější útoky. Je vyčerpán. Legát zuří a předhazuje mu, že je zbabělec. Ale Šimon opravdu již nemůže. Poslední vzepjetí znamená proto i jeho smrt před hradbami Toulouse, o něž to - lik usiloval.

Šimon už se jen modlil, aby mu Pán popřál pokoje před smr - tí. Dominik trpí kvůli němu, ale když jeho most k věřícím i nevěřícím byl kříž v ruce a ne na bojovém štítě.

Uprostřed prosince 1217 odchází D o m i n i k do Říma. Bůh sám i tentokrát uzavřel odnětím svého požehnání kříži

na bojovném štítě.

D o m i n i k zná cestu lásky apoštolského srdce jako jistější prostředek, jak se dostat k lidem. Šimona už neuviděl.

DOBÝVÁNÍ PAŘÍŽE A BOLOGNE

D o m i n i k dovršil apoštolskou myšlenku. Rozeslal své učedníky jako Kristus Pán apoštoly a jeho apoštolové své první učedníky. To byl jeho dar obecné Církvi. Obětoval obecné Církvi své dílo. Přestalo být dílem místním, omezeným na jeho dobu, na jedno kacířství, na jedno území.

Přestalo to být dílo jeho. Když je dokončil, složil je do klína Církve v Římě; všichni velcí iniciátoři a reformátoři poznají, že opravdu vyrostli z hlubin Církve, z jejích potřeb – podle toho, že své dílo aspon v základech myšlenky už jasné a hotové předkládají ke schválení té, která je MATER et MAGISTRA.

Cesta do Říma z jižní Francie trvala obyčejně měsíc. Tato cesta tu ale Dominikovi tentokrát trvala dva měsíce. Přitahovalo ho druhé středisko tehdejší vzdělanosti – Bologna, tehdejší středisko první učenosti a moudrosti. Bologna byla tehdy nejslavnější universitou právníckou. Podobně jako později v Praze se právnícká fakulta bologneská osamostatnila a tvořila skoro samostatný universitní institut. Bologna byla šťastně vyvolena i její geografický střed.

D o m i n i k poslal bratry do Bologne podobně jako do Paříže. Jednak aby poskytl bratřím důkladného vzdělání, jednak aby jeho bratři připravující se po rozptýlení na další a to už apoštolské rozptýlení, byli příkladem i živým svědomím připomínajícím studentům slova papežova, kterými se obrátil na pařížskou universitu, aby rozlili své vzdělání tam nabyté na lidi nábožensky nevzdělané, nebo bloudící či rozvrácené.

D o m i n i k šel povzbudit a poslat své bratry v Bologni, aby obohatili apoštolskou myšlenkou studium i studenty práv. Viděl, jak právo vysušuje srdce, svádí k formálnímu životu a vzdaluje od skutečného života. Jak snadno uzavírá srdce velkodušnosti, vychovává ke zbožnění litery paragrafů, kánonů a předpisů, jak snadno vede k propadnutí sobectví a sobeckému vyhledávání teplých místech v administrativě veřejné nebo církevní.

U kostelíka Panny Marie de Mascarelle byla malá kaple pro španělské poutníky do Říma. Sem se uchýlil Dominik, protože kostelík spravovali jemu stále nejbližší řeholní bratři. Dominik hned v prvních chvílích tu získal učedníky. Vyučil je narychlo, přijal do řádu a připoutal je k němu profesí, slibem věrnosti řádu, poslušností jemu. Prvním jeho učedníkem tu byl bratr Richard, který se také stal prvním představeným v Bologni.

Hned nato pokračuje v cestě do Říma, když byl předtím slíbil nové rodince, že ji brzo navštíví.

Před 14 měsíci si vyžádal od Honoria jen jistá potvrzení řádu - kazatelského pověření. Nyní předstupuje před Svatého Otce s novým dílem. Před 14 měsíci, kdy chtěl zakořenit v Toulousku, chtěl potvrzení své místní činnosti proti místním heresím, nemaje na mysli než časově omezenou potřebu. Po dobu trvání kacírského nebezpečí v Toulousku měla působit jeho kazatelská skupina toulouská.

Nyní přebudoval své dílo a přišel je předložit právě jako dílo nové Svaté stolici. V době, kdy se už objevují jeho synové v nejrůznějších částech světa jako bytosti trochu podivné, až podezřelé, potřebují tyto putující apoštolští kazatelé apoštolského doporučení. Jen papežská autorita mohla kazatelům rozešlým po několika do celého světa pomoci přenést se přes počáteční potíže.

Honorius věří a důvěřuje **D o m i n i k o v i**.

Přijal jeho nové myšlenky a stojí za nimi.

Stojí za nimi tak, že je samozřejmě ochoten vydat doporučující listy. První list měl Dominik v rukou již 11. února 1218

Je to prvá bula potvrzující už ne řád, nýbrž potvrzující, chránící a povzbuzující apoštolskou evangelizační činnost prvních bratří rozptýlených do celého světa. To byl první list z velmi početných listů vydaných pro bratry kazatele a jejich činnost i apoštolský způsob života i činnosti. Po všech zmatcích, které rozházely papíry i v nejrůznějších archivech, zůstalo zachováno asi 30 takových listů, vydaných mezi rokem 1218 – 1221. Opravdový zlatý déšť papežské péče –

Bylo třeba této spršky přízně, v těžkých začátcích. Dosa-
vadní oficiální držitelé kazatelského poslání se přirozeně bránili neslýchanému privilegii doktrinálního kazatelství.

Velkým příznivcem nových pomocníků Církve a jejich potřeb byl kardinál Hugolin, věrný Dominikovi i Františkovi, dílu apoštolského působení bratří kazatelů i apoštolského působení chudoby Menších bratří.

Hugolin se stal po smrti Honoriově sám papežem pod jménem Řehoř IX. Hugolin byl opravdu na svém místě. Již za Honoria nesl na svých ramenou velké starosti o vnější záležitosti Církve, problémy vysoké politiky obecného pokoje, obhájení a utvrzení i rozšíření víry, řeholních řádů. Měl jemnou duchovní citlivost a byl pohotový dát se dojmout evangelijní chudobou a prostotou svatého Františka i pocítil sladkou i když bolestnou nostalgii při pozorování horlivé apoštolské činnosti Dominikově. Viděl v díle Dominikově dílo Prozřetelnosti, nový nástroj Prozřetelnosti v boji o ryzost víry i šíření víry. Nástroj pozitivní i negativní.

On vymohl na Honoriovi bulu doporučující nové kazatele všem přátelům. V této bule byl označen řád svým pravým jménem. **ŘÁD BRATŘÍ KAZATELŮ**. Jméno dominikánů jest pouze příjmením.

Papež v této bule chválí řeholní život kazatelů, že je "bohulibý", že kazatelé předkládají slovo Boží s věrností zdarma, že jsou vedeni jedinou snahou – totiž "spásou duší". Nejenže jim doporučuje kazatele, nýbrž jim dokonce naléhavě nařizuje, aby je všichni preláti účinně podporovali v jejich

chvályhodném počínání a aby jim pomáhali v jejich časných potřebách. Co nejdříve poslal svatý Dominik opis této buly do Paříže. Když za rok pařížští bratři kazatelé jdou budovat konvent v Poitiers, berou sebou tuto bulu, která se tak dostala do archivu v Poitiers a tak byla uchována až dodnes.

Bylo věru zapotřebí této doporučující buly. Nebyli většinou bratři přijati biskupy blahovonně. Víme to ze zpráv z Paříže, Toulouse i ze Španělska.

Jako první ptáci vrátili se do hnízda dva Španělé.

Deprimovaní, zklamaní. Přiznávají neúspěch.

Neuspěli v kazatelství a měli špatné zkušenosti s žebrovým životem.

D o m i n i k je ani netěší ani nelituje.

Tím právě je nechává smířit se s nezdarem.

Neuspěli na jednom místě; ať to zkusí jinde a tam to budou dělat lépe. Mohl potřebovat ty dva bratry v Římě, kam se zase chce odebrat, ale posílá je do Bologne, aby tam posilnili slabou ještě kazatelskou rodinku. Dominik počkal v Bologni na dva bratry, kteří se mají vrátit z Paříže. Bratr Bertard, poslaný představeným pařížským bratrem Matoušem má referovat Dominikovi o usídlení, o životě komunity i o výsledcích činnosti.

Bratři pařížští si najali domek blízko katedrály Notre - Dame. Konečně se vyplnil sen Dominikův. Jeho žáci jsou usazeni ve středu evropské vzdělanosti, ve středu tisíců studentů. Mohou čerpat učnost u největších mistrů, připravit se na apoštolát a získat hodně ze studentských řad jako vzdělané a obětavé kazatele.

18 měsíců už byli v Paříži, ale přes všechny doporučující buly se nikdo ani v nejmenším nepostaral v celé Paříži, aby jim zaručil slušné a vhodné místo. Je pravda, že v Paříži propukla bytová krize, protože se tam sjíždělo stále čím dále tím více studentů z celého světa. Kolem studentského světa narůstal zároveň svět řemeslníků a služebníků.

Kazatelé potřebovali opravdu jen nejnужnější ubytování. Vždyť měli za nedlouho zase táhnout světem - hledat duše a

jejich spásu. Dobrovolná chudoba ve všem, tedy i v bydlení byla přece pilířem jejich apoštolské kazatelské činnosti. -

Pařížský klerus se díval nevraživě na chudé kazatele. Nezabývali se příliš jižní Francií a jejími přívrženci Valdo - vými a kathary. Oni byli přece dostatečně početní, vzdělaní i moudří a byli přesvědčeni, že stačí pastoračně na všechny potřeby, třebaže stále rychle rostoucího města.

Ani staré universitní známosti Matoušovy nestačily k probuzení účinného zájmu o nové kazatele. Většina bratrů byli ostatně Angličané a Španělé, kteří špatně ovládali francouz - štinu. Tak k čemu tu byli? Jejich činnost se omezila na stu - denty, jejichž řeč znali, protože to byla latina.

Kazatelé musili čekat půldruhého roku, než obdrželi kapli. V dubnu 1218 obdrželi od papeže novou doporučující bulu, aby preláti "blahovolně přijali bratry ve vykonávání jejich ka - zatelského úkolu, k němuž jsou povoláni i vysláni." Týká se především bratrů v Toulouse, kteří zůstali v městě i při ob - léhání. Cítili se dobrými jiho-Francouzi. Proto jim nebylo nic konfiskováno po vítězství Raymundově nad Šimonem. Ale je - jich kazatelský úspěch byl pranepatrný. Legát přece vedl ú - tok proti Toulouse. Nikdo nestál proto o jejich kázání.

Ve Španělsku byli kazatelé lépe přijati. Kázali na různých místech a tak prozatím ani nepotřebují doporučující buly, kterou pro ně Dominik vymohl před jejich usídlením ve Španěl - sku. Dominik je jde navštívit. Přináší jim bulu, která jim pomohla dosáhnout konventu v Salamance, v dalším důležitém universitním středisku.

Ale nejvíce leží P a t r i a r c h o v i na srdci usaze - ní bratrů v Paříži. Dominik obdržel při audienci v Římě spěš - ný list Svaté stolice do Paříže pro Sorbonu. Universitas professorum et scholarium.

Pospolitost profesorů a žáků byla velkou mocí v Paříži ve - dle pařížského biskupa. Papež počítal ovšem s tím, že univer - sita nemůže papeži ničeho odepřít, když stojí a padá s pape -

žem a jeho přízní. Papež jim toto připomínal a prosí naléhavě, aby poskytli ubohým kazatelům ubytování aspoň v nějakém hospici, jichž obdržela universita hezkou řádku od svých dobrodinců.

Svatý D o m i n i k v Římě horlivě káže.

Starost o jeho apoštolské dílo neudusila jeho apoštolskou horlivost.

Celý jeho život se skládá v této době z trojí činnosti:

Modlí se, káže a buduje řád -

Nenaříkal jako mnoho spíše agitátorů než apoštolů, mnohých dělníků v Církvi a řeholích a kongregacích, hlavně ženských. Práce je také modlitba. Jak to krásně vyjádřil Chesterton. - Ano, práce je také modlitba, ale otroků. Práce dětí Božích je modlitba.

Stále i při nejnapínavější práci přebývá v Bohu, žije z dotyku s ním. Jeho modlitby jsou i výkřiky prosící, chválící duše i spočinutím duše v Pánu.

V této postní době, kdy Dominik káže postní kázání, přichází do Říma skupina duchovních z Orleánu se svým biskupem. Mezi nimi byl Reginald, děkan kanovnické kapituly Saint-Aignan v Orleansu. Reginald pět let přednášel teologii na Sorbonně. Úspěšný duchovní, zvyklý na pohodlí, komfort a kulturní život. Věděl o krizi v Albi a Toulouse a okolí. Byl zasažen pocitem hanby nad ubohostí katolického kazatelství. Ostatně to konstatoval i lateránský koncil z roku 1215.

Jemný, ale zároveň a proto snad i velkodušný prelát slyšel volání duší. Zatoužil vytrhnout se z pohodlného života a jít za dušemi jako chudý cestující kazatel. Svěřuje se kardínálu Hugolinovi v Římě. Ten ho seznamuje s Dominikem a jeho ideály, metodami i řádem. Vypočetl si několikrát Otce Dominika.

D o m i n i k si už navykl vidět jeho zvláštní, jemnou postavu se své kazatelný. Pojednou ho nevidí mezi posluchači. Reginald totiž onemocněl. Dominik se to dovídá a navštívuje ho. Uslyšel o jeho touze a mluví k němu o apoštolském, chudém a apoštolsky činném následování Krista.

Reginald překvapuje Dominika prosbou o okamžité přijetí roucha i připuštění ke slibu kazatelskému. Příštího roku vypravuje Dominik tuto scénu v Paříži. Dvě srdce se poznala, setkala a spojila. Reginald poznal volání Boží nadto ještě zázračným uzdravením.

Jordán Saský v životopise svatého Dominika referuje, co mu světec vypravoval o zázračném uzdravení Reginaldově. Panna Maria, Královna nebes přišla k němu ve viditelné podobě, když se zmítal v horečkách a potřela ho hojivou masťou - oči, chrápy, uši, ústa, ruce i nohy se slovy:

"Maži nohy tvé svatým olejem, aby byly pohotové ku zvěstování evangelia pokoje."

Pak mu odevzdala řádové roucho.

Hned se cítil zdravý a odpočatý na těle, že lékaři, kteří se vzdali vší naděje, velmi se podivili, když viděli známky dokonalého uzdravení.

Toto vypravování bylo často přepisováno, až bylo nakonec zcela porušeno legendou, že Panna Maria dala řádu skrze Reginalda nové roucho obohacené o škapulíř.

Biskup Reginaldův byl nešťastný z toho únosu. Lpěl na Reginaldovi, kterého měl jako za otce. Chodil k němu o rady a nechal si jím řídit svůj celý duchovní život. Dominik k útěše dovolil Reginaldovi, aby doprovodil biskupa Menasesa do Svaté země, kam měli oba společně namířeno.

Reginald se vrací a Dominik ho posílá jako výborného právníka do středu právnícké moudrosti do Bologně. Poslal ho tam jako svého vikáře a jednak aby působil mezi studenty a ziskal je pro apoštolský a kazatelský život.

D o m i n i k opouští Řím a cestuje přes Itálii, Španělsko, Provenci i Francii. Všude káže, učí kázat, hlásá mnohým apoštolský, kazatelský život a všude navštěvuje skupinky svých roztroušených bratří. Z tohoto Dominikova ustavičného putování vyrostla zvláštní heroická větev putujících mistrů bohatství: CONGREGATIO DOMINI PEREGRINANTIIUM - Skupina bratří

cestujících pro lásku Páně. Budou putovat po dvou ze země do země bez skutečného sídla kázících, přijímající stále nové členy, působící misionářsky, až se tato skupina poměrně pozdě ztrácí někde v širých prostorách dalekého východu.

Než opustil D o m i n i k Řím, měl ještě poslední audienci u Svatého Otce. Jednal o zřízení kláštera kazatelů v Římě? Opravdu, roku 1218 vydává Honorius první bulu z celé série, které končily zřízením konventu u svatého Sixta. Vrací se přes Bolognu, kde bratři trpěli krajním nedostatkem. Dominik si získává osobně důvěru kleru a tím zajišťuje hmotnou pomoc svým bratrům. Nechává tam jen dva členy a ostatní posílá do Paříže.

Velkorysý a důvěřující bratrům zařizuje věci jen zhruba a ostatní nechává provést svým bratrům. Byl výborným představeným, který vždy ponechával poddaným určitou iniciativu.

Po 13 leté nepřítomnosti se vrací do vlasti přes Prouilly, kde na základě papežské buly zakládá samostatný konvent mnišský vedle konventu sester.

V Toulouse se urovnaly poměry, když syn Šimona z Montfortu, Amaury, zdvihl obléhání. Do Toulouse vrací Dominik řadu výborných bratrů kazatelů.

Když došel Dominik do Španělska, zakládá krásnou skupinku bratrů v Toledu, kde mu umožňuje dům i činnost biskup Ximenes, nástupce Diegův. Darovací dekret pro dům bratrů, které radostně přijal, nese příznačný titul: Bratru Dominikovi, ministrovi řádu kazatelství a ostatním bratrům téhož řádu.

Brzo zakotvili bratři i v Madridu. A hned připojuje Dominik k domu bratrů hnízdečko holubiček Božích modlitbou a hmotnou pomocí podporující bratry. Skupina bratrů a sester: kazatelství a kontemplace zahrňující je. To je dílo Dominikovo. Honorius III. poděkoval zvláštním listem madridským občanům za velkorysou pomoc kazatelům.

Z této doby máme zachovaný list Dominikův sestrám. Bez sentimentality a řečnictví, list mužný a vyrovnaný. Zase velkorysý. Udává jen všeobecné linie. Všecko ostatní ponechává

uvážení představených, které vybavuje určitou pravomocí. List plný zdravé, duchovní citlivosti vůči lidské slabosti, kterou podchycuje pilířem opravdu originelním, Dominikovým, totiž zákonem výjimky, dispense. Dispensovat v prostředích, aby mohlo být jistěji a snáze dosaženo cíle. Dominik se vyjadřuje velmi lapidárně, že regule nesmí být chomoutem. Dispens se přece neudílí pro pohodlí bratří, nýbrž pro hlavní účel řádu, to jest spása duší.

" B R A T R D O M I N I K ,
M i s t r k a z a t e l ů

drahé převorce a celému konventu sester v Madridě pozdrav a denní pokrok. Velmi se radujeme a děkujeme Bohu, že vám dal milost svatého života a že vás osvobodil od ohavností tohoto světa. Bojujte svými posty, milé dcery, proti našemu starému nepříteli, neboť korunován bude jen, kdo dobře bojoval.

Až dosud jste neměly vhodného umístění, abyste mohly vést řeholní život. Nyní už se nemůžete dovolávat této výmluvy, protože - díky Bohu - máte budovy dostatečně způsobené k zachovávání řeholního života.

Chci proto, abyste od nynějška zachovávaly mlčení na zakázaných místech: v refektáři, ve spálně a v modlitebně. Co se týká ostatních, zachovávejte svou řeholi. Necht žádná nepřekračuje bránu, aby vyšla, a ať do ní nevchází nikdo, kromě biskupa nebo preláta, který vám káže nebo vás visituje.

Nezanedbávejte ani disciplinu ani bdění. Poslouchejte své převorky. Neplkejte mezi sebou a neztrácejte čas planým povídáním. Protože vám nemohu pomoci v ohledu hmotném, nechceme vás zatěžovat udělením nějakému bratru přijímat nebo uvádět ženy do komunity. To právo má jen převorka s radou svého konventu.

Mimoto nepředpisujeme svému drahému bratru (rodnému bratru Manesovi), který se mnoho nastaral, aby vám umožnil vstoupit do tak svatého stavu, aby vše zařizoval a nařizoval, jak se mu to bude zdát užitečné k tomu, abyste žily nejsvětějším a řeholním životem.

Mimoto mu dáváme právo vás visitovat a napomínat třeba i sesazovat převorku v nutných případech za souhlasu většiny sester a dáváme mu dovolení dispensovat vás v některých bodech, bude-li se mu to zdát vhodné.

Mějte se dobře v Kristu."

Svatý D o m i n i k cestoval přes Segovii.

Všude kázal nejen latinsky, pro vybrané latinsky vzdělané posluchače, nýbrž též rodným jazykem pro lid. Na jeho kázání se nyní lidé hrnuli v proudech, že nestačil žádný kostel je pojmout. Kázal venku za hradbami, protože náměstí tu ještě nebylo známé.

D o m i n i k se hodně snížil k lidu. Všímal si jeho těžkostí. Nemluvil abstraktně. Spoluprožíval naděje i obavy rolnického obyvatelstva, když vytrvalé sucho ohrožovalo úrodu. Slíbil hojný déšť, když ještě v prosinci neměli zaseto. Ještě během kázání se dostavil přislíbený déšť. Posluchači se tak tak dostali domů.

Jednou se účastnili jeho kázání notáblové po mši svaté. Seděli pyšně v sedlech. Nejprve se četly dekrety nejvyššího krále. Jeden šlechtic je rozčilen a protestuje nahlas, že ho ten mluvka zdržuje od oběda. Obrací koně a odchází. Dominik ho ostře apostrofuje pro pohrdání slovem Božím a předvídá těžké drama, v němž zahyne pyšný šlechtic.

D o m i n i k o v a přísluha slovem Božím ho vrhla do plného víru náboženského života. Ale také hned se k němu hlásili noví kandidáti, zvláště když obdržel dům, který proměnil v konvent svatého Kříže.

S v a t ý D o m i n i k je jak v konventě, tak na cestách mužem života společného. Proto jsou od základu falešné legendy, že si vyhledával jeskyně ke kontemplacím a kajícnostem. To zavání ideálem poustevnickým, který Dominik výslovně chce překonat ideálem kazatelským. V jeho kontemplacích v kostelích se rozhořela jeho láska k Ježíši Ukřižovanému z JEHO lásky k duším, pro které se nechal ukřižovat.

Jordán ho líčí takto: Všude se projevoval jako muž Evangelia

v činech i slovech. Během dne nikdo tak nevyhledával společnosti bratří anebo svých spolucestujících. Ale v nočních hodinách nikdo nebyl horlivější v bdění, v modlitbách a v úpění k Bohu. Jeho pláč zaplňoval noční temnoty a ráno ho budila radost. Dělí svůj den mezi bližní. Noc věnoval Bohu, věda, že dává své milosrdenství.

D o m i n i k byl neúnavný ve vyhledávání ubohých. Byl smělý v přibližování se k nim a naléhající při jejich obrácení. Jeho modlitba měla svá crescenda stoupající až k výkřikům ... Dovedl dávat sebe i vše, co věděl a měl, ale zároveň zase dovedl být vděčný za vše, čeho se mu dostalo.

Tak jednou se k němu přidružili němečtí poutníci, kteří je slyšeli se modlit a zpívat chvály Boží. Němci je pozvali k obědu a vystrojili jim ze zásob bohatou hostinu. Celé čtyři dny je hostili. Svatý Dominik pocítil po čtyřech dnech výčitky svědomí, že přijal tolik dobrodiní a nemůže se jim za to odvděčit a zasít do jejich srdcí několik zrn duchovních. Vybízí své průvodce:

"Proto, libo-li, klekněme a poprosme o milost, abychom rozuměli a mohli mluvit jejich řečí a tak jim zvěstovat Ježíše. Když se pomodlíš, mluvil srozumitelně německy k překvapení všech. Šli s nimi ještě čtyři dny a hlásal jim Ježíše Krista."

Němci putovali do Chartres a rozešli se s Dominikem, který se dal na silnici vedoucí do Paříže. Za několik dní se Dominik ocitnul v Paříži, od níž si tolik sliboval.

Došel do konventu svatého Jakuba, kde ho přijalo 30 mladých bratří. Bratr Matouš tu dobře působil. Kazatelé se hodně rozrostli na Sorbonně.

Z Á P A S O P A Ř Í Ž

Těžké byly počátky kazatelů v Paříži, jak jsem se již letmo zmínil, i když naléhavé zakročení Honoria III. ve prospěch kazatelské skupiny v Paříži nezůstalo tak zcela bez účinku. Kazatelé získali šlechtetného příznivce z kruhu sorbonských mistrů. Byl to mnich Jean de Barastre, dvorní kaplan Filipa Augusta, děkan kapituly u St. Quentin. Přednášel v Paříži již deset let. Vybudoval studentský hospic u Orleánské brány a usadil tam v srpnu bratry kazatele.

Hospic s kaplí zřídil s pomocí svého přítele Šimona de Poissy, který se chystal na křižáckou výpravu proti katharům z Albi. Kaple byla zasvěcena svatému Jakubu Většímu. Od tohoto kostela obdržela ulice dosud zvaná St. Benoît jméno ulice St. Jacques. V této kapli se modlili své poslední modlitby poutníci do Compostelly, než se vydali na cestu.

Hospic ovšem nesloužil původně poutníkům, nýbrž studentům a darováním jeho kazatelským studentům vrátil se hospic opět studentům. Obdrželi ho ani ne jako poutníci ani jako řeholníci, nýbrž jako studenti Sorbonny. Darování bylo provisorní a za dva roky se stalo definitivním. Vztahy mistra Jean a kazatelských studentů se zatím hodně upevnilly a zvroutněly.

Universita si vyžádala za darování universitního hospice účast na zásluhách řádu, dvě slavné mše svaté ročně a právo pohřebiště v kapli pro všechny universitní mistry. Tak se stal Saint Jacques universitním chrámem. Mistr Jean na přání Honoria III., a i bez něho, začal dávat svůj kurs v domě svých "předrahyých bratří kazatelů," jichž řeholní život plodný a bohumilý by chtěl podepřít. Dal jim také a to zcela bez výhradně všechny statky, které měl u kostela St. Etienne des Grés.

Tak se stal pařížský konvent: "studium generale", kam posílal řád své nejnadanější studenty, kteří odtud vycházeli

jako kazatelé a mistři solidně vyzbrojení do celého světa, aby všude roznášeli světlo pravdy, posvátnou vědu, ale zároveň i slávu university pařížské.

Pařížský konvent zcela v intencích Dominikových učinil z řádu řád kazatelský na základě hlubokého filosoficko-theologického studia.

Ř á d se stal ř á d e m s t u d i a a k a z a -
t e l s t v í , řekněme přesně: kazatelství ze studia
a studium, které kázalo hluboké křesťanské vědění.

H o n o r i u s potvrdil pařížský konvent.
Označil bratry v něm jako "bratří řádu kazatelského,
kteří studují svatá Písma v Paříži."

To vše se uskutečňuje orientací, plány a cílem, který Dominik přijal z Božího osvětlení po dlouhých kazatelských zkušenostech, po všech zkušenostech s kazateli nejrozličnějšími, se kterými se setkal po dobu svého misijního putování. Vyvolil si Sorbonnu za střed vzdělání bratří kazatelů, protože všechny jeho zkušenosti kazatelské vlastní a jak jsem řekl i druhých, naléhavě vyžadovaly "kázání doktrinní". Doktrinní kázání si ovšem právě vyžaduje důkladné vzdělání v doktríně.

Hořkou kapitolou je počínání katedrální kapituly Notre-Dame. Kapitula zakázala bratřím působit v kapli Sv. Jacques. Benediktini pařížští poskytli bratřím cennou duchovní pomoc. Umožnili kazatelům ve svých dvou kostelích hlásání slova Božího a zpovídání.

D o m i n i k zavedl také "Vyšší náboženský kurs" - Collationes. Konal latinsky přednášky v nižším kruhu studentů Sorbonny. Promluvy přitahovaly stále větší počet posluchačů. Protože se jednalo spíše o soukromé rozhovory konané v důvěrném tonu třeba latinsky, nemohl mu to nikdo zakázat. V takové promluvě jednou vypravoval o zázračném uzdravení slavného kdysi pařížského mistra Reginalda Orleánského.

Uzdravení a povolání Reginaldovo vzrušilo celou student - skou Paříž. Mocně zapůsobilo především na mladého bakaláře

J o r d á n a S a s k é h o . Okamžitě se zpovídá a otvírá Dominikovi, jemuž se chce hned zasvětit poslušností. Dominik mu káže, aby se napřed dal aspoň vysvětit na jáhna.

Takových mladých schopných kleriků přibývalo napořád. Bratr Matouš znamenitě vedl lodičku konventu na poněkud rozbouřených vlnách Seiny. Konvent čítal 30 členů a brzo mohl bratr Matouš poslat skupinu misionářů k Orleánu. Už ne ke kacířům, nýbrž k utvrzení víry věřících doktrijnálními kázáními. Byli to prostí, třebaže vzdělaní mladíci. Říká se o nich "prostí", že nebyli zkažení studentskou mazaností.

Studenti dobře a kriticky pozorují. Pozorovali chudé, obětavé, studijně snaživé a horlivé bratry kazatele a srovnávali s nadutými kanovníky, kteří otravovali pokorné, zbožné a činné bratry od St. Jacques.

Za několik měsíců se Jordán rozhodl vstoupit do kazatelského řádu a získal dlouholetého přítele Jindřicha Německého. Jindřich dlouho zápolil o své povolání, až jednou říká v mladistvé prostotě Panně Marii v modlitbách:

"Teď vidím, Panno blahoslavená, žes mnou opovrhla.

Nebudu mít podílu v koleji Chudých Kristových."

Chtěl již odejít z chrámu bez světla, bez útěchy i bez rozhodnutí. Vtom Pán otřásl jeho nitrem. Rozplakal se, běží k Jordánovi, aby mu zvěstoval své rozhodnutí i přání vstoupit do řádu kazatelského. Jordán píše:

"Zpozoroval jsem ještě stopy slz na jeho tváři."

Na otázku, odkud přichází, povídá Jindřich:

"Složil jsem Pánu svůj slib a také jej plním ... "

Zároveň s Jindřichem vstupuje do řádu ještě bratr Lev. Mezi členy konventu je i bratr Etienne de Bourbon, který nám zachoval vzácné historky ze začátku řádu. Dominik rozvířil všechno krásné a hluboké, co dřímalo v hlubinách studentských duší. Studenti byli vždy nejvěrnější a nejnadšenější národ pro všechny nové myšlenky, dovedli jít vždy za tím, kdo zahýbal jejich svědomím. Tak stačilo třeba bratru Guerricovi slyšet na ulici nostalgickou a sentimentální písničku :

Čas odchází a nic není hotovo -

která mu říká podobně jako Jindřichovi z Kolína: Co ty jsi kdy vůbec opustil pro Pána?

Jiný si říká: "Četl jsem, že Pán Ježíš nebyl mnichem ani černým ani bílým, nýbrž kazatelem v chudobě."

Apoštolská chudoba zvláště přitahovala mladé nadšence k řádu. Vstoupit ke kazatelům znamenalo pro ně mít účast na chudobě Kristově a jeho apoštolů, a pohrdnout leskem světa pro lásku jeho.

Konvent svatého Jakuba přes právo dispensační, které Dominik udělil převoru Matoušovi se zřetelem na zvláštní potřeby mladých studentů, zachovával přísně apoštolskou chudobu dle intencí Dominikových.

Svých příjmů rovněž použili bratři na nákup knih, léků a nejnужnějšího ošacení. Dominik byl dojat šlechetností bratří, ale trvá přísně a nesmlouvavě na apoštolském zachovávání chudoby.

To jsou pilíře jeho řádu:

Modlitba vnitřní i l i t u r g i c k á ,
studium svatých pravd,
apoštolská chudoba,
apoštolské zvěstování pravdy,
apoštolské obejmutí celého světa.

D o m i n i k sice vydatně používá dispensačního systému pro druhé, nikdy pro sebe. Ale žádá zároveň od bratří velkodušnost ve snášení chudoby a všech jejích nepříjemných následků. Vychovával bratry k heroismu, který je známkou pravého syna Dominikova. Jen heroismus lásky dodá přesvědčivosti hlásanému slovu.

D o m i n i k s t o j í o p r a v d u

I n m e d i o E c c l e s i a e -

Byl poslán ke kacířům jižní Francie. Ale jeho ostrý zrak vidí jiné a jiné bloudící, ale ještě více tolik věřících; ale nepoučených. Bystře upozoroval, že nedostatky katolického kazatelství umožnily úspěchy kacířské.

Když ti, kteří byli hospodáři nad CHLEBEM SLOVA PÁNĚ, nechtěli či nedovedli ho lámat maličkým, pochopil, proč se nevědomí, nepoučení, ale žíznliví lidé zakousnou do otráveného sice chleba, ale přece jen chleba. Proto chce obnovit v Církvi apoštolský způsob hlásání celého učení Kristova, doktrinnální kázání. Proto chce kazatelům dát co nejhlubší vzdělání ve svatých pravdách a chce probudit zájem o apoštolské rozdávání Chleba Páně těch, kteří si ho nashromáždili studiem velké zásoby. Studium pro kázání, kázání prostudovaného, povolání všech studujících Boží pravdy a rozdávání živného chleba Boží pravdy maličkým, kteří si vždycky žádali chleba a kterých si ne vždycky všimli ti, kteří měli zásoby anebo dokonce klíče od nich.

D o m i n i k vidí tu medio Ecclesiae stále naléhavěji. Všechny země a národy čekají na solidní chléb Ježíšovy pravdy. Proto spěchá, aby již mohl skrze svůj řád kázat celému křesťanstvu. Všechno ale je moudré a promyšlené, třebaže cítí, jak mu ubývá síl. Je přísný ve výchově, aby naučil bratry duchovní poctivosti a samostatnosti, aby mohli působit už o pření jen o tuto výchovu, řeholi, stanovy a hlavně své svědomí tím vším zformované.

Kazatelé stále mají potíže s notredamskou kapitulou. Svatý Dominik obdržel bulu následovanou celým balíkem podobných listů. Bula výslovně dovoluje bratřím proti zákazu kapituly konat slavné a veřejné bohoslužby i recitovat slavné a veřejné hodinky v kapli, kterou obdrželi od sorbónských mistrů.

Dominik se tehdy zdržoval v Paříži.

Papež Honorius listem z jedenáctého prosince 1219 jmenuje komisi z převorů opatství St. Dennis, St. Germain des Prés -

Kapitula totiž přes papežské výslovné dovolení zabráňovala kazatelům činnost v kapli St. Jacques. Honorius je neoblomný. Ukládá kapitule, aby dokonce podporovala bratry a prokazovala jim přízeň. Papež dobře zná příčinu, proč činí kapí -

-tula potíže bratřím v činnosti u sv. Jakuba. Ví, že se jedná o peníze. Proto pověřil komisi, aby zařídila odškodnění pro blízké kostely, ale komise je měla zároveň donutit, aby dovolila bratřím konat bohoslužby ve svém vlastním kostele.

Bulou z 12. prosince dovoluje Honorius kazatelům žebravý způsob života. Papež ví o těžkostech a nebezpečích, do kterých se bratři tím vydávají. Ale tyto potíže jim nahrazují ostatní kajícínosti. Práce na spáse duší jest jejich obětí pokání, které mají opět obětovat pro spásu duší.

Požehnání, které přinášejí pro jiné řeholníky mnišské zvyklosti, svolává jejich práce ve Slově Božím, cesty za dušemi, nedostatky, jimiž se vydávají "in abiectiōne voluntariae paupertatis" v ponížení dobrovolné chudoby. Tato krásná formule již nevymizí z papežových listů pro kazatelské bratry.

Papežská komise zahájila své jednání. Následkem toho se začala notredamská kapitula poněkud mírnit. "Dovolují" provizorně bohoslužby u sv. Jakuba, ale trvají na zákazu pochovávání v její kryptě. Po smrti mistra Reginalda musil zakročit svatý Dominik sám a ještě poděkovat, že uvolnili kryptu k pohřbení vlastního člena domu svatého Jakuba.

Teprve 20. února 1220 poprvé zpívá komunita své slavné hodinky. Definitivní uspořádání a k tomu ještě se zámklou bylo prohlášeno až v prosinci. Smutný obrázek hamižnosti na místě svatém, která udusí jakýkoliv i stín pochopení pro nové myšlenky a cesty.

Kanovníci se báli o příjmy z farnosti sv. Benedikta, která jim patřila a kde stál kostel s klášterem sv. Jakuba. Podmínky byly velmi tvrdé: Bratři musejí uzavřít kostel věřícím v Boží hody, ve svátek sv. Benedikta a Všech svatých. Věřící nebudou sice slyšet doktrinální kázání bratří, ale aspon neponesou penízky ke konkurenci ... Kdyby náhodou toho dne něco dostali, musejí to odvést faře. Rovněž musejí platit roční odškodnění faráři a kanovníkům za pravděpodobný úbytek příjmů.

Peníze, peníze, peníze proti a p o š t o l s k é chudobě !

Vždycky penízkům věrná kapitula. A jen jeden zvon smí zvonit, aby více zvonů neodlákalo více grošů. Mezi tím papež mohl přijmout zástupce kapituly v této nechutné záležitosti, to - tiž nástupce pařížského biskupa.

Honorius jemu i kanovníkům dává nepokrytě najevo, co si o nich všech myslí.

Ve chvíli, kdy kanovníci přebohaté notre-damské kapituly uvažují, jak zdanit chudé žebráky, bratří od svatého Jakuba se rozhodují pro prosící, žebravou chudobu, kterou jim Dominik doporučoval a papež schválil.

"Nechceme zachovat ani stopu majetku, neboť věříme,
že stav chudoby zvyšuje zásluhy,
vnuká nejlepší rady a
působí méně starostí.

Odevzdáváme starost o své životy

v p ř í t o m n o s t i i v b u d o u c n o s t i
p o m o c i P r o z ř e t e l n o s t i B o ž í " -

Tak to stojí v resignační listině (Balme III 32-33),
kterou podepsalo všech 30 členů

s v a t o j a k u b s k é h o k o n v e n t u .

P O P A Ř Í Ž I B O L O G N A

S v a t ý D o m i n i k znal ještě jedno důležité centrum studijní: Bolognu. Zdálo se mu 30 bratří příliš velkým počtem na jeden konvent, který stále rostl novými nadšenci. Opouští Paříž s několika bratřími, dosavadními členy pařížského kláštera, a spěchá s nimi do Bologne.

Ubírá se starou cestou přes Simplon nebo Velký sv. Bernard, přes pohoří Jura ke břehům Lemanského jezera. V Châtillon sur Seine měl sv. Dominik příležitost vzkřísit narbonského synovce místního faráře, který je pohostinně přijal. Hostina, kterou vystrojil vděčný pan farář, spisovatel nepomenul připojit, že jedním chodem byl i úhoř, byla dobrou přípravou na obtížný přechod přes Alpy.

Bratr Jan div se neshroutil. Už nemohl dále. Únavou si sedl a nemohl vstát. Chvěly se mu nohy. Hrozila jim bílá smrt. Tady opravdu nebyl nikdo, u koho by mohli žebrot. Jan doznává prostince, že má hlad, velký hlad.

Dominik se modlí a vyprosí opravdu chléb, zabalený do bílé roušky, který ležel, co by kamenem dohodil od zubožených alpinistů. Jan se tam dovlekl na pokyn Dominikův a ten kus chleba stačil všem, že se mohli vzchopit a dojít do hospice, kde jim poskytli pohostinství.

Za několik dní dospěli poutníci do Milána a pak k cíli - do Bologne. Nečekala ho už neznámá skupinka ještě neznámějších lidí, nýbrž početná a Reginaldem dobře vychovaná komunita, která má hodně studentů, ale i universitních mistrů. Všichni se těší na Dominika, o němž již tolik slyšeli, hlavně od převora, bratra Reginalda.

Reginald byl přesvědčivým kazatelem, který okouzloval a získával mládež. Dovedl pohnout i srdcem kamenným. Lid studentský i městský byl stržen a tvrdil, že přišel na svět nový Eliáš. Reginald byl upřímně šťastný v klášteře a zapalo -

val tímto štěstím mladá srdce. Říkal: Nemám žádné zásluhy, že jsem v klášteře, protože jsem v něm našel příliš mnoho štěstí.

Mnoho mladých lidí začalo vstupovat do řádu. Právníci, notáři, profesori a mnoho, velmi mnoho studentů. Reginald vyvolal v Bologni podobně jako Jordán v Paříži hlubokou krizi v duších a ve svědomí studentů. Ukázal jim žízn jejich mladí pro ideály po něčem velikém a krásném, ukázal jim jejich pravou tvář, dal jim nahlédnout do jejich duše, připustit a přiznat si poctivě důvody, které je vedly ke studiu a ke kněžství, že hledali dobré a teplé místo, blahobyt a pohodlí.

Studenti začali horlivě navštěvovat kázání vynikajících mistrů, mezi nimi především kázání Reginaldova. Pojednou pocítili prázdnotu teologie, která zůstávala jen teologie mentis a zaujala je u kazatelských mistrů teologia cordis: teologie prožitá proti teologii jenom mentis, neboli nadšené.

Hledali tuto živou a životodárnou teologii cordis u kazatelů Bohem zapálených. Tímto proudem byli strženi i profesori. Z nich uvádíme vynikajícího profesora filosofie Monetu z Cremony. Byl proslulý svými přednáškami v celé Lombardii. Ze začátku, když viděl, kolik slovných kolegů získala pro hábit zapalující kázání Reginaldova, začal se jim vyhýbat a varoval před nimi i studenty, pro které byla zvláště nebezpečná.

Přišel svátek Nalezení ostatků sv. jáhna Štěpána. Studenti jdoucí na kázání Reginaldovo vpadli do jeho bytu. Už se nemohl na nic vymluvit. Poslal tedy studenty napřed na mši svatou, že přijde později. Studenti vyslechli tři mše svaté, ale pak si prostě proně přišli a přitáhli ho. To byla osudová chvíle Monetova.

Katedrála, ve které Reginald kázal, byla přeplněna. Moneta zůstal vzadu. Reginald kázal na téma: Vidím nebesa otevřená. - Reginald se rozmáchl: Ano, nebesa jsou otevřena všem, aby tam všichni mohli vstoupit. Nechtě na to myslí všichni ubozí nedbalci, kteří uzavírají Bohu srdce, ústa i ruce. Ať

se bojí, aby jim Bůh neuzavřel království nebeské, ... co vá
háte, milení? Nebesa jsou otevřena.

Po kázání běží mistr Moneta k Reginaldovi a hned skládá
slib do jeho rukou, že po roce, jakmile uspořádá své záleži-
tosti, to jest hlavně své rozdělané kursy, vstoupí k bratřím
kazatelům. Jestliže dříve někoho odradil od vstoupení do řá-
du, nyní jich tam nescíslněkrát více přitáhl.

Reginald ale získal nejen mladé a zanícené adepty teolo-
gie a obojího práva, nýbrž i několik mocných mecenášů a o-
chránců. První starostí Reginaldovou bylo vysvobodit bratry
z prabídného provisoria v Mascarelle.

Bratři měli vyhlédnutý kostel svatého Mikuláše ve Vini-
cích. Kněz přísluhující tomuto chrámu byl přítelem bratří.
Prohlásil, že je ochoten přenechat bratřím tento kostel, dá-
ti k tomu jen biskup dovolení. Ale bolonský biskup přes na-
léhavé papežské doporučující listy se o kazatele příliš neza-
jímal. Nechal je žít. Domníval se, že tím učinil již dost.

Ale Reginald zdědil po Dominikovi přátelství, pomocnou a
ochrannou ruku v kardinálu Hugolinovi. Hugolin cestoval po
Itálii v pověření papeže Honoria a osvědčil se všude jako an-
děl pokoje. Reginald použil Hugolinovy návštěvy v Bologni a
dosáhl u něho intervenci u biskupa, který jim přepustil na
Hugolinovo naléhání kostel sv. Mikuláše, po němž kazatelé
toužili a který potřebovali. Ale bylo třeba ještě souhlasu
s patronem, který byl zistný a vrtošivý. Mimo to zanevřel na
kazatelský řád, protože jeho vnučka Diana, dcera jeho syna
Andalo chtěla vstoupit do ženského kláštera, vybudovaného
současně skoro s kláštelem mužským.

Když Diana^{ne} dosáhla ženskou obratností darování potřebného
domu a pozemku k rozšiřování kláštera, tedy aspoň jeho pro-
dej.

Kněz při kostele sv. Mikuláše vstoupil do řádu, když byl
předtím upravil dům pro klášter. Obdržel jméno Rudolf. Osvěd-
čil se později jako výborný a ohledně chudoby svědomitý pro-
kurátor, který se snažil ulehčit poslední bolestné chvíle u -

mírajícího Dominika. Bratři se nastěhovali do nového konventu kolem velikonoce. Bylo již věru na čase, protože boloňská komunita rostla zdánlivě neúměrně lidským rozpočtům, ale úměrně žhavé víře apoštolského nadšení Reginaldova.

Stále vstupovali noví studenti, kněží i profesori. Satan zuřil a působil trampoty bratřím, jak je známe ze středověkých legend. Pokušení, neklid v domě, neklid ve svědomích, útlak zvenčí. To vše rostlo tak nesnesitelně, že se celý řád v té době zasvětil Panně Marii dojmavým zvykem zpěvu *S a l v e R e g i n a* v průvodu ke konci hodinek, po kompletáři. Jest to jeden z nejdojmavějších řádových zvyků. Jím doprovázejí bratři i umírajícího před trůn Boží a loučí se se zesnulým bratrem před ukončením pohřebních obřadů.

V boloňském klášteře se tato krize projevila pocitem méněcennosti. Někteří bratři začali přemýšlet, do kterého lepšího řádu by měli vstoupit. Dva již – a to právě nejvíce vynikající obdrželi od legáta kardinála Hugolina dovolení přestoupit k cisterciákům.

Oba předložili příslušné listiny Reginaldovi.

Ten svolává bratry do kapituly a předkládá jim celou věc. Pláč se ozval se všech stran. Ale neklid tím jen vzrostl. Reginald pozvedl oči k nebi a mluvil s Bohem ve svém srdci, plném důvěry. Zatím co Reginald mlčel a uvnitř duše se modlil, mluvil bratr Clarus s velkou mocí a kompetencí a utvrzoval bratry silnými argumenty.

Najednou vstoupil do Kapituly Roland z Cremony, rovněž filosofická celebrita jako Moneta rovněž z Cremony. Utekł ze světa v jakémisi duchovním opojení či zapálení Duchem Svatým a prosil o okamžité přijetí do řádu. Bez úvodu, dlouhých řečí a dlouhého vysvětlování.

Reginald byl podobně uchvácen Duchem Svatým. Sňal svůj vlastní škapulír a přioděl nového bratra. Spousta studentů a profesorů se nahrnula do kapituly. Celé město bylo na nohou. Vždyť to byla jedna z nejslavnějších veličin města a university. Kantoři zanotili *VENI CREATOR*, ale bratři pro si-

zy mohli stěží apívat. Zase se obnovila oddanost a láska bratří k řádu. Zmizelo pokušení neklidu. Zmínění dva bratři vrátili dispensační listiny a znovu slíbili věrnost řádu - -

Pochopíme nadšení a radost mistra Dominika, když po všech těchto úspěších i vítězných bojích bolonský konvent dosáhl takových úspěchů. Když přišel svatý Dominik do Bologny v roce 1219, vstoupili tři universitní profesori do řádu a čtvrtý složil slib, že co nejdříve vstoupí.

Vedle nich naplňoval klášter stále početnější zástup mladých zbožných a vzdělaných kleriků. To bylo vítané pole pro Dominikův apoštolát, vždyť zakladatel velmi rád působil mezi mladými. Ostatně Itálie - hlavně severní - potřebovala nových apoštolů. I zde byla žalostná úroveň kazatelství a o to bolestnější úspěchy katharů v jižní Francii.

Tak se stala Bologna podobným reservoárem jako Paříž, dodávajícím stále nové misionáře, kolik jich právě bylo potřeba.

S v a t ý D o m i n i k viděl Boží prst v přistupování tolika studentů a mistrů práv v době, kdy se právě utvářelo řádové zákonodárství. Dominik se proto nyní rozhodl zůstat v Bologni kromě nutných cest ke kurii anebo evangelizačních cest po sousedních diecézích. Stále se zabýval drahou mu myšlenkou jít za hranice křesťanství a zvěstovat Krista těm, kdež přebývají ve stínu.

D o m i n i k si nějak zvlášť a mimořádně zamiloval Bolognu. Možná že ještě více než Paříž. Věnoval se něžně a pečlivě výchově noviců a kleriků. Hlavně příkladem, který přehříval všechna jeho slova, jeho pokyny a rady.

Dával příklad velkorysé chudoby nejen osobní, nýbrž týkající se celého konventu, ba řádu. Odmítl dar jakéhosi Odorice v podobě pozemků, i když už byla podepsána biskupem darovací listina. Dominik jen dále pevně držel a vyzvedal ustanovení bratří z roku 1216: "Žádné statky ..."

Tehdy bratři v řečeném statutu připouštěli aspoň zaručený výnos statků, které ponechali dárci. Dnes jde Dominik ještě

dále. Přeje si, aby se bratři zřekli veškerého ostatního ještě majetku a žili pouze z almužny a to ještě velmi skromně. Prozatím je to jen rada.

D o m i n i k totiž postavil řád na základě výběrové demokracie. Všechno si měli bratři odhlasovat - pro nebo proti. Buď jednotlivé komunity nebo zástupci sešlí z celého řádu. - Teď to byla jen rada. Ale rada naléhavá. Bratři pochopili ducha Dominikova, myšlenku apoštolské chudoby kvůli apoštolské činnosti, myšlenku následování Krista, který vše opustil a věnoval se zcela a svobodně hlásání království Božího.

Bratři bolonští statečně vydrželi bídu v Mascarelle. Proč by se právě nyní neměl bolonský konvent pokusit žít životem prosící chudoby, když získali bratři tolik oblíbenosti a tolik přátel?

Hned za několik dní po svém příchodu do Bologne vstoupil Dominik ve styk s Dianou d'Andalo, která vymohla obratně bratřím prodej pozemků - viniček, které by mohly brzdit svobodný jejich rozvoj.

D o m i n i k ukazoval od začátku všechny schopnosti a vlastnosti pro správnou pastorační službu žen. Bral je vážně. I jejich duchovní život a snahu o dokonalost.

Také Diana našla u něho, co hledala. Přilnula k němu krásnou dceřinskou oddaností, otvírala mu své svědomí a mluvila s ním o věcech spásy své duše. Diana brzo skládá profes do rukou Dominikových. Bylo to prozatím zavázání k řeholnímu životu. Povstalo u toho vzrušení v celém městě a rozhořčení v celé rodině. Vždyť to byl jeden z nejstarších a nejváženějších rodů bolonských, bolonského patriciátu.

Patriciát se proto začíná zajímat o bratry: Zahrmují je péčí. Ale Dominik chce s bratři dále žít ze žebroty. Tím ale právě přitahují bohaté pro evangelizační dílo. Evangelizace se denně zintenzivňuje.

D o m i n i k se věnuje intenzivně především studentům - Nečeká, až za ním přijdou ke sv. Mikuláši, nýbrž jde za nimi do jejich rodin, kolejí i do bolonského ubytování. Mívá neo-

byčejnou odvahu jasně odhalit Boží volání.

Takovou rozkošnou scénu vypravuje bratr Štěpán.

"Když jsem studoval v Bologni, přišel tam mistr Dominik - Kázal studentům a já jsem se mu zpovídal. Zdálo se mi, že mě miloval. Když jsme jednou seděli v koleji u večeře, poslal ke mně dva bratry: bratr Dominik si vás žádá, abyste přišel k němu. Odpověděl jsem: přijdu po večeři. - Ne hned, přeje si mistr. Nechal jsem všeho a přišel k němu. Dominik řekl bratřím: Ukažte mu, jak se dělá venie v kazatelském rituálu. Když jsem ji učinil, oblékl mě šatem bratří kazatelů a přijal mé sliby ... Myslím, že to bylo vnuknutím nebo zjevením Božím ... "

D o m i n i k věren svým zásadám o apoštolské pohyblivosti rozptyluje i bratry bolonské. Posílá je kázat do Bergama. Povstane z toho druhý konvent v Itálii. Posílá rovněž bratry do Florencie, kde je už několik bratří i když bez konventu od listopadu 1219. Kolem velikonoce přibývají konventy v Miláně a Veroně. To vše z čerstvé mízy řádové přetéká z kypícího úlu bolonského. Rovněž posílá bratra Buonivisia do Piacenzy. Posílat někoho někam znamená u Dominika: Kázat a získávat nové síly pro apoštolské kázání.

Buonvisio byl ještě mlád, jak sám doznává, a neuměl kázat. Uváděl Dominikovi svou neschopnost, ale blahoslavený Otec mu řekl: "Jdi bezpečně, neboť Pán bude s tebou a vloží ti na rty slova, která budeš mít mluvit."

"Uposlechl jsem a šel jsem do Piacenzy, svého rodiště - a Bůh vylil tolik milostí na má kázání, že hned tři bratří tu vstoupili do řádu."

Takový byl duch pravých žáků Dominikových, že přišel s těmi novými členy do Bologne a odchází s Dominikem na deset měsíců. Tak odešel v poslušnosti od svého díla, jak k němu s malou nadějí, ale v plné poslušnosti přistoupil.

D o m i n i k posílá své s l o v a n s k é s y n y ČESLAVA a HYACINTA do slovanských krajů. První konvent na slovanském území byl ve Friesech v Korutanech, i když N. CH.

Scheeben, spisovatel výborného životopisu sv. Dominika, jej pokládá za první konvent na německém území.

Č e s l a v s H y a c i n t e m táhli Uhrami, Moravou, Čechami, Polskem, Ukrajinou. Jejich - hlavně Hyacintovy stopy mizejí někde na tatarském území.

Dva bratry ze Švédska posílá do Skandinávie, kde se stali kazatelé brzo národním řádem, hlavně ve Švédsku a Dánsku. D o m i n i k byl rozhodnut odejít do Říma, aby tam vybudoval konvent.

Zasahuje do osudů konventu pařížského. Pařížský konvent se skládal většinou z mladičkových studentů a studujících kněží. Ti se ještě nehodili na velkorysé kazatelské podniky. Také neměli potřebného vlivu. Proto posílá Reginalda z Bologně do Paříže, aby svou autoritou slova i vědy i mistrovského titulu zlomil odpor kleru, který se stále v Paříži udržoval proti "konkurenci" kazatelů hlavně totiž proti jejich oblíbenosti.

Podivuhodná je jasnozřivost v řízení záležitostí svého řádu. Bez váhání a kolísání posílá s vnitřní jistotou bratry na různá místa, která odpovídají schopnostem bratří i místním potřebám. Bylo zřejmé, že je veden Duchem Svatým a hlavně jeho darem rady.

Jak například rozptýlil bratry po celém světě, tak řád - co řád, apoštolské slovo a apoštolský život se rozšířil po celém světě.

D o m i n i k měl ještě jednu apoštolskou vlastnost, kterou vychovával u svých synů. Nepřilnul k osobám, které sebevíce miloval. Nedržel si je kolem sebe, nýbrž kde jich bylo třeba, tam je posílal. Nepřilnul k místu. Jeho nejmilejší místo bylo to, kam věděl, že si ho tam přeje mít Bůh a zájmy Církve.

Proto odchází z milovaného středu bratří milované Bologně. Odchází ke kurii do Říma v záležitosti řádu. Nese ho v srdci až do Říma se všemi jeho bratřími.

ŘÁD BOJUJE O TO, ABY NIC NEMĚL -

Malá skupinka řeholníků se zvolna pohybovala přes Apeniny. Dominik, Buonvisio z Piacenzy, Vilém z Montfortu a Frogien z Penny. Sestoupili do horské nížiny a ve Florencii se setkají s bratřími, které sem Dominik poslal z Bologne. Bratři neměli ještě ve Florencii konvent a tak se večer vraceli po apoštolských pracích do útulku pro chudé u bratří svatého Pankrácia. Dominik měl ještě radost z takové chudoby, která předstihla i jeho nejsmělejší ideální sny.

Otec se zastavil na několik dní u svých synů. Navštívil místní autority, jak měl vždycky ve zvyku, změřil úlohy, které se tu bratřím nabízely a hned v přítomnosti Boží činil nutné a nejbližší dispozice. Rozdělil práce, rozdělil lidi a dal pokyny, jak si dále počínat, neboť tu zjistil neochvějnou dobrou vůli svých synů.

Sám se pak věnoval horlivě nejružnější pastorační práci ve městě. Přijal do řádu mnoho nových členů. Jeho pastorační práce se též vztahovala i na nešťastné veřejné hříšnice. Jednu takovou obrátil. Stala se sestrou Benediktou jako jedna z prvních dcer Dominikových v nově vybudovaném klášteře sester, který Dominik vybudoval ještě dříve než konvent svých bratří.

Bratři jako muži mohli spíše působit v nějakém provisoriu a žít z nějakého provisoria. Svatý Dominik již do smrti nepřestal se starat o tuto sestru tím dražší, čím byla nešťastnější. Kdykoliv procházel Florencií, nechtěl byl jakkoliv zatížen pracemi a starostmi, vždycky si pro ni našel čas a řešil s ní problémy, její duši vracel duchovní klid.

Po několikadenní zastávce ve Florencii pospíchá Dominik dále do Říma. Před 11. listopadem jest již u římské kurie. Zastihl ji ve Viterbu, kam se musil Honorius III. uchýlit, když se mu nezdálo být jisto a bezpečně v Římě pro neklid působený lidovým hnutím. Sem došel i kardinál Hugolin, když

skončil své poslání papežského legáta. Dominik neztrácí čas a žádá ihned o audienci. Po tak hojné setbě nových domů obdržel opravdu zlatý déšť listů, který měl vyvést ze země zaseté zrno.

Dominik referuje papeži o svých visitačně-apoštolských cestách. Mluvil o nadšení mladých studentů, kněží i profesorů, se kterými přijali apoštolskou chudobu pro Krista. Když odešel, měl jen dva konventy - jeden mužský a druhý ženský v Prouille. Nyní se vrací s osmi konventy, vybudovanými v dokonalé chudobě a osídlenými horlivě pracujícími apoštolskými kazateli apoštolského života. Referuje Svatému Otci, jaké nadšené hnutí vyvolalo apoštolské kazatelství v apoštolské chudobě, které dovolil, schválil a doporučoval. Bylo vyvoláno živé a již nikdy nezadržitelné hnutí, živelné hnutí zájmu a nadšení pro evangelisaci nejen bloudících, nýbrž i nevěřících i věrných křesťanů kázání apoštolským způsobem. -

S v a t ý D o m i n i k předkládal SVATÉ STOLICI dvě naléhavé věci a dva naléhavé požadavky: Prvním bylo, aby svatá Stolica našla a uplatnila prostředky k odstranění ne - vraživosti až nepřátelské se strany světského kleru, který stále působil na mnohých místech těžkosti apoštolské kazatelské činnosti bratří.

Bratří přece odpovídali svou činností a zvláštním svým způsobem této činnosti nejen potřebám věřících i nevěřících, ale i požadavkům svaté Stolicy stran solidního, doktrinálního kázání věřícím. Biskupové, kteří nejdříve měli plnit tuto úlohu, ji nekonali, nýbrž kázali jen v universitách - universitních městech latinsky studentům a ubohý lid byl opuštěn, protože to, co podávali venkovští plebáni a kněží menších měst lidu věřícímu, nemohlo stačit lidu, který pak snadno přijímal horlivé kazatele kacířství, kteří se k němu zcela o bětavě skláněli.

Proto nesmí být zdržována nebo dokonce znemožňována činnost apoštolských kazatelů vůlí a libovůlí kleru. Činnost kazatelů nesmí jim být ponechána na vůli. Pařížský příklad byl typický v tomto ohledu. Pro nějaké "právo", příjmy z po-

kladniček a z potřebného nesmějí přece být věřící zbavováni možnosti pravidelného lámání solidního chleba SLOVA BOŽÍHO, které bylo oficiálně schváleno a tolikrát doporučováno a - poštolskou Stolicí.

Bylo proto na představených, aby donutili diecesní klerus přijmout bratry a ponechat jim svobodu v jejich apoštolátě, ba volat je naproti tomu k přísluze Božím slovem a podporovat je i hmotně pro tuto činnost.

Druhý požadavek se týkal konečného schválení - nejvlastnějšího kazatelského řádu, totiž apoštolského života: chudoby,
doktrinnálního kázání,
rozptýlení po celém světě.

Zakladatel kazatelů

mohl po dlouholeté zkušenosti s plnou odpovědností prohlásit svaté STOLICI, že právě tento apoštolský způsob kazatelského života tolik zapůsobil na mladé studenty i klerus, že se opravdu hrnuli do řádu strhující za sebou i slavné mistry universitní. Mladé lidi získala právě vyhlídka na úmornou práci v krajní chudobě ve stopách Spasitelových a apoštolů.

Bylo tedy věru na čase, aby apoštolská a ne pouze kolektivní chudoba monastická či kanovnícká byla pojata do řehole kazatelů přijetím chudoby prosící a ne zabezpečené.

Rovněž aby toto apoštolské kázání bylo svěřeno nejen jednotlivým lidem, nýbrž celému řádovému tělesu.

Ovšem obojí bylo silně zkompromitováno kacíři - jak krajní chudoba, tak komunita pověřená kázáním, kteří stále požadovali "svobodné hlásání slova Božího a absolutní chudoby od všech."

Bylo tedy třeba, aby papež sám schválil a vtělil do řádové konstrukce obojí a tak přenesl kazatelský řád před kánony IV. lateránského koncilu.

Dominik mluvil jasně, otevřeně, ale naléhavě. Po-
depřel ho svou autoritou kardinál Hugolin, který měl stejné zkušenosti: přátelské, ba vřelé styky s Františkem a Klárou

ho přesvědčily definitivně o tom, co již dávno tušil na svých misijních apoštolských cestách. Byl přesvědčen, že pro obrodu katolického kazatelství je nutné dovolit DOMINIKOVÍ uskutečnit ve svém řádě, co již vyzkoušel v osobní apoštolské činnosti.

O tom byl ostatně už Honorius sám přesvědčen. Když čteme v chronologickém pořádku jeho listy vydané ve prospěch řádu, poznáme, jak stále stoupají jeho city pro kazatelský řád.

Druhá bula po první čistě formální vyzvedá kazatelský řád slavnými slovy "nepřemožitelní zápasníci Kristovi". Věty "užiteční přísluže" a "domníváme se ..." ustupují slovům takovým: "více než nutná přísluha". - Řád je v očích papežových vzbuzen Pánem samým, "aby se čelilo přetékající nepravosti a ochlazení lásky mnohých." Řád je mu "vyvolen ku prospěchu obecné Církve".

V dalších bulách je řád doporučen "vřele" a "s upřímnou láskou". Papež objímá celý řád v náručí upřímné lásky "vřelou láskou". Tyto vřelé formule vedle Honoriovy osobní lásky vysvětluje ještě skutečnost, že se Dominik přátelsky a důvěrně seznámil s vysokým funkcionářem papežské kanceláře Vilémem z Piemontu, pozdějším biskupem v Modeně a kardinálem.

Vilém, ačkoliv kartuzián, byl tak získán chováním a dílem Dominikovým, že prosil, aby ho přijal do své duchovní rodiny, to jest k účasti a podílu na všech zásluhách celého řádu. Otec podobně přilnul k tomuto dokonalému řeholníkovi, který těžce nesl, že byl vytržen ze své kartouzky, že mu svěřovali všechny důležité řádové záležitosti.

V prosinci 1219 se stal Vilém vicekancléřem papežské kanceláře. Skládá, kontroluje všechny spisy svaté Stolicе. Vilém nebyl hnidopichem, vysušeným byrokratem. Jeho umění právě jako člověka duchovního záleželo v tom, že ve formulích vystihoval papežovy city a názory.

Všechna tři přátelství - papeže Honoria, kardinála Hugo - lina a vicekancléře Viléma způsobila bohatou spršku papežských doporučujících listů. Prototyp byl vydán roku 1218.

Vicekancléř Vilém se měl nyní postarat a postaral se věru rád o rozmnožení těchto listů.

B u l a z r o k u 1 2 1 8

popisuje nejprve řád sám, jeho službu, totiž kazatelskou službu doktrinálního kázání. Touto službou je pověřen celý řád, který ve jménu tohoto oficiálního pověření ne biskupů - nýbrž přímo apoštolského Stolce, posílá kázat bratry do všech končin světa. Líčí potom řeholní život kazatelského řádu, především jeho apoštolskou chudobu, která se stává zároveň vyplněním Kristova přání, jako silnou pomocí k získání důvěry věřících, bloudících i nevěřících.

Apoštolský list ukládá všem prelátům, aby se chovali k bratřím jako ke kněžím, které doporučí sama svatá Stoli - ce. Mají bratry povzbuzovat v jejich činnosti, mají vydatně užívat jejich kazatelských služeb a pomáhat jim v jejich čas ných potřebách, aby se mohli nerušeně věnovat své apoštolské práci.

Jedna kopie došla do jižní Francie, do Montpellieru. Tu byl založen roku 1220 konvent po nezdařeném pokusu v Narbonne. Montpellier se stal třetím řádovým středem. Město mělo slavnou lékařskou fakultu. Ale i ostatní fakulty byly živé a volání apoštolského kazatelství tu našlo mezi studenty dobrý ohlas.

Tak se stal Montpellier silným opěrným bodem ortodoxie pro jižní Francii. Dávno umlčel hlomoz křížáckých zbraní a křížáky s mečem železným vystřídali křížáci s mečem duchov - ním, slova Ježíšova: Opravdu, toto získávalo: Praedicatio Je - su Christi ... Kázání Ježíše Krista. Dominik ostatně sám přivedl bratry až sem. Bula jim urovnávala cestu.

ROK 1219 je mezníkem v dějinách kazatelského řádu. D o m i n i k a b u l a p a p e ž s k á , kterou obdr - žel, ukončila tři roky hledání, dotazování a zkušeností. Jak mile obdržel bulu dovolující uskutečnit druhý bod apoštol - ského kazatelství, totiž osvobození se od veškerého majetku, chudoby nejen osobní nýbrž i kolektivní, chudoby prosící den ode dne o příspěvek k udržování života a nejnutnějších věcí

k životu. S bulou dovolující žebrající chudobu obdržel řád též nový způsob doporučení. Obratný Vilém postavil hned tři různé nové formule.

Před tím bulou z 11. listopadu posílá papež ještě z Viterba doporučení o kazatelské činnosti řádu. V jasných narážkách na kánony koncilu lateránského Dominik chápe jeho smysl a pochopení pro potřeby Církve - pro její potřebu apoštolského ^{ho} tělesa, oficielně nejen uznaného, nýbrž doporučeného a pověřeného. ++ apoštolského kazatelského tělesa, ...

Papež podává biskupům "nenahraditelnou pomoc bratří kazatelů, kteří jedině mohou pomoci biskupům splnit povinnosti vyplývající z kánonů."

Papež mobilisuje vše ve prospěch bratří právě pomoc všech: i kánony, jež jen zdánlivě odporují jejich schválení. Přistupuje k tomu klausule, která má chránit apoštolskou prosíci chudobu bratří kazatelů před podezřením prelátů. Klausule dosvědčuje, že "bratří opravdu nestojí o majetek, že jsou skutečně nezištní."

D o m i n i k se s papežem pojistili, kdyby se v některém bratru kazateli ozvala lakota a chtivost peněz:

"Kdyby se stalo, že by některý bratr kazatel žádal peníze za přísluhu slova, má ho biskup dát na místě hned zatknout."

S v a t ý D o m i n i k si vážil této buly a prosil o rozeslání více jejích opisů. Bula šťastně a definitivně sloučila řád kazatelský s kánony IV. koncilu lateránského, jež se zdály být nepřekročitelnou překážkou existenci i potvrzení kazatelského řádu.

Bula staví celou věc do jiného světla. Kazatelský řád nejen že neodporuje lateránskému sněmu a jeho kánonům, nýbrž pomáhá je teprve dokonale uskutečnit. Bula stanoví jako obecný cíl řádu obecnou evangelisaci celého světa, duchovní sycení lidí a jejich mravní zformování bez omezení míst a osob.

11. listopadu obdržel Dominik první exempláře této buly, která se rozešla opravdu do celého světa a došla až do Skandinávie, rozhodně až do Švédska.

13. prosince obdržel Dominik jinou bulu, která je pouhým naléhavým doporučováním, už ve všech bodech a směrech schváleného řádu. Bulu je koncipována na motiv:

Ř Á D K A Z A T E L S K Ý

JE ZÁSAHEM BOŽÍ PROZŘETELNOSTI PROTI PANÁM A NEPŘÁTELM CÍR.

"Pán vida, jak se rozmohla nepravost a jak ochladla láska lidí, vzbudil, jsme přesvědčeni, řád bratří kazatelů, jenž nehledaje svého prospěchu, nýbrž užitku Kristova, oddali se hlásání slova Božího, aby zapudili kacířství a vykořenili ji nou smrtelnou nákazu, totiž opovržení dobrovolnou chudobou."

Této buly Dominik mnoho neužíval a příliš ji nezdůrazňoval, protože podtrhuje pouze jeden aspekt kazatelského apoštolátu, totiž potírání bludy a ne druhý, dnes již v poznání Dominikově a v jeho plánech ještě důležitější, totiž pozitivní, důkladné, hluboké doktrinální poučování lidu věřícího.

Zdůraznění této druhé stránky bylo důležité právě v daný okamžik, protože se v této době chystalo zřízení INKVISICE a kazatelský řád měl převzít v ní vynikající roli.

Ř Á D Z A P O U Š T Í K O Ř E N Y V E S V Ě T Ě

Hugolin, ŘEHOR IX., uložil Dominikovi další úlohu, která je slavným dědictvím po sněmu, totiž péči o sestry přivtělené jako prosící rty a milující srdce k apoštolským nohám bratří. Dominik zařídil své dílo tak, aby slova bratří procházela rty sester - žhavými modlitbami zapáleným ohnivým srdcem jejich lásky k UKŘÍŽOVANÉMU a k nesmrtelným duším, které vykoupil.

Již Inocenc se chystal svěřit Dominikovi založení v Římě vzorného ženského kláštera, v němž by se shromáždily paní z města, toužící po dokonalém řeholním životě v dokonalém klášteře a kde by bylo možno soustředit řeholnice ze západ -

lých a fyzicky i duchovně rozpadlých klášterů.

Když smrt zabránila Inocencovi v tomto díle, Honorius přijal za svůj úmysl svého předchůdce. Honorius měl k tomu vyhlédnutý klášter řeholních kanovníků v Semprinhamu, kteří do dávali spirituály ženským klášterům po celém světě. Papež je znovu a znovu volá do Říma a pak už jim hrozí, že jim odejme jejich určení pro klášter u svatého Sixta.

Papež ale čekal a čekal, ale kanovníkům se jaksi již do toho příliš nechtělo. Spirituály být ano, ale reformovat, přetvářet a budovat z různých trosk nový ženský klášter, k tomu necítili příliš chuti ani odvahy. Kanovníci angličtí nebyli s to poslat do Říma ani 4 papežem požadované členy. -

Honorius si nakonec povzdychl, splnil svou hrozbu a odňal jim určení pro sv. Sixta. Obrátil se na Dominika, který již vybudoval několik vzorných ženských klášterů v Provence, Madridě, Florencii.

Kostel byl příliš blízko bažinám, které povstaly zaplavením způsobeným prasklými vodovody, které přiváděly vodu z albánských hor do Říma. Kostel sv. Sixta stojí proti troskám lázní Caracallových. Byl vzdálen od středu města a příliš vydán zálsku banditů z římské Campagne a městských zlodějů. Ke všemu ještě se octnul San Sixto jako všechny staré římské stavby hluboko pod úrovní ulice.

Papežští architekti ale upravili kostel. Nad střední loď postavili novou zvýšenou část, která byla asi polovičkou kostela dosavadního. Proto se hodil kostelík neobyčejně pro chor sester. Papežským nákladem byl vystavěn vedle kostela klášter. Z kostela zůstalo málo. Byl přestavěn v 18. století. Konvent byl zcela zničen. Roku 1855 byl kostel velmi inteligentně restaurován.

Kardinál Lilleský Liénart, jehož byl San Sixto kardinálským titulem, dal kostel restaurovat podle nových moderních restauračních metod. Tak se objevily určité partie z 13. století i část absidy s freskami, hlavně pak kapitulní sín s římskými sloupy po obou stranách brány.

Bratři přišli teprve nedávno do Říma a byli stále přijímáni s nedůvěrou. Lidé neznali jejich poslání. Tolik se lišili od všech dosud jim známých řeholníků, že se stali laciným středem klepů a pomluv.

Zaujetí lidu vyvrcholilo stavebním neštěstím. Kostel byl vybudován na podzemních kostrách a sklepech. Pojednou tyto nebezpečné základy neudržely lešení a nové nástavby. Lešení se zhroutilo a pohřbilo architekta. Bratři jsou zarmouceni smrtí dobrého pracovníka, ale bojí se také pověřivé zlomyšlnosti lidiček, kteří budou vykládat o Božím prstu, o Božím trestu atd.

Ale Bůh neopouští **D o m i n i k a**. Dopustil neštěstí, aby lhostejnost a nepřátelství se změnilo v úžas nad Boží pravici, která provází nové příchozí do Říma. Ve spojitosti se San Sixto vykonal Dominik hned druhý zázrak. Kazatelé získali jako jednoho z prvních čistokrevného Římana **JAKUBA de MELLE**. Byl velmi známý ve městě a to posloužilo hodně bratřím v počátcích, kdy byli bez pomoci, bez přátel. Stal se prokurátorem právě pro svoje známosti v Římě. Náhle těžce onemocněl a všechno bez něho vázlo. Proto se celá komunita za něho vroucně modlila. Nikdy se žádný prokurátor netěšil takové péči a pozornosti.

Pojednou zasahuje svatý **D o m i n i k**. Velitelským gestem vykazuje všechny z cely umírajícího a opakuje gesto Elišeovo. Naléhá celým tělem na tělo bratra Jakuba, až zadržel odcházející dech jeho bratra, který již již odcházel.

D o m i n i k zavedl hned plnost apoštolského života do kláštera, který s kostelem postavil papež. Bratři se zatím živili žebrotou. V novém klášteře se přísně střídá slavná liturgie s apoštolským působením. Svatý Dominik k tomu přidává přednášky a kázání k sestrám, výchovu sester, které shromáždil prozatímně v San Sixto vedle bratří.

Kazatelé zapustili zatím pevné kořeny v Římě, v římském prostředí svým asketickým životem, apoštolskou chudobou a apoštolskou horlivostí o spásu duší.

Teď měl a chtěl vybudovat dle přání papežova vzorný konvent sester. Kolem San Sixto i jinde v Římě je řada klášterů i roztroušených zbožných klášteríků. Dominik je shromažďuje prozatím aspoň svou výchovou. Chce je ale brzo shromáždit i v klášteře. Proto píše do Prouille, aby mu konvent poslal několik sester, které by vyučily sestry nového řeholního domu v Římě dokonalému řeholnímu životu.

Mezitím si jde Dominik do Viterba k papežskému dvoru pro další instrukce stran dobudování a formování nového ženského kláštera v Římě. Ale zdraví svatého Dominika je už silně otřeseno. Trpí úplavicí a vysokými horečkami. Byl věru vyčerpán jak asketickým životem, tak stráven apoštolskou neúnavnou horlivou činností. Už dříve ho přepadávaly často prudké horečky, ale ty překonával mladistvou a pak mužnou silou - ale dvanáct let věčných cest strádání, trápení, vyčerpávající práce, život v ustavičném nebezpečí, přebídná strava.

Často se spokojoval chlebem, jaký se dával žebrákům. Spával v přeplněných, zavšivených, špinavých hospicích, opovrženy jako žebrák, chudý poutník, putující kazatel. Už dávno si křesťané totiž odvykli vidět v chudém putujícím kazateli putující apoštol, v chudém křesťanu chudého Krista, v poutníkovi putujícího Krista -

Místo odpočinku trávil po vzoru svého Mistra na modlitbách v kajícnostech, strašných pro uši dnešního člověka, kterými zavlažoval sémě svého slova a vyprošoval Boží slitování pro své posluchače.

Když přijde konečně do konventu, kde je všude vřdycky doma, nevyhledává odpočinku, nýbrž svolává bratry, poučuje je, svolává studenty, poučuje, těší, vychovává a učí praxi apoštolského kazatelského života.

novice a řádové studenty, poučuje ...

Tak se stane, že usne vyčerpáním při jídle, někdy i v kostele na dlouhých adoracích a v hlubokých kontemplacích. Tehdy složí hlavu na stupně oltáře - Nemohl se odloučit od svého Ježíše. Tak ho správně maloval Fra Angelico v tajupl -

ném zadumání pod křížem, před OBĚTÍ JEŽÍŠE, který tu s námi je obětovaný jednou na kříži a podáváný v OBĚT denně. Ráno začíná znovu kázání, zpovídání, vedení duší. Komunita dělá podobně. Sejde se až večer a Dominik si ještě najde čas, aby se jí věnoval.

Už tuto nadlidskou - dnešní člověk zase by řekl: nelidskou činnost - zachovává s největší přesností a udržuje tak kázen bratří kazatelů.

Druhé dispensuje velmi shovívavě a moudře, sebe nikdy - - Ani za úplavických krizí neustává ve svých postech. Kdepak ještě nějaká "dieta", třebaže i ve středověku ji znali. Ve zdraví i v nemoci zachovává všechny posty předepsané. Když je nemocen, zachovává tuto dietu: dietní kořínky a zeleninu.

Ani v těžkých nemocech nejedl a nepil slušně, byl špatně opatrován a špatné bylo jeho lože. V žádném konventě neměl své cely a neměl svého lože. Jeho ložem byly stupně oltářní.

Nikdo a tedy ani D o m i n i k nemohl dlouho obstát ve zdraví. Krize sledují za sebou stále v kratších intervalech. Ale jsou tím též stále vážnější.

B o l e s t i , u t r p e n í
a o b ě t o v a n é z d r a v í je položeno jako základní kámen, jako tmel stavby řádu kazatelského. Na to by nikdy neměly zapomenout jeho děti. Ani synové ani dcery.

D o m i n i k zase povstává k nové práci.
V bule ze 17. února obdržel nový titul:
P r i o r O r d i n u s P r a e d i c a t o r u m .
D o m i n i k se tím stává představeným všech bratří kazatelů, představeným všech jednotlivých jejich domů. Tak se zvol na organizoval řád i po své stránce hierarchické. Materiálně tvoří řád počet jeho bratří. Uvnitř vládne klasická organizace mnichů a kanovníků. Řád se řídí reholí svatého Augustina, zakládající bulou "privilegia."

Zvyky bratří kazatelů vytvořily solidní celek předpisů řádového života bratří. Ale ještě žádný zákon nestanovil vrcholnou organizaci řádu, hlavu řádu, v daném případě vztah

celého řádu k **Z A K L A D A T E L I** a faktické hlavě řádu a řádu k **J E H O O T C I**.

Velké dosavadní řády měly také řadu konventů jako kazatelé. Mnišské a kanovnické řády byly spojeny v jakési volné konfederaci, která svolávala ročně své členy ke konferenci nebo ke kapitule, která upravovala zákony a ustanoveními řeholní život jednotlivých domů.

Kazatelské konventy nebudou tvořit takovou volnou federaci. Také se nespokojí s titulem primatiálního opata a ústředního, základního opatství. Řád nebude tvořit jen souhrn konventů, nebude mít opata, který by byl pouze reprezentantem řádu, volné federace domů.

D o m i n i k má titul převora, ale není převorem žádného konventu. Pouto, které pojilo Dominika s bratřími, je zcela jiného rázu. Dominik měl osobní pouto s každým bratrem a naopak. Každý převor přijímající nové členy, profes nových členů, je v tom ohledu jen zástupcem Dominikovým. Kláštery bratří kazatelů nejsou volnou federací domů, nejsou spojeny jen jednou řeholí a jedním duchem, nýbrž jsou pevně spojeny v osobě **D o m i n i k o v ě**, v jeho autoritě.

Bula ze 17. února 1220 jmenuje Dominika převorem celého řádu, ne jednoho domu ani ne jedné oblasti; schvaluje, stanoví toto nové zřízení. Dosavadní organizace a zřízení mnichů a kanovníků je tu tím překonána a změněna. Mizí tu opat s absolutní mocí i primatiální opět s pouhou reprezentativní mocí.

D o m i n i k o v a společnost není společností bratří přivtělených k jednomu opatství a řízených absolutně vrchní hlavou tohoto opatství - opatem.

Bratří kazatelé se sešli ve společnost pohybujících se, putujících kazatelů posílaných do všech končin křesťanstva i pohanstva.

D o m i n i k zachovává sice legislativní moc kapitul. Ale je to zákonodárství ne volné federace, nýbrž zástupců řádu s rovným hierarchickým vrcholem a středem, teď **DOMINIKEM**. Hlava řádu řídí řád stále, v každém okamžiku a v každé pří -

ležitosti a potřebě. Nečeká teprve na kapitolu. Už papežské misie proti katarům měly vrchní hlavu - papežského legáta.- Tím spíše bylo jasné Dominikovi, že i jeho interdiocesní společnost musila mít tutéž organizaci.

D o m i n i k se rozhodl, že budou kodifikovány stanovy společnosti kazatelské. Dominikovi byla už zcela jasná struktura jeho řádu. Bude mít dva opěrné pilíře, dvě osy:

- a) rozhodující řídící autoritu hlavy řádu - a
- b) kolektivní zákonodárství.

Tyto dvě osy se uskutečňují v celé organizaci řádu. Projevují se v každém konventě převorem a konventní radou,

v provincii je provinciální převor,
provinciální rada a
provinciální kapitula,

v celém řádě: generál a kapitula.

Bylo by jistě jednodušší, kdyby byl Dominik sepsal stanovy a nechal si je schválit, potvrdit Svatou Stolicí a pak je uložil skrze slib poslušnosti složený přímo nebo nepřímo jemu - všem bratřím.

Ale D o m i n i k nikdy takto nejednal.

Nikdy nebyl autoritářem.

Distancoval se od feudalismu, již opuštěném statkářského principu. Nyní též feudální absolutistické autority. Chtěl předložit celému řádu stanovy, které měly zavazovat všechny bratry celého řádu.

J e h l a v o u .

Je si toho vědom, ale chce být autoritou otcovskou. Ví, k jakým těžkostem chce zavázat bratry. Proto si přeje, aby se pro ně bratři rozhodli sami. Nevěří slepě svému rozumu ani jenom svým, třeba sebebohatějším zkušenostem. Chce použít moudrosti a zkušenosti i názorů druhých. Nebudoval řád sám. Neuložil mu tedy také sám jeho organizaci, strukturu a způsob života.

Tak píše koncem února 1220 svým konventům v Provincii, ve Francii, Itálii i Španělsku, i bratřím ještě rozptýleným. Žádá je, aby jmenovali své zástupce a poslali je do Bologne,

kam svolal první generální kapitulu řádovou na 17. květen 1220, na první ústavodárnou kapitolu.

Dokončil rozeslání svolávacích listů, když ho ranila truchlivá zpráva:

V Paříži zemřel b r a t r R e g i n a l d .
Dominik ho tam poslal právě pro tamější svízelné postavení kazatelů. Dominik miloval vroucně a něžně i když mužně. Zpráva o úmrtí Reginaldově ho proto velmi bolestně zranila. Nejvíce ho mučila v jeho bolesti myšlenka, zda ho nakonec ne zničil sám, když s ním jednal tak, jako jednal se sebou.

R E G I N A L D zemřel ne klidně, nýbrž přímo radostiplně. Umíral chud uprostřed apoštolských bratří. Když přinesli svaté oleje a Velebnou Svátost, prohlásil, že Panna Maria mu již podala posilující útěchu. Proto tím vroucněji přijal svého Ježíše jako záruku bezpečnosti a opravdového vítězství nad záludným nepřitelem spasení.

Ostrým kamenem ho zranila kamenná tvrdost kanovníků, kteří nedovolili pochovat Reginalda mezi bratřími. Aspoň že dobří pařížští benediktini od N. D. des Champs ho láskyplně přijali jako za živa.

Kardinál Hugolin i papež byli hluboce zarmoucení jak smrtí Reginaldovou, kterého si tak vážili, tak jednáním pařížské katedrální kapituly. Papež poděkoval převoru a konventu benediktinskému - "abyste všichni znali příchýlnost, kterou chováme k těmto bratřím (kazatelům) ... , přikazujeme vám všem z úcty k apoštolskému stolci a naší osobě, abyste pokračovali v prokazování vašich dobrodiní, jak jste začali." Byl to nepřímý políček hamižné kapitule N. D.

S v a t ý D o m i n i k si vyprosil podobnou bulu pro Sorbonu. Obdržel ji se záplavou doporučujících listů na nejrozličnější místa i lidi. Obsah těchto bul se stejnou formulací je pevné přesvědčení Svaté Stolice o nutnosti a Prozřetel - nostním objevením se bratří kazatelů, že hýří podobnými doporučujícími listy. Tyto listy doporučují řád a děkují za veškerou přízeň, se kterou se nový řád přijímá po celém světě,

kromě kanovníků notre-damské kapituly.

Církev už se nedívá s nedůvěrou, jak ze začátku na nové a poštolské kazatele. Právě pro tuto chudobu a kazatelskou obětavou horlivost je Církev na ně hrdá a s nimi počítá.

V březnu se otevřely řádu nové možnosti. Byla obnovena universita v Palencii. Hned se tu nabízela naléhavá možnost a potřeba zároveň vybudovat v novém universitním městě konvent bratří kazatelů. Tak se usadili bratři i ve Španělsku. Dominik se vrátil jakousi oklikou do vlasti -

Usídlil se ve středu Kastilie. Papež opět podepřel toto budování kopií buly "Dielecti filii".

D o m i n i k jednou ve Španělsku chtěl se usadit také v druhé části Španělsá - v Aragonii. Arcibiskup Taragonský poznal sám, že potřebuje ve své diecézi bratry kazatele, protože katharové z Albi počali pronikat do jeho diecéze. Dominik získal pro arcibiskupa bulu, upravenou pro Taragonský případ. Dominik ji svěřil několika bratrům cestujícím z Bologne do nového budování v Aragonii. Ale arcibiskup najednou zrozpačitěl a projevil svou nedůvěru ke všem cestujícím chudým kazatelům. Tak bylo uskutečněno uvedení bratří do Aragonska na jiném místě.

S v a t ý D o m i n i k tak okouznil příslušníky různých řeholí i diecézí, že se mu sami nabízejí ke spolupráci v apoštolském kazatelství. Ale svatý Dominik je jemně taktní jako velkorysý. Nechce pytláčit v jiných řádech, přebírat starým řádům jejich členy. Jenom stačí, když pochopí jeho myšlenku a budou spolupracovat v apoštolské činnosti.

Tak máme v rukou zvláštní dokument. Papež posílá 12. květ na překvapující listy řadě různých řeholníků ve Vallombrosy u Florencie, od sv. Viktora z Bologne a čtyřem jiným opatstvím jižní Italie, že Dominik mu předložil návrh, že by kazatelské schopnosti těchto bratří vydaly bohaté ovoce, kdyby členové těchto skupin svolili podříditi se jeho vedení. Proto jim papež přikazuje, aby dostihli Dominika a dali se pod jeho vedení. Každý z nich může podržet jak své roucho, tak

svou původní řádovou příslušnost.

V té samé době vábí Dominika misie mezi pohany, hlavně na severu ve Skandinávii a na Balkáně za hranicemi maďarskými. Už od roku 1205 myslí Dominik na misie severské. Mluví o nich s kardinálem Hugolinem i s Vilémem z Montfortu a s Vilémem Piemontským z papežské kanceláře.

Vilém Piemontský se stává papežským legátem pro Skandinávii a vyšel na čerstvý apoštolský vzduch z ovzduší papírů, pergamenů, inkoustu a prachu. V letech 1219 – 20 se Dominik setkal na papežském dvoře ve Viterbu se švédským prelátem, který intervenoval v Římě v nějaké politické záležitosti. Dohodli se ihned na misi do Švédska u pohanských Finů a Lapců.

D o m i n i k si ho dovedl do Bologne, kde mu dal k dispozici dva švédské bratry. Bratři se usadili v Sigtuna v sídle biskupa Upsalského. Byl tam založen konvent P. Marie, je muž věnoval Honorius papežský doporučující list k arcibiskupu Upsalskému. List nebyl nic platný. Bratři narazili na jeho tvrdý odpor. Proto přijali roku 1221 jiný konvent v Lund. Kazatelé zakotvili ve Švédsku a Norsku a stali se brzo národním řádem, jak to krásně líčí Undsetová v knize "Olaf Amundsen".

Široké apoštolské srdce přitahovala ještě jiná pohanská skupina, zvaná tehdy Kumáni. Byly to mongolsko-tatarské kmeny, řádící a valící se mezi Altajem a Dunajem, pustošící ohněm a mečem všechno kolem. Katastrofa křesťanského vojska u Adrienopole (Dinopol) rozvrátila roku 1205 východní latinské imperium. Tehdy se před nimi otrásl křesťanstvo strachem a hrůzou. "Kumáni" hnali před sebou bulhary a Valachy spojené společným osudem a útočili na hranice Maďarska.

Uherský král Ondřej II. volá proti nim na pomoc německé rytíře, Církev sama k nim posílá misionáře. Ačkoliv se jednalo o zavilé a ukrutné pohany, přece začali misionáři s jejich evangelizací. Roku 1217 se již mluví o "kumánském" biskupu. – D o m i n i k zatoužil po evangelizaci těchto seřepých barbarů a po možnosti mučednické koruny. Jeho úmysl

byl tak vážný, že si nechal růst plnovous jako pravý orientální misionář. Ale papež nedovolil Dominikovi uskutečnit jeho touhu. Musil ke kumánům poslat své bratry. Bylo to asi roku 1220 a sice z bologneského ohniska, z něhož vycházelo pronikání kazatelského řádu do střední Evropy. Dominik řídil toto pronikání řádu.

Již na kapitule v Bologni jsou zástupci dvou konventů v Uhrách, které mají za úkol jak šíření řádu do střední a východní Evropy, tak i evangelizaci střední Evropy. Konvent ve Friesách je první na slovanské půdě. To mluví Vicaire dnešními kategoriemi, když praví, že roku 1219 došly papežské doporučující buly do Germanie, to jest do Friesachu.

PRVNÍ ŘÁDOVÁ KAPITULA

Generální kapitula Dominikova a kazatelského řádu nebyla novinkou v Církvi. Již sto let se scházejí opati cisterciáckí z Citeaux ke konferencím řízeným slavnou Charta caritatis. Lateránský koncil vyzvedl tuto církevní Chartu jako vzor pro všechny řeholníky.

Kapitula cisterciácká se skládá z opatů – a ročně revidovala a doplňovala řádové zákonodárství. Ovšem opati byli svrchovanými pány ve svých opatstvích a tak byla pravomoc těchto kapitul, podobně jako premonstrátských velmi omezena.

Svatý Dominik měl své zcela nové, odlišné pojetí řeholní společnosti, její struktury, organizace i hierarchie. Rozloučil se s feudalistickými principy v řeholním životě. Klášter jeho nebylo opatství uzavřené jako celek pro sebe, pod jednou svrchovanou hlavou, celek žijící jako feudální rod z nemovitého majetku spravovaného nevolníky, kteří by nemovitosti obdělávali. Mniši či kanovníci žili ze statků, dnes řekneme přesně z práce poddaných a dům i opat se

staral o jejich náboženské a bezpečnostní potřeby. Opat vládl nad všemi členy opatství jako feudální pán nad celým rodem i nad všemi poddanými, kteří byli poddanými ovšem nejenom osobně jeho, nýbrž celého rodu, pro který pracovali.

Kapitula kazatelů byla složena naproti tomu ze živých místních představených volených živými stále se měnícími členy konventu. I tito představení si byli rovni, ale představovali moc nad jedním domem a bratřími právě v něm žijícími. Žádný kazatelský dům netvořil uzavřený celek, který by se doplňoval jen několika přírůstky, nýbrž stále přijímal i odesílal nové členy.

Opat byl představeným nad pevně s opatstvím spjatými, takřka nepohnutelnými členy: opatství a souhrn profesorů připoutaných k opatství slibem a zákonem místní nepohnutelnosti to byl rod, nad nímž feudálně vládl hierarcha - o p a t .

Shromáždění představených kazatelů právě ve funkci, sobě rovných ale s autoritou omezenou časově i přechodností jejich poddaných tvořilo jako celek opravdu svrchovanou autoritu.

P R V Á K A P I T U L A K A Z A T E L Ů

měla ne pouze regulovat, korigovat dosavadní zvyky řádové, nebo vykládat a uplatňovat řeholi v nových podmínkách a okolnostech, nýbrž měla dát řádu vlastní zákonodárství vedle příliš široké a neurčité regule. Dosud se řídil řád zvyky - zvyklostmi, zvanými consuetudines. Místo této anonymní sbírky má nastoupit řádovým shromážděním uvážený, prodiskutovaný soubor pravidel kazatelského řeholního života pod názvem "Institutiones", který je brzo přejmenován na "Constitutiones", neboť mají řád zorganizovat a dát mu ústavu.

Vážným předmětem této první kapituly mělo být sejmutí s beder zakladatele břímě autority a odpovědnosti. Prohlašuje na začátku kapituly:

"Zasluhuji si být sesazen, protože jsem neužitečný a málo horlivý."

Dominik založil kazatelský řád, vedl toto své zřízení, ale

cítil zároveň, že mu ubývá síl k vedoucí úloze a že zároveň s jejím plněním se nemůže věnovat usilovně tomu, proč sám nejvíce hořel, totiž k přísluze kazatelské slovem Božím – proto bratry svolal. Cítil, že mu síl ubývá a zdálo se mu, že není dobrým vzorem pro heroismus, bez něhož je nemyslitelný, ale i neužitečný kazatelský řád.

Chtěl se, jak jsme řekli, též osvobodit od své autority a uvolnit si ruce k přímému, co nejhorlivějšímu, osobně vlastnímu kázání.

Ovšem stran tohoto bodu kapituly nedosáhl svých plánů. Bratři živě odmítají možnost Dominikova odstoupení. Musí se znovu vzchopit přes své ubývajících síly a zůstat na místě. –

Ale tu probleskuje další čistá Dominikova myšlenka, kterou Dominik a kazatelský řád vnesli nové víno do organizace řeholního života a do jeho zákonodárství. Dominik tedy zůstává na místě, leč přichází s návrhem, který dodnes charakterizuje zákonodárné shromáždění bratří kazatelů.

Dobře, Dominik tedy zůstává hlavou řádu, předsedá kapitule, ale odevzdává jí celou moc nad řádem. Řádové zákonodárství domyslilo tuto ideu Dominikovu. Nikdo není v řádě věčný. Nikdo nesmí věčně vládnout a nikdo není absolutním, nesaditelným prelátem.

Pro převora může sesadit provinciální kapitula na odůvodněnou žádost konventních voličů. Definitivní zvolení provinciální kapitulou mohou ponechat či sesadit dosavadního provinciálního představeného. Kapituláři pak generální kapituly hlasují o generálu samém, zda je žádoucí jeho ponechání v čele řádu.

D o m i n i k svolal bratry dále, aby rozptýlení bratři po celém světě měli přehled o díle řádu a o jeho rozšíření, o jeho činnosti, která ukázala nutnost a ne pouze užitečnost řádu kazatelského.

T ř e t í m c í l e m D o m i n i k o v ý m pro tuto první generální kapitolu bylo, aby se bratři poradili a rozhodli o dvou věcech:

- 1) O souhrnu pravidel řádu, který by podal právní normy řádové společnosti a jejího života.
- 2) O vložení plného znění "Regula apostolica". Totiž vlastní řehole kazatelů, protože řehole svatého Augustina byla jen širokým rámcem pro celý řeholní život a nemohla vyjádřit úmysly Dominikovy s kazatelským řádem.

To znamenalo řadu ustanovení a dispozic o kázání v pravé a -poštolské chudobě bez vázání na jeden dům. Dominik dlouho vychovával bratry v tom ohledu, takže byli připraveni k přijetí Dominikových zásad a jeho ducha.

Bratři měli jít jako apoštolové do celého světa nespoutaní nepohnutelností monasteria. Tak bylo vše už hotové k přijetí dvou orgánů, zakončujících jednotu a společenství řádu.

Řád vede g e n e r á l ,
zákonodárství dává g e n e r á l n í k a p i t u l a .
V prvním bodě ani kapitula nejednala. Papež i řád jej přijímali jako skutečnost, i když titul hlavy řádu nebyl ustálen. Papež nazývá hlavu řádu: "Prior ordinis" - bratři a Dominik sám: "Magister praedicationis" - nebo "Magister praedicatorum" - Mistr - Mistr kazatelů, Mistr kázání.

Hlava řádu přijímá stále - a je tomu tak až dodnes - slib poslušnosti buď přímo nebo přes místní či provinční představené. Noví bratři slibují od začátku poslušnost Otci Dominikovi a Otci generálovi a místnímu provinčnímu představenému jen jako zástupci generála řádu. To vytváří a utužuje nesmírně jednotu řádu.

D o m i n i k odevzdal generální kapitule tuto svou osobní plnou moc. Generální kapitula bude se scházet ročně o Letnicích střídavě v Bologni a v Paříži. Nejenže konventy těchto dvou měst mohly ubytovat všechny kapituláry, nýbrž protože obě místa měla jako universitní centra nejhlubší význam pro řád, který chtěl doktrinálním a tedy dobře připraveným způsobem kázat. Dominik tak na samém začátku řádu a v začátcích jeho zákonodárství spojuje osud a poslání svého

řádu se studiem a to nejvyššího druhu a stupně.

Aby se však mohlo rozhodnutí jedné kapituly stát závazným zákonem, musí být potvrzeno bezprostředně následující kapitulou. Dominik si nesmírně váží životní zkušenosti v celém zřízení řádovém. Zkušenost po jedné kapitule musí ukázat životnost určitého zákona či nařízení. Potvrdí-li je zkušenost, takže i příští kapitula je přijme, stane se zákonem. Jinak zapadne jako pokus dobře myšlený, který se neosvědčil.

Řád svěřil další úkoly generální kapitule. Má oficielně odpovídat na dotazy, které jí zasílají jedinci i konventy ohledně observance a kazatelství. Dále uložil řád kapitule sestavit seznam vhodných kazatelů a rozeslat je podle jejich schopností a podle daných potřeb.

Kapitula uskutečňuje velké privilegium svěřené papežem Dominikovi a jeho řádu jako celku rozesílat totiž zplnomocněné kazatele po světě.

D o m i n i k opět ustupuje se svou autoritou autoritě celku řádu, který je nejdokonaleji vyjádřen právě řádovou kapitulou, shromažďující všechny místní autority shromážděné v jednom celku a to po dobu kapituly s plnými mocemi.

Kapitula má též odpovědět na některé sporné otázky v ohledu chudoby. Bohu díky, jednalo se jen o různé názory na nákup knih, držení knih a zda přijímat přímo knihy nebo i peníze na knihy.

Posléze má kapitula i moc soudní, které podléhá i se sankcemi generál řádu. Tento bod je výslovným přáním Dominikovým. Zachovává se dosud a jest možností korektury v případě, že by generál řádu nevyhovoval. Proto začíná generální kapitula nejprve jako kapitulum pro přestupky. Soudí a trestá podle udání ústních nebo písemných. Anonymita je od začátku zcela vyloučena v žalobách a obviněních. Odkrytý anonymní žalobce se vydává nebezpečí těžkých trestů.

Kapitula jmenovala též řadu visitátorů celého řádu. Měli podávat relace o stavu provincií, konventů i osob příští generální kapitule.

Bolognská kapitula je slavná tím, že vepsala do stanov apoštolskou řeholi, totiž život apoštolský kázáním v absolutní chudobě bez spoutání jedním domem. Dala předpisy kazatelství a jeho způsob. Bratři se na kapitule vzdali vlastnictví bezpracných zisků i jakýchkoliv stálých příjmů. Logicky z toho kapituláři vyvodili závěr, že bratři mající se věnovat kázání a studiu, musejí být odkázáni na lásku a milosrdenství věřících především posluchačů.

D o m i n i k nepřijal chudobu ani od katharů, aby jim mohl konkurovat, ani od Menších bratří. Dominik chtěl konventy a chudobu konventní. Svatý František nechtěl původně ani konventy, ale ani nežebrající chudobu. Bratři měli žít ve světě a živit se prací svých rukou.

Ovšem kazatelské kláštery mají být chudičké, takže když se vrátí kazatel z apoštolských cest, najde doma chudobu vyžebnaného živobytí.

Božskou kapitolu zajímala též otázka studia. Byl na ní ustanoven vychovatel řádových studentů, jenž byl protějškem k vychovateli noviců: Magister clericorum a magister novorum. Studenti měli mít vyhrazeno nejtišší místo v klášteře. Každý měl mít svou celu, knihy k dispozici a světlo k večernímu a nočnímu studiu - Měli i vyhrazený čas ke studiu, denní rozvrh hodin, přednášek, cvičení a studia.

To všechno byly velké novinky v řeholních institucích. Všechny řeholní řády mohou děkovat jedině tomuto geniálnímu pochopení Dominika a prvních řádových kapitul, že se studium jako příprava na kněžství a k veřejné činnosti staly samozřejmostí.

Organizace kazatelského studia i duchovní cílevědomé výchovy kleriků připravilo tridentské kánony o duchovní a intelektuální přípravě diecézního kleru. Texty požadující studium života kazatelského klerika či kněze jsou plné vitality. Stále mají před očima, že se studentům dává magistr, celá, noční světlo, čas, knihy ke studiu a k modlitbě, ne pouze pro vědění - nýbrž mají naplnit budoucího kazatele láskou ke kázání, mají ho připravit ke kontemplaci, která bude

oživovat jeho kázání. Již se tu rýsuje osa kazatelského života: *C o n t e m p l a t a t r a d e r e*.

Představený má poskytovat, nečekaje na prošení, studentům všechny dispense potřebné ke studiu, jako později ke kázání. Diskuse o studiích kazatelů přimkla řád k pařížské universitě. Ale protože není možné posílat do Paříže všechny studenty, mají být posíláni jen vybraní. Jinak mají být pro ostatní vybudována teologická studia konventní a později provinční, - z nichž některá budou zvána studia generálie, která budou buď vyššího stupně než studia konventní a provinční, nebo připraví jako v Praze základ pro nové university.

Kapitula už velkoryse pamatuje na systematické vzdělání i diecézního kleru, kterému též mají být otevřena řádová studia. I tím chtějí kazatelé pomáhat biskupům uskutečňovat, co od nich žádá IV. lateránský koncil ohledně vzdělání jejich kleru.

Ale podle kapituly centrálním domem vzdělání bratří bude a zůstane Paříž. Proto nařídila kapitula i rozšíření pařížského domu St. Jacques, který zapustila Sorbonna na popud velkého příznivce řádu Jeana de Barastra bratřím kazatelům.

Když nepřítel pařížského diecézního kleru vynutila statut, že řeholníci nesmějí opouštět svůj dům pro návštěvu přednášek, přišla universita za bratry. Slavný člen Sorbonny Jean de Barastra přeložil své přednášky k svatému Jakubu. Pomalu vyrostli noví mistři, než byl tento obludný statut zrušen. Brzo - Už Tomáš učil s Bonaventurou na Sorbonně.

Podobný teologický kurs zřídila kapitula při bolonské universitě. Ale zde to byl přínos pro universitu, které řád přinesl teologickou fakultu, kterou Bologna neměla. Specia - lizovala se především na práva.

Bratři mají chodit kázat ve dvojicích z důvodů bezpečnosti fyzické i duchovní, aby se mohli vzájemně doplňovat, korigovat, povzbuzovat i těšit. Na cestu obdrží požehnání, ale žádné peníze. Jen něco jídla, než si další vyžebrají, knihy a nejnужnější šatstvo na sobě.

Všude se mají kazatelé projevit jako lidé Boží, hledající spásu bližních a tím i svou. Neboť bratr kazatel bude spasen spásou druhých. Proto se nesmějí zaplétat do světských, hospodářských a finančních, tím spíše politických záležitostí.

Dvojice kazatelská se má na cestách společně modlit, ale jen co mohou a také co dovedou. Neboť osobní breviář byl dlouho ještě luxusem. Mají použít příležitosti účastnit se veřejných hodin a liturgie v katedrálních a kapitulních kostelích.

Obě kapituly jsou přesně vypracovány, ale napsal je právník, diktovala je zkušenost a žhavá srdce milující duše a poslušné bratry povolané k jejich posvěcení.

Na obou kapitulách – z a k l á d a j í c í 1219 a
ú s t a v o d á r n é 1220 –
dal Dominik a jeho bratří řádu úplné a zevrubné, byť zároveň pružné zákonodárství. Padesát let po smrti Dominikově Étienne de Salagnac vystihuje výborně ducha jeho a jeho řádu:

"Augustin a Benedikt, tito slavní vyznavači, připravili Dominika k jeho úkolu kazatelskému, vyzbrojili ho řeholními pokyny. Kanovník profesí byl mnichem přísností svého řeholního života ve svých postech, odříkání, oděvu, lůžku, v mlčení a jiných observancích, které obsahuje řehole svatého Benedikta. Přidal k nim ještě zvláštní, zachovával je sám a dával je zachovávat svými syny ... Ale milost rostla dále a tak vytáhl z řehole apoštolské ..., abychom nejezdili na koni, nýbrž cestovali pěšky, abychom hlásali evangelium a pracovali na spáse duší. Abychom nenosili sebou ani zlata, ani stříbra a byli spokojeni, když se nám dostává pokrmu podle slov svatého Lukáše: Jezme a pijme, co se nám předkládá. A ještě hledaje v této věci něco navíc, zdržoval se svatý Dominik masa a předeepsal svým synům, aby se ho rovněž odříkali..."

Tak byl Dominik kanovníkem profesí,
mnichem životem a
apoštolem kázáním.

D o m i n i k nahromadil tolik přísnosti, aby připravil bratry na jejich poslání - kázání totiž a péči o spásu duší. Ba věru, není protikladu v kazatelském životě. Kontemplace se rozlévá činností. Kazatel kontempluje a studuje mysteria, aby sám se přiblížil k Bohu a měl co dát druhým a aby to, co dává, dával navenek jen z plnosti svého vlastního nitra. To je odpověď na starosti povrchních členů řádu i lidí, stojí - cích mimo, na starostlivé otázky, zda dlouhý liturgický život není na úkor studia a požadavek ustavičného studia zda nepohltní mnoho času, který by bylo možno věnovat kazatelství a jiné praktické činnosti. Posty, noční bdění, strohosti v jídle, oděvu a loži nepohltní mnoho sil potřebných k činnosti.

P r o t i k l a d y ?

Ne, jen dva póly jako ve všem stvořeném,
ve všem lidském,

B ů h , B o ž í b l í z k o s t a Boží služba a
služba přiblížení se lidí k Bohu - je osa, která spojuje
oba p ó l y ...

Všechno a všeho se vzdát, umrtvit smrtonosný jed smyslnosti, žádostivosti i sobectví, zalévat krví obětí své dílo, studovat a modlit se, protože po tom touží každá duše nejprve pro Boha samého a pro sebe a zároveň, abychom měli plné ruce živného CHLEBA BLÍZKOSTI BOŽÍ, porozumění JEMU.

O b a p ó l y spojuje osa velkodušné lásky, která už je milostí a slibuje milosti. Oba póly spojuje základní heslo a program řádu: **S a l u s a n i m a r u m**. Spása duší budiž nejvyšším zákonem!

To ale byla zkušenost Dominika už kolik let. Odříkavost, obětavost, teď řeholní odříkavost a kázeň osvobozují člověka od sebe a připodobňují Ježíši a tím i účinnosti jeho působení.

S v a t ý D o m i n i k osobně připravoval celou tuto kapitulu. Pospíchá s provázejícími ho bratřími do Bologne. Jde nejkratší cestou přes Toskánsko. Zastavuje se ve Floren-

cii, kde bratři již nejsou v útulku u sv. Pankráce, nýbrž v kolegiálním kostele sv. Pavla. Opět se tu setkávají se svou konvertitkou - kajčnicí paní Béné. Léčí ji v jejích zkouškách, ale i od jejích chyb. Nato i s florentskými delegáty překračuje ještě Apeniny a za deset dní - 17. května je v Bologni.

Vítá ho zde rozrostlá již početná komunita. V konventě je rušno. Sešlo se asi 30 delegátů. Konventy poslaly většinou nejstarší bratry, kteří byli zase jako apoštolové od začátku s Ježíšem, s Otcem Dominikem. Mnozí bratři se neviděli již celé tři roky od velkého rozptýlení. Odcházel všichni s určitými obavami, ale přesvědčili se o síle a pravdivosti slov Dominikových: **V í m , c o d ě l á m .**

Teď vidí řád schválený, obdařený privilegiemi, obklopený péčí svaté Stolice, rozšířený po světě, solidně zakotvený uprostřed Církve.

Je tu bratr Pavel z hlubin uherských pust, bratr Šalamoun z Dánska, kněz ze Švédska, bratři ze Španělska, Provence i z Paříže. Řád počítá mezi své členy již řadu mistrů bohosloví, filosofie i práv.

K A P I T U L A začala ve Svatodušní pondělí.

I to zůstalo tradičním, posvěceným zvykem v řádě.

S v a t ý D o m i n i k celebruje a předsedá. V řádě nebyl zaveden ještě Bohu ale ne bratřím libý úřad kantora, který se snaží uplatňovat rytmus, zeslabování čili deponování posledních slabik chorální věty, dodržovat kvilismata a podobné těžkosti ...

D o m i n i k chodí od jedné strany chóru na druhou a vybízí ke správnému a jednotnému recitování. Měl asi těžkou práci zladit různosti hlasů, výslovností a temperamentů tolika národností.

V pondělí svatodušní zahájil Dominik kapitulní jednání po slavném vzývání Ducha Svatého. Dominik ještě promlouvá k bratřím, aby se rozhodovali a jednali jen pod světlem a ohněm darů Ducha Svatého.

Protože bylo mnoho delegátů, navrhuje Dominik zvolit difinitory, kteří budou mít po celou kapitolu nejvyšší výkon - nou moc kapituly, kdy nad celým řádem i nad ním ONI budou vydávat nařízení a rozhodnutí zavazující celý řád. Než bude přijato nějaké částečné nařízení či rozhodnutí, žádá Dominik, aby bylo stanoveno rozhodnutí celkové a obecné.

Projednávaly se stanovy, které měly tvořit přechod mezi obecnou řeholí a dosavadními zvyklostmi doplňujícími řeholí. Místo zvyklostí byla uzákoněna přesná pravidla - institutiones neboli také constitutiones. Ale hned na začátku jako účinek a výsledek Dominikovy výchovy neměly mít tyto stanovy absolutního rázu.

Již dříve Dominik doporučoval dispensovat některé bratry v jistých okolnostech od některých předpisů. Nyní zasazuje princip dispensační do řádových stanov jako jedno z důležitých pravidel těchto stanov samých.

D i s p e n s v kazatelském řádu je dispensí organickou. Není ani blahovůlí se strany představených, ani slabostí se strany poddaných. Dispens má umožnit bratřím splnit hlavní účel řádu: spásu duší.

Kontemplace, studium i mnišské observance

jsou posvěcením a přípravou na práci na spáse duší.

Jen cílem řádu nesmí být pohnuto. A bylo by, kdyby se vždy a za všech okolností stroze vyžadovalo dodržování ode všech předpisů.

S v a t ý D o m i n i k sám formuloval tento cíl řádu a nařizuje, aby nikdo nikdy nezměnil této formulace:

"Měj představený v konventě moc dispensovat bratry, kdykoliv to bude považovat za vhodné hlavně v tom, co by mohlo být překážkou studia nebo kázání či prospěchu duší. Neboť je třeba vědět, že náš řád byl od začátku ustanoven ke kázání a ke spáse duší a že všechny naše síly musí napínat snaha, a - bychom mohli být užiteční duším bližních."

Zákon dispense staví cíl řádu - SPÁSU DUŠÍ - jako nejvyšší zákon řádu, který stojí výše než všechny ostatní předpisy o všech strohostech řádu.

Dalším geniálním zásahem do vývoje řeholního života bylo rozhodnutí kapituly přirozeně na podnět Dominikův, že řehole a stanovy neváží pod hříchem, jak tomu bylo dosud u benediktinů, cisterciáků atd. Již dispensační princip odnal tuto absolutnost řeholi a předpisům.

Kazatelé přijali jeho rámec kvůli ustanovení lateránského koncilu hodně širokou a obecnou řeholi svatého Augustina. Řehole kazatelského řádu slula CONSTITUTIONES a vyvíjela se zvolna od kapituly ke kapitule. Jednalo se o to, zda je možné takovou "řeholi" v ustavičném vývoji uložit pod hříchem a zda je možno tuto závaznost vložit do konstitucí.

Někteří se tak domnívali a tak si přáli.

Většina bratří tomu odporovala.

Rozhodla velkodušnost ZAKLADATELOVA. Pravidl:

Ani řehole nezavazuje vždycky pod hříchem. Kdybych věděl, že někteří bratří soudí jinak, šel bych od konventu ke konventu a sám bych v každém exempláři řehole nožem vyškrabal takovou větu.

Místo závazku pod hříchem zavádí Dominik sankci, neboli tresty za přestoupení stanov. Jen tehdy by se dopustil řeholník hříchu, kdyby odepřel vyplnit rozkaz, protože představený nařizuje něco na základě slibu poslušnosti. Představený může žádat na základě slibu poslušnosti naplnění ustanovení v zájmu jednotlivce i celého řádu; mohou ale právě tak dispensovat od nich v zájmu cíle řádu.

Tím s v a t ý D o m i n i k postavil rozumnost jako základ řádu. Představení poroučejí, zakazují i dispensují pro duchovní dobro jedinců, řádu i všech, pro které jsou kazatelé určeni jako pomocníci v díle spasení.

Vedle slibu vstoupit do řádu – čili opustit svět – byl od 13. století působením svatého Dominika slib neboli profes, to jest přivtělení k řádu. U kazatelů se nový člen přivtěloval profesí, které předcházela určitá doba zkoušky. Profes ovšem někdy následovala hned po udělení roucha, někdy mu dokonce předcházela jako u Reginalda.

Boloňská kapitula stanovila založení řady nových provincií, jak jsou vypočítány - kromě určitých protekčních umístění - i v dnešních konstitucích: Toulouská, provincie Provençe, Pařížská.

K a p i t u l a s k o n ě l a .

Po modlitbách, po posledním otcovském požehnání se kapitula rozešla. D o m i n i k - n e ú n a v n ý , jde po apoštolských cestách za valdskými kacíři, kteří ohrožovali severní Itálii.

V O H R O Ž E N É L O M B A R D I I

Zatímco Dominik byl na cestě do Bologne, šly papežské listy na sever i jih Itálie a jménem Honoria III. nařizovaly pěti řeholníkům, aby se dali k dispozici Dominikovi. Byl to podobný pohyb řeholníků augustinianů, cisterciáků, benediktinů a řeholních kanovníků jako kdysi za Inocence III., které shromáždil tento velký papež, aby je poslal do jižní Francie ohrožené kathary.

Roku 1220 pořádá Honorius už jen duchovní křižáckou výpravu proti sektářům valdenským. Dominik byl již přivtělen k první výpravě Inocencově. Ale dnes to již není skromný nepatrný kazatel. Dnes je hlavou nové misie, která je již oficielně misí bratří kazatelů.

Ovšem mnichové cisterciáci dodávají při svém velkém rozšíření největší počet členů kazatelské misie, ale úlohy se obrátily. Kdysi byl Dominik přivtělen k misii cisterciácké, dnes jsou přivtěleni cisterciáci k misii bratří kazatelů.

D o m i n i k byl pověřen vedením duchovní výpravy do severní Itálie, do Lombardie. Sem se mají odebrat, aby se připojili k Dominikovi různí řeholníci vybraní svatou Stolicí. Přihlásili se Dominikovi k radostné a ochotné spolupráci. Dominik se svolením jejich představených jim umožnil u -

volnění pro lombardskou misi. Honorius zplnomocňuje zmíněné řeholníky, aby opustili své kláštery, ne řády - a "dali se na cestu za hlavou kazatelů", aby hlásali slovo Boží všem, které Dominik uzná za vhodné, zjevující zbloudilým světlo pravdy. Tak je vrátí na cestu pravdy. Jedná se o obrácení kacířů, ale ani ne násilím, ani ne pouze a převážně disputacemi, nýbrž pozitivním, doktrinálním kazatelstvím.

Z toho papežského dokumentu pěti řeholníkům, který se zachoval, zatímco nemáme v rukou list papežův, list pověřující Dominika vedením. Ale historie nás provází po stopách Dominikových v tomto roce 1220.

Dominik od bolonské generální kapituly cestuje stále po Lombardii až do konce roku 1220. Dominik měl co činit jak s valdenskými tak s kathary různých odstínů a společností.

Severní Itálie bohatá a hrdá se chtěla osamostatnit nejen politicky, ale i nábožensky. Tato odstředivá snaha se jevila i odštěpením a osamostatněním různých sekt od původních heresí. Jednalo se při této misi především o valdenské a kathary. Katharská herese zapustila kořeny v Itálii již ve 12. století. Sekt již byla slušná řádka a všechny se projevily a spojily v protiřímské tendenci.

V době Dominikově bylo již šest kacířských společností, které se navzájem zavrhovaly. Velký vliv na italské a jiho-francouzské kathary měli Bogomilové z Bosny a Slavonie, kteří vtiskli italským a francouzským katharům svůj orientální filosoficko-náboženský dualismus. Ještě 30 let po smrti Dominikově, který rozrušil jejich řady, měly skupiny katharů na 2 500 "dokonalých" a desítky jáhnů a biskupů. Věřících měli stále ještě kolem stotisíc.

Katharové měli čtyři hlavní střediska: Veronu, Mantovu, Vicenzu a hlavně Milán. Vedle katharů musil Dominik bojovat s přívrženci Petra Valda.

Máme dobře historicky podložené zprávy o valdenských, o jejich původu, činnosti i historii. Kniha "Chronique universelle" lyonského anonyma Štěpána Boustonského díla "De septem

donis Spiritus Sti" nás poučuje, že zakladatelem nejprve hnutí valdenského a pak sekty valdenské byl bohatý kupec Valdes - (Valdus). Dal si přeložit Písmo svaté a usilovnou jeho četbou došel k názoru, že pravým křesťanem je pouze ten, kdo opustil všechno a jde chudý za chudým Kristem. Velmi ho inspirovala legenda o svatém Aleši. Rozhodl se pro dokonalý život podle apoštolského příkladu. Přenechal své manželce statek, zaopatřil v klášteře dvě dcery. Odškodnil všechny, které snad poškodil a rozdal všechno, všechn svůj majetek chudým v těžkém hladomoru.

Nato vystoupil jako kazatel pokání. K němu se přidružili stejně smýšlející, kteří se stali jeho přívrženci. Putovali chudí, bosí, v jednom oděvu, jak Spasitel doporučoval svým učedníkům. Kázali na návších, na tržištích, v domech i v kostelech a napomínali k pokání.

Byl to ze začátku asketicko-kazatelský zbožný spolek s dobrým jádrem, který se podobal začátkům Menších bratří. - Členové této společnosti se nazývali Lyonští chudí nebo Chudí Kristovi. Od druhých byli jmenováni Valdesii, Valdenses, Leonistae (od původu města Lyonu).

Protože se začalo jejich kázání brzo hemžit bludy, zakázal jim lyonský biskup kázat. Valdes se obrátil na Alexandra II. a objevil se i na lateránském koncilu roku 1179. Papež jim schválil slib chudoby, ale dovolil jim jen povzbuzující, moralisující a k pokání vybízející kázání a to ještě pod církevním dohledem. Valdes se svými stoupenci nevydrželi dlouho v tomto podrobení se církevním rozkazům. Když se ale postavili jako reformátoři kleru, soudci jeho, byli odsouzeni na synodě ve Veroně Luciem III. zároveň s takzvanými Humiliáty, Arnoldisty (stoupenci Arnolda z Brescie) a různými skupinami katharů. Odsouzení a exkomunikováni.

Valdenští se stali teď sektou, když se nepodrobili, a jako takoví byli vypovězeni z Lyonu. Rozšiřovali se z jižní Francie do Lombardie a Španělska. Začali stále více podléhat katharům a s nimi zavrhovali očištec, modlitbu za zemřelé, církevní majetek, odpustky, trest smrti.

Ze svátostí vyznávali pouze křest, Eucharistii a pokání.- Odvolávali se přitom všem stále na Písmo svaté. Dali je přeložit a neustále je doporučovali jakožto jediný zdroj zjevení a náboženského poznání.

Konečně učili jedinému obecnému laickému kněžství, ospravedlnění pouhou vírou. Valdenští se dělili na dvě skupiny: Většina přívrženců slula "Credentes" - Věřící - a pak vybraní, kteří se sami nazývali a nechali nazývat "perfecti" - dokonalí - apostoli - apoštolové, bratři a sestry, nebo též učitelé a učitelky.

Měli biskupy - (majores), kněze (presbyteri),
jáhnny - (juniores - minores),
kteří všichni byli ordinováni Valdesem, který slul Pontifex et praelatus omnium - Velekněz a prelát všech. Tito duchovní skládali slib chudoby, celibátu a poslušnosti k představenému. Scházeli se jednou až dvakrát ke generální kapitule.

Byla jim zakázána tělesná práce a tak byli odkázáni na dobročinnost svých stoupenců.

Valdenští se brzo rozštěpili na francouzskou a lombardskou skupinu. Francouzští chudí se snažili nějaký čas aspoň naoko zachovat spojení s katolickou Církví, přijímali její svátosti a navštěvovali její bohoslužby.

Lombardské křídlo bylo radikálnější.

Snažili se o neodvislost od Petra Valdesa.

Vyhražovali si právo sami si světit své duchovní a volbu svých doživotních představených. Roku 1220 se definitivně lombardští odštěpili. Po smrti Valdesově byla učiněna snaha a pokus o spojení. Leč pokus ztroskotal.

Lombardští zavrhnli celou svátostnou a hierarchickou strukturu Církve. Zatratili svěcení a bohoslužby katolické Církve a vytvořili si bohoslužbu svou. Ale aby se vyhnuli pronásledování i oni, udržovali podobně jako jejich francouzští souvěrci styk s katolickou Církví a počali se opět účastnit bohoslužeb a svátostí Církve. Jen se vyhýbali ze všech sil svátosti pokání u katolických kněží a zpovídali se u svých "představených" - "bratřích", "mistrů".

Valdenství se rozšířilo až do jižní Itálie, Rakouska a do Čech. V Čechách dlouho doutnalo pod katolickým povrchem, aby vystoupilo v tábornictví a spojilo se s výbojnickým, vše katolické nenávidějícím **h u s i t s t v í m**.

Proti oběma kacířstvům vydal se Dominik se svou skupinou do boje, který stál později ještě mnoho práce jeho synů i života Petra Veronského a mnoha jiných.

D o m i n i k káže především, jak jsme již řekli, pozitivně **EVANGELIUM PÁNĚ**. Osnovou jeho kázání bylo učení Ježíše Krista a jeho apoštolů. Obsahem pak: **O b r a ť t e s e a u v ě ř t e e v a n g e l i u J e ž í š e K r i s t a ! -**

Dřívější diskuse s kacíři nahražují dnes urovnané, systematické, doktrinální kázání. Po kázání svatý Dominik navštěvuje bloudící a přesvědčuje je v soukromých rozhovorech. Vyhýbá se taktně veřejným disputacím, aby nikoho nezarmoutil porážkou. Napomínal, těšil, zpovídá a smiřuje s Církví bloudící dobré vůle.

Hodně mu pomáhá jeho odříkavý, kající, chudý život. Má jen jeden hábit po celý čas v zimě - v létě, z látky k tomu velmi hrubé, krátký škapulíř, aby ušetřil. Ani se nesnaží za krýt svou bídu pláštěm, který je stejně vetchný, vyrudlý a o-dřený. Je chudý i v kostele a nechce lepších ornátů z drahocenných látek, chudý v přechodném ubytování, **ON** - který ani v klášteře neměl své cely.

Celý den se věnoval kázání a večer patří zase bratřím jeho doprovodu. Poučuje je a vede k dokonalosti žhavými promluvami, které pronikají až do hloubi bytosti.

Ale **D o m i n i k** sám doplnil mocí apoštolského schválení kázání proti kacířům v kázání pro kacíře, k nimž připojil doktrinální a systematická kázání pro věřící lid jako preventivní prostředek:

Odstraňte náboženskou nevědomost -
a i když neznemožníte všechny hereze,
m n o h ý m p ř e d e j d e t e !

Protože kazatelské poslání Dominikovo bylo nyní universálnější, věnuje se i mravní výchově věřících. Tak se specializoval na boj proti lichvě. Středověká lichva ochuzovala lid a vrhala jej a celé rodiny i rody do nepopsatelné bídy. Dominik je vyhledává, buší jim do svědomí a snaží se je odvrátit od jejich rozvracení lidské společnosti. Zasahuje do dlouholetých rodových hněvů a dědičných nepřátelství.

Roku 1220 se také setkal Dominik se svatým Františkem u kardinála Hugolina, ale Dominik nepotřeboval ničeho přijímat od svatého Františka. Jeho program byl dávno vytčen:

Jeho vlastní regulí byl život svatých apoštolů:

K á z a t K r i s t a , j e h o t a j e m s t v í
a pravdy, následovat apoštoly v jejich naprosté chudobě
a v apoštolské svobodě nevázané na místo.

Proto se vzdal biskupství pro sebe i pro své bratry. Byl to jeho duch a jeho přání, kterými papež stanovil poslání Dominika a kazatelského řádu v Církvi:

"Chce být kazatelem učení, předkládáje světlo pravdy svými slovy a ještě více svým životem pokorným a chudým až k žebrotě."

Proto jeho liturgické nádoby nejsou ze zlata ani ze stříbra. Ani profesorům nedovoluje drahocenného psacího náčiní. Je chudý i ve stravě doma i na misiích. Když je hostem, jí právě jako apoštolové z rozkazu Páně, co je mu podáno, "aby nebyl hostitelům na obtíž", ale doma jak na cestách tak v konventech dohlíží na chudobu i ve stravě.

Dominik žil velkou důvěrou v Boží Prozřetelnost a dobrotu, rovněž zase apoštolskou. Kolikrát zdůrazňuje apoštolům, když je posílá na cesty, když je vychovává pro apoštolský evangelizační život, aby nepečovali příliš o pozemské a časné potřeby, nýbrž aby hledali království Božího.

Byl to chybný krok, když se bratří jak Menší tak kazatelé vzdali apoštolské chudoby. Provincie všeho zbavená, žijící jen z almužny za práci apoštolskou ať slovem mluveným či psaným, jsou kvetoucími ratolestmi na kmeni Dominikově.

Až začnou duchovní a řeholníci věřit nejen v Boha, nýbrž též věřit Bohu, důvěřovat v jeho pomoc, budou s to účinněji a klidně pracovat na království Božím. Životy všech velkých budovatelů řádů a důležitých děl Církve jsou jasným svědectvím pravdivosti příslibení Páně o pomoci Otcově těm, kdož budou hledat nejprve království Boží. Nic neměli a dostalo se jim všeho potřebného k vybudování díla Božího.

Často se stávalo, že konventy bratří byly navštíveny nedostatkem, nebo že byli nedostatkem stíženi na svých apoštolských kazatelských cestách. Bůh zázračně odměnil důvěru Dominikovi a ukázal zřetelně svou mimořádnou pomocí, že se možno spolehnout na Boží dobrotu a péči.

Prokurátor jednou oznamuje Dominikovi, že nemůže podat na stůl ani chleba ani vína. Dominik mu odpovídá: "Jdi a modli se. Pán se postará." - Také se postaral. Dominik s rozzářeným obličejem zvedá ruce, chválí Boha a děkuje mu. Bratří nechápou, zač děkuje Dominik Bohu. Že by za bídu dnešního večera? Je to možné. -

Těžko se vyznali ve svatých, kteří jednají jinak, než běžní křesťánkové, i když křesťánkové křesťanským instiktem přece jen tuší, že pravdu mají svatí ve své nepochopitelnosti, než oni v lehké pochopitelné opatrnosti chtějí se zdát moudrými.

Prokurátor znovu tedy naléhá svou opatrností na svatost Dominikovu, která se zdá jako každá svatost nepochopitelnou, že v celém domě není kousek chleba. Vtom vstupují do refektáře dva mužové s koši. V jednom byl bílý chléb a v druhém sušené fíky. Protože přinesli bílý chléb, byla to večeře hodně vydatná. Bratří se mohli dosyta a zdravě nasytit.

Na cestách se Dominik spokojuje jen s nejnutnějším a má radost, když je špatně pohoštěn. Almužny přijímá na kolenou. Taková nelíčená chudoba až do důsledků, taková víra a důvěra právě ve věcech nejcennějších působí blahodárně na kacíře. Bůh však ukázal svou podivuhodnou dobrotu i těm, kdo přijali apoštoly kazatele jako apoštoly vyslané samým Spasitelem. Dva bratři z Viterba si vyžebraли u dobroditelky pytel mouky.

Dobrá žena vyčerpala mouku až do dna pro almužnu. Když bratři odešli, byl pytel plný.

Nesmím vynechat žádnou z těch krásných historií o štědrosti Boží vůči Dominikově důvěře v ni a vůči důvěře, kterou vybavil Otec své děti na cestu.

Tak jednou cestuje skupina bratří noviců s Jordánem Saským. Šli si vyžebrať oběd. Dostali kdesi jen kousek černého chleba. Duch Dominikův plesá v nich, jsou plni radosti nad dobrotou Boží. Když je dárkyně uslyší takhle plesat jako chlapec nad černým chlebem, který je podnes hrůzou pro francouzské a italské žaludky, byla tak naplněna radostí nad jejich radostí, a obstarala jim hojnost dobrého chleba i sýra i vína.

Dva bratři se vracejí po skončení studií do Španělska. Hodiny ubíhají a oni ještě plni universitního disputačního nadšení stále ještě disputují, kam mají jít žebrať. Nejhladovější chtěl jít do chudičké osady a odůvodňuje svůj úmysl Dominikovou jistotou, že jim Prozřetelnost může seslat bohatou almužnu i u chudých lidí. Druhý nato odpovídá teologií více naučenou⁺⁺, že to sice Bůh učinit může, že to však obyčejně nekoná. ++ ... více naučenou než prožitou, ...

Vtom přichází vznešená dáma, která jim posílá svým pážetám hojně chleba. Bratři poklekají a prosí Pána, aby se z hezkého chlapce stal jednou bratr kazatel. Rozličné obrazy plné mladistvé svěžesti jsou bohatě natěsněny v knize o podivuhodném řízení a opatrování řádu Boží Prozřetelnosti: Vitae fratrum. Jsou to líbezné Fioretti bratří kazatelů, plné podobných příkladů. Dominik přelévá svého ducha radostné a heroické chudoby do žil svých bratří. On sám klekává u prahu domů, kde se mu dostalo almužny a děkuje za ni.

Takovým způsobem získává Dominik bloudící i věřící, získává mládež, kněze, kteří vidí jak apoštolát tak mnozí se konventy pro Lombardii. Rostou právě skvělými, strhujícími, živými, přesvědčenými a proto přesvědčujícími kázáními Dominikovými. Mistři, kanovníci, faráři, studenti plní konventy mladého řádu.

Konventy se ovšem rodí v chudobě tak, jak se rodí z chudoby. D o m i n i k zůstává věrný zásadě absolutní chudoby. Nepřijímá žádných statků. Přijímá pouze kostely a konventy - Ví, že majetek je břemeno, ale není veden jen pastoračně - praktickými důvody, aby odnal záminku pohoršení kacířů stavících okázale na vnější chudobě, nýbrž vyvolil si chudobu po přání a příkladu Mistrova a apoštolů. Chce být chudým a poštolem chudého M i s t r a .

V ě c p o d i v u h o d n á .

Ačkoliv se těžko tvoří konventy bratří, trvá Dominik na budování konventů pro sestry. Říká:

"Je naprosto nutné zřídit zároveň s domem bratří i dům sester, i kdybychom měli kvůli tomu přerušit stavění konventu svého."

Tolik vidí potřebu s e p j a t ý c h d l a n í s e s t e r a jejich hořících srdcí pro apoštolské kazatelské dílo.

DOMINIK NAPOSLED V ŘÍMĚ

Misie lombardská se dobře rozběhla. Dominik šel o ní referovat Honoriovi III. Šel mu sdělit své zkušenosti a metody, aby bylo v nich pokračováno. Zároveň měl dokončit papežské přání vybudovat totiž ve svatém městě vzorný ženský klášter.

I rozšíření řádu a podpora jeho dalšího rozšíření a činnosti nutně vyžadovaly přímého zásahu římské kurie. Proto mu šel se tam Dominik odebrat na nějaký čas. Dominik byl dokonale obětavý. Srostl se svým řádem,

srostl s apoštolským dílem,

srostl se sestrami

a pro ty tři věci dovedl být stále na nohách. Putoval cestou necestou, snášel horko i zimu, hlad i žízeň. V něm se opravdu probudil svatý Pavel s jeho horlivostí a starostí o Církev.

Horlivost o svatý chrám Církve ho stravovala, ale zároveň mu dávala vnitřní sílu bojovat vytrvale se vší nepřízní a se všemi překážkami. Tak jak si získal obdiv a věrnou pomoc papeže a kardinála Hugolina, tak se setkával na druhé straně s velkými překážkami, jaké dovedou házet pod nohy malí lidé.

Takoví malicherní lidé byli především v Paříži. Páni kanovníci od katedrály Notre-Damské si vysloužili nesmrtelnou ostudu a hanbu za hamižnost, která dovedla přes papežské pokyny – přes nejnaléhavější papežská doporučení dusit v zárodcích v životně nejdůležitějších otázkách apoštolské dílo Dominikovo.

Kdepak duše!

Majetek, peníze, příjmy vždycky věrné kapituly jsou přece součástí preposvátného církevního majetku, kterým se nebude plýtvat pro nápady nějakého zase "apoštola". Takových oni už viděli! Takových reformátorů již ve zdraví přečkali! Mohli si vepsat v heslo:

Kdyby se všichni pohoršili, my se nikdy nepolepšíme! Je to pravděpodobné, když přece nepřestali unavovat bratry po tolika jasných papežských dokumentech.

Ř á d u z n a l d ů l e ž i t o s t
pařížského konventu sv. Jakuba pro studium a kazatelské doktrinální poslání celého řádu. Bylo třeba rozšířit konvent, upevnit a rozšířit styk s universitou a povzbudit nové dobo - rodince a staré utvrdit.

V prosinci 1220 byla konečně definitivně uzavřena dohoda s katedrální kapitulou. Ovšem zase to nešlo bez výslovného papežského zakročení. Papež děkuje třemi listy pařížským benediktinům, že právě mnichové pochopili potřebu apoštolského řádu. Podporovali a drželi bratry kazatele, když byli nejvíce brzděni pařížskými kanovníky.

Papež děkuje též pařížské universitě za dobré služby prokázané bratřím kazatelům. Nakonec se papež dojemně odporoučí do modliteb sv. Dominika a bratří, kteří s Marií sedí u nohou Páně...

Listy donesl člen papežského dvora Vilém z Montferratu, starý příznivec řádu. Papež ho nerad propouštěl. Ale ustoupil jeho naléhavým prosbám, aby směl na teologické fakultě Sorbonny prohloubit svá studia. Tady vstupuje markýz Vilém de Montferrat do řádu a Dominik šlechtitý a velkodušný přijímá ho za syna a posazuje do škamen studentských, třebaže se tím zbavuje jednoho velkého příznivce řádu.

Papež zasahuje ještě jednou ve prospěch pařížských kazatelů. Obhazuje listem z května 1221 právě řádového příznivce Jeana de Barastre, moci přednést svou katedru do konventu svatého Jakuba. V krátké době byly vyřešeny ještě ostatní a tím i všechny otázky týkající se ústředního studijního pařížského domu svatého Jakuba.

Pařížský případ potíží se strany "vyššího" duchovenstva nebyl ojedinělý. Na papežské listy doporučující bratry kazatele všem prelátům celé Církve odpovídá kancléř Císařství, biskup z Met a Špýru skvělým krasořečením. Velebí řád, vybírá laiky k dobročinnosti vůči bratrům. Ale nevybízí již duchovenstvo a sám ovšem také nic nedává.

Papež posílá doporučující list biskupu Evrardovi do Amiensu, ale ani ten si bratry do diecéze nepustil. Konvent v Amiensu byl vybudován až po jeho smrti 1243.

Nepřízní arcibiskupa Upsalského a přímou opozicí jeho zmizel rovněž papežem vytoužený konvent v Sigdumu.

Kdyby nebyl v Itálii papež a kardinál Hugolin, ani zde by se bratrům nedařilo valně. Proto se ubírá Dominik na delší dobu do Říma. Zde se tvořil řád ochranou pevné ruky papeže a Hugolina. Dominik také ničeho papeži zase sám neodepřel. Tak se ujal vřelého přání papežova vybudovat konvent sester u San Sisto. Tím spíše, že to odpovídalo duchu Dominikově, který zároveň apoštolátem kazatelství bratrů budoval hned apoštolát modlitby a obětí sester.

Budování konventu San Sisto máme mimořádně dobře dokumentováno. Více papežských listů, několik notářských listin, Kronika ze 14. století psaná superiorem San Sisto Benedettem

de Montefiascone, který disponoval archivy a dovedl jich dobře použít. Posléze máme ještě řadu vypořádání a vypravování prvních sester od San Sisto, zázraky vypravované sestrou Angelikou a potvrzené sestrou Cecilií, jednou ze zakladatelek San Sisto. Některé jsou naivní a prostomyslné, jiné vyšperkovány a opentleny. Středověká žízn po zázracích zkrusluje vypravování některých i zcela zaručených zázraků. Ale nebylo by spravedlivé odmítnout všechna tato vypravování, jen je třeba setřít z nich sestřičkovství.

D o m i n i k se ujal budování papežského konventu sester. Nejprve začal navštěvovat kláštery a klášteríky, které byly k tomu vyhlédnuty Honoriem III. Bylo třeba zlomit kočičí věrnost, která bývá někdy stylem ženské věrnosti proti psí věrnosti mužů.

Sestry se nerady odhodlávají opustit nejen svůj oblíbený klášter, nýbrž i svůj dosavadní způsob života. Hlavně se jim jaksi zajídá přísná klausura. Právě ji zdůrazňuje Dominik na svém budování. Sestry měly již své dávné příznivce v kurii a tak bylo třeba velké houževnatosti Dominikovy a pevné vůle Honoriovy, aby bylo dosaženo cíle.

Když nepomohlo dobrotivé naléhání, pomohla nutnost. Sestrám P. Marie in Tempulo se začal dům hroutit na hlavu a bída tloukla na dveře. To vše způsobilo, že se sestry umoudřily. Umoudřila se i abatyše. Odevzdala svou autoritu do rukou Dominikových i ilusorní majetek monasterie a přestěhovala se se sestrami k San Sisto. Jen si sestry kladou jednu, čistě sestřičkovskou podmínku. (Sestry by to neudělaly).

Sestry měly v kostele starý, celým Římem hodně uctívaný obraz Panny Marie. Vyprávěly, že P. Maria se sama nechce stěhovat. Když ho papež Sergius III. chtěl přenést do Lateránu, obraz prý se sám vrátil, létaje jako ptáče. Sestry položily podmínku, že kdyby obraz nechtěl zůstat v San Sisto, vrátí se i ony s ním.

D o m i n i k ve vědomí jasné vůle Boží prikývne s lehounkým sotva znatelným úsměvem. Dominik i když dovolil sestrám zůstat ještě in Tempulo, dokud nebude zcela dobudován

San Sisto, zavázal je slibem, že nevyjdou z dosavadního domu, dokud se nebudou stěhovat k San Sisto. Sestry byly větší nou Římanky a chodily na táčky ke svým příbuzným. Najednou měly tyto mystické extáze přestat. Římské rodiny odedávna pokládají za protektory Církve a součást její hierarchické autority se všemi právy a privilegii. Takhle zasahovat do práv nejdůležitějších rodin v Církvi!

D o m i n i k už zažil hodně těch příbuzenských starostí a zásahů. Kolikrát byla porušena klauzura mužská i ženská, kolik noviců bylo pro násilné vniknutí do klauzury násilně odvedeno do "lůna rodinného". Víme o sestře, kterou zachraňovali příbuzní před klášterním jhem, že jí až žebro zlomili.

Jiný bratr zase se musil skrývat, aby mu nemohl být doručen falešně vylákaný papežský list zprošťující ho řeholních slibů. Jiného bratra posílá Dominik ve spěchu z kláštera před rozhněvanými příbuznými a jenom náhle rozvodněná řeka uvrhne bratra před péčí příbuzných.

Tentokrát se římské rodiny spokojily se stavem obležení kláštera. Řím je pobouřen, že prý "chtějí zrušit starobylý klášter" - kterému ovšem nikdo z těchto horlivců nepomohl v jeho bídě, proto byl "odevzdán do rukou neznámému dobrodruhu" (Dominikovi).

D o m i n i k ale zase ukázal svou pevnou rozhodnost. Zakročil rychle a rázně. Přichází k Panně Marii in Tempulo, slouží sestrám mši svatou a káže sestrám tak naléhavě, že ihned skládají do rukou Dominikových přísahu, že budou zachovávat klauzuru, kterou ihned pohotově bratří kazatelé zazdili. Dominik si bere klíč od ostatních bran, postaví bratry jako hlídku.

Tato energická reakce "neznámého dobrodruha", o němž se s ustrnutím dovědí, že je velmi váženou osobou na papežském dvoře, naplnila ustrnutím ochránce Církve v římských patri - cijských rodinách, takže se ihned stáhly se svými výhrůžkami. Smíří se s tím, že se u nich již neobjeví jejich tetušky na táčkách. Dominik získal pro San Sisto i sestry jiného klá

štera, totiž od sv. Bibiany.

Nastala však jiná potíž. Sotva San Sisto byl dobudován, nastěhovali se do něho bratři kazatelé, kteří ho nutně potřebovali ke svému apoštolskému evangelizačnímu dílu. Ale bratři chtěli uvolnit konvent sestrám hned, jakmile budou připraveny k přesídlení, jakmile budou splněny všechny právnícké předpisy i formality. Svatý Dominik určil, že z bratří zůstanou u San Sisto jen ti, kteří budou pověřeni duchovní i časnou správou sester.

Proto bylo třeba nového konventu pro bratry. Tak se jim dostalo papežské tvrze na Aventinu, která byla po staletí duchovní tvrzí u svaté Sabiny. Jeden z největších generálů bratří kazatelů Gillet dosáhl uvolnění od vlády celého konventu a přinesl tam ústředí řádu,

vyšší řádovou školu pro novicmistry,
historický institut a
vydavatelství díla sv. Tomáše Aquin.

U pevnosti stál jeden z nejstarších římských chrámů sv. Sabiny. Dominik dávno toužil v hloubi nitra po tomto chrámu. Obdržel jej, i když ne bez obtíží. Nic nedostal nikdy lacino, zdarma, bez obtíží. Ale Dominik měl zásadu, že překážky jsou k tomu, aby byly zdolávány a aby byly mírou velkodušné obětavosti a heroické trpělivosti. Obojím mají být vyzbrojeni apoštolové všech dob.

Bratři se přestěhovali ke sv. Sabině, aby od ní již nikdy nebyli vypuzeni. I za konfiskace vlády Marziniho uchoval si řád kousek slavného domu, dvorek s prastarým stromem. Citroník prý sázel svatý Dominik. Dojemný detail je zachován, že když přitáhl mladý lacordaire – Obroditel a druhý zakladatel už už zkomírajícího řádu se svou skupinou nadšenců, vypučela nová ratolest na polouschlém stromu a rozrostla se v mohutnou větev. Bratři se přestěhovali s chudými svršky prozatím do domku pro duchovenstvo u pevnosti. Dali se do stavby nového konventu, který jim dal papež v majetek bulou z 5. června 1222.

Brzo po velikonocích se uskutečňuje třetí a poslední eta-

pa budování San Sisto.

D o m i n i k vítá sestry u brány nového domova a přijímá tam 40 mnišek od Panny Marie in Tempulo. Dává jim hned na místě nový, bílý totiž hábit s bílým škapulířem, s černým závojem, jako nosily sestry v Prouille a v Madridě.

Vystoupil k oltáři a přijal znovu a definitivně jejich profes na řeholi svatého Augustina a na konstituce, které složil Dominik. Téhož dne vstupuje do San Sisto ještě několik izolovaných řeholnic a polořeholnic spolu se sestrami z klášteríku sv. Bibiány (Balbíny). Tak se shromáždilo v ty dny 61 řeholnic u San Sisto.

S v a t ý D o m i n i k je dobrým a láskuplným Otcem - Vím, jak lnou sestry od Panny Marie ke "svému" obrazu. Přinesl jim ho slavně v průvodu bratří, duchovenstva a zbožných Římanů. Večer za velebného ticha, s hořícími pochodněmi, bosí - šli Dominik s bratřími.

Kajícností uvádí, žehná a posvěcuje Dominik toto nové hnízdečko vlastoviček Božích. Sestry rovněž bosé na modlitbách čekají na svou Paní. Obraz je postaven pietně do nové basiliky. Kolem své MATKY, KRÁLOVNY všech zbožných žen - jen pod křížem od Kalvarie až dodnes shromažďují se všechny Maří Magdaleny, Marie Salome, Jakubovy ...

D o m i n i k povolal sem několik sester z Prouille, aby vyučily sestry apoštolskému sesterství, s kterým tolik počítal a na němž tolik trval. Se sestrami přišli dávní přátelé Dominikovi ještě z dob misie u katharů z Albi - Arnold, kdysi velký šířitel valdenství a potom, když ho Dominik obrátil, jeden z jeho nejvěrnějších spolupracovníků. Biskup Fulco, který s velkou radostí a zadostiučiněním sleduje od ko-lébky zrod a vzrůst řádu kazatelského. Chce s Dominikem projednat ještě poslední otevřené otázky mezi bratřími kazateli a toulouskou diecézí.

Do konventu San Sisto přišlo i osm sester z Montefiasco - na. U konventu sester zůstalo jen 6 bratří kazatelů. Jejich převor bratr Eudes je zároveň představeným sester, třebaže

v zastoupení sv. Dominika, jehož si přeje papež mít vlastním představeným.

Sestry se řídily, jak jsme řekli, řeholí sv. Augustina a stanovami složenými Dominikem. Ty stanovy se nám šťastně zachovaly jako vzácný odkaz našeho společného Otce, bratří totiž i sester. Jejich základem jsou stanovy určené pro sestry v Prouille jako pasáže o observancích mnišských.

D o m i n i k je ale skutečným otcem. Tolik překážek a obtíží musil překonat. V í t ě z n ě ! Ale tím vlastně jeho otcovství teprve začalo. Nespokojuje se ani s tím, že jim dal ústavu, řeholí a stanovy. Denně sestupuje s Aventinu a koná dlouhou cestu k sestrám.

Pro sestry mu není nic těžkého, podobně sestry chápou zcela jeho ducha. Jsou sestrami s velkou a žhavou touhou být pomocnicemi modlitbou, obětmi a pokáním apoštolské práce bratří.

Jen zvláštní pomocí milosti a daru síly můžeme vysvětlit, jak Dominik stačil celou svou činnost. Káže denně lidu, zpovídá, vychovává novice, formuje bratry, denně instruuje sestry a svědci od sv. Sabiny prohlašují, že většinu noci tráví na modlitbách a dlouhých kontemplacích s vroucími adoracemi.

Jeho víra mu dává takřka vidět svátostného Spasitele, že se nemůže po celou noc od něho odloučit. Když si přirozenost žádá své, zdřímne si náš Otec na oltářních stupních. Jen někdy si zajde do dormitáře bratří. Část tohoto koutku je proměněna v kapli a je zvana celou svatého Dominika.

Ale je zbytečná tato legenda.

Skutečnost je krásnější.

Není celý Dominikovy, protože jí nebylo,

p r o t o ž e j í n e m ě l -

DRUHÁ ŘÁDOVÁ GENERÁLNÍ KAPITULA V BOLOGNI ROKU 1221

D o m i n i k dokončil své velké dílo v Římě. Vybudoval tam dvě komunity, dvě centra apoštolského vyzařování - jedno kázáním a druhé modlitbami a obětmi, zabezpečil řád, dal mu pevnou strukturu i jasnou linii, program i prostředky k jeho uskutečňování.

Stanul uprostřed Církve jako velký reformátor kněžského působení tím, že mu dal příklad apoštolského kazatelství
v apoštolské chudobě
a apoštolské svobodě od pout
trvalého připoutání na jedno místo. Lodička řádu proplula za jeho lodivodství jistoty všemi úskalími nepochopení, nepřítelů i tragických omylů, které tak často provázejí všechny reformátory, hlavně ty, kteří začínají od druhých. Zanechal řádu pro začátek upřímné a mocné příznivce a sbor sepjatých sesterských dlaní, které prohřívaly mladý a útlý květ řádu.

Po šesté a naposled opouští Dominik Řím a táhne nahoru do severní Itálie. Jeho cílem je Bologna, kde má řídit ještě jednu kapitolu řádovou, kterou vyjadřujeme moderním vypůjčeným termínem jakožto kapitolu ústavodárnou. Prvá byla kapitula zakládací.

Opouští Řím a nikdy už nezavítá k sestrám u San Sisto, aby potěšil je i sebe. Sestupuje s Aventina od sv. Sabiny, z kláštera proměněného ze staré papežské pevnosti, aby dal papežství jinou pevnost, která odolá spíše než zdi.

*I n m e d i o R o m a e a t í m
i n m e d i o E c c l e s i a e -*
stanul Dominik s hotovým svým dílem.

Už neuvidí svého příznivce kardinála Hugolina, který pevně držel ruku nad apoštolským kazatelstvím. Stane se po smrti Honoriově sám papežem. Nese jméno Řehoře IX. a je to třetí

velký příznivec řádu v jeho začátcích. Hlídač na vatikánské hlásce, plný Ducha Svatého mívá vždycky větší pochopení než všelijací portýři a zahrívači židlí, kteří neúspěšně bojují svou malicherností, plnou ducha tohoto světa proti vanutí Ducha Svatého.

D o m i n i k jde zásadně jen pěšky. Od prvních let své misie u katarů z Albi, kdy pocítil táhnutí apoštolského ducha ke kázání v chudobě apoštolské, chodí pěšky a žije z almužen. Tak se protlouká žebrotou, neboť kdo ví z náhodných lidí, u kterých zaprosí o skývu chleba a číši vody, že tu jde kolem Kristus chudý v chudém apoštolu?

Ale už se mu jde tíže. Cítí velikou únavu. To však neoslabí jeho horlivost, se kterou káže, kde se mu jen naskytne příležitost. Všude už téměř je doma, protože všude skoro ve větších městech má své konventy. Už se všude mohl tedy z - stavovat doma u svých bratrů.

Potěšil se kvetoucími konventy v Sieně a ve Florencii. Leží sice mrak zloby nad florentským klášterem, ale Domini - kova důvěra v Boha pomáhá bratřím přenést se přes svízele, které zde působí bratři katedrální, zase kanovníci.

Arcibiskup a věřící si vyžádali bratry kazatele. Kanovníci jim uvolnili jeden svůj prebendární kostel. Ne ovšem příliš rádi, ale biskup na tom trval. Bratři začali působit po celém městě a hlavně okolí, majíce východiště své apoštolské činnosti v kostele svatého Pavla.

Kanovníci těžce odpouštěli bratřím kazatelům ovoce jejich práce, které vyslovovali slovem "úspěchy". Nezáviděli práci, oběti, chudý život v bídě a odříkání. Nezáviděli únavu skoro až nelidskou, nezáviděli ani ovoce rozjasněné a utvrzené víry, obrácení myslí a srdcí, ale záviděli "úspěchy". Tím my - slí příchyllost a oblibu lidu, a i na poslední řadě almužnu, která podle jejich lakotného ledví se nazývala příjmy. O tu almužnu byly zkráceny příjmy jejich.

D o m i n i k znal zlobu lidskou, tím spíše kněžskou a navíc kanovnickou. Proto těší své bratry. Což může žebrák ně

komu překážet? Je vždy ochoten odstoupit od svého "práva". - Když to nepůjde jinak, odstoupí bratři (chudým kanovníkům, pomlouvačům, neboť až k tomu se snížili) biskupem darovaný kostel. Bůh se postará a pomůže. Ostatně lidé, ani nepřátelé nejsou nepolepšitelní. Dominik předpovídá, že nejzavilejší z nepřátel kanovníků stane se jednou vzorným bratrem kazatelů.

Několik dní před Letnicemi roku 1221, které letos připadaly na konec května, dorazil Dominik do Bologne. Zde dovršil druhou kapitulou své dílo, zde naplnil též počet svých dnů.

Bratři kapituláři již byli shromážděni. Podle jejich počtu může odhadnout prudký rozmach řádu, který měl již 20 vzorně ustavených domů. Tři, čtyři konventy se právě budují. Tento počet odpovídá 50 kapitulářům.

Na této kapitule byla zřízena provincie lombardská, které postavili v čelo Jordána Saského. Na této kapitule bylo rovněž rozhodnuto vyslat několik bratří do Anglie - vybudovat provincii anglickou.

Je lidsky neuvěřitelné a žádá si jen výkladu nadpřirozené pomoci síly milosti Boží a zvláštního řízení Boží Prozřetelnosti, co vybudoval Dominik už zesláblého zdraví za čtyři roky. Je neuvěřitelné, jak tento žebravý kazatel, který tráví celé dny v apoštolské práci a noci na modlitbách, který jí málo, bídne a nepravidelně, mohl shromáždit, zformovat, rozmetat a zase zorganizovat několik stovek apoštolů ze všech národů, vrstev, věku, stavu, postavení.

Jak mohl vybudovat a vést osobně 25 konventů, jak dovedl sestavit zákonodárství pružné a pevné, živé a věčné, které nestárne ani v detailech, jak dovedl zladit život kontemplativní a apoštolský tak, že apoštolský nutně vyrůstá z kontemplativního a kontemplativní ho připravuje, jej zásobuje a vede. Jak dovedl při vší starosti o činnost, protože jí chce působit na spásu bližních, velkoryse pochopit poslání sepjatých dlaní sesterských pro apoštolskou činnost bratří, hlasatelů evangelia.

Přitom je jeho tak všestranná činnost jednotná, Dominik neváhá, nekolísá ani v rozhodování, která i nejintimnější přátele plní chmurnými obavami. - - Ovšem pravý křesťan se nediví, že láska svatých tvoří divy v sobě, v bližních i věcech a že Bůh jim propůjčuje svou šířku srdce, svou rychlost a jistotu.

Bůh nedusí osobnosti, nýbrž je naopak nejvýše vyzvedá tím, že jich používá ke svým plánům a k tomu jim vlévá své světlo, svou velkorysost, sílu i jistotu. Boží moudrost i moc i láska mluví z lásky, moudrosti a moci Boží. Opravdu: Podivuhodný je Bůh ve svých svatých.

Rok 1221 je rokem nejmohutnějšího vypjetí všech sil Dominikových, ale také konec jeho sil. Vytrvalý poutník má letos jakoby užší hranice své činnosti. Odehrává se jen v Itálii. Nemůže putovat do Paříže, kde ostatně jeho apoštolát byl silně omezován neznalostí francouzštiny i jinými jazyky. Ještě méně apoštoloval v Germanii. Proto rozdělil na této druhé kapitule řád na menší celky podle národností - zvané provincie, nebo též "regnum". Hlavy těchto menších celků zastupovaly generála - Dominika.

Měli získávat nové členy, budovat nové konventy, reformovat bratry.

Také tu bylo stanoveno nové označování řádových představených. Dominik se již nenazývá Prior Ordinis, nýbrž Magister Ordinis, převzato asi od Johanitů - představený územních řádových celků slul Prior provincialis - a místní Prior conventualis. Takový je kazatelský hierarchický žebřík od bolonské kapituly.

Představený celého řádu je: Mistr řádu,
provincií: provinční převor,
představený místní: konventní převor.

Zároveň byla odhlasována a do stanov vložena ustanovení o volbě i eventuálním sesazení těchto představených, o moci představených provinčních a konventních, jakož i určení data provinčních kapitul na svátek svatého Michaela archanděla.

Již lateránský koncil si přál decentralizování řádových správ, aby řádně stále reformované mohly být zároveň stále živou zbraní Církve. Kazatelé provedli konečně toto obecné přání Církve. Provinční představení měli dobře znát a poznat všechny podmínky a okolnosti území sobě svěřeného, měli znát lidi a zaznamenávat si bratry schopné k apoštolskému kazatelství.

Tato decentralizace byla velkou úlevou pro Dominika a zároveň velkou pomocí, protože nemohl být všude, nemohl všude vyjednávat, všechno vědět a to o všech a o všem. Provinciálové ho informovali přesně a spolehlivě. Mohl se rozhodnout z plného poznání situace osobní i místní.

Roku 1221 už známe provincii lombardskou, provençalskou, španělskou, francouzskou, římskou a teutonskou.

Vedle toho měl řád ještě izolované domy v Germanii, Dánsku a ve Švédsku. Brzo povstává též provincie uherská. Kapitula z roku 1221 posílá do Uher bratra Pavla Uherského. Zanedlouho vybudoval řadu konventů a prvním provinciálem je bratr Thierry, a to již roku 1223. Bratr Pavel byl vynikající mistr práv. Napsal první příručku pro zpovědníky: Summa de poenitentia.

Bratři se usadili již v Dánsku. Bratr Šalomoun se dostal po svízelném putování do Kodaně. Biskup kodánský zaplesal nad existencí bratří kazatelů a nad tím, že přišli i do Dánska. Přišel s doporučujícími listy papeže i Dominika. Biskup přijal bratry s vděčným zvoláním:

Dej Bůh, aby každá církev podléhající svaté Stolicí měla aspon jeden konvent tohoto řádu.

Biskup povzbuzován nad to ještě papežským legátem dává po zemek, na kterém je brzo vystavěn konvent bratří. Bratr Šalomoun stává se převorem a z Bologne i z Paříže již přicházejí bratři skandinávští, kteří uvízli na universitách v síťích strhujících myšlenky Dominikovy.

V Německu je vybudován konvent v Kolíně nad Rýnem. Bratr Gilbert de Fresnay je poslán kapitulou, aby uvedl řád

do Anglie. Pátého srpna přistává v Doveru. Gilbert s bratřími byli přijati biskupem z Winchesteru a budují konvent v Oxfordu. Pro podobné potíže s kanovníky jako v Paříži a Florencii musili změnit místo svého konventu. Ale za tři roky mají již také konvent v Londýně.

Kapitula posílá posléze Hyacinta a Česlava, přijatými do řádu Mistem Dominikem u sv. Sabiny - do slovanských zemí. S nimi jde velký hudebník Jindřich z Moravy. Byli přijati nadšeně v Čechách, na Moravě, v Polsku. Velmi vřele je vítá krakovský biskup. Brzo otvírají konvent v jeho sídelním městě.

Otcové poslali bratry misionáře a budovatele i do Řecka. Dominik je důsledně veden myšlenkou apoštolskou, čítajíc v to i ustavičné rozesílání apoštolů.

Tak na této kapitule Dominik provedl se svými kapituláry rozšíření řádu, organizaci řádu, strukturu řádu i zdravou decentralizaci.

Tak je řád geniálním Dominikovým organizátorským talentem již čtyři roky po založení postaven na základ kapitulních zákonodárných shromáždění, na základ dobám a místům i poměrům přiměřených konstitucí, které neváží pod hříchem a od nichž má představený moudře dispensovat, kdyby jejich rigorosním zachováním byl ohrožen vlastní cíl řádu: *salus animarum* - to jest spása duší nade všechno - na základě pohyblivosti představených neustanovených, nýbrž volených bratřími ne navždy jako opat, nýbrž na krátké lhůty.

Celý řád je provanut apoštolskou spiritualitou. Řád je řádem kněžským, protože apoštolským a i pomocní bratří jsou součástí kněžského apoštolátu, který mají umožňovat časnou pomocí práce svých rukou.

D o m i n i k se celou svou bytostí odvrátil od feudálního zřízení a ducha, jaký se projevoval v opatských řádech. Přijal ducha akademických universitních a měštanských svobod, jež šťastně regulovaly absolutní moc panovníků, pánů a prelátů a šťastně decentralizovaly i jinak nutnou jednu nejvyšší moc a autoritu.

To vše bylo stanoveno na bolonské kapitule a to vše bylo vloženo do konstitucí.

Právnícky je vše přesně promyšleno a formulováno, ale právníká přesnost neudusila vanutí Ducha Svatého, neboť jím byl naplněn duch Dominikův, který dal řádu do vínku tohoto Ducha a jeho bohatství.

V prvních dnech červnových skončila své jednání druhá bolonská kapitula, která dala řádu pevnou strukturu i zákony a rozšířila ho do celého světa. Tím skončila i úloha Dominikova k jeho řádu.

Zatímco bratři konali svou kapitolu v Bologni, odebral se kardinál Hugolin jako papežský legát do severní Itálie. Vybrojen autoritou papeže i císaře má připravit účast severoitalské šlechty na nové křížácké výpravě, přivést k uplatnění práva a svobodu Církve v severní Itálii, bojovat proti heresím, uskutečnit mír mezi městy, dosáhnout, aby světskou mocí byly prohlášeny kánony lateránského koncilu a přimět s tím k souhlasu bolonskou právníckou fakultu, jakož i prosadit korunovační zákony pro římského císaře.

Byl to program nesmírně rozsáhlý a bohatý. Každá jeho část stačila by zaměstnat vždy celého jednoho člověka. Bratři kazatelé odměnili se svému příznivci a ochránci usilovnou spoluprací v boji legátově proti kacířstvím. Ovšem zcela v duchu Dominikově, pozitivním poučováním skrze doktrinální kázání.

Bratři se ujali se vší svou horlivou obětavostí úlohy smírování rozvrácených rodů i měst. Všeobecná evangelisace území ohroženého valdenstvím z lonského roku se opakovala. Ale ještě ve větším měřítku mohla se již opřít o konventy bratří v severní Itálii.

Hugolin pochopil důležitost této pomoci bratří kazatelů i rozšíření sítě jejich konventů jako opěrných bodů této evangelisace v tak širokém měřítku.

Hugolin se postaral, aby byl bratřím ihned uvolněn kostel v Brescii. Byl to on, jenž získal svou autoritou nový

kostel pro bratry na místo dosavadního, který obdrželi po vy stěhování od sv. Pavla pro potíže s katedrálními kanovníky ; kostelík sv. Pavla nevyhovoval opravdu po žádné stránce. Tak obdrželi skrze kardinála Hugolina kostel Santa Maria Novella, u něhož jsou bratří kazatelé až podnes.

H u g o l i n i D o m i n i k si rozdělili práci přesně každý dle svého původního určení. Bratří s Dominikem kázali, Hugolin vyjednával s úřady, s vrchností.

D o m i n i k koná svou poslední evangelisační cestu. - Káže od Benátek do Bologně, ke které se znovu blíží přes Padovu, Mantovu a Treviso, což jsou všechna hnízda kacírství.

Je horko parného léta.

D o m i n i k střídá únavné pochody s vyčerpávajícím kázáním. Musil se přizpůsobit rytmu Hugolinovu. Jenomže ten jel na koni a Dominik pěšky a odkázán jen na almužnu. Musil napnout všechny síly, aby stačil tempu kardinálovu, protože měl uskutečnit kazatelskou část kardinálova poselství.

Tak vypjal Dominik své síly až na hranice možností.

Bohužel je i překročil. Je už zcela vyčerpán.

Neodpočine si aspon u bratří v Bologni?

Dominik došel do Bologne 28. července.

Odmítá si odpočinout a uzavírá se s převorem a prokurátorem, aby projednali řádové záležitosti. A to po celodenním pochodu a úmorném vedru. Jakoby tušil svůj brzký odchod, jedná o dostavbě kláštera, o misi lombardské, o zřízení kláštera pro sestry v Bologni, který se stále oddaluje pro násilí a odpor Doriny sestry Diany d'Andalo, která chce vybudovat klášter sester a sama tam vstoupit, složit již slib do rukou Dominikových.

Rodina ji unesla z úkrytu a tak brutálně, že ji zlomili pochopi žebro. - Už se blíží noc a bratr Rudolf jako obyčejný smrtelník by si šel rád odpočinout. Proto vybízí naléhavě Otce Dominika, aby si šel lehnout a hlavně, aby se dispensoval od nočního choru. Dominik odmítá obojí, ale má uznání s bratrem Rudolfem. Přerušuje poradu a jde do kostela. Modlí

se tam dlouho, dlouho, jak obvykle. Když přijdou bratři k nočnímu choru, Dominik se k nim připojí. Náhle se ale zhroutil krutými bolestmi hlavy. Je to příznak choroby, která ho sklátila. Bez přestání se takřka střídají záchvaty horečky a úplavice. Dominik trpěl obojím již dlouho, ale nyní to nabylo zhoubného rázu.

D o m i n i k svou železnou vůlí vzdoruje nemoci a ovládá se dokonale. Zase povstává a v červencovém vedru navštěvuje své drahé universitány v jejich kolejních světnicích. Právě těmto mladým studentům se dostalo velké výsady, že směli nahlédnout do jeho bohatého, jemného srdce, hořícího pro krásu NEJVYŠŠÍ LÁSKY, nejčistší a nezměrné k Bohu i k jeho dětem. Tou láskou zapaluje i jejich mladé srdce.

Cítí, že se smrt k němu už rychle blíží a poslední své okamžiky chce věnovat mladým, aby je nadchl pro podobný život.

Začátkem srpna se již nemůže udržet na nohou a rozhoduje se v posledních chvílích si ulehnout. Bratr Rudolf připravil Otcí, který jako jeho Mistr neměl, kde by hlavu sklonil ani pod vlastní střechou - aspoň koutek v dormitáři, kde nikdy neměl sobě vyhrazené místo. Rudolf dotáhl žíněнку - rohožku a přikrývku. Lože odmítl. Položili tedy Dominika na žok naplněný vlnou. Takové bylo původní lože kazatelů. Na něm odpočívá a umírá Dominik.

Nemoc se tvrdě zakousla do unaveného těla. Jeden záchvat horečky střídá druhý. Jen rty se pohybují v modlitbě a rysy jeho pevně stažených tváří prozrazují, jak přes mučivé bolesti tone ve žhavé kontemplaci. Ani vzdech ze sebe nevydal.

N e n a ř í k á .

Naopak, na jeho pohublém obličejí se usídlil výraz mírný, radostný až úsměvný. Byl to jeho zvyk, že právě v utrpení ukazoval více radosti než v pokoji. Když záchvaty polevovaly, mluvil o Bohu s bratrem, který u něho seděl, nebo ho poprosil, aby mu něco přečetl, čím by se potěšila jeho duše. Nebylo pochyby, že je vážně na smrt nemocen. Přirozenost už se nedovede bránit, je příliš vyčerpána apoštolským a asketickým životem. Velmi často si volá k loži novice. Mladí zůsta-

li jeho privilegovanou láskou až do smrti.

P A T R I A R C H A U M Í R Á

Konec se blíží rychlými kroky. Jeho horlivá duše chce ještě přelít co nejvíce žáru svého srdce, dříve než ustane tlouci, do srdcí nejpohotovějších. Chce, aby jeho dílo, jeho myšlenky a ideály i metody žily dále. Proto si volá k sobě znovu a znovu novice a kleriky své i universitány.

Povzbuzuje je k vytrvalosti a horlivosti, vytyčuje jim nesmírnou důležitost svědomitého využití času i možnosti k přípravě na apoštolát.

Ačkoli nemoc valem postupuje, nevzdávají se naděje na uzdravení. A tak zkoušejí vše, co by mohlo způsobit obrát k lepšímu v nemoci Dominikově.

Uvědomují si, že ve vnitřní Bologni je teď nedýchatelné ovzduší. Bologna je pro své bažinaté okolí v létě velmi ne - zdravá. Obklopuje ji okolí plné otravných výparů. Klášter svatého Mikuláše byl pak postaven na nejnevýhodnějším místě, kde kolem zahnívala voda v příkopech, které si město drželo jako část svého opevňovacího zařízení. Výpary překážejí Dominikovu uzdravení. Proto přenášení bratří Dominika na jih města do malého benediktinského převorství na Monte Mario. -

Ale je už všechno pozdě.

D o m i n i k umírá i když při plném vědomí a i když pomalu. V Monte Mario je vzduch čistší a svěžejší. Slabost Dominikova však zesiluje od hodiny k hodině.

D o m i n i k p r o s t ě u m í r á ...

Je nepochopitelné, ba neuvěřitelné lidem blízkým milované bytosti, že by to, s čím byli životně spojeni, mělo odejít, je opustit.

Ráno 6. srpna prosí bratry, aby zavolali převora bolonského kláštera, bratra Venturu. Převor přichází s početným zastupem bratří, kteří se v počtu asi 20 seskupují kolem jeho

smrtného lože. Těchto 20 bratří představuje Dominikovi všechny jeho bratry, všechny jeho děti, roztroušené po celém světě.

S v a t ý D o m i n i k p r o m l o u v á
n a p o s l e d k b r a t ř í m .

Ještě po letech si bratr Ventura přesně vzpomíná na poslední Dominikův monolog.

P o s l e d n í m o n o l o g . . .

Ventura vypráví, že ještě neslyšel poučení a slova tak o-
třásající. Mluví o povinné svatosti u následovníků apoštolů
v povolání i v životě,

o vytrvalosti v této práci,

o opatrnosti ve styku s ženami, hlavně mladými,

neboť k apoštolátu mezi ženami je třeba mít srdce očištěné a
čisté, aby jejich apoštol neklesl s nimi a ony s ním pro
chybný krok z neopatrné troufalosti či nedbalosti.

Sám se přelíbezně doznává, že mluvíval raději s mladými
dívkami (dle jiné verze se sestrami), než se starými dámami
neb jeptiškami. (Což je třetí druh řeholnic: sestry, sestřič-
ky, jeptišky).

Pokračuje v nadšeném pohnutí o tom, jak třeba milovat řád
a starat se o jeho rozšíření. Klade svým synům na srdce svůj
program jako svůj otcovský odkaz:

M i l o v a t d u š e ,

m i l o v a t c h u d o b u .

A již začíná slavná liturgie u lože umírajícího bratra po-
dle starého ještě domnělého kanovnického obřadu anebo bolon-
ské university. Před celým kněžským shromážděným sborem sklá-
dá veřejně svou životní zpověď. Odešli nižší duchovní a zů-
stalo jen dvanáct vybraných starších kněží.

Všichni ho svorně ujišťují, že v tom, co slyšeli, není
jediného těžkého hříchu, že si donesl křestní nevinost
až k branám věčnosti.

Po svaté zpovědi volá nazpět všechny ostatní bratry a hlavně
bolonského převora bratra Venturu. Ventura toho používá, aby
sdělil děsivou zprávu, kterou musí ztrpčít Dominikovi posled

ní jeho chvíle a odvést ho od jeho pohřbění do Pána.

D o m i n i k a obsluhující benediktinský mnich sdělil totiž Venturovi, že benediktini se vši rozhodností trvají na pochování Dominika v jejich kryptě, jestliže zemře v jejich konventě.

Draho přišlo bratřím i Dominikovi jeho přeložení z vlastního do cizího konventu. Bratr převor Ventura se naklání k Dominikovi a sděluje mu své obavy i bratří.

D o m i n i k rozhoduje střelhibitě.

To Bůh nedopustí, abych byl pochován jinde, než pod nohama bratří. Odneste mne ihned odtud. Ať třeba zemřu na cestě, jen když mne budete moci pochovat v našem kostele.

Bratří učinili v rychlosti všechno potřebné k přenesení Otce do rodného hnízda. Dojemný průvod sestupuje zvolna z pahorku do města. Chodci se zastavují, údivem i úctou zmlkají. D o m i n i k sotva dýchá na nosítkách nesených solidními, silnými muži vybranými z jeho synů. Bratří se obávají, že by mohl plamének jeho života zhasnout na každém kroku. Konečně donesli bratří drahé břímě do kláštera u svatého Mikuláše a složili je v cele bratra Mistra Monety. Dominik nikdy neměl nikde, tedy ani ne v Bologni své vlastní cely.

Chudý v životě, chudý ve smrti. Jako jeho Mistr, který neměl, kde by hlavu sklonil, který musil být i pochován v cizím hrobě. Bratří přistupují s pláčem jeden po druhém k Otci. Každý mu svěčuje své úmysly, aby je Dominik odnesl před tvář Boží zároveň se svou mocnou světeckou přímluvou.

S v a t ý D o m i n i k pronáší památná slova, o která se opírají bratří ve všech svých protivenstvích a které zpívají Otci jako naléhavou připomínku: Neplačte. Budu vám užitečnější po smrti, než za svého života. Více ovoce vám přinesu ...

Slíbil jsi, že po smrti budeš prospívat bratřím. Vyplň, nuž, Otče, cos řekl a pomáhej nám svými přímluvami.

Za hodinu volá převora. Připravte se!

Převor a bratří se oblékají ke slavnostní Commendatio animae-

Odprovázení umírajícího. Těžké mlčení zahluje očekávání bolestného rozchodu. Bratr Ventura se naklání a šeptá Zakladateli: "Otče, dobře víte, v jakém smutku nás zanecháváte. Rozpomenete se na nás u Pána a proste ho za nás".

D o m i n i k pozvedá ruce k nebesům.

Opakuje slova našeho Pána a Mistra:

"O T Ě S V A T Ý ,

Ty víš, že jsem vždycky zůstal ve tvé svaté vůli z celého svého srdce.

Zachoval jsem a ostříhal jsem ty, které jsi mi dal.

Odporučím je tobě. Zachovej a opatruj je".

Ještě jednou káže, aby počkali s modlitbami za umírající.

Všichni tají dech, aby nerušili tak posvátnou agonii.

Bratr Rudolf stojí u hlavy P A T R I A R C H O V Y .

Drží ji v šátku, kterým utírá s obličeje smrtelný pot.

Konečně dává Dominik rozkaz: Z a č n ě t e !

Ví přesně, kolik chvil ho ještě dělí od spočinutí v náručí Božím. Potichoučku začíná komunita poslední obřady Dominikovy na zemi. Začínají Credo. Dominik se je modlí spolu.

Lehounce se pohybují jeho rty.

Credo bylo obsahem, smyslem a cílem jeho života.

Z toho Creda žil, je vyznával a hlásal.

Obhajoval je celé proti kacířům. Všechno podstoupil a podnikal, aby je přivedl k neporušenému tomuto Cedu. Bratry učil k doktrinálnímu jeho zvěstování v kázání a tak vychovával svůj řád.

On opravdu víru zachoval - svou i druhých.

Pojednou pozvedl ruce jakoby k nebi.

To byl jeho p o s l e d n í v ý d e c h .

V objetí Páně umírá při slovech: Přispěchejte, svatí Boží, přispěchejte, andělé Páně.-

Je večer 6. srpna 1221. Nedokončil ještě svůj padesátý rok -

Zatímco ve vedlejší místnosti bratři zpívali druhou část obřadu, Odporoučení duše, bratr Rudolf připravoval tělo OTCOVO k pohřbu. Nedal si vzít toto právo prokurátora, jemuž sám Dominik svěřil péči o časné potřeby bratří.

Rudolf přitom našel pod vetším hábitem na holém těle tlustý řetěz, který se svatému kajícímu zařezal už hluboko do masa. Podařilo se mu ho sejmut a jednou jej bude vyžadovat bezprostřední nástupce Dominikův, Jordán Saský, jako nejvzácnější památku na svatého ZAKLADATELE.

Musili teprve sehnat slušný hábit k pohřbu, protože měl hábit jeden jediný, propocený, prosycený prachem a blátem nesčetných cest za každého počasí. Bratr Moneta vedle své světničky k smrti Otcově dává též k pohřbu svůj slušný hábit.

Bratři nesou tělo nebožtíkovo ve slavném průvodu do kostela. Komunita jakoby si naráz intensivně uvědomovala, že teď právě už se Dominik přimlouvá za své syny a že naslouchá všem jejich dětinným prosbám.

Tělo Dominikovo je zahrnované celou noc modlitbami, ani ne za Otce, nýbrž k Otci.

Ráno začínají vlastní pohřební obřady.

Čas od času se někdo zadívá skrze závoj slz do tváře patriarchy. Nemoc a smrt ještě přiostrily a zdůraznily jeho rysy. Vystoupil orlí nos španělského rytíře hraničáře, velitelská brada, lícní kosti zdůrazňované pohlubými tvářemi a krásné vysoké čelo.

Taková je m r t v o l a O t c e D o m i n i k a .

Díky přesnému popisu sestry Cecilie, která ho vpila do své duše dceřinskou vnímavostí a oddaností; známe dobře Dominika milého i když odhodlaného zevnějšku.

Postavy byl prostřední, drobného těla,

krásného a jemně zbarveného obličeje,

vlasů i vousů lehce rusých a překrásných očí.

Z jeho čela vyzařoval jakýsi lesk, který budil úctu a příchynost všech. Zůstal vždy usměvavý a radostný, vyjma když byl dojat soucitem s nějakou těžkostí bližního.

Měl podlouhlé krásné oči, vážný, hezký a zvučný hlas.

Nikdy nebyl plešatý a jeho řeholní koruna byla vždy úplná. Byla jen poněkud protkána stříbrnými nitkami ... Dnešní antropologové by řekli, že byl muž typu iberskostředozevního.

Otevřela se brána svatého Mikuláše děkanu řeholních kanovníků v Mantově, neboť řeholní kanovníci nikdy a právem nezapomněli, že Dominik vyšel z jejich lůna. Ani my na to nezapomínáme a úcta k premonstrátským kanovníkům je víc než úřední a povinná.

Vchází bratr A l b e r t S p i n o l a ,
dávny příbuzný našeho krajana, mučedníka v Japonsku,
jesuity K a r l a S p i n o l y .

Přišel mu poděkovat za všechnu péči a čas, který mu věnoval, když se ho přišel dotazovat jako představený dvou převorství. Spinola tlumí bolest a jeho srdce se zalévá jistotou, že D o m i n i k je doma a že i v nebi pokračuje ve svém svatém přátelství k němu. Kleká si u mrtvoly, objímá ji a líbá Otce na čelo.

Pojednou ustrne, jakoby naslouchal.

Vstává rozjásaný se slovy:

"Otče převore, sděluji vám dobrou novinu. Mistr Dominik mne objal s políbením a řekl, že mne dovede před koncem tohoto roku ke Kristu." Což se i stalo. - -

Nejtěživěji dolehla tato rána na oddaného nejen příznivce nýbrž i přítele především ostijského kardinála Hugolina. Rada prelátů doprovází jednoho z největších církevních mužů 13. století, který vystupuje brzo na lodičku Petrovu jako lodivod v době velmi rozbouřené.

H u g o l i n j e z d r c e n b o l e s t í .
Ztrácí nejschopnějšího, nejvěrnějšího, obětavého, nezištného a velmi moudrého spolupracovníka v boji o ryzost víry. Ale byl zasažen v hlubinách své horlivé a zbožné duše. Byl svými papeži stále vrhán do všech církevně politických záležitostí.

Kromě D o m i n i k a nikdo netušil a tím méně věděl, jak Hugolin záviděl svatou závistí Dominikovi jeho mystický život, jak toužil po svobodě a klidu kontemplativního života. Tolik si proto cenil řádu, jehož činnost přímo vyžadovala a předpisovala hluboký život vnitřní, vnitřní modlitby, tichých adorací a kontemplací spalujících ohněm božské blíž-

kosti. - Za 12 let se stane papežem. Nepřestává podporovat a hájit dílo Dominikovo jako dílo své. V hovoru se skupinou kazatelských bratří praví:

"Je v nebesích přidružen k apoštolům."

Křesťansky lnu! celou duší k EVANGELIU a proto míloval řád, který nejen evangelium hlásal, ale hlásal je způsobem, který EVANGELIUM doporučuje; hlásá je nejen slovy, nýbrž i doslovným jeho uskutečňováním.

Bylo významné, že si kardinál Ostijský vyhradil vykonat všechny pohřební obřady. Asistuje mu patriarcha Akvilejský a je přítomna řada biskupů a opatů. Nejvyšší hodnostáři pocho-
vávají chudého, potulného, žebravého kazatele. Bratří v tom vidí poctu nejen svému patriarchovi, nýbrž i svému apoštolskému životu, který přijali z jeho rukou.

Bratří spustili rakev do hrobu vykopaného pod zadní stranou kostela. Bratr Rudolf jej vyzdíl ze všech stran nejtvrdším cementem. Bá! se o svaté tělo. Na hrob pak položili těžkou kamennou desku, rovněž bytelně zacementovanou.

Hrob se stal hned od chvíle pohřbení útočištěm nemocných a jakékoliv pomoci potřebných lidí ze všech stavů, útočištěm chudých -
nejlepších přátel Dominika nejchudšího z nich,
kněží a studentů.

Všechny ty zástupy ho začaly vzývat v nejrůznějších záležitostech duše i těla.

HEROICKÝ CHARAKTER SV. DOMINIKA

Celý život a celou povahu svatého Dominika můžeme vyjádřit slovem: **m u ž h e r o i c k é l á s k y .**

Byl hrdinou všemi obětmi v neuvěřitelné chudobě, kterou doprovázel své dokonalé sebeobětování ve stravující kazatelské činnosti. Dospěl až k heroické lásce k Bohu a bližnímu. Z této heroické lásky tryskaly pak všechny ostatní ctnosti.

Jeho láska ho pudila stát se všechno všem, neznat sebe - Láska dovedla Dominika až k tomu, že nešetřil zdraví, času. Pohodlí zcela vyloučil ze své životosprávy. Miloval tak hrdinně Boha, že podnikal vše, aby byl ode všech stále poznáván a milován. Miloval heroicky bližní, aby jim přinesl, co poznal zkušeností až mystickou - to nejdražší, největší a nejcennější, totiž blízkost, krásu a životnost Boží lásky - kromě neúnavné apoštolské činnosti, vedle všech útrap od nepřátel, z ustavičného putování v naprosté chudobě, v zimě, v dešti, v blátě i v nesnesitelných jižních vedrech, o hladu a žízni, bez přístřeší.

Miloval hrdinskou láskou Ježíše a jeho příklad, protože ho hrdinsky následoval v hledání vůle **O T C O V Y** a **d u š í**, které vykoupil. Nic než Boha a duše, bylo heslem celého života Dominikova. Uskutečňoval je heroickým sebezničením.

Hrdinná byla jeho víra, kterou viděl až do nejzazších důsledků, co konat pro Boha tak velkého, tak láskyhodného, co pro duše jím milované až k sebeobětování, ve svatém členství až k smrti a to k smrti kříže.

D o m i n i k o v i bylo líto zástupu jako jeho Mistru - Proto se mu věnoval s takovou samozřejmostí a s vynaložením všech svých sil. Všem mu bylo líto, jen ne sebe sama. Láska heroická mu otvírala obzory, takže nejlépe ze všech součas -

níků své doby pochopil svou dobu. Láskou viděl a odposlouchával bolesti lidí své doby. Láska ho vedla z kanovníckého zá-
větří do výhně katharské a valdenské zavllosti.

Láska mu dala vidět nebezpečí kacířství v celém rozsahu. Láska mu ukázala tajemství úspěchů kacířských a ohrožení ještě nenarušené víry.

Láskou viděl heroicky strašné doznání, které člověk bez lásky neučiní, že nedbalost a povrchnost v poučování lidu otvírala u křesťanského lidu sluch i srdce vnější horlivosti, lépe řečeno kacířskému fanatismu.

Láska mu vnukla rozhodnutí k naprosté chudobě Krista a apoštolů. Jednak když miloval Boha, musil všechno odvrhnout, co nebyl Bůh, jednak že zase si přiznal a naléhavě přiváděl i druhé, že jen apoštolským životem v apoštolské chudobě získají si víru těch, kdo chtějí od hlasatelů Ježíše i jejich život podle Ježíše, jehož hlásají.

V tomto heroickém duchu shromáždil své učedníky. Dali se získat heroismem a vyhlídkou, že pod vedením Dominikovým se také naučí učinit něco velkého ze svého života. Dominik k tomu stále vychovává své bratry slovem i příkladem, aby se stali všechno všem. V tom byl neúprosný.

Byl heroický, ale nebyl nelidský. Heroicky šel za dušemi, ale šel k nim jen s tímto svým vlastním, osobním heroismem. Odmítá právě z této lásky jak nádheru, tak prostředky světské moci: diplomacii, břesk křížáckých zbraní i oslnující, ale nezískávající vnější moc. Protože jeho heroismus, jak jim ukázal, vyvěral z lásky, proto byl zároveň plný mírnosti, laskavosti, shovívavosti i trpělivosti.

Heroicky štědře rozdával ze své plnosti Boha, ale zároveň se také heroicky jím sytil. Stále mluvil buď s Bohem nebo o Bohu. Ve svých tichých chvílích meditace i kontemplace i retné modlitby, v intimním prožívání liturgie, kterou se naučil milovat, jí rozumět co řeholní kanovník, čerpal hlubokým okovem ze studnice Boží blízkosti. Rád hodně a žíznivě se napájel i ze studnice svatých Otců, teologů, vykladačů Písma,

až nakonec mu jeho láska ukáže, že kdo chce lidem dávat Boha, jeho pravdy o něm a o nich, musí si zvolit sestupování do jejich hlubin za předůležité zřídlo pro poučování věřících kázáním systematickým a doktrinálním. Proto posílá hned prvé a nejlepší své učedníky do Paříže, aby z tehdejšího středu křesťanského vědění o Bohu načerpali bohatství, o které se rozdělí s lačnými.

Jeho heroická jasnozřivost lásky se nebojí studia pro formaci bratří. K modlitbě, kajícínosti, chudobě je připojuje jako další živinu dobrých kazatelů. Nebojí se vtělit tuto myšlenku do svých stanov. Jeho heroická láska zasadila do jeho duše hlubokou pokoru. Ví, že ze sebe ničeho nemá, že všechnu dobrou vůli, ideály, plány, metody i úspěchy dává DÁRCE SVĚTEL. Proto zůstává stále skromným, tichým řeholníkem, který se pokládá za hříšníka, potřebujícího mnoho, tolik pokání.

Proto dříve než vstoupil jako kazatel do některého města, prosí, aby je Pán netrestal pro jeho hříchy. Proto nepřijímá nikdy ani pro sebe ani pro řád jakékoliv hodnosti. Proto skládá úřad nejvyššího představeného ve skutečném přesvědčení, které mu šeptala jeho pokora, že se nehodí k tomuto úřadu.

Jak byl horlivý ve svém apoštolátě, tak byl rozumný v metodách. Byl vyvážené rovnováhy, trpělivý, milosrdný, otcovský ve svém jednání s druhými. Láskou okoušel Boha, štěstí nejvyšší, a proto na jeho čele stále zářilo světlo jasného nitra, které vyzařovala jeho líce i čelo. Proto byl plný radosti, veselí.

Dovedl se radovat z mládí svých noviců i studentů, dovedl se radovat s mladými a s jejich radostmi.

Heroická láska ho uchránila škarohlídství, jemuž propadají lidé, kteří neprožili dobře láskou Boha - L á s k u .

Heroická láska mu dala pohrdat pohrdáním falešných horlivců, kteří nechápali jeho veselí a radosti a jeho pochopení pro radost a veselí křesťanské. Láska mu rozorala srdce heroickou citlivostí pro všechny povahy, pro nejružnější jejich potřeby. Nic u druhých, které mu Bůh poslal, nebylo mu ani

cizí ani lhostejné. Byl stále pohotový dát každému všechno, co měl a čeho druhý potřeboval: svůj čas
i svou blízkost Bohu,
bohatství, které načerpal v hlubinách Božích.

Proto tak přitahoval mladé. Láskou heroickou jim heroicky rozuměl. Bratr Štěpán praví:

"Bratří i cizí neměli lepšího učitele a těšitele v pokušeních. Vím to dobře, protože když jsem byl novicem, zaplavila mne se všech stran pokušení. Byl jsem dokonale potěšen útěchami a kázáními bratra Dominika. Totéž jsem slyšel i od noviců, kteří zakusili podobné útěchy."

Útěchou touto bylo naléhavé a životní přiblížení tajuplných skutečností víry. Dominik jimi tak ozářil, zaplavil, pronikl myslí posluchačů, že se v jejich světle rozplynuly stíny nejasností, pochybností, temnot i zkoušek.

Velkou oporou a silou byla právě ona heroická láska Dominikova. Kdo se k němu přiblížil, pocítil, že se mohou bezpečně opřít o tuto lásku Bohem silnou a proto jako oporu nejbezpečnější.

Láska ho učinila jedním z nejlepších vychovatelů všech století. Vychoval stovky žáků horlících podobně jako on. Vychovával podobně i sestry k apoštolskému heroismu, spolupráce s dílem kazatelů, apoštolskou chudobou, apoštolskou zbožností a kajícností.

Celý den kázal a večer poučuje v přítomnosti bratří, kteří mají z těchto přednášek dvojnásobný užitek. Formuje je a zároveň učí, jak si vážit apoštolátu u nevěst Kristových a ocenovat spolupráci jejich obětí v kazatelském apoštolátu. Tak to dělal v Bologni, v Toulouse a v Prouille.

Jeho heroická láska mu dovedla vzdát se své španělské vlasti, když jinde musil hlásat evangelium a jinde připravovat kazatelský apoštolát pro celý svět. Heroicky překročila jeho láska přece jen úzké hranice jinak širokého pyrenejského poloostrova.

Přísný Dominik dovedl si najít přátele. Věrné, oddané. - Ovzduší něžné srdečnosti obklopuje jeho styky s bratrem Reginaldem, Štěpánem, Bertrandem, Vilémem ... Dominik objímá touto láskou všechny své spolubratry, které s ním pojí úcta a obdiv, společenství ideálu, společné práce, ale i vzájemné něhy.

Často v noci, když sám nespí, prochází ložnicí bratří, přikrývá je, žehná. V této otcovské péči mu pomáhá mateřskou péčí Panna Maria. Sám viděl jednou ve světle slabé lampičky, která osvětlovala ložnici, Matku Boží, která ho zastupuje v této úloze.

L á s k a h e r o i c k á mu vnukala líbeznou družnost, kterou proměnil komunity bratří i sester, každou zvlášť a obě vespolek v krásnou rodinu. Sestra Cecilie zachovala o tom tuto roztomilou scénu:

Jednou se vrátil svatý Dominik pozdě večer ze svých kázání. Sestry už ho nečekaly a rozešly se do cel. Vtom zazněl zvonek, kterým bratří svolávali sestry, kdykoliv přišel Otec. Sestry se hned rychle oblékly a shromáždily se v kostele San Sisto, kde na ně čekal Dominik s bratřími.

Udělal jim promluvu plnou útěchy. Po promluvě pravil:

"Bylo by teď dobré se nějak občerstvit."

Zavolal prokurátora sester a poručil mu přinést jednu nádobu vína a jednu číši. Jedinou láhev a jedinou číši. Požehnal číši, kterou sám naplnil vínem. První se napil a pak dal kolovat číši nejprve mezi bratřími. Když se napili všichni bratří, řekl: "Chci, aby se též napily všechny mé dcery."

Pravil sestře Nubii:

"Jdi kolem a dej pít z poháru všem sestrám."

Sestra Nubie šla, vzala číši, ale ta už byla zase plná až po okraj, aniž by kapka přetekla. Tak pily všechny sestry převorkou počínajíc, každá dle libosti, neboť blažený Otec řekl několikrát: "Jen pijte podle libosti, mé dcery."

Láska je prostá, neškrobená, nepokroucených očí, zásad a chování. Proto byl Dominik při tolika zásluhách a velké pa-pežské oblibě svrchovaně a překvapivě skromný a hlavně pros-

tý. Láska naplňovala jeho hlas i oči milou, dojmavou dobrotou ke všem chudým a pocestným, se kterými jak žebrák se setkával a spal v hospicích pro chudé pocestné.

Ale stejně prostý ale i přímý dovedl být k mocným tohoto světa. Přijímal všechny do lůna své lásky a protože miloval všechny, všichni milovali jeho. L á s k a h e r o i c k á byla jeho hlavní zbraní i metodou, protože láska je zbraní, které kromě ďábla nikdo neodolá.

Nemohl vidět jakoukoliv potřebu duchovní nebo tělesnou svých bližních, aby jí hned nepomohl. Tak povstal jeho řád, který založila jeho láska k Bohu a k bližnímu, aby totiž Bůh byl od všech bližních milován. Když nezmohlo nic slovo, Lá - s k a se rozmáchne a cílevědomě dlouhým stykem s Bohem, kají - cími skutky, posty, bděním, bičováním, které plní hrůzou dnešní lidi přejemnělých nervů - vyprosí vše ...

Ale D o m i n i k miloval své až ke krvi, kterou po příkladu milujícího Vtěleného Boha také rozléval ke spáse bližních. Láska ho pudila, aby vyprosil na Bohu četné zázraky, které vykonal k pomoci bližním.

Miloval Krista, a proto miloval i jeho mystické tělo, Církev. Nebyla mu jen institucí, nýbrž živým organismem, skutečným Kristem. Proto všechno podnikl pro její údy. Proto až do úmoru pracoval, aby jí vrátil zbloudilé děti. Cítil jako své rány všechny rány Církve. Jako kněz Církve cítil odpovědnost za všechny duše, pro které obůržel své dary.

L á s k a m u j i ž n e d a l a p o k o j e . Pudila ho stále vpřed, stále k duším jako svatého Pavla. I o něm platilo: Caritas Christi urget nos ... Pudí nás láska Kristova.

Láska ho učinila jasnozřivým. Rozšiřuje mu obzor srdce i mysli podle celého obzoru, kde se prostírá Církev. Ví dobře, ke kterým lidem a jak se k nim přibližovat, ke kněžím, mezi nimiž s úctou k nim pracuje a jejichž případný odpor láme láskou pokornou k obecnému, tehdy duchovně tolik zanedbanému lidu, ke studentům. Ke každému ho

voří jejich řečí. - Láska k Církvi mu dala vidět všechny nedostatky lidu i představených v této Církvi své doby, ale zároveň i léky - Kristovy léky, které složil do Církve své: Kněžský, hierarchický, kazatelský apoštolát s apoštolským životem.

D o m i n i k došel k tomu těžkým bojem s kacíři a skrze otevřené oči, jež viděly nedostatky v lidech v Církvi.

Svatý František se dívá na Církev jako zbožný a neučený laik, který čte evangelium a je uchvácen a otřesen posláním, které dává Ježíš všem a každému. Dominik je solidární s posláním a s životem apoštolů.

D o m i n i k nechce zachránit Církev jen jako společnost. Jeho láska vidí v Církvi Kristovo tělo a nedovolí, aby byly zlámány kosti tohoto svatého TĚLA, aby byly zpřetrhány svazy údů těla s jejich HLAVOU. Církev je mu suknicí nesešívanou a snaží se obnovit, zachovat a podepřít jednotu této nesešívané suknice, jejíž obraz ani vojáci pod křížem nechtějí trhat.

Kořen jeho celého života vnitřního i vnějšího a celého jeho apoštolátu byla láska ke Kristu Ukřižovanému, jak vystihl Fra Angelico, který maloval svého Otce u paty kříže v hluboké kontemplaci. Kristus je jeho pravdou, cestou i životem. V tom šel ve šlépějích svatého Pavla, jehož listy nosil stále s sebou s evangeliem svatého Matouše. Rozjímá v nich o království Božím, o odevzdanosti do péče Prozřetel^osti Boží, o obrácení a lásce vzájemné, o spojení s Kristem, Králem apoštolů, kazatelů, ztotožňováním se s jeho životem. To je obsah jeho modliteb, rozjímání i činnosti.

Tak dovedla ho heroická láska k čistotě mysli, to jest k osvobození od jakékoli náklonnosti ke tvorům. Čistota, o kterou usiloval po celý život, se mu tak zalíbila v noviciátě řeholních kanovníků. Čistota mysli byla zřídlem jeho čistoty panické, kterou vábil k sobě k velké důvěře ženy každého stavu i věku. Ženy se u něho vždy cítily tak bezpečné.

Touto čistotou přitahoval mladé studenty, kteří chtěli v ry-
zí čistotě naplnit svůj život.

L á s k a mu ukázala nutnost doktrinálních kázání, takže
přiměl učenou posvátnou vědu, aby sloužila nejširším vrstvám
věřících posluchačů a přiměl učené mistry, aby vychovávali
solidní doktrinální kazatele. Tím je Dominik velkým reformá-
torem kazatelství v Církvi.

Jeho heroická láska k duším byla konkrétní. Viděl bližní
v předražené Krvi Páně, viděl v Krvi Ježíšově nesmírnou cenu
každé duše. Protože to byla láska heroická, nebyla sentimen-
tální, nýbrž myslící a účelná i účinná. Proto podnikal a pod-
stupoval neuvěřitelné, aby odvrátil křesťany od bludných
cest a zvěstoval jim celou nezkreslenou Kristovu pravdu.

L á s k a jeho byla neoblomná, důsledná a přísná v zása-
dách. Milá v jich provádění. Miloval příliš Krista i duše,
než aby je nechal v průměrnosti a polovičatosti. Tu nikdy
svým dětem netrpěl.

L á s k u ale projevoval dobrotivě a jemně.
Provázel své působení dobrotou, kterou viděli lidé jako svět-
lo zářit nad jeho čelem.

Ani nemoci, ani bolesti a útrapy
nedovedly zhasnout tohoto světla a úsměvu s jeho tváře,
který dodával všem, kdo se k němu přibližovali, výraz jisto-
ty a dobrotivě, všemu rozumějící a všeho schopné lásky.

Na věky zůstane svou heroickou láskou

v z o r e m k a z a t e l ů ,
reformátorů,
představených - !

K A N O N I S A C E

Kazatelé se nenechali zneklidnit smrtí svého patriarchy.- To byl jeden z hlavních úspěchů Dominikových, že nepřipoutal na sebe své žáky, nýbrž na Ježíše, na apoštolskou řeholi, která byla základní Otcovou myšlenkou a základní jeho cestou i metodou evangelisační.

Synové Dominikovi po celé trvání řádu milovali svého Otce především tím, že milovali jeho dílo, jeho myšlenky a jeho ducha. Od začátku uchránil tento duch oddanosti Otcovým myšlenkám před velebením Dominika a jeho osoby, a proto také všelikého historisování, kterému tak snadno podléhají řády a instituce církevní.

Někteří naši Otcové to pokládají za řádový tradiční nedostatek. Tak hrstka těch bratří, kteří jsou pověřeni řádem a svou láskou k němu, aby se zabývali řádovými dějinami. Kazatelé a spisovatelé v plném proudu práce se tomu naopak poněkud rozpustile usmívají a pokládají to za velmi zdravou specialitu řádovou.

Bratři kazatelé byli si příliš vědomi vážnosti příslibení svého Otce, že jim bude ještě prospěšnější po své smrti. V čem prospěšnější?

V tom, co od něho očekávali. Byl jim Otcem i vůdcem. Tím zůstane, jak slíbil. Otcem a vůdcem v díle, kvůli kterému se k němu připojili.

Proto například dílo, které Dominik naposled osobně vedl, totiž lombardská misie mezi valdenskými - ne proti valdenským - pokračovala v neztenčené intenzitě dále. Vedl ji bezprostřední zástupce Dominikův Jordán Saský, kterému právě Dominik svěřil jednu z nejrozkvetlejších řádových provincií, totiž provincii lombardskou, která tu stála se svými 18 konventy jako semenišť apoštolů pro celou severní Itálii. Tak znamenitý počet konventů mohl bez ustání dodávat stále nové skupiny potřebné k evangelisaci ohrožených krajů a k preven-

tivnímu poučování ohrožených věřících. Bratři se mohli také lépe střídat ve vysilující práci, měli ve svých konventech jistá místa oddechu a duchovní útočiště.

Ke kazatelským skupinám se obětavě a horlivě připojily skupiny Menších bratří, diecézního kleru. Napapežský trůn za sedl kardinál Hugolin pod jménem Ř E H O Ř E IX. Byl příznivcem obou nových řádů, Dominika i Františka osobitě, ale právě pro jejich apoštolskou horlivost, kterou poznal, pochopil a podporoval již jako kardinál a tím spíše jako papež.

Řehoř IX. dosadil na biskupské stolce biskupy čisté, přísných mravů a žhavé horlivosti o spásu duší a naplněné odpovědností za ně. Učinil tak i přes nepříznivé politické okolnosti, že znovu vzplanou boje mezi stranou papežskou - kněžskou a císařem a jeho stranou, poplatnou více méně uvědomělé či třeba i uvědomělé laicizaci křesťanstva a veřejného života.

Ale bratři kazatelé i bratři Menší se podivuhodně rozmnožili a rozšířili. Protože trvali v původním duchu apoštolské chudoby i apoštolské horlivosti, zapůsobili mohutně a trvale na mravní a náboženský život italského lidu. Jejich horlivost a nezištnost, svatost odříkavého žebráckého, nejen žebravého života, odklízela staré skupinařství, staré rodové nenávisti i sektářství.

Pro chudobu, moudrost, takt a vzdělání kazatelů ztratili kacíři jednu z hlavních záminek k důvodům sektářství a kacířství. Křesťanský lid byl horlivostí členů obou žebravých řádů vyburcován k upřímné touze po hlubokém křesťanském životě, všem možný a otevřený a ne pouze vyvolené úzké skupince pravověřících či kacířů. Právě toto obecné volání všech k intimnosti Boží, k následování Krista, získávalo lid teď už více než kacířské skupiny vybraných "dokonalých".

Lid viděl na tvářích kazatelů krásu mystické svatosti a přivítal volání všech k ní, jak to slyšeli z úst kazatelů. Lidé viděli krásný bratrský život plný družnosti, tiché radostnosti. I když působila na věřící i kacíře nesmlouvavá chudoba, ba láska k chudobě bratří, přece ještě více působí-

ta pozitivní stránka života bratří kazatelů, jejich kazatelských skupin i komunit. Viděli, jak se bratří heroicky oddali Kristu a hlásání jeho evangelia, jak se úplně a životně spojovali s chudým UKŘIŽOVANÝM KRISTEM.

Toto působení se proměnilo v živelné hnutí, které zachvátilo celou Itálii a celý křesťanský svět zároveň, když nastal konečně smír mezi papežem a císařem.

Jako další kladné ovoce působení bratří uvědomili si menší páni, biskupové a národové a další feudálové, že přišla hodina, aby uchopili i oni Krista doslova. Tak se začaly zvolna urovnávat staré řevnivosti, nenávisti a spory a boje. Páni si uvědomovali, že je načase, aby odložili své nenasytitelné nároky, aby zapomněli na staré urážky, věčně obnovovaných a obyčejně v krvi utápěných nevinných poddaných, odpouštěli dluhy, propouštěli zajatce, se kterými zacházeli stejně jako s největšími zločinci, aby zachovávali manželskou věrnost, respektovali sousedy a jejich práva a tak žili se všemi bratry jedné víry též v jedné společné lásce k nim všem.

Celou severní Itálii zalila působením bratří kazatelů opravdová vlna zbožnosti a kajícínosti. Stačilo třeba, aby se jen objevil cizí kazatel na náměstí, na tržišti, aby se objevil před velkými chrámy. Brzo se shromáždilo množství lidu kolem vyhublého v cárech oděného kazatele.

Kazatel zvonil a zpíval či zpěvavým hlasem volal Aleluja. Hned se shromažďuje kolem něho zástup. Lid dostal konečně kazatele, ve kterých se objevil chudý, planoucí a láskyplný Ježíš a jeho apoštolové.

Když zahájí kazatel svou činnost na předměstí, odvádějí si ho obyvatelé, někdy i s velkou slávou v kočáře do města. Ale nakonec ani náměstí nestačila. Zůstávají proto kazatelé před hradbami, kde je mnohem více místa. Posluchači, či provázející bratří zbudují narychlo provisorní kazatelny či tribunu. Někdy zahájí svou činnost na volném prostranství mezi městy a ke kázání se seběhne veškeré obyvatelstvo z obou měst. Lidé vykládali ihned legendy o apoštolském kazateli a

šířili a ještě více zveličili už samo sebou fantastické zprávy o jeho divcích, které ho předcházely. Proto mu lidé odstříhovali kusy látek z ubohých hábitů jako vzácné ostatky.

Hned po kázání začíná kazatel naléhat na praktické provádění kázání, naléhá na smíření protivníků, odstranění lichvy a veřejné nemravnosti. Učí hned lidi modlit se, vrývají jim do srdcí nejen modlitby zapomenuté nebo nikdy nenaučené, nýbrž i rozhodnutí prošívat modlitbami plášt celého dne.

Po jedné takové misi v Reggio dav hned pomáhá budovat konvent kazatelů. Všude zažívají bratři dojemné scény smířování mezi rozvaděnými rodinami i rody. Někteří kazatelé podníceni těmito úspěchy a přinuceni nadšením davů přijímají úkol revisorů zákonodárství, politických poradců. Ale rád jako celek toto odsuzuje, protože Dominik poslal své syny kázat Krista a ne spravovat obec sebe-křesťanštější sebe křesťanštějšími zásahy.

Bratři byli přesvědčeni, že tyto úspěchy a potěšitelné ovoce vyprošuje s v a t ý O t c e v n e b e s í c h . Lid to věděl. Věděli to kněží i biskupové.

Věděl to i Ř e h o ř IX.

Řehoř ostatně jako spolupracovník Dominikův věděl o zázračnosti a o božském poslání Dominika, jeho díla i bratři jeho.

Tak se zvolna připravovalo ovzduší ke kanonisaci.

Uplynulo již 12 let od smrti P A T R I A R C H Y .

Ještě nestál na oltáři, zatímco svatý František byl kanonizován dva roky po své smrti, svatý Antonín ani ne za rok. Což neznal Ř e h o ř svatost svého přítele?

Anebo bratři kazatelé zapomněli na svého Otce, nebo ztratili svůj obdiv pro něho? Jak by mohl zapomenout na Otce rád, když byl veden žákem Dominikovým, který tak oddaně ho miloval a byl rovněž milován Dominikem - Jordán Saský - tak i provinciál bratr Štěpán a bolonský prokurátor bratr Rudolf, který byl svědkem Dominikových posledních let a posledních jeho světeckých okamžiků.

Tedy kde vězela příčina? Bratři kazatelé působili dle ducha

D o m i n i k o v a . Neměli času, aby šířili v lidu úctu ke svému zakladateli, aby učinili ho světcem populárním. Dominik byl světcem zcela odlišného rázu od svatého Františka a Antonína.

**D o m i n i k a p o š t o l ,
a p o š t o l s k ý o r g a n i z á t o r ,
k a z a t e l a z a k l a d a t e l k a z a t e l ů ,
p ů s o b í c í m e z i i n t e l i g e n c í , m e z i s t u d e n t s t v e m ,
i k d y ŝ s t e j n ý m d í l e m i v p r o s t ě m l i d u .**

Ale i když Dominik působil v prostém lidu, vystupoval vždy jako oficielní kazatel hierarchického poslání, jako kazatel doktrinální. Neměl popularity, nebyl ani populární u italského lidu.

Tak milé a prosté líbeznosti v kázání a působení svatého Dominika bylo přistrojeno doktrinální vážností, pravděpodobně i určitou schematicností a suchostí, která provází doktrinální kazatele.

Úcta věřících ke svatému Dominikovi se stále omezovala jen na Bolognu a soustředila se kolem jeho hrobu. Mnozí lidé tu Dominika vzývají v nejružnějších záležitostech a tvrdí, že byli podivuhodně vyslyšeni na přímluvu svatého Dominika -

Bratři ale ani mimo Bolognu ani v Bologni nerozněcovali úctu věřících, spíše ji jasně a výrazně dusili, aby se nevzdali v nebezpečí hlásat Dominika spíše než jako Mistra. Kazatelé chápali takto pokoru, chudobu a prostotu, že se vystríhali oslavování Dominika i snahy o oficielní oslavení jeho nejvyšší církevní autoritou.

Posléze bratři neměli času na šíření úcty Dominikovy a přípravy jeho kanonisace. Byla tu rozsáhlá úloha doktrinálních kazatelů, taková potřeba kazatelů tohoto druhu, že všechny jakékoliv početné skupiny nestačily.

Bratři považovali za zradu na myšlence a díle Dominikově, aby byl Kristus dokonale všem hlásán, kdyby chtěli věnovat čas oslavování i oslavení svatého **P A T R I A R C H Y .**

Pomalu se snášel příkrov mlčení bratří nad památkou Dominikovou, až udusil vzpomínku na něho. Lid studentský, který Dominik tolik miloval, a jemuž studenti spláceli jeho příchylnou a pečlivou lásku, se rychle vyměnil, až zcela vymizel.

Nové studentské pokolení už Dominika buď vůbec neznalo, ale brzo již o něm ani neslyšeli.

Zní to trochu jako nevděk,

ale bratří si teď opravdu odpočinuli, ba oddechli.

Mohli se věnovat studiu a kázání v intencích Dominikových.

Cítili sice někteří, že tato desinteresanost se nebezpečně blíží nedbalosti, prohřešení ukryvat příklad tak strhující k lásce Boží a k nesmrtelným duším. Ale tato nezištnost šla přece jen příliš daleko.

Když byl důkladně přestaven klášter a kostel svatého Mikuláše, v němž byl pochován Mistr Dominik, octl se hrob na volném vzduchu, vystaven plískanicím, dešti i slunci i mrazu a především zapomenutí.

Tohle bylo příliš pro bratry, kteří znali Dominika zblízka. Proto ho tak kvapně, skoro nelítostně a nemilosrdně odnášeli od Panny Marie na návršíčku nad Bolognou. Nejprve bylo nutné přenést jeho tělo na důstojné místo a vyrvat ho nepohodě i když snad ještě ne také zapomenutí.

Provinciál Lombardie a konventní hodnostáři chopili se záležitosti. Ale ke cti a k hanbě řádu musí být řečeno, že popud k přenešení i ke kanonisaci vyšel od papeže. V této době ještě bratří kazatelé nežárli na sebe vzájemně s Menšími bratřími.

Řehoř IX. dále přítel a velký příznivec Dominika i bratří kazatelů, ostře vytýkal bratřím, kteří ho přišli informovat o přenešení světcových ostatků, nedbalost řádu a jeho bratří ke svatosti jejich zakladatele.

Jordán Saský zachoval slova Hugolina - Řehoře IX.:

"V něm (Dominiku) jsem našel člověka, který uskutečnil v celém rozsahu myšlenku apoštolského života. Nemám vůbec

pochybností, že je v nebi přivtělen k apoštolům."

Hned na místě rozhoduje, že toto přenešení ostatků Domí - nikových nebude soukromé nebo jen z praktických důvodů, ný - brž že to bude přenešení oficielní, kanonické. Tím je již také nepřímo vyslovena myšlenka brzkého kanonisačního proce - su.

P a p e ž vyhlédl k tomu nejbližší svatodušní svátky roku 1233, kdy se měla konat v Bologni řádová generální ka - pitula. Rehoř IX. pochovával jako kardinál Hugolin svatého D o m i n i k a . Nyní ale nemůže se vzdalit z Říma ke slav - němu přenešení. Proto jmenuje jako svého zástupce bolonského arcibiskupa.

Padlo osvobozující slovo. Vytrysklo z úst papežových, ale zároveň ze srdcí všech, kromě několika urputných ctitelů sice Dominikovy myšlenky, ale ne jeho oslavení. Ale i tyto horliv - ci si zřejmě oddechli. Papež s nich snal tíhu skryté a ne - přiznané vědomé nedbalosti a nevděku. O to větší horlivost nyní ukazují bratři obou směrů.

Až dosud odváděla je apoštolská horlivost od starostí o řádové dějiny. Jak bylo na počátku, nyní i vždycky, až na věky věků. Amen - D e o gratias. - - -

H i s t o r i e ř á d u byla vždy slabou stránkou řádu. Generál Gillet chtěl proti tomu postavit řádový Historický institut. Nevím s jakým štěstím. V této době již většina bra - tří neznala začátky řádu. Nyní se v nich probudilo špatné - svědomí nedbalosti a dobré svědomí touhy znát začátky řádu, aby mohli na nich ohřívát oheň svého nadšení pro kazatelské ideály.

Mnoho bratří se obrátilo na J o r d á n a , který se vrá - til ze severní Itálie a prosilo ho, aby jim vypravoval o za - čátcích řádu, hlavně pak o M I S T R U D O M I N I K O - V I . Jordán své vědění shrnul zase věru po kazatelsku do drobné klasické knížky ... ŽIVOT SVATÉHO DOMINIKA, zvané též prostě "L i b e l l u s ". Jordánovo vypravování je solid - ní, strážlivé a přece zároveň plné jemnosti a citlivého vzru - šení.

Jordán vykreslil Dominika v jeho budovatelské postavě u prostřed jeho bratří a přátel. Zázračné, které naplňovalo v té době všechny životopisy nejružnějších světců vzdálené i blízké minulosti, se tu skoro ani neukazuje. Jordán probírá všechny etapy ZAKLADATELOVA života.

Jordán znal světce sám osobně, tedy dobře, ale přitom se informoval u starých bratří, se kterými se setkal jak na svých visitačních tak na svých apoštolských cestách. Byl důstojným nástupcem Dominikovým nejenom v jeho úřadu představeného, nýbrž podědil i jeho ducha v apoštolské horlivosti i jeho organizačních schopností. Není náhodou, že zahynul na moři ve Svaté zemi na visitační budovatelské řádové cestě. Teď tu ožil jakoby živý, vytesán do žulových kvádrů faktů. -

Životopis se rozletěl v nesčíslných opisech. Znovu zahýbala křesťanským světem heroická postava Dominikova, jeho hrdinská láska k lidem v Bohu. V Lombardii zapálila se velká úcta ke svatému KAZATELI a APOŠTOLU, ke SLOUPU Církve bojující.

Kazatelé šťastně vyhmátli v knize Jordánově tuto strunu, na které mohli bez obavy zahrát hymnus na světce, který ukazoval, co vše lze a nutno pro Boha obětovat.

Zvláště slavný kazatel Jan z Vicenzy dává do služby rozšíření úcty ke svatému Dominiku svůj mimořádný řečnický talent. Použil úcty ke svatému ZAKLADATELI jako účinný prostředek k uklidnění a obrácení severní Itálie. Aby vzbudil důvěru ve vzývání světce, vypravuje zázraky, které Dominik vykonal za živa i po smrti. Znovu se opakovaly slavné doby prvních obrácení mravních i náboženských, uklidnily rozbouřenou hladinu politického života italského.

Na kapitulu se sešel zase celý řád ve svých zástupcích. Papežské schválení ke slavnému oficiálnímu přenesení ostatků světcových už bylo dávno uděleno Řehořem IX.

Bratřím zněla ještě v uších vyčítavá a důrazná slova k bratřím kazatelům o nevděku bratří, kteří přikryli mlčením tak slavnou a povzbuzující postavu světce.

Byl již připraven v novém chrámu mramorový sarkofág. Stál bratry mnoho starostí i námahy. Znovu ale propuká úzkostlivost bratrů. Teď by si byli zase přáli poněkud diskretnější otevření a přenešení ostatků zakladatelových.

Bratři kazatelé se dosud věnovali výlučně hlásání Krista, jeho pravdy a slávy. Teď chtěli ukázat lidem, kterým hlásali Krista, příklad dokonalého následování Krista. Uvědomili si mentalitu středověkého lidu. Středověké legendy nám s jasnou přesností kreslí nejen život dotyčných světců, nýbrž zde je vidět žížen po mimořádných projevech Boží moci:

Podivuhodný jest Bůh ve svých svatých,
znamenalo zároveň závazně pro Boha i svaté,
pro Církev učící i pro spisovatele životů svatých
hýření zázraky všeho druhu.

Mezi důkazy nikterak ne nejmenší patřila i neporušenost těla světce. Bratři nepochybovali o svatosti svého Otce, ale stejně nepochybovali o lačnosti davů křesťanských divů a podivuhodností, zázraků a nápadných vyslyšení proseb všeho druhu.

Bratři věděli, že nelze Bohu předpisovat způsob, jakým oslaví své svaté, jaké divy učiní jejich přímluvou, ale i na samém světcu. Proto se obávali, aby nebyl lid hledající divy a zázraky zklamán, a aby se neobrátil proti postavě Domini - kově, proti jeho dílu, myšlence i řádu.

Bratři měli realistické obavy, v jakém stavu najdou světcevo tělo, vystavené jejich nedbalostí všem nepříznivým vlivům povětrnosti, plískanicím i letnímu žáru. Obdiv, který vyvolalo hlásání velikosti Dominikovy, mohl by se snadno obratem změnit v pohrdání světce i jeho řádem, ale pravděpodobně i v násilnosti vůči bratrům.

Zbožný lid pokládal za samozřejmé očekávat od svých svatých divy, zázračnou neporušenost těla tak velkého světce, jak ho líčila výmluvnost bratrů. Byli ochotni přijmout jeho poselství po smrti z úst jeho bratrů, ale křesťanský lid drží na apologetickou průkaznost divů, aby mohl přijmout učení

i povinnosti mu předkládané. Když postavili kazatelé Dominika jako mimořádného hlasatele Božích požadavků, pokládali za samozřejmé a spravedlivé, aby Bůh potvrdil zázraky pravdivosti a tím i závaznost učení hláсанé jménem všemocného Hospodina, Boha mocného a slavného.

Jestli se najde ale tělo tohoto světce,
tohoto apoštola, evangelisty a
zvěstovatele zákona Páně
z vůle Boží porušené - a uvnitř hlodal červ vědomí vlastní
viny v tom porušení, mohlo by to zmařit apoštolát bratří,
anebo aspon jeho účinnost na dlouho. Při-nejmenším aspon zde
v Bologni a v severní Itálii.

Ovšem - kostky byly vrženy a nezbýlo než oddat se do vůle
a moci Boží. Mnoho bratří v Bologni strávilo noc před otevře-
ním hrobu velmi neklidně. Otevření bylo stanoveno na noc
z 23. na 24. květen. Tak bylo možno zároveň i zachovat řádo-
vý předpis a zahájit kapitolu 25. května.

Uprostřed této památné noci se shromáždilo za matného
světla čadivých pochodní několik skupin bratří a rytířů, kte-
ré si zavolali pro každý případ. Světlo vrhalo své rudé stí-
ny na brnění či veřchá řádová roucha bratří.

Arcibiskup bolonský tu zastupuje Svatého Otce,
starosta města slavné město Bolognu.

Čtyřadvacet rytířů vykonává tu čestnou ale zároveň prak-
tickou službu stráží.

Bratr R u d o l f stále ještě prokurátor jako v době po-
sledních chvil Dominikových v Bologni, který cítil jinak tí-
hu svědomí za zanedbání hrobu D o m i n i k o v a , který
nechal napospas živlům, zatímco stavěl a stavěl ...

Až dodnes mnoho bratří se dívá s tichou výčitkou na vel-
kolepost chrámu i konventu u hrobky Dominikovy. Legenda vy-
pravuje, že Dominik zavolal hromovým hlasem k bolonským bra-
trům, když k němu zpívali:

Vypln, O T Ě , co jsi kdys slíbil,

že nás budeš podporovat přímluvou v nebi po své smrti.

"Já nejsem váš O T E C ,
a vy nejste M Ý M I S Y N Y ... "

Je to zlegendisovaná výčitka bratří, kterým ještě po stále -
tích utkvěla v srdcích D o m i n i k o v a myšlenka apoš -
tolské chudoby jako podmínky apoštolského života a apoštol -
ského působení.

Tento velkorysý prokurátor rozdrtil motykou cement, kte -
rým před 12 lety sám osobně utěsnil a uzavřel všechny škvíry
hrobu. Odvalili kámen a dychtivému zraku bratří i honorací
se zjevila rakev. Nic se na ní nezměnilo od doby, kdy ji sám
osobně pečlivě zatloukal hřeby. Rakev byla zavalena hroudami
hlíny hozené na ni při obřadech pohřbu, aby nebožtík spočíval
opravdu v hlíně, i když byl položen do kamenného sarkofágu.-

R u d o l f otevřel malé kování na rakvi.
Tu se z uvolněné rakve vylila líbezná vůně, která mocně zali -
la celou hrobku a kryptu. Vůně ještě zesílila, když povolily
hřeby a otevřela se rakev úplně. Bratří na chvíli ohromení
chvěli se na celém těle radostí a vděčností i přestálou hrů -
zou z možného zklamání ne svého, nýbrž věřícího lidu.

N e b e s a p r o m l u v í l a !

Z á z r a k !

Klerici i laici vrhají se na zem a vysílají k nebi chvály a
díky. - Bratří si vydechli. Je po nebezpečí. Naopak - bratří
kazatelé mají jistotu, že bude jejich svatému Z A K L A D A
T E L I dána čest oltáře.

Lid je unešen, a protože hlas lidu je hlasem Božím, po -
chopí v Římě, že nyní již nelze otálet s kanonisací. Jakoby
to otálení bylo zaviněno "Římem." Příčina byla blíže, v Bo -
logni a ve vlastních synech Dominikových.

Fakt m i m o ř á d n é v ů n ě při otevření hrobu a
rakve s v a t ě h o D o m i n i k a je solidně dosvědčen
a zaručen. Vůně, odlišná od všech tehdy známých vůní, zůsta -
ne dlouho v hrobě a ulpí na rukách a předmětech, které se do
týkaly ostatků světcových a po celý rok se častěji šířila

v celém chrámu.

V rakvi zůstaly pouhé kosti; vše ostatní zetlelo.

Bratr Jordán je uctivě sebral a přenesl do připravené truhlice. Ráno jsou ostatky vystaveny úctě lidu.

Schází se stále rostoucí zástup věřících.

Vcházejí organizované průvody jednotlivých farností.

Fanfáry protaly vzduch, lidé vysoko zvedají svíce v jásavém pohnutí a zpívají z plných plic:

B e n e d i c t u s . J e s u s . C h r i s t u s !

Zástup přetéká z plných chrámů a

přeplnuje i okolní náměstí a ulice.

Papežský legát Thierry, arcibiskup raveneský znovu otvírá truhlici, aby provedl zjištění a určení kostí. Líbezná vůně znovu zalévá chrámové prostory. Bratři a preláti nesou truhlici, znovu zavřenou truhlici do chrámu, kde bratři odevzdávají klíče od rakve bolonskému starostovi. Ostatky jsou uloženy do nového sarkofágu.

Začíná mše svatá, jejíž text dovršuje radost bratří.

Přijměte radost slávy své ...

Lid zatím naslouchá kázání o všem tom zázračném a podivuhodném, jež se událo od uplynulé právě noci nad ostatky Dominikovní.

Vtom se náhle uzdravuje student ochrnutý na celém těle. Student pojednou může zpívat a hýbat údy a radostí poskakuje v chrámu. Množí se divy a nadšení věřících nezná mezí.

Osm dní trvá tato kapitula a ze všech končin světa sbíhají se do Říma zástupy bratří. Přichází bolonský starosta, otvírá rakev a blahoslavený Jordán vyjímá lebku světce,

O T C E A A P O Š T O L A

a podává ji k uctění a zlíbání všem přítomným. Třista shromážděných bratří defiluje v hlubokém pohnutí před světcovými ostatky a líbají je.

Hned za několik dní po tomto prvním slavnostním přenešení odebírá se do Říma delegace, složená ze zástupců bolonského biskupa a celého řádu, starosty, občanů a slavné university.

bolonské.

Již 13. července 1233 jmenuje papežský dekret tři komisaře, pověřené vyšetřováním svatosti Dominikovy. Papež podpisuje zahájení kanonisačního procesu. Probíhá potom podle soudobého církevního práva v Bologni a jižní Francii zároveň.

Vyšetřování je velmi důkladné.

Výtah jednotlivých některých svědků trvá třeba celý den, někdy i několik dní. Svědectví vydechují spontánní svěžestí a pronikají povrchem faktů Dominikova života do jeho nitra.

Výsledek konstatuje jednoznačně svatost Dominikovu.

B e p e č n ě a s p o l e h l i v ě .

Všechny dokumenty z Bologne a z jižní Francie jsou poslány do Říma se soupisem divů připisovaných Dominikovi, které se udály za jeho života i po jeho smrti.

V červenci roku 1234 prohlásil Řehoř IX.

D o m i n i k a z a s v a t ě h o

ve veřejné papežské konsistoři konané v městě Rieti.

V přítomnosti papežově byly přečteny uznané zázraky. Nato hned papež prohlásil D o m i n i k a s v a t ý m a zařadil ho do seznamu svatých a určil jeho svátek na den 5. srpna.

Šestý srpen byl obsazen svátkem sv. Sista, papeže a mučedníka. Svátek Panny Marie Sněžné, zavedený Piem V., posunul svátek sv. Dominika na den 4. srpna, který podržel světec až dodnes. (Pozn.: Psáno v roce 1962)

Kanonisační bula přes svou zdánlivou retoričnost přisuzuje D o m i n i k o v i n e s m í r n o u d ů l e ž i t o s t . Papež nechává sv. Dominiku vytýčit jeden z velkých základních úseků církevních dějin.

První etapu tvoří králové, mučedníci, kteří obraceli celé mladé národy.

Tuto evangelisaci s první křesťanskou civilisací barberských národů uskutečňují benediktini.

Svatý Bernard s řádem cisterciáckým provádějí velkou reformu křesťanského lidu i jeho kleru. Je vystřídali proti vlaš-

nosti, nedbalosti a nevědomosti věřících i duchovenstva propadajících luxusu a změkčilosti - lehké šiky bratří kazatelů a bratří Menších. Až dosud všichni uznávali historickou důležitost benediktinů i cisterciáků.

Nyní papežská autorita připomněla a prohlásila nesmírnou důležitost nových žebravých řádů, jejichž objevení znamená novou etapu života Církve a jejich dějin. Řehoř IX. prohlašuje za nejdůležitější obohacení Církve, které **D o m i n i k** přinesl v dobách rostoucí záliby křesťanů v rozmařilosti a blahobytu, a hlavně v dobách rostoucího luxusu křesťanů - návrat kleru k "apoštolské řeholi".

To byla vlastní řehole Dominikova a zásluha, že ukázal, jak právě tento nesmlouvavý návrat k apoštolské chudobě, k apoštolské horlivosti v kázání, k apoštolské svobodě pohybu dovede proměnit tvářnost země.

P a p e ž ukazuje i vývoj **D o m i n i k ů v**, který je ukazatelem i útěchou všech, kdo to myslí dobře s křesťany. Dominik byl zcela proniknut oním apoštolským duchem a dovedl jím proniknout i své bratry. Tím podepřel slova kazatelů apoštolským duchem i životem.

Snažil se uskutečnit evangelium Krista, kázajícího na zemi a následovat apoštoly žijící z Krista - jako hlasatele království Božího. Osobní svatostí a svatostí, ke které vychoval své žáky - kazatele - svatý Dominik očistil apoštolské kazatelství i apoštolskou chudobu od stínů vrhaných na obojí v pýše chudými a v pýše působícími kacíři, kompromitujícími pokornou a pravou chudobu **K r i s t o v u**.

D í l o D o m i n i k o v o t r v á d á l e
a vždy se reformuje z nitra řádu, jehož ideál stále přitahuje mladé lidi, kteří poznali, kdo je Kristus,
co je jeho pravda,

kteří našli štěstí v Kristově lásce,
světlo pro celý život v **K r i s t o v ě u č e n í**.
Nikdy nezestárne hlasatelský, evangelizační ideál Kristův,
prováděný apoštolským kázáním i životem.

Věčně mladá je touha
sestoupit co nejhlouběji do propasti Kristových pravd
v á ž n ý m s t u d i e m ,
duchovním až mystickým nazíráním prostudovaných pravd.

Věčně pudí intimní kontakt duše hloubající ve svatých
pravdách a koupající se v nich tajuplným okoušením k bratřím
a sestrám, aby i oni poznali nejvyšší smysl života ve spoči-
nutí v D O B R U samém a v P R A V D Ě samé.

Stále potřebují bratři k pomoci SESTRY ŽIVOTA ROZJÍMAVÉHO,
proměněného v jednu modlitbu a jedinou obět,
podpírající ruce bratří,
zvedající věřící do probodeného náručí Páně,
do Otcovských paží Božích.

Stále vábí myšlenka apoštolské spolupráce laiky, muže i ženy
ve světě, aby se sami posvěcovali apoštolskou láskou Domini-
kovou a stali se tak prodlouženými rukama řádového apoštolá-
tu.

Vždycky budou lidé věřící i nevěřící potřebovat, aby jim
byl zvěstován Kristus, aby se k nim přiblížil Ježíš ve své
horlivé obětavosti, moudrosti a lásce,
který volá heroickým zřeknutím se všeho pozemského,
aby mohli lidé s důvěrou přijmout hlasatele
i poselství jejich o štěstí nadpozemském, kterého lze nabýt
jedině nebeským životem v životě pozemském.

Nezestárne láska Ježíšova,
nezestárne lidská žízeň po lásce a po pravdě,
a proto nikdy nezestárne ani Ř Á D L Á S K Y
k lidem a k jejich věčné Ž Í Z N I .

O B S A H

Ú v o d	3
I. kapitola : Kolébka	7
Duchovní příprava sv. Dominika	9
Na cestách	12
II. kapitola: První apoštolát Dominikův v jižní Francii	21
Montpellier	29
Kázání Ježíše Krista	46
Prouille	56
Mečem umlčíš, ale nepřesvědčíš	70
Uprostřed válečného hromozu	
šel dále svou cestou	76
Rodí se řád	84
IV. koncil lateránský	92
Řád kazatelský táhne do světa	104
Dobývání Paříže a Bologne	123
Zápas o Paříž	134
Po Paříži Bologna	141
Řád bojuje o to, aby nic neměl	149
Řád zapouští kořeny ve světě	155
První řádová kapitula	165
V ohrožené Lombardii	177
Dominik naposled v Římě	185

	233
Druhá řádová generální kapitula v Bologni r. 1221	193
Patriarcha umírá	202
Heroický charakter svatého Dominika	209
Kanonisace	217
obsah	232

000

P R A M E N :

M - H. Vicaire - O. P.

Histoire de saint Dominique,
2 svazky, Paris, Ed. du Cerf 1 9 5 7

000